V841172

วิทยานิพนธ์

ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร

ดุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
2553
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จฯ
วัน เดือน ปี - 3 ก.พ. 2554
เลขทะเบียน 00226240
เลขเรียกหนังสือ จน
330.0107
ณ๑๓๒
2553

The Effectiveness of school Learning Management According to Sufficiency Economy Philosophy

Narongwat Mingmit

A Disertation Submitted in partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Doctor of Philosophy in Education for locality Development

Academic year 2010

Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่องดุษฎีนิพนธ์ ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชื่อนักศึกษา นายณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร

คณะกรรมการที่ปรึกษาดุษฎีนิพนธ์

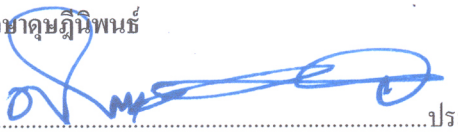

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดิลก บุญเรืองรอด)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

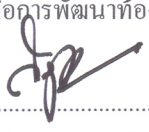

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร)

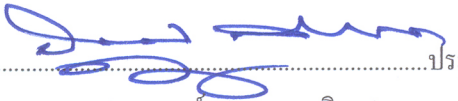

.....ประธานโครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุพล วุฒิเสน)

คณะกรรมการสอบดุษฎีนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร)

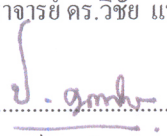

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณารักษ์)

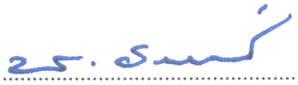

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ผังนิรันดร์)

.....กรรมการ

(ดร.ราชัณย์ บุญธิมา)

.....กรรมการ ผู้แทนจากคณะกรรมการบริหาร

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโพฏฐ์ วัฒนานิมิตกูล) โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
ผู้วิจัย	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร
ระดับการศึกษา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
พุทธศักราช	2553
ประธานกรรมการที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.ดิลก บุญเรืองรอด
กรรมการที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อค้นหาปัจจัยระดับนักเรียนระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา และเพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย นักเรียน 1,160 คน ครู 174 คน และผู้บริหารโรงเรียน 43 คน รวมทั้งสิ้น 1,377 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS ในการหาค่าสถิติพื้นฐาน และวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรม LISREL 8.53

ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง

2. ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายคนมากที่สุด รองลงมา คือ พฤติกรรมการเรียน เจตคติต่อการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และความรู้พื้นฐานเดิม ขณะเดียวกันตัวแปรดังกล่าวยังมีอิธิพลทางอ้อมเชิงบวก ยกเว้นพฤติกรรมทางการเรียนมีอิทธิพลเฉพาะทางตรง

3. ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเพียงตัวแปรเดียว ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนมากที่สุด รองลงมา คือ พฤติกรรมการสอนของครู และการสนับสนุนทางสังคมของครู ขณะที่วุฒิการศึกษาของครูส่งผลทางอ้อมเชิงบวกผ่านแรงจูงใจในการทำงานของครูและพฤติกรรมการสอนของครู และส่งผลทางอ้อมเชิงลบผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนของครูไปยังค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน

4. ปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่า ไม่มีตัวแปรใดในระดับโรงเรียนมีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียน วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร

Abstract

Thesis Title The Effectiveness of school Learning Management According to Sufficiency Economy Philosophy

The Researcher Narongwat Mingmit

Level of Study Doctor of Philosophy (The Education for locality Development)

Year 2010

Chairman of Thesis Advisor Assoc.Prof.Dilok Bunruangrod

Thesis Advisor Asst.Prof.Sarayut Setakajohn

The purposes of this research were to study the level effectiveness of school, to investigate student factors, classroom factors, and school factors affecting the school effectiveness, and to propose the Multilevel Causal Models of the factors affecting the effectiveness of schools Learning Management According to Suffciency Economy Philosphy. This research focused on the study casual factors in three levels: student level, classroom level, and school. All the factors in each level affected very varyingly to the effectiveness of those related schools. The sample, classified by multi-stage sampling into 3 groups, consisted of 1,160 students, 174 teachers, and 43 school administrators, totaled 1,377 persons. Data were collected by 3 types of questionnaires. Data were then analyzed by descriptive statistics, using SPSS and Multilevel of Path Analysis through the program of LISREL 8.53 The research findings were as follows:

1. The effectiveness of school Learning Mangement According to Suffciency Economy Philosphy was ranked at the high level.

2. For the student factors, found that learning motivation, learning behavior, learning attitude, self-esteem, parents' supporting learning, and backgroung knowledge respectively and positively affected students' According to Suffciency Economy Philosphy. At the same time those variables also indirectly affected the students' competence, except for learning behavior which directly affected such a competence.

3. For the classroom factors, found that only the variable of teachers' social support directly and positively affected students' According to Suffciency Economy Philosphy in each class. Teachers' commitment to school, teaching behavior, and teachers' social support respectively directly and positively affected their job satisfaction in each class. While teachers' educational level indirectly and positively affected their job satisfaction in each class, through their working motivation and teaching behavior, and indirectly and negatively affected through their commitment to school.

4. For the school factors, found that no school factor affected the students' According to Suffciency Economy Philosphy in each school. The administrators leadership directly and positively affected the reachers' job satisfaction in each school. The administrators' vision directly and positively affected their adaptation ability and their resources management ability.

ประกาศคุณูปการ

ดุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างสูงยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ดิลก บุญเรืองรอด อาจารย์ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งสม่ำเสมอตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ์ เศรษฐขจร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่ได้ช่วยกรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะการทำงาน และการเขียนงานวิทยานิพนธ์ และเป็นกำลังใจอย่างดียิ่งตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. สุพล วุฒิเสน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ประธานหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่ดูแลช่วยเหลือเอาใจใส่ เป็นกำลังใจ ให้โอกาสทางการศึกษาอย่างสูงสุด และได้เปิดโลกทัศน์ให้ผู้วิจัย ไม่ได้อยู่แต่ในกรอบความคิด เสมือนกบที่อยู่ในกะลา

ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา ประธานการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความเมตตาชี้แนะรายละเอียดทุกขั้นตอน รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ คุณารักษ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร ดร.ราชัณย์ บุญธิมา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บัญฑิต ผังนิรันดร์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ให้กำลังใจในการสอบ ดุษฎีนิพนธ์นิพนธ์ฉบับนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และนักเรียนที่อยู่ในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่สนับสนุนในการทำวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ และให้ข้อมูลในการดำเนินการวิจัย

กำลังใจทั้งปวงได้จาก อาจารย์ เพื่อน พี่ น้อง และบุคลากรทุกฝ่าย ทุกโปรแกรมวิชา บัณฑิตวิทยาลัย นายธีรวัฒน์ ตั้งเคารพกุล ที่ช่วยเหลือดำเนินการทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จสมบูรณ์ตามจุดมุ่งหมาย ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณทุกคนในครอบครัว คุณค่าและสารประโยชน์ที่เกิดจากงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณบิดามารดา ผู้ให้ความห่วงใย เป็นกำลังใจอย่างดียิ่งมาโดยตลอด ตลอดจนครูอาจารย์ ที่เป็นผู้ให้ความรู้ในขั้นพื้นฐาน จนทำให้สำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

ณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... (1)

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... (3)

ประกาศคุณูปการ ..... (5)

สารบัญ ..... (6)

สารบัญตาราง ..... (9)

สารบัญภาพ ..... (15)

บทที่

1 บทนำ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์ของการวิจัย 5

คำถามในการวิจัย 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย 6

สมมุติฐานของการวิจัย 11

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย 13

ขอบเขตของการวิจัย 13

ข้อจำกัดของงานวิจัย 15

นิยามศัพท์เฉพาะ 16

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 21

มโนทัศน์เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง 21

ลักษณะองค์การทางการศึกษา 53

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การและสถานศึกษา 55

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการ

จัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 75

ปัจจัยระดับนักเรียน 76

ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน 76

ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน 78

เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน 80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	155
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	155
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	157
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	157
5	สรุปและอภิปรายผล	
	สรุปผลการวิจัย	236
	อภิปรายผล	242
	ข้อเสนอแนะ	259
	ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	259
	ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	263
บรรณานุกรม		260
ภาคผนวก ก		286
	ภาคผนวก ก	275
	ภาคผนวก ข	309
	ภาคผนวก ค	314
	ภาคผนวก ง	325
	ประวัติย่อของผู้วิจัย	355

สารบัญตาราง

ตารางที่ หน้า

1 คุณค่าหรือการมุ่งเน้นและมาตรการการเสริมสร้างประสิทธิผลขององค์กร 62

2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย 134

3 ค่าเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 144

4 ค่าสถิติเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของของเศรษฐกิจพอเพียง 150

5 ค่าสถิติเกี่ยวกับลักษณะตัวแปรระดับนักเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของของเศรษฐกิจพอเพียง 151

6 ค่าสถิติเกี่ยวกับลักษณะตัวแปรระดับห้องเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของของเศรษฐกิจพอเพียง 152

7 ค่าสถิติเกี่ยวกับลักษณะตัวแปรระดับโรงเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 153

8 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการตรวจสอบโมเดลตามสมมติฐาน 156

9 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการปรับครั้งสุดท้าย 157

10 ค่าสหสัมพันธ์พหุคุณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 159

11 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 161

12 ค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแยกรายห้องเรียน 163

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

13 เปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์โดยภาพรวมและการวิเคราะห์แยกรายห้อง 169

14 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก 172

15 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจเมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตัดเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกและปรับรูปแบบครั้งสุดท้าย..... 172

16 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 174

17 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 176

18 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก..... 181

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

19 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย 182

20 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 184

21 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 186

22 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติ ตน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก 188

23 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย 189

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

24 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 191

25 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม..... 192

26 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก..... 196

27 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย..... 197

28 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม 199

29 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม..... 200

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

30 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก 201

31 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย..... 202

32 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก..... 203

33 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิผลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย..... 204

34 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม 206

35 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม..... 208

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ หน้า

36 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา ที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนระดับโรงเรียน 310

37 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับนักเรียน 315

38 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับห้องเรียน 319

39 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับโรงเรียน 323

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย	10
2	โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	12
3	รูปแบบระบบสังคมของสถานศึกษา (Social System Model for School)	54
4	รูปแบบการวัดประสิทธิผลองค์การด้วยแบบการวัด 3 ด้าน	60
5	แสดง 4 รูปแบบของคุณค่าประสิทธิผลขององค์กร	62
6	รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	90
7	รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	107
8	รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	124
9	ลักษณะโครงสร้างของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์พหุระดับ	127
10	โมเดลตามสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	163
11	โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	166
12	โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์เฉลี่ยจากเส้นทางเมื่อแยกรายห้อง	175

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่ หน้า

13 โมเดลตามสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 179

14 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 181

15 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน)..... 186

16 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน) 187

17 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน) 188

18 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 191

19 โมเดลตามสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง..... 195

20 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม 198

21 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีต่อ Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน)..... 202

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่ หน้า

22 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน) 203

23 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน)..... 204

24 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม 206

25 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม 211

26 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม213

27 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง..... 213

28 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม..... 219

29 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนและค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม..... 222

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่ หน้า

30 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร เป็นตัวแปรตาม 224

31 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 เป็นตัวแปรตาม 227

32 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 เป็นตัวแปรตาม 230

33 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 เป็นตัวแปรตาม 233

34 โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายห้องเรียน จำนวน 58 โมเดล 241

บทที่ 1
บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตและวิถีปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานานกว่า 30 ปี ดังจะเห็นได้ว่า ปรากฏความหมายเป็นเชิงนัยเป็นครั้งแรกในพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปี 2517 ที่พระองค์ได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนา บนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอใช้ของคนส่วนใหญ่ โดยใช้หลักความพอประมาณ การคำนึงถึงการมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว และทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท ตระหนักถึงการพัฒนาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนที่ถูกต้องตามหลักวิชา และการมีคุณธรรมเป็นกรอบในการปฏิบัติและการดำรงชีวิต ในช่วงที่ประเทศไทยประสบกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 นับเป็นบทเรียนที่สำคัญที่ทำให้ประชาชนเข้าใจถึงผลจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงระดับความเหมาะสมกับศักยภาพของประเทศ พึ่งพิงความรู้ เงินลงทุน จากภายนอกประเทศเป็นหลัก โดยไม่ได้สร้างความมั่นคงและเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีภายในประเทศ ให้สามารถพร้อมรับความเสี่ยงจากความผันผวนของปัจจัยภายในและนอกจนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งใหญ่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อสังคมไทย

รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทยอย่างเป็นระบบ ด้วยการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาโดยนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันทางศาสนา ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ทักษะและเจตคติ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างสมดุล และยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 1-2)

หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงและปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัวระดับชุมชน ถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลางโดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์

ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งที่จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎีและนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบคอบที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

กระทรวงศึกษาธิการมีความตระหนักในภารกิจที่สำคัญดังกล่าวและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 – 2554) มุ่งเน้นนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาประเทศ จึงจัดทำยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินโครงการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของความเป็นไทย โดยมีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการร่วมกันรับผิดชอบเพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน นำสู่วิถีชีวิตของประชาชน สามารถพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้ตามแนวพระราชดำรัส และนโยบายรัฐบาล รวมทั้งเป็นจุดเริ่มต้นของการผลักดันให้ประเทศชาติโดยรวมพัฒนาต่อไปอย่างเต็มศักยภาพ โดยใช้รูปแบบการจัดการศึกษาบนพื้นฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : คำนำ)

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาในการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ซึ่งเริ่มมาตั้งแต่ปี 2550 การดำเนินงานขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีสถานศึกษาที่ผ่านเกณฑ์ประเมินเป็นสถานศึกษาต้นแบบดีเด่น ที่สามารถนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เหมาะสม 135 แห่ง จากโรงเรียนที่

ขอเข้ารับการประเมิน 385 แห่ง จากเดิมตั้งเป้าหมายไว้ 80 แห่ง โดยเกณฑ์ประเมินความสำเร็จมี 4 ด้าน พบว่าสถานศึกษาเข้มแข็งในการบริหารจัดการสถานศึกษามากที่สุด รองลงมาเป็นการพัฒนาบุคลากรสถานศึกษา การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและด้านหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนตามลำดับ จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีความสนใจว่าโรงเรียนที่ผ่านการประเมินนั้นมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จจนได้รับการประกาศเป็นสถานศึกษาดีเด่นในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการที่เหมาะสม

การที่สถานศึกษาจะมีประสิทธิผลในการนำหลักปรัชญาไปใช้ให้เกิดผลนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ปัจจัยที่สำคัญได้แก่ ปัจจัยด้านโรงเรียน ปัจจัยด้านผู้บริหาร ปัจจัยด้านพฤติกรรมการบริหาร ปัจจัยด้านครูและปัจจัยด้านนักเรียน (Pendley, 1985, p.98; Reid, David & Peter, 1988, pp. 24-29; David & Thomas, 1989, pp. 81-83; Hoy & Miskel, 2001, p.409) ประกอบกับแนวคิดโครงสร้างข้อมูลทางการศึกษาที่มีโครงสร้างเป็นแบบพหุระดับ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2535, : 9; สำเริง บุญเรืองรัตน์, 2538, : 57; Creemers, 1994, pp. 114-118) โดยเฉพาะข้อมูลระดับนักเรียนเป็นข้อมูลระดับบุคคลที่เป็นหน่วยเล็กที่สุด จะได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะตัวแปรในระดับครูผู้สอนหรือชั้นเรียนซึ่งเป็นระดับชั้นของข้อมูลที่สูงกว่าและเป็นหน่วยวัดที่ใหญ่กว่า ขณะเดียวกันข้อมูลระดับครู ก็จะได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะตัวแปรเกี่ยวกับผู้บริหาร ซึ่งเป็นระดับชั้นข้อมูลที่สูงกว่าระดับครูและสูงกว่าระดับนักเรียน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, : 236) นอกจากนี้ การจัดองค์การทางการศึกษายังมีลักษณะเป็นทฤษฎีระบบประกอบด้วย บริบท ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการและผลผลิต (Hoy & Miskel, 1996, pp. 23-24)

สำหรับปัจจัยในแต่ละระดับยังประกอบด้วยตัวแปรย่อยอีกหลายประการที่น่าจะเกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และจากการผสมผสานแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน และผลงานวิจัยที่สำคัญๆ สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิผล ได้แก่

ปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ความภาคภูมิใจของนักเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115; Boonruangrutana, 1978, pp. 17-18; Coopersmith, 1984; Gardner,

1985, pp. 24, 109-113, 156-159; Anderson, 1994, p. 380; ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, 2539, : 161, 225; ราชันย์ บุญธิมา, 2542, : 50-51; นุชนาฎ วรยศศรี, 2544, : 57)

ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู การสนับสนุนทางสังคมของครู แรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู พฤติกรรมการสอนของครู และบรรยากาศการเรียนการสอน (McClelland, 1987; House, 1981, pp. 24-25; Faber, 1983, pp. 156-157; Gara, 1998, p. 1465; ราชันย์ บุญธิมา, 2542, : 11; พรพิมล ระวันประเคน, 2545, : 20; ภารดี อนันต์นาวี, 2545, : 65-67; ชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข, 2546, : 33; พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2547, : 295-296; สมจิตร อุดม, 2547, : 216-217)

ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน ตลอดจนบรรยากาศโรงเรียน (Brown & Moberg, 1980, p. 667; Hallinger, 1984 cited in Krug, 1992, p. 431; Hoy & Clover, 1986, p. 94; Patterson, 1988, pp. 50-51; Braun, 1991, p. 26; Bass & Avolio, 1994; จันทรานี สงวนนาม, 2533, : 62-63; กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536, : 212; สมจิตร อุดม, 2547, : 202; พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2547, : 306-309)

สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ได้พยายามสร้างมิติใหม่ของการจัดการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการพัฒนาความรู้และทักษะของคนให้เหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันและอนาคตต่อไป ด้วยลักษณะรูปแบบและวิธีการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องใหม่ของการศึกษาในประเทศไทย หากแต่ทวีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วกว้างขวางทั่วประเทศพร้อมกับได้รับความสนใจจากผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชนอย่างมาก ทำให้เกิดคำถามควรแก่การศึกษาว่าประสิทธิผลของสถานศึกษารูปแบบนี้เป็นอย่างไรและขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือตัวแปรใด ประกอบกับงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านมามีน้อยมากและเกิดขึ้นในช่วงโรงเรียนดังกล่าวเพิ่งเริ่มก่อขยายและมีจำนวนผู้รู้จริงในปริมาณจำกัดเฉพาะกลุ่ม ด้วยเหตุที่สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก และวงจรชีวิตองค์การมีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งส่งผลทำให้นิยามประสิทธิผล มิติประสิทธิผลและตัวบ่งชี้ประสิทธิผลมีการเปลี่ยนแปลง (สุทธิพงศ์ ยงค์กมล, 2543, : 5, 278)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงแนวทางและหลักการในการบริหารจัดการโครงการให้เกิดประสิทธิผล และศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในลักษณะของปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่จำแนกข้อมูลเป็น 3 ระดับคือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ขณะเดียวกันก็จำแนกข้อมูลตามทฤษฎีระบบ คือ ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อให้ทราบข้อค้นพบเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาประเภทนี้ได้กว้างขวางขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางหรือเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ได้ผลดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ทางการศึกษาไทยปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อค้นหาปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำถามในการวิจัย

1. สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีประสิทธิผลระดับใด
2. ปัจจัยใดบ้างในระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะอย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดต่างๆ ดังนี้

1. แนวคิดประสิทธิผลองค์การมีหลายแนววิธีการแตกต่างกันตามจุดเน้นที่ใช้วัดประสิทธิผล ผู้วิจัยเลือกใช้แนวคิดวิธีการแข่งขันคุณค่า (Competing Values Approach) ของควินน์และโรห์บาฟ (Quinn & Rohrbaugh, 1983) โดยใช้รูปแบบคุณค่าประสิทธิผลที่เป็นระบบเปิด ด้วยเหตุที่สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระยะเริ่มต้นกิจการ (Entrepreneurial Stage) สมควรใช้รูปแบบคุณค่าประสิทธิผลในระบบเปิดเป็นแนวทางในการพิจารณาประสิทธิผล ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่น (Flexibility) และทรัพยากร (Resources) (Robbins, 1990) ประกอบกับแนวคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 281) ที่กล่าวว่า ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของสถานศึกษาหรือความสำเร็จในสถานศึกษา ประกอบด้วยพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน สถานศึกษาที่มีชื่อเสียง และครูมีความพึงพอใจในงาน ผู้วิจัยประยุกต์แนวคิดดังกล่าวมาใช้ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและกำหนดตัวบ่งชี้ประสิทธิผล 4 ตัว ซึ่งถือเป็นตัวแปรตามของการวิจัย คือ **ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว ความสามารถในการจัดการทรัพยากร ความพึงพอใจในงานของครู และพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน**

2. **ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยึด 2 แนวคิด** คือ แนวคิดทฤษฎีระบบโดย ฮอย และมิสเกล(Hoy & Miskel, 1996, pp. 23-24) และแฮนสัน (Hanson, 1996, pp. 110-118) ที่มีแนวคิดว่ากระบวนการจัดการศึกษามีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการและผลผลิต และแนวคิดโครงสร้างของข้อมูลทางการศึกษา โดย ศิริชัย กาญจนวาสี (2535, : 3-4) นงลักษณ์ วิรัชชัย 2535, : 9) สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2538, : 57) และครีเมอร์ส (Creemers, 1994, pp. 114-118) ที่มีแนวคิดว่า ข้อมูลทางการศึกษามีโครงสร้างหลายระดับและมีความสัมพันธ์ซับซ้อนคือ ตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีปฏิสัมพันธ์กันขณะเดียวกันก็มีความสัมพันธ์กับตัวแปรต่างระดับด้วย โดยตัวแปรระดับสูงกว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรระดับต่ำกว่าเป็นลำดับขั้นต่อๆ กันลงไปดังนั้น การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจำแนกตัวแปรตามแนวคิดทฤษฎีระบบคือ จำแนกเป็นตัวแปรป้อนเข้า ตัวแปรกระบวนการ และตัวแปรผลผลิต ขณะเดียวกันก็จำแนกตัวแปรตามแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างของข้อมูลทางการศึกษา โดยแบ่งตัวแปรเป็น **3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน**

ปัจจัยระดับนักเรียน ศึกษาตามแนวคิดของการ์ดเนอร์ และแลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115); สเติร์น (Stern, 1984, pp. 332-341) งานวิจัยของราชันย์ บุญธิมา (2542, : 50-51) ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, : 161, 225) นุชนาฎ วรยศศรี (2544, : 57) และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน เป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของผู้เรียนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเรียน ศึกษาตามแนวคิดของ สำเริง บุญเรืองรัตน์ (Boonruangutana, 1978, pp. 17-18) 2) ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน ศึกษาตามแนวคิดของ คูเปอร์สมิทธ (Coopersmith, 1984) ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้สึกของการมีคุณธรรม 3) เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนศึกษาตามแนวคิดของแอนเดอร์สัน (Anderson, 1994, p.380) ที่มีแนวคิดว่า เจตคติ เป็นหัวใจสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นวีการ (Means) และเป้าหมายสูงสุด (End) ของการศึกษา และเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และแนวคิดของสเติร์น (Stern, 1984, pp.332-341) ที่มีแนวคิดว่าเจตคติเป็นองค์ประกอบหนึ่งในด้านผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียน 4) การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ศึกษาตามผลการวิจัยของ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1985, pp. 25, 109-113, 156-159) ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, : 225) และ นุชนาฎ วรยศศรี (2544, : 57) ที่พบว่าการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบทางอ้อมต่อพฤติกรรมทางการเรียน 5) แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการเรียนรู้ ศึกษาตามแนวคิดของ การ์ดเนอร์ และ แลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115) โดยแบ่งแรงจูงใจในการเรียน ออกเป็น 2 ประเภท คือ แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental Motivation) และแรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) 6) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ศึกษาตามผลการวิจัยของ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, : 161) และราชันย์ บุญธิมา (2542, : 50-51) ที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนที่ดีต้องแสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้น ความสนใจและความตั้งใจทั้งในและนอกห้องเรียน รวมทั้งการวางแผนการเรียนและวิธีเรียน และ 7) การใช้เวลาในการเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน (ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์, 2539, : 199-206)

ปัจจัยระดับห้องเรียน ศึกษาตามแนวคิดและงานวิจัยของ การา (Gara} 1998, p. 4165) กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, : 80-83) บุญเรือน หมั้นทรัพย์ (2538, : 56-57) ราชันย์ บุญธิมา (2542, : 70) ชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546, : 33) และ สมจิตร อุดม (2547, : 216-217) และจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ 1) คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู เป็นปัจจัยสำคัญเบื้องต้นที่เกี่ยวกับสถานภาพ บทบาทของครู ได้แก่

อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการสอน 2) การสนับสนุนทางสังคมของครู ตามแนวคิดของ เฮาร์ (House, 1981, pp. 24-25) และ เฟเบอร์ (Faber, 1983, pp. 156-157) โดยจะพิจารณาการสนับสนุนทางสังคมของครูใน 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านวัตถุและบริการ และการสนับสนุนทางด้านข้อมูล 3) แรงจูงใจในการทำงานของครูตามแนวคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1987) ที่มีแนวคิดว่า แรงจูงใจในการทำงานเป็นพลังผลักดันให้คนต้องการทำงาน พยายามต่อสู้กับอุปสรรคต่างๆ เพื่อความสำเร็จของงาน ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement: nAch.) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Need for Affiliatin: nAff) และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Need for Power: nPow.) 4) ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู ศึกษาตามแนวคิดของ เมาว์เดย์, เสตียร์ส และ พอร์ตเตอร์ (Mowday, Steers & Porter, 1979 cited in Luthans, 1995, p.131) ที่มีแนวคิดว่า ความผูกพันต่อองค์การ คือ สิ่งที่บุคคลมีความเกี่ยวข้องกับองค์การและปรารถนาที่จะอยู่ในองค์การต่อไป ซึ่งประกอบด้วย ความศรัทธาต่อองค์การ ความทุ่มเทต่อองค์การ และความภักดีต่อองค์การ 5) พฤติกรรมการสอนของครู เป็นกิจกรรมที่ผู้สอนแสดงออกในกระบวนการสอน เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาตามแนวคิดของ พรพิมล ระวันประเคน (2545, : 20) และชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546, : 33) ประกอบด้วยการวางแผนและเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการวัดและประเมินผล 6) บรรยากาศการเรียนการสอน ศึกษาตามแนวคิดของ ราชันย์ บุญธิมา (2542, : 70) ที่มีแนวคิดว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพทางสังคมวิทยาที่เป็นความเคลื่อนไหวและส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

ปัจจัยระดับโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยยึดแนวความคิดการวิจัยของ ฮอย และ โคลเวอร์ (Hoy & Clover, 1986, p. 94) แพทเตอร์สัน (Patterson, 1988, pp. 50-51) จันทรานี สงวนนาม (2533, : 62-63) กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, : 212) สมจิตร อุดม (2547, : 202) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, : 306-309) และกจากการที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คือ 1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของ บรอน (Braun, 1991, pp. 26) และมารศรี สุธานิธิ (2540, : 13) ซึ่งประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร เป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของ แบส และ อโวลิโอ (Bass & Avolio, 1994) ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเป็น 2 แบบ คือ ภาวะผู้นำ

แบบเปลี่ยนสภาพ (Transformational Leadership) และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) 3) พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนทำให้สถานศึกษามีประสิทธิผล โดยยึดแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1984 cited in Krug, 1992ม p. 431) 4) กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหาร ศึกษาตามหลักการบริหารระบบครบวงจร (PDCA) ของเดมิ่ง (Deming) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) และศึกษาตามกรอบอำนาจ:ที่การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้นการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป 5) วัฒนธรรมโรงเรียน เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคลากรในสถานศึกษาและมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยยึดแนวคิดของแพตเตอร์สัน (Patterson, 1988, pp. 107-109) และ 6) บรรยากาศโรงเรียน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในองค์การทุกส่วนและส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดของ บราวน์ และโมเบิร์ก (Brown & Moberg, 1980, p. 667) ประกอบด้วย โครงสร้างองค์การ ความรับผิดชอบ รางวัล ความอบอุ่นและการสนับสนุน เป้าหมาย และความขัดแย้ง

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำรูปแบบของโครงสร้างข้อมูลทางการศึกษาที่มีลักษณะการจัดตัวแปรที่ศึกษา เป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ตัวแปรทั้งในระดับเดียวกันและต่างระดับกันย่อมได้รับอิทธิพลและมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน จากแนวคิดต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สรุปกรอบแนวคิดเป็นโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการวิจัยครั้งนี้ ดังปรากฏในภาพที่ 1

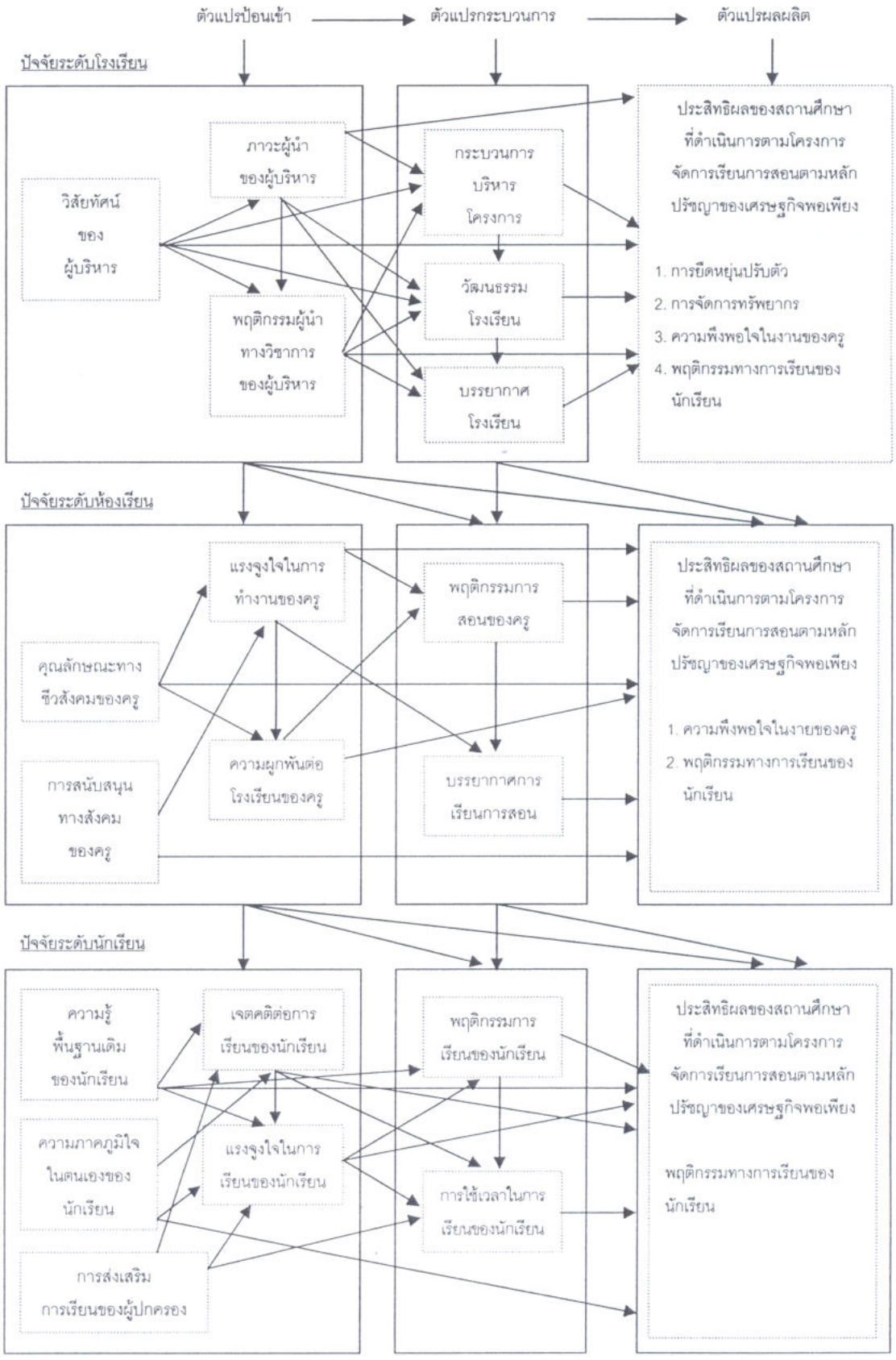

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยระดับนักเรียน ห้องเรียน และระดับโรงเรียน มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ปัจจัยในระดับนักเรียน ห้องเรียน และระดับโรงเรียน มีโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามโมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับดังปรากฏในภาพที่ 2

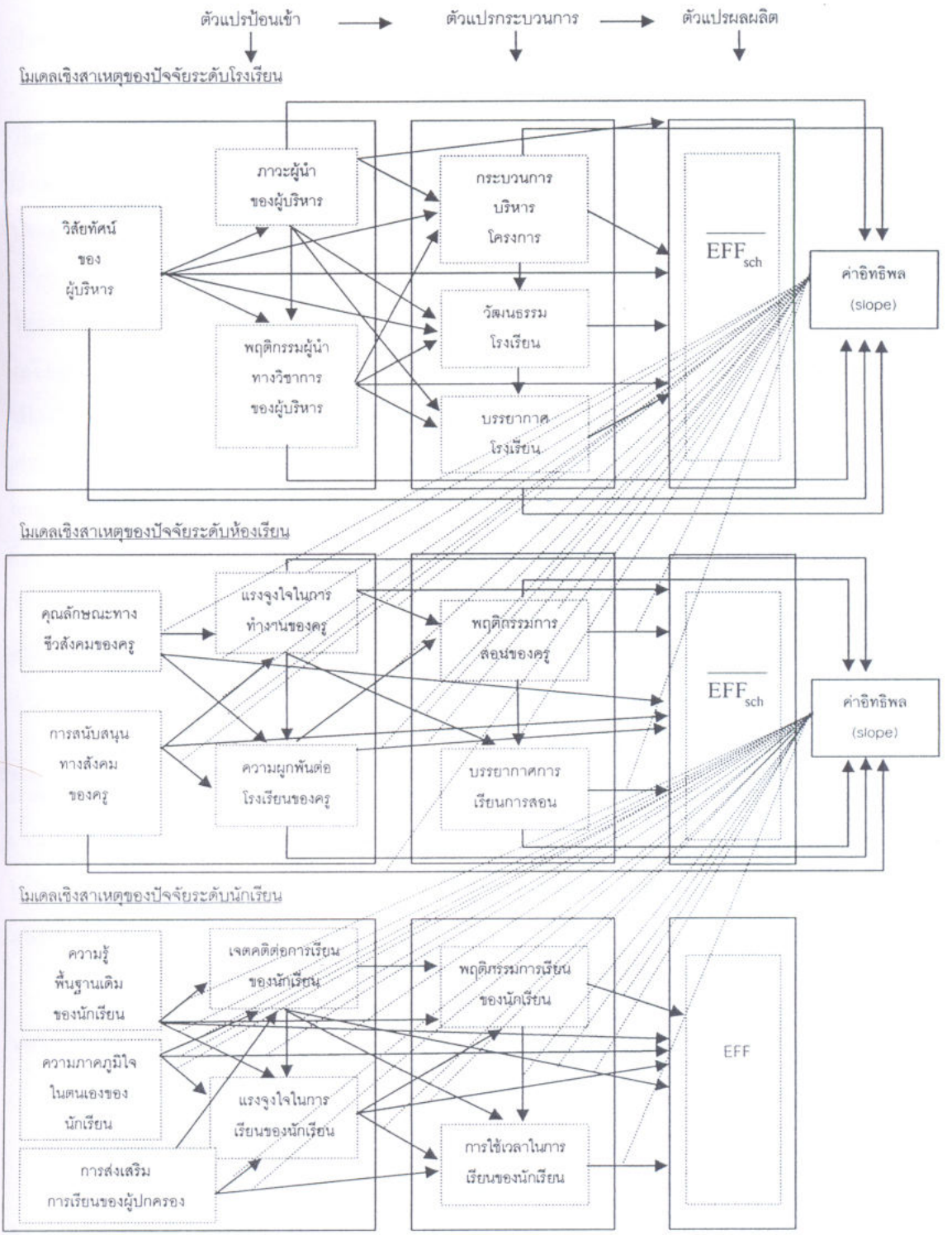

ภาพที่ 2 โมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นข้อมูลที่จะเสนอกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อหาวิธีการเสริมสร้างและพัฒนาการบริหารแก่ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้มีความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ เกิดประสิทธิผล เป็นผู้บริหารมืออาชีพ

2. เป็นข้อมูลที่จะใช้วางแผนเพื่อสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและผู้บริหารสถานศึกษาที่เตรียมความพร้อมในการเปิดดำเนินโครงการดังกล่าวในอนาคต ได้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการหาแนวทางในการปรับปรุงการบริหาร และเสริมสร้างแรงจูงใจในการบริหารให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

3. ข้อมูลที่ได้จะเป็นแนวทางและสารสนเทศในการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่การพัฒนาองค์การได้ต่อไป

4. ครูผู้สอนสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นข้อมูลเพื่อพัฒนาตนเองด้านพฤติกรรมการสอน การเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และความผูกพันต่อองค์การให้มากขึ้น นอกจากนี้ ครูสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนและร่วมพัฒนาการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดประสิทธิผลได้มากขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยศึกษาตัวแปรป้อนเข้า ตัวแปรกระบวนการ และตัวแปรผลผลิตใน 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสถานศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2550 เท่านั้น

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 49 คน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 342 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 13,756 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 14,147

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 44 คน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 180 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1200 คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น1,424 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา ตัวแปรที่ศึกษาครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

ตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 3 ระดับคือ

ปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย

ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน

ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

เจตคติต่อการเรียนของผู้เรียน

การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน

ปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย

คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู คือ

อายุ

วุฒิการศึกษา

ประสบการณ์ในการสอน

การสนับสนุนทางสังคมของครู

แรงจูงใจในการทำงานของครู

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู

พฤติกรรมการสอนของครู

บรรยากาศการเรียนการสอน

ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย

วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร

พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร

วัฒนธรรมโรงเรียน

บรรยากาศโรงเรียน

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย

ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว

ความสามารถในการจัดการทรัพยากร

ความพึงพอใจในงานของครู

พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ในส่วนของพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามความสามารถในการรับรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแทนแบบทดสอบ โดยให้นักเรียนประเมินความสามารถของตนเองในการรับรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากทั่วประเทศ จำนวน 49 โรงเรียน ทำให้ไม่สะดวกในการใช้แบบทดสอบวัดทักษะให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียนที่ทำ:ที่บริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ครูผู้สอน หมายถึง ครูที่ทำ:ที่สอนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. นักเรียน หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ผลของการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนจนทำให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีความพึงพอใจในงาน ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับตัวและจัดการทรัพยากร

6. **พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน** หมายถึง ความสามารถในการในการรับรู้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ ดังนี้ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกิน โดยไม่เบียดบังตนเองและผู้อื่น ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาเหตุและผลที่เกิดจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงวัดความสามารถในการรับรู้ของผู้เรียน

7.ความพึงพอใจในงานของครู หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของครูที่มีต่องานที่ทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงตามที่กำหนดไว้ ประกอบด้วย งานที่ท้าทายความคิดหรือสติปัญญา งานที่ได้รับสิ่งตอบแทนอย่างยุติธรรม สภาพที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุน บุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน และลักษณะการทำงานของบุคคล

8. ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการพัฒนาปรับเปลี่ยนอย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์

9. ความสามารถในการจัดการทรัพยากร หมายถึง ความสามารถในการจัดหาและใช้ทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ อย่างเหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์

10. ปัจจัยระดับนักเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยเป็นตัวแปรที่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับโรงเรียนและตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อยๆ ดังนี้

- ความรู้พื้นฐานเดิม ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสมระดับประถมศึกษาตอนปลาย
- ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน หมายถึง ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเองและการเห็นคุณค่าของตนเอง ทั้งด้านความสำเร็จ ความน่าสนใจ ความมีมิตรภาพและคุณค่าที่ผู้อื่นยอมรับ มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ความรู้สึกของการมีความสำคัญ ความรู้สึกของการมีความสามารถ ความรู้สึกของการมีอำนาจ และความรู้สึกของการมีคุณธรรม
- เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชา การสอนของครู และประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับจากโรงเรียน
- การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง หมายถึง กิจกรรมที่บิดา มารดา หรือผู้ปกครองกระทำ อันน่าจะมีส่วนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน หมายถึง ความปรารถนาของนักเรียนที่ส่งผลต่อความรู้สึกอยากเรียน
- พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน หมายถึง เวลาที่นักเรียนใช้ในการเรียนหรือทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน

11. ปัจจัยระดับห้องเรียนหมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องในระดับห้องเรียน โดยได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับโรงเรียน และเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วย ตัวแปรย่อยๆ ดังนี้

- คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู หมายถึง อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอนของครูซึ่งนับเป็นจำนวนปีที่ทำการสอนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงและวุฒิการศึกษาของครู แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

- การสนับสนุนทางสังคมของครู หมายถึง ผลการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับโอกาสที่ดี ได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ การรับรู้ข่าวสารข้อมูล และการร่วมกิจกรรมสังคม ทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการทำงาน เกิดขวัญกำลังใจ

- แรงจูงใจในการทำงานของครู หมายถึง ความปรารถนาของครูในการปฏิบัติงาน ด้วยความรู้ความสามารถของตนเอง เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพมากขึ้น แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ

- ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู หมายถึง ความรู้สึกของครูที่มีความเกี่ยวข้องและมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับโรงเรียน มีลักษณะ 3 ประการ คือ ความศรัทธาต่อโรงเรียน ความทุ่มเทต่อโรงเรียน และความภักดีต่อโรงเรียน

- พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การแสดงออกที่ผู้สอนใช้หรือปฏิบัติในการสอน แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนและเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการวัดผลและการประเมินผล

- บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง สภาพทางสังคมจิตวิทยาที่เป็นความเคลื่อนไหวในชั้นเรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

12. ปัจจัยระดับโรงเรียน หมายถึง ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนและส่งผลต่อการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรระดับห้องเรียน และตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วยตัวแปรย่อยๆ ดังนี้

- วิสัยทัศน์ผู้บริหาร หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาที่กำหนดวิธีคิด แนวทาง สามารถวางแผน และมองเห็นภาพการปฏิบัติงานของสถานศึกษาในอนาคต โดยภาพนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพของการศึกษา มีความเป็นไปได้และสามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติให้เกิดมาตรฐานและมีคุณภาพที่จะนำสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มี 3 ด้าน ประกอบด้วย การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

- ภาวะผู้นำของผู้บริหาร หมายถึง พฤติกรรมการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนแต่ละคนที่ใช้ในการบริหารหรือจัดการงานของโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียน โดยมีผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแบบของภาวะผู้นำเป็น 2 แบบคือ

- ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่มีคุณลักษณะที่สำคัญ 4 ประการ คือ ความเสน่หา การดลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญา และการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล

- ความเสน่หา หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกและสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกสนับสนุน รักใคร่ เลื่อมใส ไว้ใจในความสามารถของผู้นำ ซึ่งทำให้ผู้นำสามารถโน้มน้าวใจ ชักจูงผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ โดยผู้นำมีพฤติกรรมคือ การมีความมั่นใจในตนเองสูง สนับสนุนการทำงานของผู้ตาม กระตุ้นจูงใจสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้ที่มองการณ์ไกล สามารถวางเป้าหมายเพื่ออนาคตที่ดี เป็นผู้ที่กล้าเสี่ยงมีความคิดริเริ่ม รวมทั้งเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง

- การดลใจ หมายถึง วิธีการที่ผู้นำจุดประกายความคิดที่ทำให้ผู้ตามคิดที่จะช่วยทำงานให้สำเร็จโดยใช้ความพยายามเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำงานให้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมซึ่งอาจทำได้โดยใช้แรงหนุนทางอารมณ์ ได้แก่ การสร้างความมั่นใจแก่ผู้ตาม สร้างความเข้าใจว่าสิ่งที่ทำนั้นมีคุณค่า สร้างความคาดหวังว่าจะทำได้สำเร็จ

- การกระตุ้นการใช้ปัญญา หมายถึง วิธีการที่ผู้นำยั่วยุผู้ตามให้แก้ปัญหาด้วยวิธีการอย่างใหญ่ กระตุ้นการสร้างระบบความคิด เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้ตามรู้จักวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้คิดแก้ปัญหาในลักษณะป้องกันไว้ก่อนมากกว่าจะตามแก้ปัญหา

- การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล หมายถึง การที่ผู้นำสนใจในผู้ตามแต่ละคนอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมและพัฒนาผู้ตามตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ตลอดจนผู้นำปฏิบัติต่อผู้ตามอย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งสอนแนะและให้ข้อมูลย้อนกลับ สนับสนุนให้ผู้ตามพัฒนาตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามต้องการ

- ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ หมายถึง ลักษณะของผู้นำที่ทำให้ผู้ตามมีความคาดหวังและพยายามปฏิบัติงานตามที่คาดหวังโดยผู้นำให้แรงเสริมที่เหมาะสมเมื่อผู้ตามปฏิบัติงานตามข้อตกลง หรือได้ใช้ความพยายามพอสมควร มักเป็นการจูงใจโดยให้รางวัลเป็นการตอบแทน เป็นการจูงใจเพื่อสนองความต้องการขั้นต้นและเป็นแรงจูงใจภายนอกเป็นส่วนใหญ่ เช่น การให้เงินเดือนขึ้น เลื่อนตำแหน่ง การสรรเสริญ ยกย่อง เป็นต้น

- พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารสามารถนำความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่มีประสิทธิภาพมาใช้บริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการต้องมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้ การกำหนดกรอบนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียนการนำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติ การปฐมนิเทศและประเมินผลการเรียน การบริหารการใช้หลักสูตร การติดตามความก้าว:ของนักเรียน การจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการ วิสัยทัศน์ด้านวิชาการ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาการ การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของครู และการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

- กระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ขั้นตอนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร ตามหลักการบริหารระบบครบวงจร (PDCA) ของเดมมิ่ง (Deming) ซึ่งประกอบด้วย การร่วมกันวางแผน (Plan) ร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do) ร่วมกันตรวจสอบ (Check) และร่วมกันปรับปรุง (Action) และตามขอบข่าย อำนาจ :ที่สถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มี 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

- วัฒนธรรมโรงเรียน หมายถึง ระเบียบแบบแผนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติค่านิยม ความเชื่อ ที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน การมอบอำนาจ การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การยอมรับ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเอื้ออาทร และความหลากหลายของบุคลากรในโรงเรียน

- บรรยากาศในโรงเรียน หมายถึง ลักษณะสถานการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานร่วมกันในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และบุคลากรอื่นๆ ได้รับรู้ใน 6 ด้าน ได้แก่ โครงสร้างองค์การ ความรับผิดชอบ รางวัล ความอบอุ่นและการสนับสนุน เป้าหมาย และความขัดแย้ง

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำเสนอสาระสำคัญแบ่งออกเป็น 6 ตอนดังนี้ คือ

ตอนที่ 1 มโนทัศนเบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 ลักษณะองค์การทางการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลขององค์การและโรงเรียน

ตอนที่4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 5 แนวคิดของการวิเคราะห์เชิงสาเหตุพหุระดับ

ตอนที่ 6งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์พหุระดับ

ตอนที่ 1 มโนทัศนเบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 ความเป็นมา

ความเจริญทางเศรษฐกิจเป็นจุดมุ่งหมายของการพัฒนาประเทศไทยในช่วงประมาณพุทธศักราช 2530 – 2539 ดังจะเห็นได้จากการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 และฉบับที่ 7 จากจุดมุ่งหมายในการพัฒนาประเทศโดยเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงระยะเวลานั้น ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในหลากหลายรูปแบบ อาทิการส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งในขณะนั้นประเทศไทยได้รับการคาดหวังว่าจะสามารถเป็นเสือตัวที่ 5 ของทวีปเอเชียได้ แต่แล้วในช่วงปลายปี พ.ศ. 2539 เป็นช่วงที่ประเทศไทยเกิดปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ซึ่งส่งผลการทบกับจากวิกฤตการนี้ เช่น การปิดกิจการของธุรกิจต่าง ๆ ซึ่งมีความจำเป็นต้องลดเงินเดือนและสวัสดิการ และลดจำนวนพนักงาน หรือ เลิกจ้างพนักงาน ทำให้มีประชาชนบางส่วนว่างงานลงรัฐบาลได้พยายามแก้ไขปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจนี้อย่างเต็มความสามารถ โดยได้ระดมความคิดจากนักวิชาการที่เกี่ยวข้องและผู้มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา และแนวทางหนึ่งที่รัฐบาลได้นำมาช่วยในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นคือ การนำแนวคิดพระราชทานเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้กับการบริหารประเทศ แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานแก่

บุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวโรกาสวันเฉลิมพระชนพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 ในครั้งนั้น กล่าวได้ว่า พระองค์ทรงย้ำให้ดำเนินชีวิตแนวทางของความพอเพียง จะได้เห็นว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเคยมีพระราชทานดำรัสในเรื่องของความพอเพียง ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2517 ที่ได้พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่บัณฑิตในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วันที่ 18-19 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 มีความดังนี้ว่า " ... การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐาน คือ ความพอมี พอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน โดยใช้วิธีการและใช้อุปกรณ์ที่ประหยัดแต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อได้พื้นฐานความมั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงขึ้นโดยลำดับ ต่อไป...การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกิน พอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวด เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอจะพึ่งตนเองย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับสูงขึ้นต่อไปได้แน่นอนส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับด้วย ความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้นก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์..." (สำนักราชเลขาธิการ,2518) จากพระราชดำรัสที่พระราชทาน มาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ.2493 จวบจนกระทั่งพระราชดำรัสในปี พ.ศ. 2540 เป็นระยะเวลากว่า 40 ปี ที่พระองค์ได้พระราชทานแนวคิดของความพอเพียง

จากพระราชดำรัสดังกล่าว จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริให้ประชาชนตั้งมั่นอยู่ในความพอมี พอกิน พอใช้ และการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ต้องทำด้วยความค่อยเป็นค่อยไป และรอบคอบ อันเป็นพื้นฐานที่มั่นคงในการดำรงชีวิต

1.2 พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

ในวโรกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 พ.ศ. 2541 พ.ศ. 2542 พ.ศ. 2543 พ.ศ. 2545 และพ.ศ. 2546 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงพระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในโอกาสมิ่งมงคลมีสาระสำคัญดังนี้

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงมีใจความ ดังนี้

"...ความจริงเคยพูดเสมอในที่ประชุมอย่างนี้ว่า การจะเป็นเสือนั้นไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่เรามีเศรษฐกิจแบบพอมีพอกิน แบบพอมีพอกินนั้น หมายความว่า อุ้มชูตัวเองได้ให้มีพอเพียงกับตัวเอง อันนี้เคยบอกว่าความพอเพียงนี้ไม่ได้หมายความว่าทุกครอบครัวจะต้องผลิตอาหารของตัว จะต้องทอผ้าใส่เอง อย่างนั้นมันเกินไป แต่ว่าในหมู่บ้านหรืออำเภอจะต้องมีความพอเพียงพอสมควร บาง

สิ่งบางอย่างที่ผลิตได้มากกว่าความต้องการ ก็ขายได้แต่ขายในที่ไม่ห่างไกลเท่าไหร่ ไม่ต้องเสียค่าขนส่งมากนัก อย่างนี้ท่านนักเศรษฐกิจต่าง ๆ ก็มาบอกว่าล้าสมัย จริงอาจจะล้าสมัย คนอื่นเขาต้องมีการเศรษฐกิจ ที่ต้องมรการแลกเปลี่ยนเรียกว่าเป็นเศรษฐกิจการค้าไม่ใช่เศรษฐกิจความพอเพียง เลยรู้สึกว่าไม่หรูหรา แต่เมืองไทยเป็นประเทศที่มีบุญอยู่ว่า ผลิตให้พอเพียงได้..."

"...เศรษฐกิจแบบค้าขาย ภาษาฝรั่งเขาเรียก Trade Economy ไม่ใช่ "แบบพอเพียง" ซึ่งฝรั่งเรียก Self-sufficient Economy ที่ไหนทำแบบ Self-sufficient Economy คือเศรษฐกิจแบบพอเพียงกับตัวเอง เราก็อยู่ได้ ไม่ต้องเดือดร้อน..."

"...ประเทศไทยจะสามารถพ้นวิกฤตการณ์ได้ดีกว่าหลายประเทศเพราะแผ่นดินนี้ยังเหมาะสมกับความเป็นอยู่ได้ อย่าที่เคยพูดมาหลายปีแล้วว่า ภูมิประเทศยังให้ คือเหมาะสมแต่ความเป็นอยู่ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ ต้องอยู่อย่างประหยัด และต้องไปในทางที่ถูกต้อง..."

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2541 ตรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

"...ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง และทำได้เพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ก็พอนั้น ไม่ได้แปลว่าเศษหนึ่งส่วนสี่ของพื้นที่ แต่เศษหนึ่งส่วนสี่ของการกระทำ..."

"...วิธีปฏิบัติเศรษฐกิจพอเพียงนั้นไม่ต้องทำทั้งหมดและขอเติมว่าถ้าทำทั้งหมดถ้าครอบครัวหนึ่งหรือแม้หมู่บ้านหนึ่งทำเศรษฐกิจพอเพียงร้อยเปอร์เซ็นต์ก็จะเป็นการถอยหลังเหมือนสมัยหิน..."

"...คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีก ไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้น แต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ถ้าใครได้มาอยู่ที่ ในศาลานี้เมื่อ เท่าไหร่ 24 ปี เมื่อปี 2517 2517 ถึง 2541 นี้ ก็ 24 ปี ใช่ไหม วันนั้นได้พูดว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเองถ้าแต่ละคนพอมีพอกิน ก็ใช้ได้ ยิ่งถ้าทั้งประเทศพอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลยสมัยก่อนนี้พอมีพอกินก็ยิ่งดี และประเทศไทยเวลานั้น ก็เริ่มจะไม่พอมีพอกิน บางคนก็มีมาก บางคนก็ไม่มีเลย สมัยก่อนนี้พอมีพอกิน มาสมัยนี้ชักจะไม่พอมีพอกิน จึงต้องมีนโยบายที่จะทำเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อที่จะให้ทุกคนมีพอเพียงได้..."

"...ให้พอเพียงนี้ก็หมายความว่า มีกินมีอยู่ ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่หรูหราก็ได้ แต่ว่าพอ แม้บางอย่างอาจจะดูฟุ่มเฟือย แต่ถ้าทำให้มีความสุข ถ้าทำได้ก็สมควรที่จะทำ สมควรที่จะปฏิบัติอันนี้ก็ความหมายอีกอย่างของเศรษฐกิจ หรือระบบพอเพียง เมื่อปีที่แล้วตอนที่พูดพอเพียงแปลในใจ แล้วก็ได้พูดออกมาด้วยว่าจะแปลเป็น Self-sufficiency (พึ่งตนเอง) ถึงได้บอกว่าพอเพียงแก่ตนเอง แต่

ความจริงเศรษฐกิจพอเพียงนี้ กว้างขวางกว่า Self-sufficiency คือ Self-sufficiency นั้นหมายความว่า ผลิตอะไรมีพอที่จะใช้ ไม่ต้องไปขอซื้อคนอื่น อยู่ได้ด้วยตนเอง..."

"...บางคนแปลจากภาษาฝรั่งว่า ให้ยืนบนขาตัวเองนี่ มีคนบางคนพูดว่าชอบกล ใครจะมายืนบนขา คนอื่นมายืนบนขาเรา เราก็โกรธ แต่ตัวเอง ยืนบนขาของตนเองก็ต้องเสียหลักหกล้มหรือล้มลง อันนี้ ก็เป็นความคิดที่อาจจะเฟื่องไปหน่อย แต่ว่า เป็นที่เขาเรียกว่ายืนบนขาของตัวเอง(ซึ่งแปลว่าพึ่งตนเอง) หมายความว่าสองขาของเรานี่ ยืนบนพื้น ให้อยู่ได้ไม่หกล้ม ไม่ต้องไปขอยืมขาของคนอื่นมาใช้สำหรับยืน แต่พอเพียงนี้ความหมายกว้างขวางยิ่งกว่านี้อีก คือคำว่าพอก็เพียงพอเพียงนี้ก็พอดังนั้นเอง **คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย**ถ้าทุกประเทศมีความคิดอันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจมีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่าพอประมาณไม่สุดโต่งไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่ไปเบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียง ทำอะไรก็พอเพียงปฏิบัติตนก็พอเพียง..."

"...ความพอเพียงสี้ก็แปลว่า ความพอประมาณและความมีเหตุผล..."

"...เมื่อเป็นทฤษฎีใหม่แล้ว ก็มาเข้าเป็นเรื่องของเศรษฐกิจพอเพียง **คนที่ทำนี้ ต้องไม่ฟุ้งซ่าน ไม่ฟุ้งเฟ้อ** ได้เขียนไว้ในทฤษฎีนั้นว่าลำบาก เพราะผู้ที่ปฏิบัติ **ต้องมีความเพียรและต้องอดทน** ..."

"...ไม่ใช่บอกว่าเป็นทฤษฎีใหม่ของในหลวง แล้วจะทำได้สะดวก และไม่ใช่ว่าทำได้ทุกแห่ง ต้องเลือกที่ ถ้าค่อย ๆ ทำไปก็จะสามารถขยายความคิดของทฤษฎีใหม่นี้ไปได้...ความจริงทฤษฎีใหม่ที่ปฏิบัติที่สระบุรีนั้น ได้คิดก่อนที่บัญญัติทฤษฎี ที่สระบุรีนั้นได้ตั้งโครงการก่อนที่ตั้งมูลนิธิชัยพัฒนา โครงการนี้เป็นคล้าย ๆ โครงการแรกของมูลนิธิ และก่อนที่เขื่อนป่าสักได้เริ่มต้นนึกว่าที่ตรงนั้นถ้าหากเขื่อนป่าสักสำเร็จ จะสามารถนำน้ำมาผ่าใกล้ที่ของทฤษฎีใหม่นั้นได้ ถ้าคลองส่งน้ำผ่านทฤษฎีใหม่นี้ก็จะสมบูรณ์ เพราะมีโครงการรองรับไว้แล้ว..."

"...ถ้าเศรษฐกิจพอเพียง และทฤษฎีใหม่ สองอย่างนี้จะทำความเจริญแก่ประเทศได้ แต่ต้อง**มีความเพียร แล้วต้องอดทน ต้องไม่ใจร้อน ต้องไม่พูดมาก ต้องไม่ทะเลาะกัน** ถ้าทำโดยเข้าใจกันเชื่อว่าทุกคนจะมีความพอใจได้..."

"...ถ้าเศรษฐกิจสม่ำเสมอดีมีแต่ดีขึ้นได้จึงต้องรักษาความเป็นอยู่ที่ดี สถานการณ์ที่ดีต่อไปโดยรักษาอัตราแลกเปลี่ยนที่สม่ำเสมอ ไม่มีปัญหาว่าประเทศชาติจะรอดพ้นจากวิกฤตการณ์ ทั้งนี้เพราะวิกฤติการณ์ ทั้งนี้เพราะวิกฤติการณ์นี้มาจากความฟุ้งเฟ้อ หรือความโลภไม่อยากพูดว่าความทุจริต...เพราะถ้ามีความทุจริต ไม่มีใครทำงานอะไรได้ ไม่มีใครเชื่อ แล้วผู้ที่พยายามทำงานก็ไม่สามารถทำงานเพราะกลัวทุจริต..."

วันที่ 23 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ตรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

"...เศรษฐกิจพอเพียง แปลว่า Sufficiency Economic คำว่า Sufficiency Economic นี้ไม่มีในตำราเศรษฐกิจ จะมีได้อย่างไร เพราะว่าเป็นทฤษฎีใหม่...เพราะหมายความว่าเรามีความคิดใหม่... และโดยที่ท่านผู้เชี่ยวชาญสนใจ ก็หมายความว่า เราก็สามารถที่จะปรับปรุง หรือไปใช้หลักการเพื่อที่จะให้เศรษฐกิจของประเทศและของโลกพัฒนาดีขึ้น..."

"...ถ้าไม่มีเศรษฐกิจพอเพียง ไฟดับ ไฟหลวง ไฟฟ้าหลวง หรือไฟฟ้าฝ่ายผลิตเขาดับหมดพังหมด จะทำอย่างไรที่ ๆ ต้องใช้ไฟฟ้าก็ต้องแย่ไป บางคนที่ต่างประเทศ เวลาไฟดับ เขาฆ่าตัวตายแต่ของเราไฟดับ เราเคยชิน เราไม่เป็นไร ไฟดับ ถ้ามีความจำเป็น เศรษฐกิจพอเพียงแบบไม่เต็มที่ เรามีเครื่องปั่นไฟ ก็ใช้ปั่นไฟ หรือถ้าขั้นโบราณกว่า มืดก็จุดเทียน มีทางที่ให้แก้ปัญหาเสมอ งั้นเศรษฐกิจพอเพียงนี้ ก็มีเป็นขั้น ๆ แต่ว่าต้องดูว่าเศรษฐกิจพองเพียงนี้ ที่จะมาบอกว่า ให้พอเพียงเฉพาะตัวเองร้อยเปอร์เซ็นต์ เป็นสิ่งที่ทำไม่ได้ จะต้องมีการแลกเปลี่ยน ต้องมีการช่วยกันถ้ามีการช่วยกันแลกเปลี่ยน ก็ไม่ใช่พอเพียงแล้ว แต่ว่าพอเพียงในทฤษฎีหลวงคือ ให้สามารถดำเนินงานได้..."

"...ขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยพออยู่พอกิน มีความสงบและทำงานตั้งอธิษฐาน ตั้งปณิธานในนี้ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกินไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอดแต่ว่ามีความพออยู่พอกิน มีความสงบเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกินได้เราก็จะยอดยิ่งได้...ฉะนั้นถ้าทุกท่านซึ่งถือว่าเป็นผู้ที่มีความคิดและอิทธิพล มีพลังที่จะทำให้ผู้อื่นซึ่งมีความคิดเหมือนกันช่วยกันรักษาส่วนรวมให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขอย้ำพอควรพออยู่พอกิน มีความสงบ ไม่ให้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัติจากเราไปได้..."

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ตรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

"...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ขอย้ำว่าเป็นทั้งเศรษฐกิจหรือความประพฤติที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดผลโดยมีเหตุและผลคือ เกิดผลนั้นมาจากเหตุ ถ้าทำเหตุที่ดี ถ้าคิดให้ดีให้ผลที่ออกมาคือสิ่งที่ติดตามเหตุการกระทำก็จะเป็นการกระทำที่ดี และผลของการกระทำนั้นก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดี แปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่ามีประโยชน์ ดี แปลว่าทำให้มีความสุข..."

"...เศรษฐกิจพอเพียงที่ได้ย้ำแล้วแปลเป็นภาษาอังกฤษว่า Self-sufficiency Economic ใครต่อใครต่อว่า ว่าไม่มี Sufficiency Economic แต่ว่าเป็นคำใหม่ของเราก็ได้ คือหมายความว่าประหยัด แต่ไม่ใช่ขี้เหนียว ทำอะไรมีความอะลุ้มอล่วยกัน ทำอะไรด้วยเหตุด้วยผล จะเป็นเศรษฐกิจพอเพียงแล้วทุกคนจะมีความสุข..."

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ตรัสเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

"... เมืองไทยเนี่ยมีทรัพยากรที่ดี ๆ ไม่ทำไม่ใช้ เดี๋ยวต้องไปกู้เงินที่ไหนมา มาพัฒนาประเทศจริงสุนัขฝรั่งก็ต้องซื้อมา ต้องมี แต่ว่าเรามีทรัพยากรที่ดี เราต้องใช้ ไม่ใช่สุนักเท่านั้นอื่น ๆ ของอื่นหลายอย่า แล้วก็ที่นายกฯ พูดถึงทฤษฎีใหม่ พูดถึงเศรษฐกิจพอเพียง ไอ้เนี่ยเราไม่ได้ซื้อจากต่างประเทศ แต่ว่าเป็นของพื้นเมือง แล้วก็ไม่ได้ อาจจะอ้างว่า เป็นความคิดของพระเจ้าอยู่หัว ไม่ใช่ทำมานานแล้ว ทั้งราชการ ทำราชการ ทั้งพลเรือน ทั้งทหาร ทั้งตำรวจ ได้ใช้เศรษฐกิจพอเพียงมานานแล้ว อย่างตำรวจไปเปิดโรงเรียนที่บนภูเขา ใช้เศรษฐกิจพอเพียงแท้โรงเรียนสร้างโรงเรียนใช้ไม่ผุ ๆ พัง ๆก็ไปเลือกมา แล้วก็คนที่เป็นครู ก็เป็นตำรวจ 2 คน ได้เลี้ยงดูสอนเด็ก 10 คน 15 คน แล้วจอกจากเลี้ยงดู ยังเป็นบุรุษพยาบาลด้วย ดูผู้ที่เป็น เออ มาลาเรียตรวจเลือด ตำรวจพวกนี้เขาตรวจเลือดแล้วก็เมื่อเป็นยังไว เขาก็ส่งผู้ที่ป่วย ช่วยชีวิตเด็กและผู้ใหญ่มากมาย แต่อย่างนี้ถือว่าเถื่อน หาว่าเถื่อน หาว่าตำรวจป่าเนี่ย เขาเรียกว่า ตำรวจป่า พวกตำรวจชายแดนนี่ ตำรวจป่า เขา คนอื่นในกรุง หาว่าเป็นตำรวจป่า แต่ที่จริงตำรวจป่าเนี่ยเขาช่วยชีวิตคนมามากมาย มากหลาย..."

วันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2546 ตรัสเกี่ยวเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

"...วิธีปลูกข้าวไม่เหมือนของเรา เราเพิ่งพบวิธีปลูกข้าวในพรุ ทำให้นราธิวาสมีกินแล้วขายได้ อันนี้นี้หมายความว่า ต้องสอนให้เด็ก ๆ มีจินตนาการ ตอนฝ่ายมลายูเขาก็มีเทคโนโลยีสูง เราก็ชื่นชมรัฐบาลมาเลเซียเขาเก่งมีความสามารถ ฉลาด แต่ตอนนั้นเขาปลูกข้าวไม่เป็นต้องเอาคนไทยไปสอน แต่ที่เราสอนได้ จากคนที่มีความรู้แล้วเรียนเกี่ยวกับการเกษตรแล้วมาพลิกแพลงให้สามารถทำให้ดินมีผลิตผลได้ อันนี้เป็นสิ่งสำคัญเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ สามารถเลี้ยงตัวได้ถึงมาเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ที่ก้าวหน้าไม่ใช่เพียงแต่ปลูกพอกินอย่างนั้น มันต้องมีพอที่จะตั้งโรงเรียน แม้แต่ศิลปะเกิดขึ้น ประเทศชาติถือว่าประเทศไทยเจริญในทุกทาง ไม่หิว มีกิน คือไม่จน มีกิน มีอาหารใจ หรืออะไรอื่น ๆ ให้มาก ๆ ..."

"...ความสะดวกจะสามารถสร้างอะไรได้มาก นี่คือเศรษฐกิจพอเพียง สำคัญว่าต้องรู้จักขั้นตอน ถ้านึกจะทำอะไรให้เร็วเกินไปไม่พอเพียงคงได้ศึกษามาแล้ว เราพูดมาแล้ว 10 ปี ต้องปฏิบัติด้วย..."

จากแนวพระราชดำรัสข้างต้อนนั้น จะเห็นได้ว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงแนะแนวทางการดำรงชีวิตอย่างพอเพียง พอกิน พอใช้ พอเหมาะกับความเป็นอยู่ของตนเองไม่ทำอะไรเกินตนไม่โลภมาก ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่ฟุ่งเฟ้อ และอยู่อย่างประหยัดในการทำสิ่งใด หรือประกอบกิจการสิ่งใดนั้น จำเป็นต้องปฏิบัติด้วยความเพียร คือ การทำสิ่งใดนั้นต้องไม่ใจร้อน ความอดทน คือ การทำสิ่งใดนั้นอย่าทะเลาะกัน ความรอบคอบ คือ การคิดทำสิ่งใดนั้นต้องคิดว่างแผน และต้องปฏิบัติอย่างค่อยเป็นค่อยไป และความซื่อสัตย์สุจริต คือ การทำสิ่งใดก็ตามนั้นต้องไม่โลภ และต้อง

ไม่ทุจริต สิ่งเหล่านี้เป็นการกระทำและการปฏิบัติตนแต่ในสิ่งที่ดี และการกระทำแต่ในสิ่งที่ดีดังกล่าว จะนำมาซึ่งความ "พอ" ในตนเอง ทำให้ตนเองเกิดความสุขในที่สุด

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า 30 ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 3)

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ คุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้

1. กรอบลักษณะ เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และการมองโลกเชิงระบบการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา

2. คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติตนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน

3. คำนิยาม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะพร้อม ๆ กัน ดังนี้

3.1 ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

3.2 ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความเพียงพอนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

3.3 การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลบกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล

4. เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน ดังนี้

4.1 เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

4.2 เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรมมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต ไม่โลภ และไม่ตระหนี่

5. แนวทางการปฏิบัติ/ผลที่คาดว่าจะได้รับ จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550 : 11-15)

1.2 ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.). (2550 : 146-147) ได้ให้คำจำกัดความ "เศรษฐกิจพอเพียง" ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิคณะหนึ่งที่ติดตามพระราชดำรัสและพระราชกระแสอย่างใกล้ชิด และนำมาเรียบเรียงก่อนนำขึ้นกราบบังคมทูลเกล้าฯ ถวายขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตนำออกเผยแพร่มีใจความว่า ปรัชญาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัฒน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง (2549 : 8) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นปรัชญาที่เป็นทั้งแนวคิด หลักการและแนวทางปฏิบัติตนของแต่ละบุคคล และองค์กร โดยคำนึงถึงความพอประมาณ กับศักยภาพของตนเองและสภาวะแวดล้อม ความมีเหตุผล

และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวเองโดยใช้ความรู้อย่างถูกหลักวิชาการด้วยความรอบคอบและระมัดระวัง ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรม ไม่เบียดเบียนกัน แบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และร่วมมือปรองดองกันในสังคม ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างสายใยเชื่อมโยงคนในภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน สร้างสรรค์พลังในทางบวก นำไปสู่ความสามัคคี การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้

สุเมธ ตันติเวชกุล (2542 : 53) เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา ได้สรุปความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง หรือระบบเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ว่า หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยพยายามหลีกเลี่ยงที่จะต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เรามิได้เป็นเจ้าของ และเศรษฐกิจพอเพียงในระดับบุคคลนั้น คือ ความสามารถในการดำรงชีวิตได้โดยไม่เดือดร้อน กำหนดความเป็นอยู่อย่างประมาณตนตามฐานะ ตามอัตภาพ และที่สำคัญไม่หลงใหลไปตามกระแสของวัตถุนิยม มีอิสรภาพ เสรีภาพ ไม่พันธนาการอยู่กับสิ่งใด

สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2549 : ปาฐกถาพิเศษ) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นแนวทางที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงชี้ให้ประชาชนได้เห็นถึงแนวทางการปฏิบัติตนที่ควรจะเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีพได้โดยที่ไม่เดือดร้อน ซึ่งที่จริงแล้วก็เป็นแนวทางที่มีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของคนไทย และสามารถนำไปใช้ได้ในทุกระดับ ในระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชน จนถึงระดับประเทศ

เกษม วัฒนชัย (2550 : 18) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับทุกประเทศในโลก โดยเฉพาะการสร้างความเข้มแข็งเพื่อรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัฒน์

วิทยา อธิปอนันต์ (2542 : ไม่ระบุหน้า) ได้สรุปความหมายไว้ว่า ตามกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง เป้าหมายหรือปรัชญาการดำเนินชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน ทางสายกลาง มีความพอเพียงและพอดีโดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สิ่งสำคัญต้องรู้จักพึ่งพาตนเองและทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ ก่อนจะไปพึ่งพาคนอื่นหรือปัจจัยภายนอก หรือหมายถึง การที่อุ้มชูตนเองได้ให้มีความพอเพียงกับตัวเอง ครอบครัว และชุมชน

กรมวิชาการ (2542 : คำนำ) สรุปว่า "เศรษฐกิจพอเพียง" และ "ทฤษฎีใหม่" ตามแนวพระราชดำริเป็นหลักการและแนวทางสำคัญในการบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินขนาดเล็กให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมทั้งแนวคิดการพัฒนาเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยเน้นการช่วยเหลือและพัฒนาให้เกิดการพึ่งตนเอง อาจกล่าวโดยสรุป

ได้ว่า องค์พระประมุขของไทย ได้พระราชทานหลักการดำรงชีวิตของประชาชนคนไทยทุกระดับ ทุกสาขาอาชีพ ตลอดจนถึงแนวทางการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้เป็นไปในทางสายกลาง มีความพอประมาณ มีเหตุผล รู้จักพึ่งตนเอง และทรัพยากรที่เรามีอยู่ นำมาใช้ประโยชน์ด้วยความรอบรู้ รอบคอบ เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งหลักการนี้มีความสำคัญในการนำไปบริหารจัดการที่ดินและน้ำเพื่อการเกษตรในที่ดินที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สร้างความมั่นคงด้านการดำรงชีวิตให้แก่เกษตรกรและสังคมโดยรวมของไทย

อำพล เสนาณรงค์ (2541 : 2) ได้กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง ความสามารถของชุมชนเมือง รัฐ ประเทศ หรือภูมิภาคหนึ่ง ๆ ในการผลิตสินค้าและบริการทุกชนิดเพื่อเลี้ยงสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ

กรมส่งเสริมการเกษตร (2543 : 4) ได้ขยายความเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงไว้ว่า เป็นการดำรงชีวิตหรือวิถีชีวิตของคนไทยให้อยู่อย่างพอประมาณตน เดินทางสายกลาง มีความพอดีและพอเพียงกับตนเอง ครอบครัว และชุมชน โดยไม่ต้องพึ่งพาปัจจัยภายนอกต่าง ๆ ที่เราไม่ได้เป็นเจ้าของ สิ่งสำคัญต้องรู้จักการพึ่งพาตนเอง โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และรู้จักการนำทรัพยากรที่เรามีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น รู้จักการนำปัจจัยพื้นฐานมาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขความสบาย และพอเพียงกับตนเอง

ได้มีนักวิชาการได้แสดงทัศนและความคิดเห็นในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงในแง่มุมต่าง ๆ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักผู้ตรวจราชการ กระทรวงศึกษาธิการ ประจำเขตตรวจราชการที่ 4, 2550 : 3-6 ซึ่งอ้างใน อภิชัย พันธเสน และคณะ. 2549 : 60-68)

ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ตามความหมายของ ศ.นพ.ประเวศ วะสี เป็นส่วนหนึ่งของธรรมรัฐแห่งชาติ หรือเป็นส่วนหนึ่งในระเบียบวาระรีบด่วนของชาติ อันประกอบด้วย 1) สร้างคุณค่าและจิตสำนึกใหม่ 2) สร้างเศรษฐกิจพอเพียง 3) ปฏิรูประบบเศรษฐกิจมหภาคและการเงิน 4) ปฏิรูประบบรัฐทั้งการเมืองและระบบราชการ 5) ปฏิรูปการศึกษา 6) ปฏิรูปสื่อ 7) ปฏิรูปกฎหมาย ที่เมื่อเชื่อมโยงกันแล้วจะทำให้ประเทศไทยมีฐานที่เข้มแข็งและเติบโตต่อได้อย่างสมดุล

เศรษฐกิจพอเพียงมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจสายกลางหรือเศรษฐกิจแบบมัชฌิมาปฏิปทาที่เชื่อมโยง/สัมพันธ์กับความเป็นครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เป็นเศรษฐกิจที่บูรณาการเชื่อมโยงชีวิต จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความเป็นประชาสังคม ดังนั้น อาจเรียกชื่อปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้ในชื่ออื่น ๆ เช่น เศรษฐกิจพื้นฐาน เศรษฐกิจดุลภาพ เศรษฐกิจบูรณาการ หรือเศรษฐกิจศีลธรรม เศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความหมายถึงความพอเพียงอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. พอเพียงสำหรับทุกคน ทุกครอบครัว ไม่ใช่เศรษฐกิจแบบทอดทิ้งกัน

2. จิตใจพอเพียง รักเอื้ออาทรผู้อื่น

3. สิ่งแวดล้อมพอเพียง อนุรักษ์และเพิ่มพูนสิ่งแวดล้อมที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ

4. ชุมชนเข้มแข็งพอเพียง รวมตัวกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาสังคม ปัญหาความยากจนหรือปัญหาสิ่งแวดล้อม

5. ปัญญาพอเพียง เรียนรู้ร่วมกัน เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

6. ตั้งอยู่บนพื้นฐานวัฒนธรรมพอเพียง เพราะเศรษฐกิจที่สัมพันธ์และเติบโตจากฐานทางวัฒนธรรม อันหมายถึง วิถีชีวิตของกลุ่มชนที่สัมพันธ์อยู่กับสิ่งแวดล้อมจึงจะเป็นเศรษฐกิจมั่นคง

7. มีความมั่นคงพอเพียง ไม่ผันผวนอย่างรวดเร็วจนกระทั้งมนุษย์ไม่สามารถรับได้

ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน ได้สังเคราะห์ความคิดเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีต่อแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยคำนึงถึงบริบททางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม ณ ห้วงเวลาต่าง ๆ โดยอธิบายว่า นักเศรษฐศาสตร์ให้ความหมายแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกันออกเป็น 4 ความหมาย ประกอบด้วย

กลุ่มที่หนึ่ง อธิบายว่า ปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่อยู่เหนือแนวคิดเศรษฐศาสตร์ เป็นภูมิปัญญาไทย เป็นทุนทางสังคมของประเทศ เนื่องจากปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีพื้นฐานมาจากวัฒนธรรมชุมชน และเป็นพื้นฐานระบบเศรษฐกิจของสังคมไทย ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นปรัชญาแนวคิดที่ประยุกต์นำศาสนามาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่จะลด “ความอยาก” ลงมาสู่ระดับที่สามารถพึ่งตนเองได้

กลุ่มที่สอง เป็นกลุ่มที่มีความเห็นตรงกันว่าปรัชญาแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง มีส่วนประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ที่เกี่ยวข้องกันและจะขาดซึ่งส่วนใดส่วนหนึ่งมิได้ คือ ความพอดี ความเสี่ยง และการพึ่งตนเอง โดยความพอดีจะมีลักษณะใกล้เคียงกับดุลยภาพในวิชาเศรษฐศาสตร์ แต่จะเป็นดุลภาพที่เป็นพลวัต ปรับตัวอยู่ตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับสถานะและความเหมาะสมของแต่ละบุคคล ส่วนเรื่องความเสี่ยงนั้น เกี่ยวข้องกับความพยายามในการลด/กระจายความเสี่ยง เพื่อให้เกิดความพอดีอย่างยั่งยืน ดังนั้น การสร้างความสามารถในการพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด คือ ความพยายามในการเพิ่มขีดความสามารถในการควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่ก่อให้เกิดความไม่แน่นอน และลดต้นทุนในการแลกเปลี่ยน (Transaction Cost) ไม่ให้สูงเกินไป

กลุ่มที่สาม มีความเห็นว่าแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก เพราะเป็นการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ข้อจำกัดของ

รายได้ (Budget Constraints) ภายใต้การบริหาร การกระจายความเสี่ยงอย่างสมดุลและมีการแลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency)

กลุ่มที่สี่ เป็นกลุ่มที่ให้ความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศบนพื้นฐานความเป็นอยู่อันควร ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับประเทศตามศักยภาพของประเทศ

ในทัศนะของศ.ดร.อภิชัย พันธเสน แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพุทธเศรษฐศาสตร์ ซึ่งไม่แตกต่างจากแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์อื่น ๆ แต่รากฐานวิธีคิดระหว่างพุทธเศรษฐศาสตร์แตกต่างจากเศรษฐศาสตร์กระแสหลักอื่น ๆ ซึ่งมีพื้นฐานวิธีคิดที่มาจากความเชื่อว่ามนุษย์มีเหตุผลและพยายามแสวงหาความพึงพอใจสูงสุด แต่พุทธเศรษฐศาสตร์เชื่อว่ามนุษย์เกิดมาพร้อมกับอวิชชาหรือความไม่รู้ อันเป็นต้นเหตุของความไร้เหตุผล "ปัญญา" ที่เกิดจากการรักษาศีลและมีสมาธิจะทำให้ความไร้เหตุผลของมนุษย์ลดลง และอธิบายว่าการที่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงเน้นย้ำถึงความพอประมาณและมีเหตุผลหรือการทำให้ดีที่สุดโดยมีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม (optimization through proper risk management) ทำให้สามารถประยุกต์ใช้ได้กับภาคเศรษฐกิจทุกสาขาของประเทศ

เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เป็นปรัชญาที่ว่าด้วยการวางรากฐานอันมั่นคงยั่งยืนของบุคคลและสังคมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระกรุณาธิคุณพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทยทั้งหลายโดยไม่จำกัดเฉพาะเกษตรกรเท่านั้น หากแต่ผู้ประกอบสัมมาชีพอื่น ๆ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืนให้แก่รากฐานของตนเองได้ และยังกล่าวถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในฐานะระบบเศรษฐกิจที่สามารถอุ้มชูตนเอง (relative self-sufficiency) อยู่ได้ระดับพื้นฐานโดยไม่เดือดร้อนได้ จึงจะสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าและฐานะทางเศรษฐกิจขั้นสูงต่อไปได้ โดยอธิบายว่าความสามารถในการอยู่ได้ในระดับพื้นฐานต้องยึดแนวทางสายกลาง (มัชฌิมาปฏิปทา) เป็นหลักในการดำรงชีวิต เพื่อสร้างความสามารถในการพึ่งตนเอง ประกอบด้วย 1) พึ่งตนเองทางจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็งไม่ท้อแท้จะประสบความล้มเหลว หรือความยากลำบาก 2) พึ่งตนเองทางสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูลกันภายในสังคม 3) พึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งทรัพยากรสังคมและทรัพยากรทางเศรษฐกิจ 4) พึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยีวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับภูมิประเทศและสังคมไทย 5) พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองในระดับเบื้องต้น ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาประเทศในระดับมหัพภาคต่อไปได้ด้วย ในการที่จะทำให้ได้ผลดังกล่าวบุคคลต้องละ ลดความฟุ่มเฟือย ประกอบอาชีพด้วยความสุจริต การแสวงหาผลประโยชน์ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ

จริยธรรม ปฏิบัติตนในทางดีและไม่หยุดนิ่งที่จะใฝ่หาความรู้เพื่อหาหนทางให้ตนเองหลุดพ้นจากความทุกข์ยากที่เป็นอยู่ได้

เศรษฐกิจพอเพียงในทัศนะ ศ.เสน่ห์ จามริก เป็นระเบียบวาระแห่งโลกที่จะเป็นกำแพงต้าน "วัฒนธรรมล่าเหยื่อ" ของพลังทุนนิยม และเทคโนโลยีภายใต้ "ระเบียบโลกใหม่" (New Word Order) เศรษฐกิจพอเพียง คือ "การกลับฟื้นจิตวิญญาณมนุษย์สู่ชีวิตเศรษฐกิจที่แท้จริง อันประกอบด้วยมนุษย์กับธรรมชาติเป็นแก่นสาร" เศรษฐกิจพอเพียง ในความหมายกระบวนการพัฒนาของ ศ.เสน่ห์ จามริก มีฐานอยู่ที่เกษตรกรรมพออยู่พอกิน พร้อมด้วยกระบวนการเรียนรู้ยกระดับสู่เกษตรยั่งยืน โดยมีไร่นาระดับครัวเรือน เป็นหน่วยพื้นฐานที่กระจายออกไปเป็นเครือข่ายกว้างขวางยิ่งขึ้นตามลำดับ และพัฒนาให้มีบทบาทรอบด้านมากขึ้น เป็นช่องทางส่งเสริมให้พัฒนาตนเองเป็นอิสระจากกลไกตลาดภายใต้อำนาจกำกับและควบคุมจากภายนอก

ปรียานุช พิบูลสราวุธ (2549 : 15) ได้สรุปปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ดังนี้

1. แนวคิดหลัก เป็นปรัชญาที่ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัฒน์

2. เป้าหมาย มุ่งให้เกิดความสมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

3. หลักการ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

4. เงื่อนไขพื้นฐาน (ความรู้คู่คุณธรรม)

4.1 จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน

4.2 การเสริมสร้างจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความคอบรู้

1.3 เศรษฐกิจพอเพียงกับทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ

เศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ เป็นแนวทางในการพัฒนาที่นำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเอง ในระดับต่าง ๆ อย่างเป็นขั้นตอน โดยลดความเสี่ยงเกี่ยวกับความผันแปรของธรรมชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยต่าง ๆ โดยอาศัยความพอประมาณและความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดี มีความรู้ ความเพียรและความอดทน สติและปัญญา การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และความสามัคคี

เศรษฐกิจพอเพียงมีความหมายกว้างกว่าทฤษฎีใหม่โดยที่ เศรษฐกิจพอเพียงเป็นกรอบแนวคิดที่ชี้บอกหลักการและแนวทางปฏิบัติของทฤษฎีใหม่ ในขณะที่แนวพระราชดำริเกี่ยวกับทฤษฎีใหม่ หรือเกษตรทฤษฎีใหม่ ซึ่งเป็นแนวทางการพัฒนาภาคเกษตรอย่างเป็นขั้นตอนนั้น เป็นตัวอย่างการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในทางปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเฉพาะในพื้นที่ที่เหมาะสม

ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ อาจเปรียบเทียบกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบพื้นฐานกับแบบก้าวหน้า ได้ดังนี้

1. ความพอเพียงในระดับบุคคลและครอบครัวโดยเฉพาะเกษตรกร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐาน เทียบได้กับทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ที่มุ่งแก้ปัญหาของเกษตรกรที่อยู่ห่างไกลแหล่งน้ำ ต้องพึ่งน้ำฝนและประสบความเสี่ยงจากการที่น้ำไม่พอเพียง แม้กระทั่งสำหรับการปลูกข้าวเพื่อบริโภค และมีข้อสมมติว่า มีที่ดินพอเพียงในการขุดบ่อเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องดังกล่าว จากการแก้ปัญหาความเสี่ยงเรื่องน้ำ จะทำให้เกษตรกรสามารถมีข้าวเพื่อการบริโภคยังชีพในระดับหนึ่งได้ และใช้ที่ดินส่วนอื่น ๆ สนองความต้องการพื้นฐานของครอบครัว รวมทั้งขายในส่วนที่เหลือเพื่อมีรายได้ที่จะใช้เป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ไม่สามารถผลิตเองได้ ทั้งหมดนี้เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวให้เกิดขึ้นในระดับครอบครัว

อย่างไรก็ตาม แม้กระทั่ง ในทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ก็จำเป็นที่เกษตรกรจะต้องได้รับความช่วยเหลือจากชุมชน ราชการ มูลนิธิ และภาคเอกชน ตามความเหมาะสม

2. ความพอเพียงในระดับชุมชนและระดับองค์กร เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 เป็นเรื่องของการสนับสนุนให้เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ หรือการที่ธุรกิจต่าง ๆ รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายวิสาหกิจ

กล่าวคือ เมื่อสมาชิกในแต่ละครอบครัวหรือองค์กรต่าง ๆ มีความพอเพียงขั้นพื้นฐานเป็นเบื้องต้นแล้วก็จะรวมกลุ่มกันเพื่อร่วมมือกันสร้างประโยชน์ให้แก่กลุ่มและส่วนรวมบนพื้นฐานของการไม่เบียดเบียนกัน การแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามกำลังและความสามารถ

ของตน ซึ่งจะสามารถทำให้ชุมชนโดยรวมหรือเครือข่ายวิสาหกิจนั้น ๆ เกิดความพอเพียงในวิถีปฏิบัติอย่างแท้จริง

3. ความพอเพียงในระดับประเทศ เป็นเศรษฐกิจพอเพียงแบบก้าวหน้า ซึ่งครอบคลุมทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 3 ซึ่งส่งเสริมให้ชุมชนหรือเครือข่ายวิสาหกิจสร้างความร่วมมือกับองค์กรอื่น ๆ ในประเทศ เช่น บริษัทขนาดใหญ่ ธนาคาร สถาบันวิจัย เป็นต้น

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในลักษณะเช่นนี้จะเป็นประโยชน์ในการสืบทอดภูมิปัญญา แลกเปลี่ยนความรู้ เทคโนโลยี และบทเรียนจากการพัฒนา หรือร่วมมือกันพัฒนา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้ประเทศอันเป็นสังคมใหญ่ซึ่งประกอบด้วยชุมชน องค์กรและธุรกิจต่าง ๆ ที่ดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง กลายเป็นเครือข่ายชุมชนพอเพียง ที่เชื่อมโยงกันด้วยหลักไม่เบียดเบียน แบ่งปัน และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันได้ในที่สุด

(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550 : 17-21)

1.4 วิถีชีวิตและเศรษฐกิจทางสายกลางในทุกระดับ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ(2545) ขยายคำสำคัญต่าง ๆ ในปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสัมมนาทางวิชาการประจำปี 2542 ของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย เมื่อวันที่ 18-19 ธันวาคม 2542 ดังนี้

พอเพียง คือ การบริโภคและการผลิตอยู่บนพื้นฐานของความพอประมาณและความไม่ขัดสนแต่ไม่ฟุ่มเฟือย

สมดุล คือ การพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม มีความสมดุลระหว่างโลกาภิวัฒน์ (Globalization) กับอภิวัฒน์ท้องถิ่น (Localization) มีความสมดุลระหว่างภาคเศรษฐกิจกับการเงินและภาคคนกับสังคม มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโครงสร้างการผลิตที่สมดุล มีการผลิตหลากหลายใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

ยั่งยืน คือ พอเพียงอย่างต่อเนื่องในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านทรัพยากรธรรมชาติและสังคมแวดล้อม มีภูมิคุ้มกันที่ดี ระบบเศรษฐกิจกับสังคมมีความยืดหยุ่นที่สามารถก้าวทันและพร้อมรับต่อกระแสโลกาภิวัฒน์ ตลอดจนปรับตัวให้สามารถแข่งขันได้ในตลาดโลก การบริหารจัดการที่ดีซึ่งสามารถป้องกันและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (วิกฤติ) ได้

คุณภาพคน โดยการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจทางสายกลางได้ คนต้องมีคุณภาพในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ พื้นฐานจิตใจ มีความสำนึกในคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีไมตรี มีความเมตตาหวังดีให้กันและกัน หลักการดำเนินชีวิตมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาคิดอย่างรอบคอบก่อน ทำให้มีวินัย มีภูมิคุ้มกันในการดำรงชีวิต มีสุขภาพดี และมีศักยภาพ ทักษะและความรอบรู้

อย่างเหมาะสมในการประกอบอาชีพ และหารายได้อย่างมั่นคง และพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

1.5 การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ

การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยพื้นฐานก็คือ การพึ่งตนเองเป็นหลัก หมายถึง การทำอะไรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง พิจารณาถึงความพอดี พอเหมาะพอควร ความสมเหตุสมผล และการพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง การสร้างสามัคคีให้เกิดขึ้นบนพื้นฐานของความสมดุลในแต่ละสัดส่วนแต่ละระดับ ครอบคลุมทั้งทางด้านจิตใจ สังคม เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมถึงเศรษฐกิจ เราสามารถประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (ปรียานุช พิบูลสราวุธ. 2549 : 21)

1. ด้านเศรษฐกิจ ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ใช้ชีวิตอย่างพอควร คิดและวางแผนอย่างรอบคอบ มีภูมิคุ้มกันไม่เสี่ยงเกินไป การเผื่อทางเลือกสำรอง

2. ด้านจิตใจ มีจิตใจเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกที่ดี เอื้ออาทร ประนีประนอม นึกถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก

3. ด้านสังคม ช่วยเหลือเกื้อกูล รู้รักสามัคคี สร้างความเข้มแข็งให้ครอบครัวและชุมชน

4. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รู้จักใช้และจัดการอย่างฉลาดรอบคอบ เลือกใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด ฟื้นฟูทรัพยากรเพื่อให้เกิดความยั่งยืนสูงสุด

5. ด้านเทคโนโลยี รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพแวดล้อม (ภูมิสังคม) พัฒนาเทคโนโลยีจากภูมิปัญญาชาวบ้านเองก่อน ก่อให้เกิดประโยชน์กับคนหมู่มาก

1.6 เศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน

การพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาให้แต่ละคนมีหลักคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง โดยใช้คุณธรรมนำความรู้ เพื่อพัฒนาตนเอง/ครอบครัว/ชุมชน/ชาติ ให้สามารถพึ่งตนเองได้และก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุล ตลอดจนพร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ

แนวทางการพัฒนาคนตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการฝึกให้คิด พูด-ทำ อย่างพอดี พอเหมาะ พอควร บนหลักเหตุผล ไม่ประมาท โดยใช้สติและปัญญาในทางที่ถูกต้อง เพื่อเพิ่มทางเลือกและพัฒนาศักยภาพของแต่ละคนให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้โดยไม่

เบียดเบียนตัวเองและผู้อื่น และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างสงบสุข-รู้รักสามัคคี อยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างสมดุลและยั่งยืน และมีค่านิยมที่ดีงาม ร่วมรักษาคุณค่าของความเป็นไทย

การขับเคลื่อนหลักเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิตของคนในสังคม ต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่น และสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 2)

โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ประจำประเทศไทย (2550 : 38) ได้กล่าวถึงเศรษฐกิจพอเพียงกับการพัฒนาคน ว่า เป็นพันธมิตรตามธรรมชาติกับการพัฒนาคน เพราะเศรษฐกิจพอเพียงกำหนดให้คนเป็นศูนย์กลาง โดยมีจุดเน้นอยู่ที่การมีชีวิตที่ดี มิใช่ความมั่งคั่ง มีเรื่องของความยั่งยืนเป็นความคิดแกนกลาง เข้าใจถึงความจำเป็นในความมั่นคงของคนและการเพิ่มขีดความสามารถให้คนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ อย่างไรก็ตาม เศรษฐกิจพอเพียงนั้นเป็นเพียงพันธมิตรมิใช่คู่แฝดของการพัฒนาคน ทั้งนี้เพราะเศรษฐกิจพอเพียงยังมีประเด็นเพิ่มเติมอีกสองเรื่อง ประการแรกเศรษฐกิจพอเพียงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาพื้นฐานจิตใจและจิตวิญญาณมากกว่าโดยเฉพาะอย่างยิ่งเศรษฐกิจพอเพียงถือว่าการพัฒนาพื้นฐานจิตใจนั้นต้องเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทุกชนิดโดยไม่อาจแยกออกจากกันได้ ประการที่สอง เศรษฐกิจพอเพียงได้เสนอแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรเพื่อการพัฒนา ที่สามารถนำมาใช้ได้ทั้งในระดับองค์กรหรือหน่วยงาน หรือรัฐบาล ตลอดไปจนถึงปักเจกบุคคล โดยที่เศรษฐกิจพอเพียงได้เสนอว่า จะตัดสินใจอย่างไร

1.7 การจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต แนวทางสำหรับการตัดสินตั้งแต่เรื่องเล็ก ๆ ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน ไปจนถึงเรื่องใหญ่ระดับชาติ การที่จะทำให้แนวทางของเศรษฐกิจพอเพียงกลายเป็นวัฒนธรรมหลักในการใช้ชีวิตของคนในสังคม จำเป็นต้องมีกระบวนการหล่อหลอมให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นและสามารถนำหลักการนี้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างอัตโนมัติเหมือน ๆ กับการคิดเลขหรือขี่จักรยานในชีวิตประจำวัน และการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้เกิดกระบวนการดังกล่าว (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) ประจำประเทศไทย, 2550 : 72)

เป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง คือ การปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนรู้จักการใช้ชีวิตที่พอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่าง ๆ ฝึกการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแพร่และแบ่งปันมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม เอกลักษณ์/ความเป็นไทย

การจัดการศึกษาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินการได้ใน 2 ส่วน ได้แก่ 1) การบริหารสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ 2) การจัดการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย การสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรและสาระเรียนรู้ในห้องเรียน และการประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนอกห้องเรียน

การบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น ครูเป็นบุคลากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังหลักคิดต่าง ๆ ให้แก่เด็ก โดยครูต้องเข้าใจอย่างถูกต้อง สามารถวิเคราะห์ความพอเพียง/ไม่พอเพียงของตนเองและครอบครัวได้และทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 3)

สำหรับแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 1-8) ได้สรุปแนวทางไว้ดังนี้

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สถานศึกษาควรมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้และปลูกฝัง เสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1 มีความรู้ ความเข้าใจ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.1.1 มีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1.2 มีความรู้ ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และความเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจทั่วไป

1.1.3 เห็นประโยชน์ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิต ตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการ พัฒนาตนเอง พัฒนากลุ่ม/โรงเรียน/ชุมชน และพัฒนาสังคมโดยรวม

1.2 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.2.1มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตและการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับภูมิสังคมต่าง ๆ เช่น การผลิต และจำหน่ายสินค้า การให้บริการ การดำเนินธุรกิจขนาดต่าง ๆ การใช้จ่ายและการออมการเกษตร ฯลฯ เพื่อให้สามารถอุ้มชูตัวเองและครอบครัวได้

1.2.2 มีทักษะ ค่านิยม และจริยธรรมเบื้องต้นที่จำเป็นในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล ไม่เบียดเบียน นำไปสู่ความสันติสุข และรู้รักสามัคคี

1.2.3 ใช้และพัฒนาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้เกิดประโยชน์และความสุขอย่างยั่งยืน

1.2.4 สืบสานและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น หวงแหนทรัพย์สมบัติของชาติ รักและภาคภูมิใจในความเป็นไทย

1.3 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1.3.1 ปฏิบัติตนให้มีความพอประมาณ รู้จักการประมาณตน รู้จักศักยภาพของตนที่มีอยู่และรู้จักสภาพแวดล้อมของชุมชน/สังคม ที่อาศัยอยู่

1.3.2 ปฏิบัติตนอย่างมีเหตุผล บนพื้นฐานของความถูกต้อง โดยใช้สติ ปัญญา มีความรอบรู้ และรอบคอบในการคิด พูด ทำ โดยยึดทางสายกลางในการปฏิบัติ

1.3.3 มีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์

1.3.4 มีความรอบรู้ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง สามารถคิดวิเคราะห์และปฏิบัติด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง

1.3.5 ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต ขยัน อดทน ขยันหมั่นเพียร แบ่งปัน มีสติ ปัญญา มีวินัย พึ่งตนเอง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เกื้อกูล มีความรับผิดชอบและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2. แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.1 การพัฒนาหลักสูตร มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

สถานศึกษาควรมีการพัฒนาหรือบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในหลักสูตรสถานศึกษา ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1.1 สถานศึกษานำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาพิจารณาปรับปรุงหรือเพิ่มเติม วิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในหลักสูตรสถานศึกษา

2.1.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของหลักสูตรสถานศึกษาที่ปรับปรุงหรือเพิ่มเติม

2.1.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรับปรุง เพิ่มเติม หรือจัดทำสาระการเรียนรู้ หน่วยการจัดการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามลำดับ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นตามข้อ 1.2

2.2 การจัดการเรียนการสอน

สถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติตนที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการฝึกทักษะ กระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหา ฯลฯ ที่เริ่มจากชีวิตประจำวัน และเชื่อมโยงสู่ครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ และสังคมโลก

2.2.2 จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการทดลอง การปฏิบัติจริงทั้งในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษา ทั้งในรูปของการจัดทำโครงการ โครงงาน และอื่น ๆ ทั้งการศึกษารายบุคคล และเป็นกลุ่ม

2.2.3 วัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

1) ความรู้ (Knowledge)

2) ทักษะกระบวนการ (Process) และ

3) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attribute)

2.3 การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา

สถานศึกษาควรจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ปลูกฝัง หล่อหลอม คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และเอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

2.3.1 จัดอาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เน้นความร่มรื่น ประโยชน์ใช้สอย เป็นแหล่งเรียนรู้ และอนุรักษ์สืบสานทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมของท้องถิ่น และภูมิปัญญาไทย

2.3.2 กำหนดระเบียบ ธรรมเนียมปฏิบัติในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมความมีระเบียบวินัย เคารพธรรมเนียมปฏิบัติ กฎกติกาของสังคมส่วนรวม เช่น การมีวินัย การเข้าคิว การรับประทานอาหาร การแต่งกาย การใช้ทรัพยากรร่วมกัน ฯลฯ

2.3.3 ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม เช่น การทำบุญ การบริจาค การปฏิบัติ กิจการศาสนา การฝึกอบรมจิต การเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา การยกย่องส่งเสริมผู้กระทำความดี การส่งเสริมการแบ่งปัน การช่วยเหลือกันและกัน ฯลฯ

2.3.4 ส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่น การจัดนิทรรศการ การจัดการประกวดในรูปแบบต่าง ๆ การหาความรู้ผ่านสื่อเทคโนโลยีและอื่น ๆ

2.3.5 ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในสถานศึกษา

2.3.6 จัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมการปฏิบัติตนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4 การจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรมีการจัดระบบการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่เอื้อต่อการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวทางดังนี้

2.4.1 ทบทวน ปรับปรุง พัฒนา โครงสร้างและกระบวนการบริหารจัดการให้สอดคล้องหรือรองรับการจัดการศึกษาตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้นกันที่พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

2.4.2 กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรม และการปรับปรุงเพิ่มเติมหรือจัดทำแผนกลยุทธ์ และแผนปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้ครอบคลุมการพัฒนาการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา มีการดำเนินการตามแผนอย่างเป็นระบบและมีการติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

2.4.3 พัฒนาบุคลากร ทั้งผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความพร้อมในการดำเนินการตามระบบการบริหารจัดการที่เปลี่ยนแปลง แ ละการจัดการศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง รวมทั้งดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.4 จัดระบบการนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และกระบวนการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามแนวทางในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา

2.5 การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

สถานศึกษาควรให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน ตามแนวทาง ดังนี้

2.5.1 ร่วมกำหนดแนวนโยบาย และการวางแผน

2.5.2 ร่วมให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

2.5.3 ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการจัดสภาพและบรรยากาศภายในสถานศึกษา

2.5.4 ส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา ที่บ้าน และสถานที่อื่น ๆ

2.5.5 ร่วมติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

2.6 การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

สถานศึกษาควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

2.6.1 ติดตามและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

1) ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานด้านเศรษฐกิจพอเพียง

2) ผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน

3) การปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันของผู้เรียน

4)ผลการประเมินโดยผู้ประเมินภายนอกหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากทุกภาคส่วน

2.6.2 ติดตามและประเมินความเหมาะสมของการดำเนินการในกระบวนการขั้นตอน และกิจกรรมการดำเนินการในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อม การจัดระบบบริหารจัดการ การให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการประเมินคุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์

2.6.3 จัดให้ระบบการรายงานผลการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งการรายงานภายในสถานศึกษา การรายงานต่อสาธารณชน และการรายงานหน่วยงานต้นสังกัดตามลำดับ

จากแนวทางในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามประเด็นดังกล่าวข้างต้นเขียนเป็นแผนภาพเชิงระบบที่แสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันได้ ดังนี้

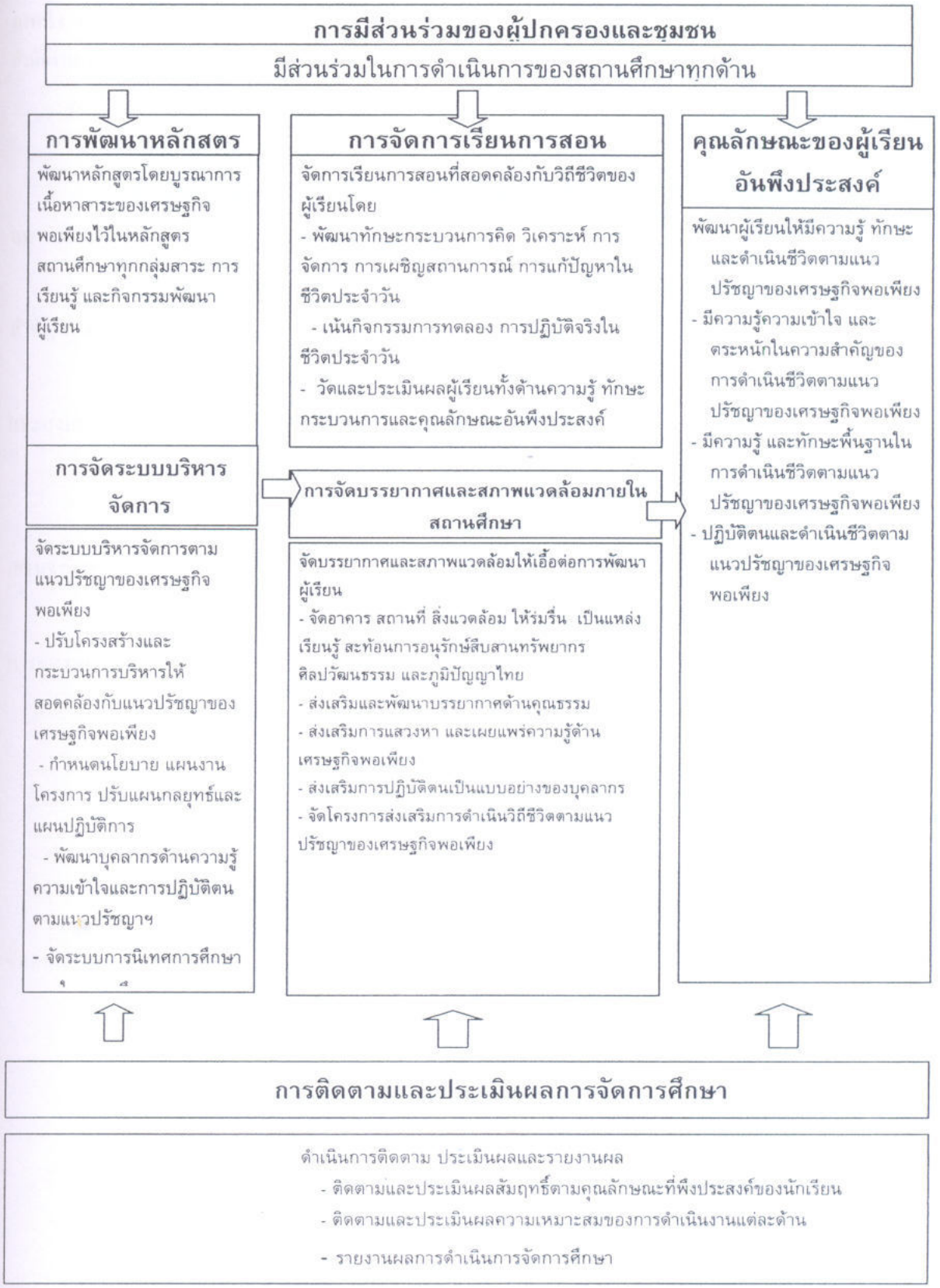
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน
มีส่วนร่วมในการดำเนินการของสถานศึกษาทุกด้าน
การพัฒนาหลักสตร
พัฒนาหลักสูตรโดยบูรณาการเนื้อหาสาระของเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
การจัดการเรียนการสอน
จัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนโดย
- พัฒนาทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน
- เน้นกิจกรรมการทดลอง การปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน
- วัดและประเมินผลผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์
คุณลักษณะของผู้เรียนอันพึงประสงค์
พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- มีความรู้ และทักษะพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
การจัดระบบบริหารจัดการ
จัดระบบบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- ปรับโครงสร้างและกระบวนการบริหารให้สอดคล้องกับแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
- กำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ ปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ
- พัฒนาบุคลากรด้านความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาฯ
- จัดระบบการนิเทศการศึกษา
การจัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา
จัดบรรยากาศและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียน
- จัดอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม ให้ร่มรื่น เป็นแหล่งเรียนรู้ สะท้อนการอนุรักษ์สืบสานทรัพยากร ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย
- ส่งเสริมและพัฒนาบรรยากาศด้านคุณธรรม
- ส่งเสริมการแสวงหา และเผยแพร่ความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง
- ส่งเสริมการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างของบุคลากร
- จัดโครงการส่งเสริมการดำเนินวิถีชีวิตตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
การติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
ดำเนินการติดตาม ประเมินผลและรายงานผล
- ติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์ตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
- ติดตามและประเมินผลความเหมาะสมของการดำเนินงานแต่ละด้าน
- รายงานผลการดำเนินการจัดการศึกษา

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยงของแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 6

3. ขั้นตอนในการดำเนินงาน

การดำเนินการตามแนวทางการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

3.1 กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา

3.2 พัฒนาความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรทั้งผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา และส่งเสริมให้ปฏิบัติตนตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ

3.4 ทบทวนหรือปรับปรุงโครงสร้างและพัฒนาการบริหารจัดการตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.5 จัดทำ ปรับปรุง หรือเพิ่มเติมโครงการ กิจกรรม และปรับแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา

3.6 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา

3.7 จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของสถานศึกษา

3.8 เสริมสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้

3.9 จัดระบบนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินการ

3.10 ให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนสำคัญทุกขั้นตอน

ดังแผนภาพแสดงขั้นตอนการดำเนินการ (แผนภาพที่ 2)

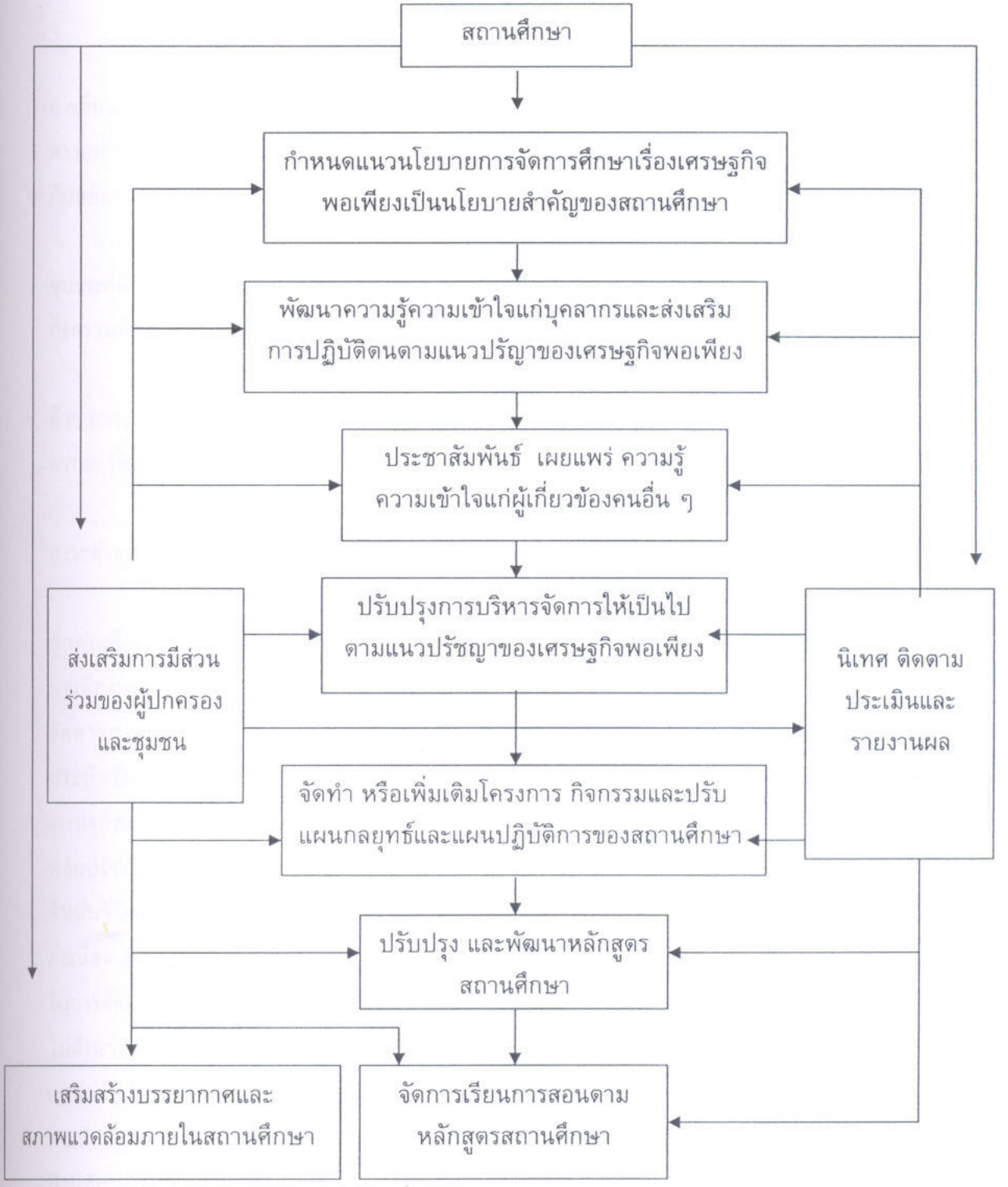

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินการตามแนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษาที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 8

1.8 ความเป็นมาของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา

เนื่องจากเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องนามธรรม การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษาในระยะแรกจึงเริ่มจากการค้นหาตัวอย่างกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและชัดเจน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีคุณลักษณะและการจัดการที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง มีดังนี้

1. พอประมาณกับศักยภาพของนักเรียน พอประมาณกับภูมิสังคมของโรงเรียนและชุมชนที่ต้องฝึกให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นอย่างมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ โดยการดำเนินกิจกรรมต้องนำสู่ความยั่งยืนของผล

2. ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความรู้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นด้วย ความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น อดทน มีความเพียร มีวินัย มีสัมมาคารวะ รู้จักทำประโยชน์ให้กับสังคม ร่วมกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม และสืบสานวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้บูรณาการการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมเหล่านี้เข้าไปในการเรียนรู้สาระต่าง ๆ ทุกสาระการเรียนรู้ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 9)

กระทรวงศึกษาธิการ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ.2550-2554) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้สถานศึกษานำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติในทุกระดับได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล เกิดการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างต่อเนื่อง มีวิสัยทัศน์ คือ กระทรวงศึกษาธิการมุ่งพัฒนาสถานศึกษาในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งผลสู่การดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของผู้เรียน ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สำหรับเป้าหมายนั้น ในระยะที่ 1 ปี 2550 กำหนดให้สถานศึกษาที่สามารถเป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ต่ำกว่า จำนวน 80 แห่ง ระยะที่ 2 ปี 2551-2552 พัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทุกจังหวัดเป็นจำนวน 800 แห่ง และระยะที่ 3 ปี 2553-2554 พัฒนาให้สถานศึกษาสามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสถานศึกษาได้ครบทุกแห่งทั่วประเทศ

ยุทธศาสตร์และแนวทางการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา มีดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวทางการขับเคลื่อน

1.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยแนวทางการนำแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษา

1.2 จัดทำแนวทางการจัดการเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนทุกระดับการศึกษา โดยสอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดการพัฒนาตามลำดับโดยเริ่มให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักนำไปประยุกต์ใช้ นำไปขยายผลในครอบครัวและชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ

1.3 จัดทำแนวทางการจัดระบบบริหารจัดการของสถานศึกษาตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาบุคลากร

แนวทางการขับเคลื่อน

2.1 อบรมสัมมนาผู้บริหารการศึกษาให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 ฝึกอบรมและพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษากลุ่มเป้าหมาย ให้สามารถนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการสู่การเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

3. ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขยายผลและพัฒนาเครือข่าย

แนวทางการขับเคลื่อน

3.1 ให้สถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ 1:10 แห่งในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการ

3.2 ให้มีระบบการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งเสริม สนับสนุน ประสานการดำเนินงานของเครือข่าย

3.3 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศและเชื่อมโยงเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

แนวทางการขับเคลื่อน

4.1 เผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดการศึกษาโดยจัดทำสื่อรูปแบบต่าง ๆ

4.2 เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความก้าวหน้าของการจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

5. ยุทธศาสตร์ที่ 5 การพัฒนากระบวนการติดตามและประเมินผล

แนวทางการขับเคลื่อน

ในการติดตามและประเมินผลเพื่อทราบการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการและการพัฒนาเครือข่ายโดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

5.1 จัดให้มีคณะกรรมการติดตามประเมินผลระดับกระทรวง ระดับภูมิภาค และระดับสถานศึกษา โดยให้คณะกรรมการมีหน้าที่ติดตาม ประเมินผลและรายงานผล การดำเนินงานในภาพรวมระดับภูมิภาคและสถานศึกษา

5.2 กำหนดรูปแบบ แนวทาง เครื่องมือและคู่มือในการติดตามและประเมินผล

5.3 ดำเนินการติดตามประเมินผลและรายงานผล

6. ตัวชี้วัดความสำเร็จ การติดตามประเมินผลได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ 5 ด้าน คือ

6.1 ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา

6.2 ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน

6.3 ด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

6.4 ด้านการพัฒนาบุคลากร

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 1-8)

1.8.1 มาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง

การเรียนการสอนเศรษฐกิจพอเพียงบรรจุอยู่แล้วในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีมาตรฐานเรียนรู้ (ส.3.1) ที่เน้นให้เข้าใจระบบและวิธีการของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้

คณะทำงานบูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่การเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดขอบเขตที่ชัดเจนในการเรียนการสอนหรือมาตรฐานการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงของแต่ละชั้นปี เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจหลักเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสมกับแต่ละวัย ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 เน้นให้เด็กใช้ชีวิตพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว รู้จักช่วยเหลือตนเอง และรู้จักช่วยเหลืองานในครอบครัว แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือผู้อื่น รักจักวิเคราะห์รายรับ-รายจ่ายของตนเอง สอนให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งของ ตระหนักถึงคุณค่าของเงินทอง จะได้ฝึกนิสัยประหยัด ฝึกจิตสำนึกและนิสัยพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 2 ฝึกให้เด็กรู้จักประยุกต์ใช้หลักความพอเพียงในโรงเรียนและมีส่วนร่วมในการสร้างความพอเพียงระดับโรงเรียนและชุมชนใกล้ตัวโดยเริ่มจากการสำรวจทรัพยากรต่าง ๆ ในโรงเรียนและชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลบำรุงรักษาทรัพยากรต่าง ๆ ทั้งด้านวัตถุ เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม ภูมิปัญญา วัฒนธรรม และรวบรวมองค์ความรู้มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้วิถีชีวิต ของชุมชน และเห็นคุณค่าของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียง

ช่วงชั้นที่ 3 ประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงกับชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน สามารถสำรวจและวิเคราะห์ความพอเพียงในระดับต่าง ๆ และในมิติต่าง ๆ ทั้งทางวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมในชุมชนใกล้ตัว เห็นคุณค่าของการใช้หลักพอเพียงในการพัฒนาชุมชน และสามารถนำหลักการพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันของแต่ละคน จนนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสู่ความพอเพียงได้ในที่สุด

ช่วงชั้นที่ 4 เตรียมคนให้เป็นคนที่ดี สามารถทำประโยชน์ให้กับสังคมและประเทศชาติได้ โดยเน้นเข้าใจความพอเพียงระดับประเทศและการพัฒนาประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัฒน์ เช่น การวิเคราะห์สถานการณ์การค้าระหว่างประเทศ หรือการศึกษาสถานการณ์สิ่งแวดล้อมสภาพปัญหาด้าสังคมเป็นอย่างไร เป็นต้น

(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 5-8)

1.8.2 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง

กิจกรรมสามารถมีความหลากหลายของเนื้อหา แล้วแต่ตามสภาวะภูมิสังคมของแต่ละสถานศึกษา แต่ที่สุดแล้วต้องปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนมีวิธีคิด อุปนิสัยและพฤติกรรม ที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นกิจกรรมที่ดำเนินการหลักโดยนักเรียน นักศึกษา และครูเป็นผู้นำหรือผู้สนับสนุน จำนวนนักเรียน/นักศึกษา/ครู ที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ควรน้อยกว่า 25% ของจำนวนบุคลากรทั้งหมดของโรงเรียน นักเรียน นักศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ ควรมีความประพฤติดี สมัครใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม การเรียนอยู่ในระดับปานกลางถึงดีและมีสุขภาพดี

ครูที่เข้าร่วมโครงการควรมีความประพฤติดี สมัครใจ และมีความพร้อมในการเข้าร่วมกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความก้าวหน้าไปพร้อมกับความสมดุลทางเศรษฐกิจ/สังคม/สิ่งแวดล้อมของสถานศึกษา และสามารถขยายผลออกสู่ชุมชนได้

พอประมาณกับภูมิสังคม : สอดคล้องกับความต้องการ/ความจำเป็น ของสถานศึกษา/คนในชุมชน และเหมาะสมกับภูมิประเทศ สภาพแวดล้อม และความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต

สมเหตุสมผล : มีหลักคิดและหลักปฏิบัติของกิจกรรม ที่สอดคล้องกับหลักวิชาการที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดของโครงการแสดงถึงความรอบคอบของการวางแผนดำเนินโครงการ

ภูมิคุ้นกันที่ดี : การวางแผนโครงการคำนึงถึง ความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ โดยมีข้อเสนอทางเลือก หากมีการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เกิดขึ้น

ส่งเสริม ความรู้และคุณธรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม : กิจกรรมต่าง ๆ ต้องส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วม มีความรอบรู้มากยิ่งขึ้น เปิดโอกาสให้ได้มีการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ส่งเสริมการมีคุณธรรม (เช่น ความมีระเบียบ มีสัมมาคารวะ ซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีสติปัญญาแยกแยะถูกผิด ควรไม่ควร มีความขยันหมั่นเพียร อดทน สนใจใฝ่รู้ มีจิตสำนึกเห็นประโยชน์ของการช่วยเหลือผู้อื่น และทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม)

ตัวอย่างกิจกรรม เช่น

1. การจัดการ การผลิต/การบริโภค ในสถานศึกษา/ชุมชน ให้เกิดความพอเพียงและสมดุล-กินพอดี อยู่พอดี – เช่น โครงการอาหารกลางวัน การส่งเสริมการผลิตเกษตรอินทรีย์/เกษตรผสมผสาน บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง การรักษาสมดุลของสังคม และธรรมชาติ

2. การพัฒนาอาชีพ/สร้างรายได้เสริม โดยประยุกต์ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด หรือโดยการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม หรือต่อยอดกับภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การจัดการ และการจัดระบบองค์กรความร่วมมือ ทางการเงิน การผลิต การตลาด เช่น การทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย การจัดตั้งสหกรณ์รูปแบบต่าง ๆ การจัดตั้งธนาคารโรงเรียน เป็นต้น

4. การจัดการ (รักษา/ฟื้นฟู) ทรัพยากรธรรมชาติ/สิ่งแวดล้อม/ขยะ ทั้งในสถานศึกษา และในชุมชน อย่างยั่งยืน โดยใช้หลักวิชาการ ความประหยัด ความรอบคอบ

5. การจัดการระบบพลังงานของสถานศึกษา/ชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองได้มากขึ้น (ประหยัด ผลิตเอง / ทดแทน)

วิทยานิพนธ์

6. การอนุเคราะห์เกื้อกูล ช่วยเหลือ คนยากจน ผู้ด้อยโอกาส (เช่น ผู้ป่วยโรคเอดส์ เด็กกำพร้า เด็กยากจน ฯลฯ) ในสังคม ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

7. การสร้างจิตสำนึก รักท้องถิ่น/รักชุมชน เช่น การรักษา/ฟื้นฟูประเพณี/วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น สถานที่ทางประวัติศาสตร์โบราณสถาน การสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ/มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

8. การสร้างจิตสำนึกรักชาติ-ศาสน์-กษัตริย์ เช่น รณรงค์การเห็นคุณค่าของสินค้าไทย การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติ ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ การเข้าร่วมในกิจกรรมทางศาสนาต่าง ๆ การเรียนรู้คำสอนในศาสนา การฝึกปฏิบัติธรรม เป็นต้น

(สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2550 : 10-15)

จากกรายละเอียดดังที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปเป็นหลักปฏิบัติและตัวอย่างกิจกรรม จำแนกเป็นด้าน ๆ ได้ดังนี้ (ปรียานุช พิบูลสราวุธ, 2549 : 49-56)

ตัวอย่างกิจกรรมเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา

หลักปฏิบัติ	ตัวอย่างกิจกรรม
<u>ด้านเศรษฐกิจ</u>	
1. รู้จักการใช้จ่ายของตนเอง	-บันทึกบัญชีรายรับและรายจ่าย
-ใช้จ่ายอย่างมีเหตุมีผลอย่าง	-วิเคราะห์บัญชีรายรับและรายจ่าย
พอประมาณ ประหยัด เท่าที่จำเป็น	-แลกเปลี่ยนประสบการณ์
	-ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการบริโภคเพื่อลด
	รายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย
2. รู้จักออมเงิน มีกลไกล	-ออมอย่างพอเพียง
- ระบบสวัสดิการ	-สัปดาห์การออม
- ระบบออมเงิน	-จัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ออมทรัพย์
- ระบบสหกรณ์	
- ระบบประกันต่าง ๆ	
3. รู้จักประหยัด	
-ใช้และกินอย่างมีเหตุผลไม่ฟุ่มเฟือย	-ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้
- ใช้พลังงานเท่าที่จำเป็น	-เลี้ยงปลา เลี้ยงไก่ ไว้กิน ไว้ขาย
- ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	-ใช้สินค้าที่ประหยัดพลังงาน
	-รีไซเคิลขยะเพื่อนำมาใช้ใหม่
	-นำของเหลือใช้ มาทำให้เกิดประโยชน์

ภน
330.0107
ภ1991ป
2553
สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
00226240

4. พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิต หรือสร้างรายได้ ที่	**เน้นการผลิตเพื่อพึ่งตนเอง ให้พอเพียงกับการบริโภคและการผลิตที่หลากหลาย เช่น**
-สอดคล้องกับความต้องการ	-ปลูกพืชผักผสมผสาน
-สอดคล้องกับภูมิสังคม	-ปลูกพืชสมุนไพรไทย
-สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น	-ผลิตสินค้าจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
-สอดคล้องกับทรัพยากรท้องถิ่น	-จัดอบรมพัฒนาอาชีพในชุมชน
<u>ด้านสังคม</u>	
5. รู้จักช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน	
-ปลูกจิตสำนึกสาธารณะ	**พัฒนาความรู้คู่คุณธรรม ผ่านกิจกรรมรวมกลุ่มต่าง ๆ**
-ปลูกฝังความสามัคคี	
-ปลูกฝังความเสียสละ	-จัดกิจกรรมลด ละ เลิก อบายมุข
-เผยแพร่องค์ความรู้เศรษฐกิจพอเพียง	-จัดกิจกรรมช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
	-จัดค่ายพัฒนาเยาวชน
	-จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ภายในชุมชน
<u>ด้านสิ่งแวดล้อม</u>	
6. สร้างสมดุลของทรัพยากรธรรมชาติ	**พัฒนาความรู้เกี่ยวกับดิน น้ำ ป่า เพื่อฟื้นฟูรักษา**
- ปลูกจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม	
-ฟื้นฟูแหล่งเสื่อมโทรมในท้องถิ่น	-โครงการชีววิถี
-ฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรในท้องถิ่น	-จัดอบรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
-ฟื้นฟูดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น	-จัดทำฝายแม้ว
<u>ด้านวัฒนธรรม</u>	
7. สืบสานวัฒนธรรมไทย	
-สร้างจิตสำนึกรักษ์ไทย รักบ้านเกิด	-ปลูกฝังมารยาทไทย
-ฟื้นฟูและอนุรักษ์อาหารประจำท้องถิ่น	-ส่งเสริมอาหารประจำท้องถิ่น
-ฟื้นฟูและอนุรักษ์ดนตรีไทยและเพลงไทย	-ส่งเสริมการใช้ภาษาประจำท้องถิ่น
-ฟื้นฟูและอนุรักษ์วัตถุโบราณและโบราณสถาน	-ทำนุบำรุงโบราณวัตถุและโบราณสถาน

8. ส่งเสริมพระพุทธศาสนา -ปลูกจิตสำนึกความรักชาติ -ตระหนักถึงคุณค่าของพระพุทธศาสนา -จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์	-ให้ความสำคัญกับการรักษาศีล หรือสวดมนต์เป็นประจำ -ส่งเสริมการฝึกอบรมสมาธิภาวนา -ร่วมกันทะนุบำรุงศาสนา -พัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น -รณรงค์การใช้สินค้าไทย

ตอนที่ 2 ลักษณะองค์การทางการศึกษา

สถานศึกษาเป็นองค์การทางการศึกษาชนิดหนึ่ง มีลักษณะดังนี้

1. สถานศึกษาประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่ดำเนินกิจกรรมร่วมกันตามบทบาทหน้าที่และสถานภาพของแต่ละบุคคล เพื่อสนองความต้องการของบุคคลและองค์การ ประกอบด้วยฝ่ายต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน มีความเป็นลำดับขั้น ส่งเสริมซึ่งกันและกันและร่วมกันปฏิบัติงานเพื่อให้การดำเนินงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยดี (Hoy & Miskel, 1996, pp. 22-32) ซึ่งแต่ละฝ่ายจะมีลักษณะเฉพาะ และมีความสัมพันธ์กับระบบใหญ่ในสถานศึกษา (Hanson, 1996, p. 110)

2. สถานศึกษามีลักษณะเป็นระบบสังคมเปิด คือ มีการติดต่อสื่อสารและปรับเปลี่ยนตลอดเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายนอก มีลักษณะตามทฤษฎีสถานการณ์ (Contingency Theory) คือ สถานการณ์หรือสิ่งที่เกิดขึ้นมีความสำคัญต่อการกำหนดระบบสังคมระเบียบ ข้อบังคับ และลักษณะของงาน ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ประกอบขึ้นเป็นระบบในสถานศึกษามีลักษณะเป็นพลวัต คือ ไม่หยุดนิ่ง มีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนได้ตลอด

3. สถานศึกษามีลักษณะสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ (System Theory) คือ ประกอบด้วยบริบท ปัจจัยป้อนเข้า กระบวนการเปลี่ยนสภาพ และผลผลิต (Context – Input – Transformation Process – Output) ระบบย่อยเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน โดยบริบทซึ่งเป็นพลังจากสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ฯลฯ จะมีอิทธิพลต่อระบบภายในของสถานศึกษา ส่วนปัจจัยป้อนเข้า ประกอบด้วย ปัจจัยบุคคล (ครู นักเรียน ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ ฯลฯ) ปัจจัยวัสดุอุปกรณ์ (สิ่งก่อสร้าง อาคาร เอกสารตำรา งบประมาณ เทคโนโลยี ฯลฯ) ปัจจัยความรู้สึก (ความคาดหวังของ

ผู้ปกครอง ความต้องการของกฎหมายและนโยบาย ค่านิยม และปทัสถานของสังคม ฯลฯ) จะเข้าสู่กระบวนการเปลี่ยนสภาพซึ่งเกิดจากการทำงานของระบบย่อยต่างๆ ที่มีปฏิสัมพันธ์กันตามบทบาทหน้าที่เพื่อเปลี่ยนสภาพของปัจจัยป้อนเข้าให้เป็นผลผลิต (Hoy & Miskel, 1996, pp. 23-32; Hanson, 1996, pp. 110-118) ในการเปลี่ยนสภาพปัจจัยป้อนเข้านั้นจะมีรูปแบบและองค์ประกอบ เช่น ระบบโครงสร้าง ระบบวัฒนธรรม ระบบกลยุทธ์ ระบบเทคโนโลยี ระบบบุคคล ระบบอำนาจหน้าที่ ที่จะช่วยให้เกิดการบรรลุเป้าหมายหรือผลผลิตของโรงเรียนขึ้น เป้าหมายหรือผลผลิตดังกล่าวของโรงเรียนนั้น ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจในการทำงาน การขาดงาน อัตราการออกกลางคันและคุณภาพโดยรวม ผลผลิตเหล่านี้ก็จะเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้มีการปรับปรุงระบบปัจจัยป้อนเข้าและกระบวนการเปลี่ยนแปลงปัจจัยป้อนเข้าให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพยิ่งขึ้น หรือผลผลิตเหล่านี้ก็จะไปมีความสัมพันธ์กับองค์การหรือโรงเรียนอื่นกลับกลายเปลี่ยนไปเป็นปัจจัยป้อนเข้าของระบบอื่นต่อไป ตามแนวคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, p.31) ซึ่งความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังกล่าว ปรากฏดังภาพที่ 3

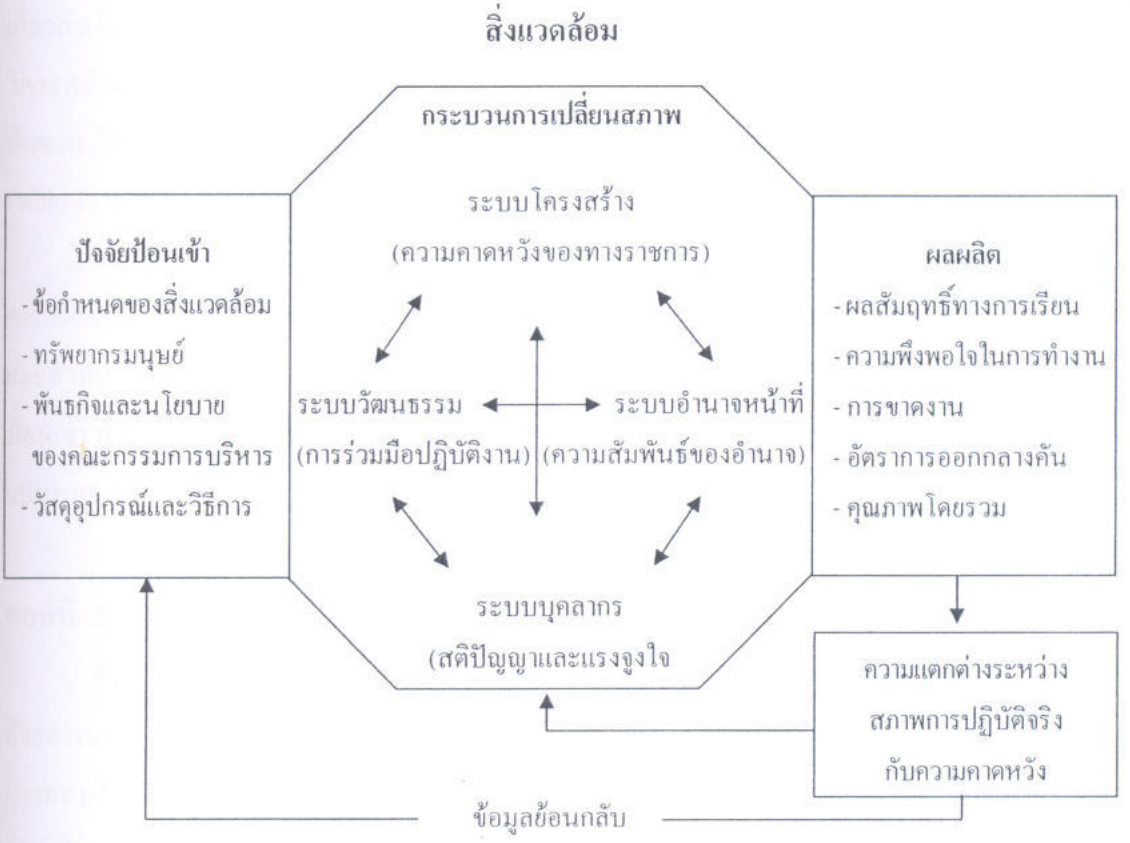

ภาพที่ 3 รูปแบบระบบสังคมของสถานศึกษา (Social System Model for School)

4. โรงเรียนมีลักษณะโครงสร้างภายในที่มีความซับซ้อน เพราะเป็นระบบ มีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งภายในและภายนอก ระบบและกระบวนการต่างๆ ภายในโรงเรียนก็มีความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน และยังมีระดับต่างๆ อยู่ในโรงเรียนที่เกี่ยวเนื่องและส่งผลซึ่งกันและกัน ในแต่ละเรื่องที่เรียกว่า พหุระดับ (multi-Level) เช่น ประสิทธิผลของโรงเรียนซึ่งเป็นผลผลิตจะประกอบไปด้วยตัวบ่งชี้ ตัวชี้วัด หรือเกณฑ์ต่างๆ แต่อย่างไรก็ตาม โดยธรรมชาติแล้วผลผลิตย่อมเกิดมาจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งหรือหลายปัจจัย จะเป็นไปตามลักษณะของการจัดองค์การทางการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นส่วนการบริหารงานภายในองค์การหรือโรงเรียนต้องเป็นลำดับขั้น (Hierarchy) เช่น ระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียน และระดับผู้เรียน ระดับที่สูงกว่าย่อมจะส่งผลต่อระดับที่ต่ำกว่า ประสิทธิผลของโรงเรียนจึงมีความสัมพันธ์กับระดับหรือกลุ่มต่างๆ ในโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลซึ่งกันและกันด้วย (Creemers. 1994, pp. 114-118)

ดังนั้นลักษณะดังกล่าวจึงมีผลต่อการดำเนินงานในการบริหารโรงเรียนทั้งในด้านการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการกำกับควบคุมติดตามงาน การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกับภายในและภายนอกโรงเรียน เพราะฉะนั้นการจะวิเคราะห์หรือศึกษาประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับโรงเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนจะต้องให้ความสำคัญกับโครงสร้างของข้อมูลทางการศึกษาในโรงเรียนที่มีลักษณะเป็นพหุระดับ(Multi-Level)ซึ่งเป็นลักษณะโครงสร้างและธรรมชาติที่แท้จริงของโรงเรียนโดยการศึกษาวิเคราะห์แบบพหุระดับ (Multi-Level Analysis) (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2535, หน้า 3-4; สำเริง บุญเรืองรัตน์. 2538, หน้า 57)

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะขององค์การทางการศึกษาดังได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงจำแนกตัวแปรเป็น 3 ระดับ คือ **ตัวแปรระดับนักเรียน ตัวแปรระดับห้องเรียน และตัวแปรระดับโรงเรียน** ขณะเดียวกันได้จำแนกตัวแปรดังกล่าวตามทฤษฎีระบบ คือ **ตัวแปรป้อนเข้า ตัวแปรกระบวนการ และตัวแปรผลผลิต** และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ

ตอนที่ 3 แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิผลขององค์การและสถานศึกษา

คำว่า "ประสิทธิผลองค์การ" เป็นเป้าหมายขององค์การโดยเฉพาะในยุคปัจจุบันที่เต็มไปด้วยการแข่งขัน เป็นสิ่งที่ใช้ตัดสินแสดงความสำเร็จขององค์การ นักวิชาการแทบทุกสาขาจึงให้ความสนใจศึกษา วิเคราะห์เสนอเป็นแนวความคิด ทฤษฎี และตัวแบบของประสิทธิผลองค์การออกเป็นหลายแนวทางแตกต่างกันตามแนวความคิด ของแต่ละลักษณะสาขาที่ตนชำนาญยังไม่สามารถสรุปที่เป็นมาตรฐานได้สำหรับทุกองค์การ แต่ต่างก็ยอมรับว่าประสิทธิผลองค์การเป็นหลักของทฤษฎีองค์การทั้งหลาย อย่างไรก็ดีทำให้เห็นได้ถึงความสอดคล้องตรงกับที่สามารถใช้เป็น

แนวทางในการประยุกต์ใช้ต่อไปว่าส่วนผสมของมิติของความมีประสิทธิผลใดมีความสำคัญต่อสถาบันนั้นมากที่สุดเพื่อองค์การหรือสถาบันจะได้สามารถวิเคราะห์ในรายละเอียดและหาสาเหตุจุดอ่อนในด้านประสิทธิผลของตนได้เองต่อไป ดังนั้น ประเด็นสำคัญจึงน่าจะเป็นว่าผู้บริหารองค์การได้ศึกษาให้เกิดแนวความคิดเรื่องประสิทธิผลเพียงใด และประยุกต์ออกแบบให้เหมาะสมเฉพาะลักษณะองค์การ แล้วได้เลือกนำไปปฏิบัติให้อย่างไรในองค์การสามารถบรรลุถึงเป้าหมายผลสำเร็จ (Reimann, 1975, pp. 224-241)

ประสิทธิผลองค์การได้รับการพัฒนาขยายความมาโดยตลอดในหลายๆ แนวความคิดจึงมีหลากหลายความหมายพอจะสรุปการให้ความหมายของประสิทธิผลขององค์การได้ดังนี้

1. ความหมายที่ยึดเป้าหมายเป็นเกณฑ์ (Goal Approach) โดยยึดผลสำเร็จของเป้าหมายผลผลิต แฮนแนน และ ฟรีแมน (Hannan & Freeman, 1977, p. 109) ให้ความหมายว่า ประสิทธิผลองค์การ หมายถึง ระดับของความเหมาะสมระหว่างเป้าหมายขององค์การกับผลผลิต คือ พิจารณาจากการที่องค์การสามารถดำเนินการได้บรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้ เรดดิน (Reddin, 1988, p. 149) ชี้ว่าประสิทธิผลขององค์การ คือ การที่องค์การบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เอทซิโอนี (Etzioni, 1964, p. 1) ที่เน้นระดับการบรรลุเป้าหมายขององค์การเป็นประสิทธิผลขององค์การ เช่นเดียวกับของ พาร์สัน แคพโลว์ แคทซ์ และคาห์น (Parsons, Caplow, Katz & Kahn, n.d. อ้างถึงใน ภรณี กีร์ตบุตรม 2529, หน้า 4-5) ที่เห็นว่าประสิทธิภาพเป็นส่วนหนึ่งของการวัดประสิทธิผลขององค์การองค์การจะต้องมีทั้งประสิทธิภาพคือการบรรลุเป้าหมายและมีความสามารถรักษาสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขององค์การด้วย จึงจะถือว่าองค์การนั้นมีประสิทธิผล

2. ความหมายที่ยึดระบบ-ทรัพยากรเป็นเกณฑ์ (System – Resource Approach) เน้นการเป็นระบบเปิดขององค์การ จึงต้องพิจารณายึดความสามารถในการจัดสรรทรัพยากร เพื่อทำให้วัตถุประสงค์ขององค์การบรรลุผล คูนซ์และไวริช (Koontz & Weihrich, 1988) ถือว่าประสิทธิภาพเป็นวิธีการที่จะทำให้เกดประสิทธิผลเป้าหมายที่ต้องการด้วยการใช้ทรัพยากรต่างๆ ให้น้อยที่สุดให้ขัดแย้งหรือต่อต้านสิ้นเปลืองน้อยที่สุด สเตียรส์ อังสัน และเมาว์เดย์ (Steers, Ungson & Mowday, 1985) ให้ความหมายว่าประสิทธิผลองค์การมีความหมาย 2 นัย คือ 1) เป็นความสามารถขององค์การที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ และ 2) เป็นความสามารถขององค์การที่จะดำรงอยู่ได้ในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งนี้ประสิทธิผลองค์การที่ดีที่สุดเป็นการทำให้ เป้าหมายขององค์การในสถานการณ์ใดๆ มีความเป็นไปได้ ลอว์เรนซ์และลอร์ช (Lawrence & Lorsch, 1967, p. 189 อ้างถึงใน ภรณี กีร์ตบุตร, 2529, หน้า 127) มองประสิทธิผลองค์การว่าขึ้นกับสมรรถนะในการอยู่รอดปรับตัวรักษาสภาพและเติบโต คล้ายกับการ

มองว่าประสิทธิผลองค์การขึ้นอยู่กับการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อม การสรรหาทรัพยากรและการต่อรองกับสิ่งแวดล้อมได้มากที่สุดและเหมาะสมที่สุดของซีชอร์ และยูชท์แมน (Seashore & Yuchtman, 1967, p. 393)

3. ความหมายที่ยึดกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์ (Stakeholder Approach) หมายถึง การสร้างความพึงพอใจและการตอบสนองต่อกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง เช่น รอบบินส์ (Robbins, 1990, p. 50) กล่าวว่า ประสิทธิผลองค์การ หมายถึง ระดับที่องค์การบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จระยะสั้นและเป้าหมายวิธีการระยะยาวอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ผู้วัดประเมิน และระยะของวัฏจักรชีวิตองค์การ

กรรณิกา เจิมเทียนชัย (2538, หน้า 52) ได้สรุปให้ข้อสังเกตจากการศึกษาความหมายประสิทธิผลองค์การไว้ว่าแม้ความหมายของประสิทธิผลจะหลากหลายแต่ก็มีคำสำคัญที่ปรากฏอยู่ 3 ลักษณะได้แก่ การคำนึงถึงผลผลิตที่บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดได้อย่างเหมาะสมและการรักษาสภาพองค์การให้อยู่ได้เป็นอย่างดีในสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

สำหรับความหมายประสิทธิผลของสถานศึกษา นักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกันไปหลายลักษณะตามทฤษฎีที่ใช้อ้างอิงและแนวทางที่มุ่งศึกษา เช่น เรด เดวิด และปีเตอร์ (Reid, David & Peter, 1988, p. 5) ได้สอบถามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์และครูใหญ่ที่กำลังศึกษาระดับปริญญาโททางการศึกษา พบว่า ครูบางคนให้ความหมายประสิทธิผลของสถานศึกษาว่าหมายถึงความสามารถของนักเรียนที่บรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขณะที่บางคนเห็นว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง ความสามารถในการจัดสรรทรัพยากรให้แก่สมาชิก ส่วน มอร์เฟท และคณะ (Morphet et al., 1967, pp. 93-97) เน้นว่าประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้สำเร็จด้วยดี โดยผู้นำใช้ความสามารถจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างเสียสละ ขณะเดียวกัน ผู้นำก็จะต้องทำหน้าที่ประสานงานให้งานด้านการจัดการศึกษาให้ได้ผลสูงสุด

จากลักษณะของการให้ความหมายดังกล่าว เป็นการมองประสิทธิผลเฉพาะการบรรลุเป้าหมายอย่างเดียวอย่างไรก็ตามมีนักวิชาการหลายท่านที่ให้ความหมายประสิทธิผลของสถานศึกษาแตกต่างจากที่กล่าวมาข้างต้นโดยการพิจารณาทั้งระบบ เช่น ฮอย และเฟอร์กูสัน (Hoy & Furguson, 1985, p. 131) ให้ทัศนะว่าสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลพิจารณาจากการที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนต่อสภาวะแวดล้อมที่มากระทบทั้งภายในและภายนอก และสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ครูอาจารย์ได้ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, pp. 373, 398) ได้กล่าวว่าประสิทธิผล

ของสถานศึกษาหมายถึงการที่สถานศึกษาสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีเจตคติทางบวกสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมที่บีบบังคับได้ รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี ครูมีความพึงพอใจในงาน หรือขวัญของสมาชิกในสถานศึกษาดี ซึ่งเป็นการพิจารณาทั้งระบบ สอดคล้องกับ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536,หน้า 32) ที่ศึกษาปัจจัยเกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาสรุปว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และสามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในภายนอก รวมทั้งสามารถแก้ปัญหาภายในสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน โดยเป็นการมองประสิทธิผลของระบบ

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา หมายถึง การที่สถานศึกษาสามารถปรับตัวและบูรณาการทรัพยากรที่มีอยู่และสามารถจัดการศึกษาให้สำเร็จโดยสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและครูมีความพึงพอใจในงานสำหรับสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมุ่งสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา คือ ผู้ปกครองและผู้เรียน การจัดการศึกษาจึงต้องมีประสิทธิผลให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเห็นได้และตัดสินใจเลือก

จะเห็นได้ว่าประสิทธิผลขององค์การ ขึ้นอยู่กับลักษณะงานและลักษณะคนขององค์การแต่ละแห่ง หมายถึง เกณฑ์ตัวชี้ตัวหนึ่งอาจสำคัญมากกว่าอีกเกณฑ์หนึ่งก็ได้ รอบบินส์ (Robbins, 1990, p. 51) กล่าวว่า เกณฑ์ตัวชี้ประสิทธิผลองค์การควรต้องมีหลายๆ เกณฑ์ เพื่อให้สอดรับกับความหลากหลายขององค์การในการเลือกปรับใช้ให้เหมาสมทั้งในด้านวิธีการและจุดประสงค์ที่ต้องการ ไม่มีเกณฑ์หนึ่งใดที่เหมาสมได้ในทุกกรณีอย่างแน่นอน

จากตัวแบบต่างๆ ข้างต้น ทำให้เห็นว่าการประเมินประสิทธิผลขององค์การโดยใช้เกณฑ์ตัวบ่งชี้หลายตัวจะมีความเหมาะสมกว่าการประเมินโดยใช้ตัวบ่งชี้เดี่ยว อย่างไรก็ตามไม่มีการเห็นพ้องต้องกันในประเด็นที่ว่าตัวแปรใดหรือเกณฑ์ใดที่สามารถใช้วัดประสิทธิผลองค์การได้ ดังที่ ภรณี กีร์ตบุตร (2529) ได้สรุปจากการศึกษาแนวคิดนักทฤษฎีหลายคนไว้ว่า ไม่มีองค์การในอุดมคติใดที่ดีที่สุดหรือเหมาะสมกับทุกสภาพแวดล้อมได้ องค์การที่มีประสิทธิผลอยู่ที่การปรับสภาพการจัดองค์การและการบริหารให้เข้าได้อย่างสอดคล้องเหมาะสมกับงานขององค์การและภาพแวดล้อม องค์การที่มีประสิทธิผลในสภาพแวดล้อมหนึ่งไม่ได้ยืนยันว่าจะต้องมีประสิทธิผลอย่างเดียวกันหากอยู่ในสภาพแวดล้อมอื่นที่ต่างไป ความสำคัญอยู่ที่ความสามารถในการปรับตัวขององค์การให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา (Lawrence & Lorsch, 1967, p. 189 อ้างถึงใน ภรณี กีร์ตบุตร, 2529ม หน้า 127)

จากนิยามความหมายและหลักเกณฑ์ตัวชี้วัดประเมินประสิทธิผลองค์การของนักทฤษฎีองค์การ นักวิชาการ นักการศึกษาหรือนักบริหารทั้งหลาย สามารถสรุปเป็นรูปแบบสำคัญที่ใช้ในการวัดประเมินประสิทธิผลขององค์การได้ดังนี้

1. รูปแบบการวัดผลสำเร็จตามเป้าหมาย (The Goal-Attainment Approach) วิธีการวัดผลสำเร็จตามเป้าหมายมีแนวคิดว่าประสิทธิผลควรประเมินในแง่ของการสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จในขั้นสุดท้าย (Ends) ได้จริงมากกว่าวิธีการ (Means) โดยวัดจากความสามารถทำงานจนบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จตามที่องค์การได้กำหนดเป็นจุดมุ่งหมายเอาไว้ ผู้บริหารต้องสามารถระบุเป้าหมายผลสำเร็จที่ต้องการให้ออกมาอย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับ เพื่อให้เห็นได้ว่าเป้าหมายต่างๆ เหล่านั้นได้มีการทำจนบรรลุผลสำเร็จไปแล้วอย่างไร

2. รูปแบบการประเมินประสิทธิผลเชิงระบบ (The Systems Approach) รูปแบบวิธีการนี้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดว่าองค์การเป็นระบบที่ซึ่งมีการนำเอาทรัพยากรเข้ามาจากภายนอกสู่กระบวนการแปรสภาพและส่งเป็นผลผลิตออกมา การวัดประสิทธิผลองค์การของวิธีการพิจารณาเชิงระบบตั้งบนพื้นฐานของทฤษฎีระบบเปิดและใช้ทฤษฎีระบบมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ประสิทธิผลองค์การ โดยพิจารณาประสิทธิผลองค์การในลักษณะที่เป็นความสามารถขององค์การที่จะอยู่ในสภาพแวดล้อมได้อย่างมั่นคงและได้รับประโยชน์ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดผลิตผลผลิตและบริการให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. รูปแบบการประเมินประสิทธิผลโดยอาศัยกลยุทธ์ตามสภาพแวดล้อมเฉพาะส่วนผู้เกี่ยวข้อง (The Strategic-Constituencies Approach) เป็นการศึกษาประสิทธิผลขององค์การที่ว่าองค์การเป็นระบบภายใต้สภาพแวดล้อมซึ่งจะต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับความต้องการ ความพอใจของกลุ่มที่เกี่ยวข้องที่ให้การสนับสนุนองค์การ โดยเน้นการพึ่งพาอาศัยกันภายในระบบตอบสนองความต้องการของกลุ่มที่เกี่ยวข้อง โดยจะพิจารณากลุ่มที่เกี่ยวข้องเชิงกลยุทธ์ที่มีสภาพแวดล้อมสัมพันธ์กับการอยู่รอดขององค์การ

4. รูปแบบการใช้วิธีแข่งขันคุณค่า (The Competing-Values Approach) ฐานคติของการใช้วิธีการแข่งขันคุณค่า คือ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิผลองค์การจะเป็นอัตนัย (Subjective) ขึ้นอยู่กับค่านิยม ความชอบ และความสนใจของผู้ประเมินจึงไม่อาจกำหนด“เกณฑ์ที่ดีที่สุด” (Robbins, 1990) ปัญหาการประเมินจึงมีความแตกต่างกันไปสุดแต่ประโยชน์ของแต่ละฝ่ายที่ต้องการแตกต่างกันดังนั้นการประเมินประสิทธิผลที่ดีจึงต้องมีการค้นหาวิธีการที่จะให้มีการเปรียบเทียบหรือแข่งขันคุณค่าระหว่างกันให้มากที่สุด

จุดเริ่มต้นที่เป็นข้อสมมติฐานวิธีการแข่งขันคุณค่าก็คือ ด้วยคุณค่าที่แตกต่างกันนั่นเองที่ทำให้เกิดปัญหาของการมีเป้าหมายที่ขัดแย้งกันและที่ต้องแข่งขันแย่งชิงกันเกิดขึ้นมาควบคู่กัน วิธีการ

แข่งขันคุณค่ามีทัศนะในการประเมินประสิทธิผลขององค์การ โดยถือเอาคุณค่าความนิยมเป็นศูนย์กลางของการประเมินทั้งนี้โดยมีข้อสมมุติว่าคุณค่าที่ผู้ประเมินจะใช้วัดนั้นจะสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกันกับสิ่งที่ผู้ประเมินต้องการจะประเมินเสมอ

แนวคิดการใช้วิธีการแข่งขันคุณค่านี้พัฒนาขึ้นด้วยการพิจารณาความสัมพันธ์คล้ายคลึงกันของเกณฑ์และลดเกณฑ์ที่มีอยู่ของแคมเบลล์ที่ได้สรุปว่า30เกณฑ์เพื่อให้มีจำนวนน้อยลงและนำเสนอในแบบบูรณาการใหม่ซึ่งเป็นการยุบรวมและจัดกลุ่มเกณฑ์ต่างเข้าด้วยกันบนพื้นฐานขององค์ประกอบที่สอดคล้องร่วมกันแล้วได้จัดทำเป็นชุดนิยามพื้นฐาน 3 ชุด (Three Basic Sets) แต่ละชุดจะให้นิยามเป็นสองสิ่งที่ตรงข้ามกันดังนี้ (Robbins, 1990, p. 70)

1. ชุดที่เกี่ยวกับโครงสร้างองค์การคือเน้นการจัดโครงสร้างที่ยืดหยุ่นคล่องตัว (Flexibility) กับการจัดโครงสร้างที่รัดกุมควบคุม (Control)

2. ชุดที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่องค์การมุ่งเน้น คือ มุ่งเน้นการพัฒนาคน (People) ในองค์การกับการมุ่งเน้นพัฒนาองค์การ (Organization)

3. ชุดที่เกี่ยวกับกระบวนการและผลสุดท้ายคือ การเน้นที่กระบวนการ (Process) หรือวิธีการทำงานต่างๆ กับการเน้นผลสำเร็จสุดท้าย (Ends)

โดยทั้ง 3 ชุด แสดงได้ดังภาพที่ 3

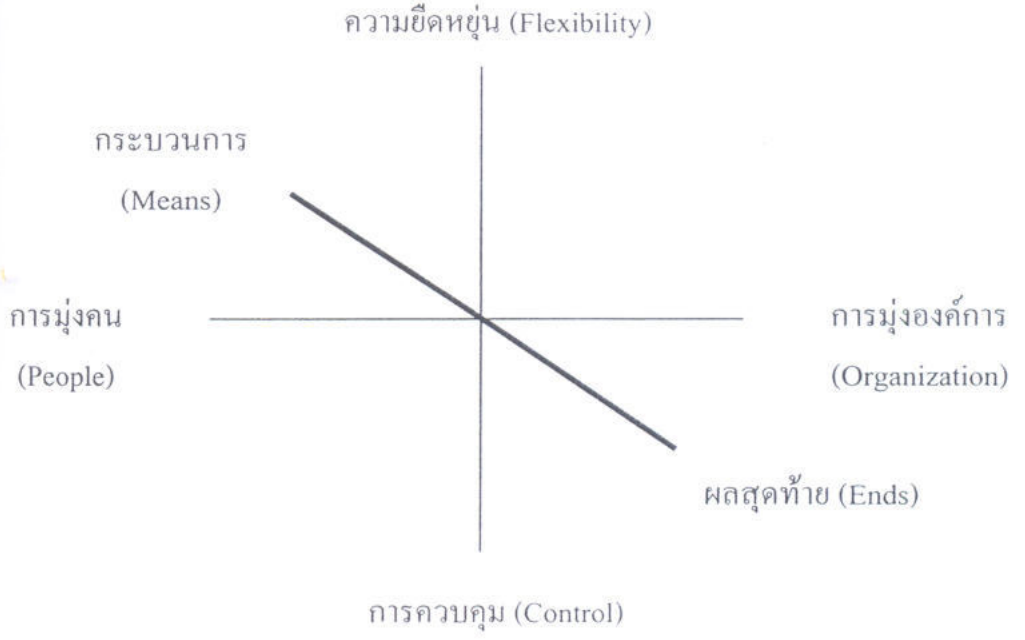

ภาพที่ 4 รูปแบบการวัดประสิทธิผลองค์การด้วยแบบการวัด 3 ด้าน

จากการพิจารณาทั้ง 3 ชุดนี้เอง ก็จะสามารถนำมาใช้พิจารณาเป็น 8 ช่องทางของเกณฑ์การวัดประสิทธิผลองค์การและจาก 8 ช่องทางนี้เอง ก็สามารถนำมาสรุปเป็น 4 รูปแบบของการสร้างประสิทธิผลองค์การ คือ รูปแบบของมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Model) รูปแบบของระบบเปิด (Open – System Model) รูปแบบของการมุ่งเป้าหมายผลงาน (Rational –Goal Model) และรูปแบบของการมุ่งเน้นกระบวนวิธีทำงาน (Internal – Process Model) ดังเห็นได้จากภาพที่ 5 ที่แสดง 4 รูปแบบของการวัดประสิทธิผลองค์การ (Robbins, 1990, p. 72)

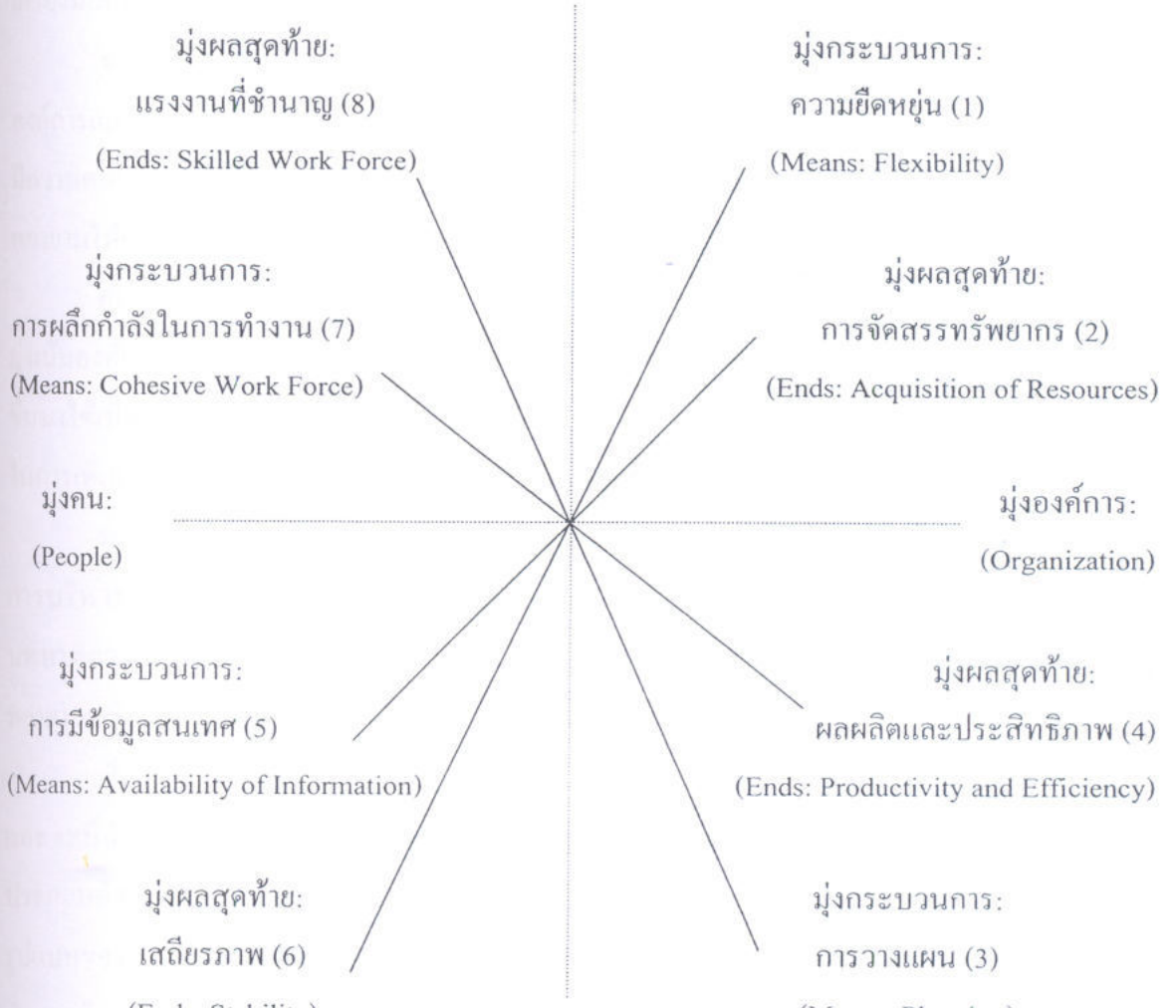

ภาพที่ 5 แสดง 4 รูปแบบของคุณค่าประสิทธิผลขององค์การ (Four Models of Effectiveness Values)

จากภาพที่ 5 แสดงถึงการจัดแบ่งรูปแบบของการใช้วิธีการแข่งขันคุณค่าเพื่อประเมินประสิทธิผล 4 รูปแบบ ได้แก่

ก) รูปแบบของมนุษย์สัมพันธ์ (Human – Relations Model) คือ รูปแบบการบริหารที่มุ่งเน้นคน และความยืดหยุ่นโดยพยายามให้องค์การมีประสิทธิผลจากสองทางคือ การสร้างความสามัคคีและขวัญให้เกิดขึ้นเป็นหลักสำคัญพร้อมกับการใช้วิธีการพัฒนาทรัพยากรบุคคลเป็นเครื่องมือสนับสนุน

ข) รูปแบบของระบบเปิด (Open – System Model) คือ รูปแบบการบริหารที่มุ่งเน้นองค์การและความยืดหยุ่น โดยพยายามให้องค์การมีประสิทธิผลจากสองทาง คือ การเสริมสร้างให้มีความคล่องตัว และความพร้อมหรือตื่นตัวให้เกิดมีขึ้นตลอดเวลาเป็นหลัก โดยในเวลาเดียวกันก็พยายามให้องค์การเติบโตโดยสามารถจัดหาทรัพยากรเข้ามาและได้รับการสนับสนุนจากภายนอก

ค) รูปแบบของการมุ่งเป้าหมายผลงาน (Rational – Goal Model) คือ รูปแบบการบริหารที่มุ่งเน้นองค์การและการควบคุมโดยพยายามให้มีการจัดระบบการวางแผน และการกำหนดเป้าหมายขึ้นมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารให้ดีขึ้น โดยในเวลาเดียวกันก็จะทำการเพิ่มประสิทธิผลในการเพิ่มผลผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานให้ดีขึ้นควบคู่กันด้วย

ง) รูปแบบของการมุ่งเน้นกระบวนวิธีการทำงาน (Internal – Process Model) คือรูปแบบการบริหารที่ให้ความสำคัญกับคนและความควบคุมซึ่งจะกระทำโดยการเน้นความสำคัญของบทบาทความสำคัญของการบริหารข้อมูลและการประสานงานเป็นหลักและในเวลาเดียวกันก็จะพยายามเสริมความมั่นคงและการควบคุมให้เกิดขึ้นพร้อมกัน

เห็นได้ว่า รูปแบบแต่ละรูปแบบจะประกอบขึ้นด้วยชุดของคุณค่าหลายๆ อย่างประกอบกันและจะมีลักษณะที่ตรงกันกับรูปแบบที่อยู่มุมตรงข้ามดังเช่นรูปแบบมนุษยสัมพันธ์นั้นจะประกอบด้วยการมุ่งเน้นที่ประสิทธิภาพของคนผู้ปฏิบัติและความคล่องตัวต่างๆ ที่จะตรงกันข้ามกับรูปแบบของการมุ่งเป้าหมายผลงาน ซึ่งจะยึดถืออยู่กับตัวองค์การและรักษากฎเกณฑ์เพื่อความมั่นคง ทำนองเดียวกันรูปแบบของระบบเปิดก็จะประกอบด้วยการพยายามยึดถือองค์การ และการพยายามให้เกิดความคล่องตัวในการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะตรงกันข้ามกับรูปแบบที่มุ่งเน้นกระบวนวิธีการทำงาน ที่ซึ่งจะมีจุดเน้นที่คนผู้ปฏิบัติงานและโครงสร้างที่รัดกุมมีระเบียบแบบแผนแน่นอน สำหรับการนำรูปแบบทั้ง4 ของการประเมินประสิทธิผลองค์การวิธีแข่งขันคุณค่าไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้น จะต้องขึ้นอยู่กับการรู้จักระยะขององค์การนั้นๆ ว่าอยู่ระยะใดในวัฏจักรหรือวงจรชีวิตขององค์การ (Cameron & Whetten, 1983)

ประสิทธิผลองค์การกับวงจรชีวิตองค์การ (Organization Life Cycles) จากการที่องค์การมีวิวัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา จึงมีการแบ่งองค์การออกเป็นระยะ (Stage) ตามช่วงลักษณะขององค์การแต่ละช่วงลักษณะขององค์การในแต่ละระยะจะใช้เป็นแนวทางกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลได้ทำให้มีการจัดการบริหารได้สอดคล้องกับสภาพลักษณะความต้องการและปัญหาขององค์การในขณะนั้น ส่งผลให้องค์การมีประสิทธิผลสูงขึ้น (Robbins, 1990) เนื่องจากว่ากิจกรรมและโครงสร้างขององค์การในระยะหนึ่งจะไม่เหมือนกันในระยะต่อไปวงจรชีวิตขององค์การจึงสามารถนำมาใช้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ความสำเร็จขององค์การในแต่ละระยะของการพัฒนาได้ (Kreitner & Kinicki, 1989)

รอบบินส์ (Robbins, 1990) ได้พัฒนาแนวคิดวงจรชีวิตขององค์การมาใช้กับประสิทธิผลองค์การ จากแนวคิดและผลงานวิจัยของควินน์ และโรห์บาฟ (Quinn & Rohrbaugh, 1983, cited in Robbins, 1990) และคาเมรอน และเวทเทน (Cameron & Whettne, 1983) รอบบินส์ได้แบ่งวงจรชีวิตขององค์การออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้

1. ระยะเริ่มกิจการ (Entrepreneurial Stage) องค์การเพิ่มเริ่มต้นประกอบการ เป้าหมายและทิศทางขององค์การยังไม่สมบูรณ์ ต้องการความคิดสร้างสรรค์ การได้มาและรักษาสภาพที่แน่นอนของทรัพยากรเพื่อพัฒนาในขั้นต่อไป ลักษณะสำคัญขององค์การในระยะนี้ คือ นวัตกรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์การได้รับการจัดสรรทรัพยากร การได้รับการสนับสนุนจากภายนอกองค์การในระยะนี้จึงต้องมีความสามารถในการยืดหยุ่น สามารถปรับตัวได้ดีต่อเงื่อนไขและอุปสงค์ของสภาพแวดล้อมภายนอก ดังนั้นรูปแบบการประเมินประสิทธิผลขององค์การที่เหมาะสมและจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิผลขององค์การได้ คือ รูปแบบระบบเปิด (Open – System Model)

2. ระยะการรวบรวมเป็นปึกแผ่น (Collectivity Stage) ระยะนี้ต่อเนื่องจากในระยะแรกในด้านนวัตกรรม เมื่อองค์การขยายตัวเติบใหญ่ขึ้น มีการเกี่ยวข้องของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องฝ่ายต่างๆ ในระยะนี้ภารกิจขององค์การมีความชัดเจน การติดต่อสื่อสารและโครงสร้างขององค์การจำเป็นต้องมีลักษณะไม่เป็นทางการ สมาชิกทำงานอยู่ในองค์การระยะยาว และแสดงความผูกพันต่อองค์การ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องในเชิงกลยุทธ์ต่างๆ จะต้องรวมสมาชิกและหน่วยต่างๆ ในองค์การสร้างความรู้สึกและบรรยากาศของความเป็นครอบครัวร่วมกันภายในองค์การ และพัฒนาให้สมาชิกมีความผูกพันต่อองค์การสูงขึ้นจึงต้องการรูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การแบบที่เน้นคนและความสัมพันธ์ คือ รูปแบบการพัฒนามนุษยสัมพันธ์ (Human – Relations Model)

3. ระยะการกำหนดแบบแผนกฎเกณฑ์และการควบคุม (Formalization and Control Stage) ระยะนี้โครงสร้างขององค์การมีความแน่นอน องค์การเติบโตเต็มที่ มีการกำหนดกฎวิธีใน

การปฏิบัติที่เป็นทางการ มุ่งเน้นประสิทธิภาพและความมั่นคง ความสำคัญของนวัตกรรมลดลง ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งในองค์การแสดงบทบาทมากขึ้น การตัดสินใจเป็นแบบอนุรักษ์นิยม เน้นความคงอยู่ขององค์การเหนือกว่าตัวบุคคล บทบาทหน้าที่ของสมาชิกกำหนดชัดเจน สมาชิกใดไม่เข้มงวดในการปฏิบัติงานจะเป็นสาเหตุให้ออกจากงานได้ ในระยะนี้จึงเป็นการทำให้องค์การมีประสิทธิภาพ และมีความเป็นระเบียบ องค์การเริ่มมีวุฒิภาวะ เน้นที่เสถียรภาพ และความสามารถในการผลิตตามเป้าหมายในการนี้รูปแบบที่เหมาะสมจึงเป็นแบบที่มุ่งเน้นกระบวนวิธีการทำงาน (Internal - Process Model) และการมุ่งเป้าหมายผลงาน (Rational – Goal Model)

4. ระยะการปรับเปลี่ยนพัฒนาโครงสร้าง (Elaboration of Structure Stage) ในระยะนี้องค์การมีผลผลิตและบริการที่หลากหลาย มีการค้นหาแนวทางสำหรับผลผลิตใหม่ และโอกาสในความก้าวหน้า โครงสร้างขององค์การจะมีความสลับซับซ้อนและละเอียดถี่ถ้วน ลักษณะการตัดสินใจจะเป็นแบบกระจายอำนาจ หรือปรับการทำงานให้สอดคล้องกับสภาวะใหม่ๆ ดังนั้น ระยะนี้จึงเน้นการควบคุมสภาพแวดล้อมภายนอก ผู้เกี่ยวข้องจะให้ความสำคัญในเรื่องการยืดหยุ่นขององค์การ ความสามารถในการจัดหาทรัพยากรเพื่อการเจริญเติบโตขององค์การ รูปแบบในการประเมินประสิทธิผลที่เหมาะสม จึงควรเป็นรูปแบบระบบเปิด (Open – System Model)

5. ระยะการเสื่อมถอย (Decline Stage) ในระยะนี้ความต้องการในด้านผลผลิตและบริการลดน้อยลง พนักงานลาออกเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งพนักงานที่มีทักษะเกิดความขัดแย้งภายในองค์การ การบริหารเป็นการค้นหาวิธีที่จะขยายตลาดและโอกาสใหม่ๆ ผู้บริหารควรใช้ภาวะผู้นำในการยกระดับจากการเสื่อมถอย การตัดสินใจเป็นลักษณะของการรวมอำนาจ องค์การในระยะนี้ มีแนวโน้มคล้ายกับเมื่อองค์การเริ่มต้นใหม่ๆ จึงต้องตระหนักถึงความสามารถขององค์การ ในเรื่องนวัตกรรมและการจัดหาทรัพยากร ดังนั้นในการประเมินประสิทธิผลองค์การในระยะนี้ควรใช้รูปแบบระบบเปิด (Open – System Model) เป็นแนวทาง

ระยะของวงจรชีวิตขององค์การดังกล่าว รอบบินส์ (Robbins, 1990) ได้นำมาใช้เป็นแนวคิดในการประเมินประสิทธิผลองค์การตามแนวทางการแข่งขันคุณค่า (The Competing – Values Approach) คุณค่าใดจะได้รับการเลือกเป็นเกณฑ์การประเมินประสิทธิผลองค์การขึ้นอยู่กับว่าองค์การอยู่ในระยะใดของวงจรชีวิตขององค์การ

จากความรู้ความเข้าใจข้างต้นนี้พอจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารที่จะสามารถมีกรอบแนวทางการพิจาณาเพื่อจะเลือกใช้วิธีการแข่งขันคุณค่าได้อย่างถูกต้อง ทั้งนี้โดยต้องพิจารณาให้ชัดเจนถูกต้องก่อนว่า องค์การนั้นๆ กำลังอยู่ในขั้นตอนใดของวงจรชีวิตขององค์การ ซึ่งจะช่วยให้สามารถตัดสินใจใช้มาตรการที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิผลให้กับองค์การทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างต่อเนื่องไปได้อีก ดังที่ได้สรุปไว้ในตารางที่ 1 (ธงชัย สันติวงษ์, 2539, หน้า 335)

ตารางที่ 1 คุณค่าหรือการมุ่งเน้นและมาตรการการเสริมสร้างประสิทธิผลขององค์การ

รูปแบบการบริหาร	คุณค่าหรือการมุ่งเน้น	มาตรการการเสริมสร้างประสิทธิผล	
		ระยะสั้น	ระยะยาว
มนุษยสัมพันธ์	คนและความคล่องตัว	เสริมสร้างความสามัคคีและอื่นๆ	การเพิ่มคุณค่าและพัฒนาทรัพยากรบุคคล
ระบบเปิด	ความคล่องตัวและองค์การ	เสริมสร้างให้เกิดความคล่องตัวและตื่นตัว	การเติบโต การจัดหาทรัพยากรและการสนับสนุนจากภายนอก
เป้าหมายผลงาน	องค์การและการควบคุม	การวางแผนและกำหนดเป้าหมายและการประเมินผล	การเพิ่มผลผลิตและการเพิ่มประสิทธิภาพ
กระบวนการวิธีการทำงาน	การควบคุมและคน	การบริหารข้อมูลและจัดความร่วมมือ	ความมั่นคงมีระเบียบและมีดุลยภาพ

ประโยชน์ที่เห็นได้ชัดของวิธีการแข่งขันคุณค่าก็คือ ช่วยให้ผู้บริหารมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการการวัดประสิทธิผลหลายๆ ตัวเกณฑ์ และช่วยให้มีการถ่วงดุลผลประโยชน์ที่ขัดแย้งกัน ซึ่งมีผลต่อการเสริมสร้างประสิทธิผลให้กับองค์การโดยตรง นอกจากนี้ การที่สามารถลดเกณฑ์การวัดประสิทธิผลลงจากจำนวนมากมายหลายสิบตัวเกณฑ์ โดยลดลงมาเหลือเพียงสี่รูปแบบย่อมจะช่วยให้เกิดความสะดวกแก่ผู้บริหารที่จะสามารถมองเห็นตัวเกณฑ์หรือมาตรการการวัดที่เหมาะสมกับกลุ่มต่างๆ ที่จะนำไปใช้กับสถานการณ์ที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีนี้ยังเปิดโอกาสให้มีการปรับการบริหารงานให้เหมาะสมกับสภาวะของกิจกรรมที่กำลังเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับลักษณะขององค์การที่ซึ่งเคลื่อนไปตามวัฏจักรวงจรชีวิตขององค์การอีกด้วย

อย่างไรก็ตามการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับสภาพเงื่อนไขของสถานศึกษาว่าควรใช้โมเดลในการประเมินประสิทธิผลการดำเนินงานของตนเองขึ้นอยู่กับนโยบายหรือสภาพบริบทของสถานศึกษาที่มีการกำหนดเป้าหมายบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนต่างกัน สนองเงื่อนไขทางสังคมที่ไม่เหมือนกัน สำหรับสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีสภาพบริบทเฉพาะของสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของประเทศไทย โดยใช้ครูต่างชาติสอนภาษาอังกฤษร่วมกับครูไทยที่สอนบางวิชาเป็นภาษาไทยทำให้มีความแตกต่างไปจากสถานศึกษาอื่นๆ รูปแบบประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในงานวิจัยนี้คือรูปแบบการใช้วิธีการแข่งขันคุณค่า

จากแนวความคิดของการประเมินประสิทธิผลองค์การข้างต้นทำให้เห็นได้ว่าในการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา ควรพิจารณาประสิทธิผลโดยใช้เกณฑ์หลายอย่าง (Multiple Criteria)ทั้งนี้เพราะการประเมินโดยใช้เกณฑ์เดี่ยวไม่สามารถที่จะแสดงถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้งหมดได้ (Hoy & Miskel, 1991, p. 381) ดังนั้นในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการประเมินประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้เกณฑ์หลายเกณฑ์ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางและมีความเหมาะสม ประกอบดับสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาของรัฐ ได้รับอนุมัติให้เริ่มดำเนินโครงการได้ในปีพ.ศ.2549จึงนับได้ว่าเพิ่งอยู่ในช่วงของการเริ่มต้นประกอบกิจการ (Entrepreneurial Stage) ของวงจรชีวิตองค์การซึ่งต้องการการสนับสนุนจากภายนอกและมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่นปรับตัวรูปแบบที่เหมาะสมในการวัดประสิทธิผลองค์การ คือ รูปแบบระบบเปิด (Open – System Model) ที่มุ่งเน้นความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับตัว และการจัดการทรัพยากร (Robbins, 1990) รวมทั้งแนวคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 288) ที่กล่าวว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาสามารถวัดได้ด้วยตัวบ่งชี้ 2 ประเภท คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และความพึงพอใจในงานของครู ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ออกเป็น 4 ตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในงานของครู ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากร ซึ่งจะใช้ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลทั้ง 4 ตัวนี้ เป็นตัวแปรตามของการวิจัย ดังรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (Academic Achievement)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นความรู้ความสามารถที่เป็นผลจากกระบวนการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม วัดได้จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจากเดิม (กรมวิชาการ, 2527, หน้า 8) และเป็นคุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอน เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกฝนอบรมหรือจากการสอนและสามารถตรวจจัดได้ (ไพศาล หวังพานิช, 2523, หน้า 137) ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 1991, p. 383; 2001, p. 297) ถือว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นดัชนีบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนที่สำคัญ

ลัว (Lau, 1978 cited in Hoy & Miskel, 2001, p. 298) กล่าวไว้ว่า ผลผลิตของการศึกษา คือ คะแนนของนักเรียนที่ได้จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาบางกลุ่ม เช่น ผู้ปกครอง บุคคลทั่วไป และนักวิชาการ ฯลฯ ที่คิดว่าการวัดประสิทธิผลของโรงเรียนสามารถวัดด้วยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน โดยละเลยการพัฒนาด้านอื่นๆ ของผู้เรียน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความคาดหวัง ฯลฯ

ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อความสำเร็จของสถานศึกษา และจำเป็นต่อชีวิตในอนาคตของผู้เรียน (Hoy & Miskel, 2001, pp. 297-298) นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 24 วรรค 2 กำหนดให้สถานศึกษาฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหาจะเห็นว่า มีการกล่าวถึงผลผลิตของการศึกษาไว้ครอบคลุมพัฒนาการของผู้เรียนทุกด้าน แต่ที่เน้นและให้ความสำคัญมากคือ การพัฒนาปัญญา หรือความสามารถในการคิด

ตามที่กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่ให้สถานศึกษาที่มีความพร้อมเปิดดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากจะสนองตอบต่อความต้องการของผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมแล้ว ยังมีเป้าหมายที่จะให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 12)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยวัดจากความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ความพึงพอใจในงานของครู (Job Satisfaction)

ในองค์การหากผู้บริหารสามารถบริหารจัดการเรื่องคนให้เกิดประสิทธิภาพแล้ว ความสำเร็จและประสิทธิภาพก็จะเกิดขึ้นหน่วยงานมีความก้าวหน้าพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว ความสำเร็จอันสำคัญที่เกิดขึ้นก็คือ บุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงานหรือมีขวัญกำลังใจ ความพึงพอใจในงาน นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของงาน นอกจากนี้แล้ว ความพึงพอใจในงานยังเป็นเกณฑ์อย่างหนึ่งที่จะใช้เป็นเครื่องวัดความสำเร็จของสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี มีนักการศึกษากล่าวถึงความหมายของความพึงพอใจในงานไว้มากมาย เช่น ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532, หน้า 143) กล่าวว่า ความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับการตอบแทนผลของความพึงพอใจทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้นมุ่งนั่นที่จะทำงานมีขวัญและกำลังใจส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน และต่อความสำเร็จขององค์การ ส่วน ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, pp. 303-304) ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกทั้งด้านบวกและลบ หรือเจตคติของบุคคลที่มีต่องานที่ได้กระทำ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงาน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีต่องานที่ทำ และเต็มใจที่จะปฏิบัติงานนั้นให้สำเร็จลุล่วงตามที่กำหนดไว้ หน่วยงานที่บุคลากรมีความพึงพอใจในการทำงานสูง ย่อมทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิผลมากขึ้น

ความพึงพอใจในการทำงานของครูเป็นตัวแปรที่สามารถบ่งชี้วัดความสำเร็จในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษาได้เป็นอย่างดี เพราะความพึงพอใจในการทำงานสามารถที่จะช่วยให้การทำงานประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวคิดของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, p. 339) กล่าวไว้ว่าความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จขององค์การ ถ้าบุคลากรในองค์กรมีความพึงพอใจสูง คุณภาพงานก็จะสูง ในทางตรงกันข้าม หากบุคลากรในองค์กรไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน คุณภาพของงานก็จะต่ำ เช่นเดียวกับสุขุม หลานไทย (2537, หน้า 13) กล่าวว่า การบริหารงานในโรงเรียนเมื่อครูมีความพึงพอใจในการทำงาน มีบรรยากาศดี มีความร่วมมือ มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างผู้ปฏิบัติในองค์การการจัดการศึกษาก็จะมีคุณภาพ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, p. 392) ได้สรุปไว้ว่าความพึงพอใจในงานเป็นการตอบสนองผลกระทบกับงานของแต่ละบุคคลบุคคลจะพึงพอใจในงานเมื่อประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับค่านิยม และความต้องการของตน และให้ความเห็นอีกว่าผู้บริหารที่แสวงหาบทบาทความเป็นผู้นำ เอาใจใส่ต่อความเป็นอยู่ของครู จะมีผลต่อความพึงพอใจในงานของครู

รอบบินส์ (Robbins, 1998, p.152) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน ดังนี้

1. งานที่ท้าทายความคิดหรือสติปัญญา (Mentally Challenging Work) คือบุคคลมีแนวโน้มที่จะชอบงานที่ได้ใช้ทักษะความสามารถเป็นงานที่มีลักษณะหลากหลาย มีอิสระในการทำงาน และมีการให้ข้อมูลย้อนกลับในเรื่องคุณภาพของงาน

2. การให้สิ่งตอบแทนอย่างยุติธรรม (Equitable Rewards) คือ บุคคลจะพอใจในการทำงานเมื่อการดำเนินงานเป็นไปอย่างมีระบบ สนองนโยบายชัดเจน เป็นดังที่คาดหวัง ได้รับการตอบแทนที่ยุติธรรม เหมาะสมกับระดับความสามารถและเป็นไปตามมาตรฐานสังคม

3. สภาพที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน (Supportive Working Conditions) คือ บุคคลต้องการทำงานที่มีสภาพแวดล้อมสะดวกสบาย ทั้งความสะดวกส่วนตัวและเครื่องมือการทำงาน

4. เพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุน (Supportive Colleagues) คือ บุคคลต้องการเพื่อนร่วมงาน ถ้าเพื่อนร่วมงานดี เกื้อกูลกัน และผู้บังคับบัญชามีความเข้าใจ มีความเป็นมิตร ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน ย่อมทำให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

5. บุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน (Good Personality – Job Fit) คือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมกับงานจะทำงานได้ดี ประสบความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน

6. ลักษณะการทำงานของบุคคล (Individual's Genetic Disposition) คือ บางคนจะมีลักษณะการทำงานที่เฉพาะและยากจะเปลี่ยน แม้ผู้บังคับบัญชาจะอำนวยความสะดวกในการทำงานเพียงใด จะมีผลต่อความพึงพอใจในการทำงนของคนประเภทนี้น้อยมาก

ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001, pp. 304-305) ได้กำหนดตัวแบบความพึงพอใจในการทำงานตามสถานการณ์ (Situation Model of Job Satisfaction) เป็นตัวแบบที่แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน มี 3 องค์ประกอบคือ

1. ลักษณะการทำงานในองค์การ เช่น การมอบอำนาจ การกระจายอำนาจ
2. ลักษณะของงาน เช่น ความเป็นอิสระ ค่าตอบแทน ผลประโยชน์
3. ลักษณะของบุคคล เช่น อายุ เพศ การศึกษา แรงจูงใจ ขวัญกำลังใจ ทักษะ

จากแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการทำงานมีหลายอย่าง ทั้งที่เกี่ยวกับตัวบุคคล ลักษณะการทำงาน ผลตอบแทน องค์การและการจัดการ การบังคับบัญชา ผู้นำ เพื่อนร่วมงาน และอื่นๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ความพึงพอใจในงานเป็นความรู้สึกหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานในองค์การ และมีอิทธิพลในการทำงาน ความรับผิดชอบต่อหน้าที่บุคลากร ซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องสร้างและเอาใจใส่ ดูแล สร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาให้เกิดขึ้นตลอดเวลาการทำงาน และต้องรักษาให้อยู่ในระดับสูง ผลของความพึงพอใจในการทำงาน จะสนับสนุนพฤติกรรมองค์การให้ผลลัพธ์ ผลผลิต และผลประโยชน์ขององค์การในการจัดการศึกษา ซึ่งส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จทุกด้าน นักเรียนมีคุณภาพมาตรฐานตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในงาน นงนุช โรจนเลิศ (2540, หน้า 154) ศึกษาตัวแปรที่เป็นเงื่อนไขของความพึงพอใจของข้าราชการสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล: การวิเคราะห์ลิสเรล โดยใช้ทฤษฎีความคาดหวังของวรูม พบว่า แรงจูงใจตามความคิดหวังมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงาน และระดับตำแหน่งเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อตัวแปรความพึงพอใจในงาน โดยส่งผ่านตัวแปรแรงจูงใจตามความคาดหวัง สอดคล้องกับรุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2536, หน้า 103-105) พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามทฤษฎีความคาดหวังของวรูมมีความสัมพันธ์และสามารถทำนายความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนได้สูง สมชาติ คงพิกุล (2537, หน้า 71-72) พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ ส่วน บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2540, หน้า 34) พบว่า การบริหารงานในโรงเรียน ถ้าผู้บริหารสร้างสรรค์ให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานสูงก็จะสามารถผลักดันทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ครูร่วมมือร่วมใจกันทำงานเพื่อความสำเร็จ

ของโรงเรียน นอกจากนี้ สังวร งัดกระโทก (2541, หน้า 63-71) ได้ศึกษาการให้โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครู ปัจจัยระดับโรงเรียน กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูได้แก่ จำนวนปีที่ปฏิบัติงาน ความก้าวหน้า คุณภาพของงาน และความผูกพันต่ออาชีพครู

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศมีดังนี้ จอห์นสัน (Johnson, 1988, p. 1017-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในงานของครู พบว่า ปัจจัยที่ทำนายความพึงพอใจในงานของครู ได้แก่ ความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับครู บรรยากาศของโรงเรียน พฤติกรรมของผู้บริหาร ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และความคาดหวังของชุมชนและผู้ร่วมงาน บอร์ควิสท์ (Borquist, 1987, p. 260-A) ได้วิจัยพบว่า ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนจะสัมพันธ์กับลักษณะงาน ความสำเร็จ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะการได้รับการยอมรับจากผู้บริหารเป็นที่มาของความพึงพอใจในการทำงานมากที่สุด แมคคาร์ที (McCarthy, 1998, p. 4135) พบว่า แรงจูงใจในการทำงานมีผลต่อความพึงพอใจและความไม่พึงพอใจในการทำงานของครู นอกจากนี้การศึกษาวิจัยยังพบว่า ความพึงพอใจในงานมีส่วนสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการคงอยู่หรือลาออกของผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ สเตียรส์ (Steers, 1977, pp. 46-55) ที่พบว่าความพึงพอใจในงานสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า มีปัจจัยหลายอย่างที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงาน และความพึงพอใจในงานเป็นตัวแปรสำคัญที่บ่งชี้ประสิทธิผลสถานศึกษา ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาความพึงพอใจในงานของครูตามแนวคิดของ รอบบินส์ (Robbins, 1998, p. 152) ซึ่งศึกษาองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ท้าท้ายความคิดและสติปัญญา 2) การได้รับสิ่งตอบแทนอย่างยุติธรรม 3) สถานที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน 4) เพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุน 5) บุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน และ 6) ลักษณะการทำงานของบุคคล แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของครู ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพัฒนามาจากแบบสอบถามของบุญเรือน หมั้นทรัพย์ (2538) ภารดี อนันต์นาวี (2545, หน้า 184-185) พิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 362)

3. ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว (Adaptive Flexibility)

องค์การที่เป็นระบบเปิดมีการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลามีปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้า กระบวนการและกลไกการแปรรูป และผลผลิตที่ได้รับมา แล้วส่งต่อไปยังผู้ใช้ ในขณะเดียวกันก็จะมีกลไกการป้องข้อมูลกลับจากทั้งภายในและภายนอกองค์การ องค์การจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อองค์การ ต้องมีแผนการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงภายนอกหรือแรงกดดันจากภายในองค์การเอง

(Robbins, 1990, pp. 13-17) ความสามารถในการปรับตัว เป็นตัวบ่งชี้ประสิทธิผลที่มีความสำคัญในการประเมินประสิทธิผลองค์การตามแนวทางที่ถือว่าองค์การเป็นระบบเปิด (Open System) ซึ่งตั้งอยู่บนฐานความคิดที่ว่า องค์การเป็นระบบสังคมที่มีชีวิต (Living Social System) ซึ่งมีข้อเรียกร้องหรือความต้องการบางอย่างที่อยู่ในสภาพแวดล้อมหรือมีสถานการณ์ที่องค์การจะต้องตอบสนองเพื่อให้สามารถดำเนินงานขององค์การต่อไปได้และมีความอยู่รอด (ภรณี กีร์ติบุตร, 2529)

ความยืดหยุ่นตามที่รอบบินส์ (Robbins, 1990, p. 71) ใช้ในการกำหนดรูปแบบขององค์การที่มีประสิทธิผลในรูปแบบระบบเปิด (Open – System Model) นั้น มีความหมายถึงความสามารถในการปรับตัวให้เปลี่ยนได้อย่างเหมาะสมดีกับสภาพเงื่อนไขและความต้องการภายนอก (Able to Adjust Well to Shifts in External Conditions and Demands) แคมป์เบล (Campbell, 1973 cited in Steers, 1977, p. 41) ให้ความหมายว่า การปรับตัวเป็นความสามารถขององค์การในการเปลี่ยนมาตรฐานการปฏิบัติ วิธีการปฏิบัติที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม เพื่อไม่ให้องค์การเข้มงวดเกินไปจนไม่สนองตอบต่อแรงกระตุ้นของสภาพแวดล้อม สเตียรส์ (Steers, 1977, pp. 41-46) ให้ความหมายว่า เป็นความสามารถขององค์การในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป ฝ่ายบริหารมีความรับผิดชอบที่จะต้องสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงและสิ่งใหม่ (Innovation) กับความต้องการที่จะรักษาความมั่นคง (Stability) และความต่อเนื่องกัน (Continuity) ของการปฏิบัติซึ่งมีความสำคัญพอๆ กัน การที่องค์การจะสามารถประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการคาดการณ์สภาพแวดล้อมที่จะเปลี่ยนแปลงในอนาคต

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว หมายถึง การรับรู้ข้อมูลของสภาพแวดล้อมองค์การในปัจจุบันเพื่อคาดคะเนสภาพในอนาคตได้ ทำให้เกิดการตัดสินใจทำการปรับเปลี่ยนองค์การที่เหมาะสมอย่างสร้างสรรค์คล่องตัว โดยคำนึงถึงการบูรณาการระหว่างเป้าหมายขององค์การกับงานที่จะต้องทำให้มีการดำเนินการที่ต่อเนื่องได้

4. ความสามารถในการจัดการทรัพยากร (Resources Management)

การได้มาซึ่งทรัพยากรถือได้ว่าเป็นขั้นตอนแรกของวงจรกิจกรรมในองค์การซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยตัวป้อน อันประกอบด้วย ทรัพยากรหลัก คือ คน เงิน และเครื่องจักร ทรัพยากรอาจมีความหมายหลากหลายต่างกัน เช่น หมายถึง ข่าวสาร ข้อมูล เงิน และการสนับสนุนทางสังคม (Galaskiewcz & Marsden, 1978) ทรัพยากร อาจหมายถึง เงินทุน เครื่องอำนวยความสะดวก และบุคลากร (Molnar, 1978) หรืออาจหมายรวมถึงนวัตกรรมเทคโนโลยีต่างๆ ก็ได้ (Marple, 1982) จึง

พอจะกล่าวได้ว่า ทรัพยากรมีความหมายถึงทรัพยากรมนุษย์ เงินทุน วัตถุดิบ วัสดุเครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยีและข้อมูลข่าวสาร โดยที่ทรัพยากรต่างๆ เหล่านั้นจะมีลักษณะแตกต่างกันไปตามลักษณะขององค์การประเภทต่างๆ

การจัดทรัพยากรทางการศึกษาในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงจึงต้องคำนึงถึงการที่มีความหลากหลาย (Diversity) การพึ่งพาอาศัย (Interdependent) การมีความเป็นอิสระพอควรในการจัดการศึกษา (Autonomy) การทำงานเป็นเครือข่าย (Networking) การจัดลำดับของความสำคัญของเป้าหมาย (Priority-Rankin) เพื่อการแก้ปัญหา (Problem-Solving) ด้วย สำหรับกระบวนการวางแผนและการจัดทรัพยากรทางการศึกษาที่ดีนั้น จะต้องมีการคาดการณ์ล่วงหน้า (Forecasting) และระบุความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของงาน (Identifying Needs and Priorities) ให้ชัดเจน ควรต้องมีแผนการเงินและมีการปฏิบัติตามแผนและมีการติดตามประเมินผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541) การออกแบบการจัดระบบการจัดการทรัพยากรการศึกษาจึงจะต้องให้เกิดประโยชน์ทั้งประสิทธิภาพของการจัดสรรและใช้ทรัพยากรการศึกษาและผลจากการมีประสิทธิภาพดังกล่าวจะต้องกลายเป็นนโยบายและสู่การปฏิบัติโดยส่วนรวม

กรณี กีร์ติบุตร (2529, หน้า 52) ชี้ว่าฝ่ายบริหารจะต้องจัดหาและใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึง 3 ประเด็นสำคัญ คือ

1. การประสานระบบและประสานงาน (System Integration and Coordination) ระบบขององค์การประกอบด้วยระบบย่อยหลายระบบ เช่น ระบบการผลิต (Product) ระบบการสนับสนุน (Supportive) ระบบการรักษาสภาพ (Maintenance) ระบบการปรับตัว (Adaptive) และระบบการบริหาร (Managerial) ดังนั้นบทบาทที่สำคัญในการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์การก็คือ การบำรุงรักษาและประสานระบบย่อยต่างๆ เหล่านี้ให้สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นหนึ่งเดียวกัน (Unified Whole) เพื่อบรรลุเป้าหมายให้ได้ โดยแต่ระบบย่อยจะต้องได้รับการจัดการทรัพยากรพอเพียงที่จะรักษาสภาพไว้ได้

2. บทบาทของนโยบาย (Role of Policy) คือการกำหนดนโยบายที่มีมาตรฐานและนำไปปฏิบัติให้เป็นไปตามแบบแผนที่กำหนดไว้ ด้วยเหตุผลสำคัญหลายประการ คือ 1) นโยบายให้แนวทาง (Guideline) สำหรับการตกลงตัดสินใจในงานประจำ (Routine) ของบุคคลกรโดยไม่ต้องเสาะหาทางแก้ปัญหา และยังก่อให้เกิดมาตรฐานของพฤติกรรมและคุณภาพของการตัดสินใจได้ 2) นโยบายอาจช่วยให้การประสานงานระหว่างหน่วยงานดีขึ้น โดยสามารถมองเห็นขอบเขตของงานแต่ละหน่วยงานได้ชัดเจน 3)นโยบายช่วยให้การกระทำที่ต่อเนื่องเป็นไปง่ายขึ้น โดยอาศัยประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยไม่จำเป็นต้องตัดสินใจในเรื่องอื่นๆ ครั้งแล้วครั้งเล่า 4) นโยบายช่วยลด

โอกาสที่จะทำผิดซ้ำสองโดยการกำหนดระเบียบการซึ่งแก้ไขปัญหาป้องกันข้อผิดพลาดไว้ก่อนล่วงหน้า

3. ระบบควบคุมขององค์การ (Organization) ความเป็นระบบขององค์การ หมายถึงว่า จะต้องมีวงจรของการป้องกันข้อมูลกลับ (Feedback) และวงจรของการควบคุม (Control) แฝงอยู่ในระบบด้วย ระบบการส่งข้อมูลย้อนกลับนี้จะช่วยชี้ว่าองค์การกำลังทำงานอยู่ในทิศทางใดตรงกับเป้าหมายหรือไม่ เพื่อสามารถแก้ไขได้ทันหากมีการเบี่ยงเบนออกจากทิศทางที่วางไว้ เครื่องมือในการควบคุมอย่างมีแบบแผนมีหลายประเภท เช่น ควบคุมทางการเงิน (Financial) ทางกายภาพ (Physical) และทางทรัพยากรคน (Human Resources) ซึ่งมีวิธีการแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการควบคุม ในทางการเงินอาจควบคุมด้วยระเบียบวิธีการทางการบัญชีและงบประมาณ ส่วนในทางบุคคลก็อาจทำการควบคุมด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงาน ระบบการให้รางวัล และความดีความชอบ ระบบการบริหารงานบุคคล รวมทั้งการสำรวจทัศนคติด้วยการวัดขวัญกำลังใจหรือบรรยากาศองค์การ เป็นต้น

ดังนั้นผู้บริหารการศึกษาจึงต้องสามารถริเริ่มและส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การจัดการทรัพยากรทางการศึกษาในความหมายที่กว้างทั้งในระดับสถานศึกษาและระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้มีการคาดการณ์การระดมทรัพยากรทางการศึกษาในรูปแบบต่างๆ โดยมีการกำหนดเป้าหมายมาตรฐานที่ต้องการ ดัชนีและตัวชี้วัด การติดตามประเมินผล หมายถึงสถานศึกษาจะต้องทำแผนปฏิบัติการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่ครบถ้วน กล่าวคือ ผนึกประสานปัจจัยนำเข้าในการจัดการทรัพยากรกับกระบวนการจัดการ มีระดับมาตรฐานและคุณภาพที่ต้องการบรรลุถึง มีการติดตามประเมินผลตามดัชนีและตัวชี้วัดทางด้านผลผลิตที่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรของทุกองค์การย่อมมีข้อจำกัด ทุกองค์การจึงควรมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน (Shared Resources) อย่างคุ้มค่าเหมาะสมระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคลและฝ่ายต่างๆ ในองค์การโดยจัดระบบการใช้ร่วมกันเพื่อป้องกันความขัดแย้งของการใช้ทรัพยากร เช่น จัดสรรงบประมาณ จัดการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายร่วมกัน จัดลำดับความสำคัญก่อนหลังและจัดการติดต่อสื่อสารให้ดีขึ้น ตลอดจนการแลกเปลี่ยนทรัพยากร (Resources Exchange) ระหว่างองค์การก็เป็นการบริหารทรัพยากรที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ นอกจากนี้ผู้บริหารหรือผู้มีหน้าที่ตัดสินใจบริหารทรัพยากรยังต้องให้ความสำคัญทั้งในการมุ่งแสวงหาทรัพยากรในส่วนของการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัดและคุ้มค่า เพื่อขจัดความสิ้นเปลืองสูญเปล่าด้วยการวางแผนที่เป็นกระบวนการต่อเนื่องทั้งระบบเพิ่มความสามารถและประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณ จัดสรรและใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด เพื่อลดความสูญเปล่าของการใช้ทรัพยากร

ดังนั้น ความสามารถขององค์การในการจัดการทรัพยากรควรมีความหมายถึง การคาดการณ์ได้ถึงทรัพยากรที่ต้องใช้แล้วลำดับความสำคัญได้ เพื่อการวางแผนจัดการทรัพยากรให้มีการประสานงานการใช้ทรัพยากรที่เหมาะสมทั้งนโยบายการใช้ทรัพยากรและการควบคุมตรวจสอบการใช้ทรัพยากร

สุทธิพงศ์ ยงค์กมล (2543, หน้า 149) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและพัฒนาผลการวิเคราะห์ดังกล่าวเป็นแบบสอบถามเพื่อนำไปตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรายการตัวบ่งชี้ประสิทธิผลกับมิติประสิทธิผลทั้งด้านความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และด้านความสามารถในการจัดการทรัพยากร ด้วยการสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน พบว่า รายการตัวบ่งชี้ประสิทธิผลที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสม ใช้ได้ในมิติด้านความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประสิทธิผล 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการคาดคะเนสภาวะของสภาพแวดล้อม ความสามารถในการใช้เหตุผลตัดสินใจทำการปรับตัวเปลี่ยนแปลง ความสามารถที่จะรับรู้ข่าวสารข้อมูลและสื่อสารได้อย่างถูกต้องน่าเชื่อถือ และความสามารถที่จะยืดหยุ่น คล่องตัวและสร้างสรรค์ และรายการตัวบ่งชี้ประสิทธิผลที่ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกันว่าเหมาะสม ใช้ได้ในมิติด้านความสามารถในการจัดการทรัพยากรของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ประสิทธิผล 4 ประการ ได้แก่ ความสามารถในการวางแผนจัดการทรัพยากร ความสามารถในการควบคุมตรวจสอบ ความสามารถในการกำหนดนโยบายการใช้ทรัพยากร และความสามารถในการประสานระบบและประสานงานการใช้ทรัพยากร

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษามิติประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งด้านความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากร ตามผลการวิจัยของสุทธิพงศ์ ยงค์กมล (2543, หน้า 149)

ตอนที่ 4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยการแบ่งปัจจัยดังกล่าวออกเป็น3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ตามลำดับ ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับนักเรียน ครู และผู้บริหาร

โรงเรียน ซึ่งเรียกว่า พหุระดับ (Multi-Level) ตามแนวคิดของ สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2540, หน้า 277-278) นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542, หน้า 236) ราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 22) ในการเลือกตัวแปรที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาได้วิเคราะห์ตัวแปรที่อยู่ตามโครงสร้างในระบบขององค์การที่เป็นเชิงระบบ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดในการศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนตามทฤษฎีระบบ (System Theory) จึงได้ปัจจัยที่มีอิทธิพลเพื่อทำการศึกษาวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ปัจจัยระดับนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาศัยแนวคิดตามทฤษฎีระบบผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้แก่ ความรู้ส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน (Background Knowledge) ความรู้พื้นฐานเดิม คือ ความรู้ ทักษะ และความสามารถที่จำเป็นต่อการเรียนเรื่องนั้นๆ การมีความรู้พื้นฐานเดิมอยู่มากจะเป็นรากฐานสำคัญช่วยให้การเรียนรู้ได้มากขึ้น เร็วขึ้นและมั่นคงขึ้น บลูม (Bloom) ให้ความสำคัญกับความรู้พื้นฐานเดิมมาก เพราะการมีความรู้พื้นฐานเดิมมากช่วยให้เข้าใจเรื่องที่เรียนได้เร็ว เมื่อมีความเข้าใจก็ย่อมตั้งใจเรียนไม่เกิดความคับข้องใจหรือวิตกกังวล (Bloom, 1976 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2524, หน้า 29, 149) นอกจากนี้ ความรู้พื้นฐานเดิมยังแสดงถึงประสบการณ์ของความสำเร็จและความล้มเหลวในการเรียนและเป็นรากฐานสำคัญในการเรียนที่สูงขึ้น (Bloom, 1976 p.30) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สำเริง บุญเรืองรัตน์ (Boonruangtana, 1978, p.15) ได้ผลยืนยันความคิดดังกล่าว โดยพบว่า ความรู้เดิมก่อนเข้าเรียนเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีผลการศึกษาวิจัยเป็นจำนวนมากทั้งการวิจัยเชิงทดลอง การวิจัยระยะยาว และการวิจัยเชิงสำรวจที่แสดงให้เห็นว่า ความรู้พื้นฐานเดิม เป็นตัวแปรสำคัญที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อการเรียน สำหรับผลการวิจัยที่ศึกษาอิทธิพลเชิงสาเหตุของความรู้พื้นฐานเดิมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น สุนันทา ประไพตระกูล (2535, หน้า 101) วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแรกคัดสรรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 กรุงเทพมหานครพบว่าความรู้พื้นฐานเดิมทางคณิตศาสตร์มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (.22) เช่นเดียวกับ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 204 – 205) ที่ศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (.78)

2. ผลการวิจัยที่พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น งานวิจัยของ บุญชม ศรีสะอาด (2524, หน้า 153) ศึกษารูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงที่สุด (.56) และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านเวลาที่ใช้ในการเรียน (.24) เหมือนกับ ประสงค์ ต่อโชติ (2534, หน้า 100) ที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของนักเรียนและครู สภาพแวดล้อมทางบ้านกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 11 พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมวิชาฟิสิกส์ มีอิทธิพลทางตรงสูงที่สุด (.71) ความรู้พื้นฐานเดิมวิชาคณิตศาสตร์ มีอิทธิพลทางอ้อมสูงที่สุด (.59) ความรู้พื้นฐานเดิมวิชาคณิตศาสตร์ มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนฟิกส์ (.82) รองลงมาคือ ความรู้พื้นฐานเดิมวิชาฟิสิกส์ (.72) นอกจากนี้ มีงานวิจัยอื่น ที่พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น งานวิจัยของ นริศา อุปกูล (2539, หน้า 100-101) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 286)

ส่วนผลงานวิจัยของชาวต่างประเทศที่พบว่าความรู้พื้นฐานเดิมมีความสัมพันธ์หรือส่งผลต่อการเรียน เช่น กาแลนท์ (Gallant, 1998) ได้ศึกษาผลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง พบว่า ความรู้พื้นฐานเดิมเป็นตัวทำนายที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่นเดียวกับ ชาพคา (Shapka, 1999) ที่พบว่าความรู้พื้นฐานเดิมเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญมากต่อการเรียนคณิตศาสตร์ในอนาคต นอกจากนี้ งานวิจัยที่สำคัญชิ้นหนึ่งคือ งานวิจัยของ การ์ดเนอร์และแลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, pp. 121-130) ที่ทำการวิจัยกับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 103 คน ที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองในกรุงมนิลา ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษโดยเฉลี่ยในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา ที่ได้รับการวิเคราะห์โดยใช้ Correlation Matrix พบว่า ถูกจัดเข้าอยู่ในปัจจัยตัวที่ 1 เช่นเดียวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน นั่นหมายความว่า ความรู้ภาษาอังกฤษในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับความรู้ภาษาอังกฤษที่มีอยู่เดิม

จากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญข้างต้น ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนดังได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนดังได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า ความรู้พื้นฐานเดิมน่าจะ

เป็นปัจจัยสาเหตุทั้งทางตรงทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาความรู้พื้นฐานเดิมเป็นตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน (Self-Esteem) ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการเรียนของนักเรียน (Coopersmith, 1981, pp. 138-142) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนไว้ดังนี้

อังคณา เทศทิศ (2543, หน้า 13) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อตนเอง มองเห็นตนเองมีคุณค่า ยอมรับตนเอง และสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (เกียรติวรรณ อมาตยกุล, 2525, หน้า 2 อ้างถึงในองคณา เทศทิศ, 2543, หน้า 11) กล่าวว่าความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความรู้สึกที่มองเห็นความแตกต่างระหว่างบุคคลว่าไม่มีใครเหนือใคร และไม่มีใครต่ำต้อยกว่าใคร แต่ละคนจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ต่างกัน เมื่อเราเห็นคุณค่าของตัวเรามากขึ้น ความเคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่นมากขึ้น สำหรับคูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1981, p. 110) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นการพิจารณาและประเมินคุณค่าของตนตามความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อตนเองเป็นการยอมรับหรือไม่ยอมรับตนเอง และแสดงถึงขอบเขตของความเชื่อที่บุคคลมีต่อความสามารถ ความสำคัญ ความสำเร็จและคุณค่าของตนเอง ส่วน สเตียรส์ และพอร์ตเตอร์ (Steers & Porter, 1991, p. 33) ให้ความหมายต่างไปเล็กน้อยว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง หมายถึง ความคิดเห็นหรือความเชื่อของบุคคลที่มีต่อตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง เป็นการมองตนเองด้วยความเชื่อในความสำเร็จ ความน่าสนใจ ความมีมิตรภาพ และคุณค่าที่ผู้อื่นยอมรับ

โดยสรุป ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นความรู้สึกของการรับรู้ตัวเอง เป็นการประเมินองค์ประกอบของการรับรู้ ตัดสินและประเมินคุณค่าของตนเอง ถึงตัวตนที่แท้จริงที่บ่งชี้ถึงคุณค่าความสำคัญของตนเองที่มีต่อความเชื่อมั่นในความสามารถและความสำเร็จ

สเตียรส์ และ พอร์ตเตอร์ (Steers & Porter, 1991, p. 33) กล่าวว่า มีผลการวิจัยยืนยันว่าความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กวัยเรียนส่งเสริมความมีอิสระ และความคิดสร้างสรรค์ ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะพบว่าเป็นเรื่องง่ายที่จะให้และรับสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวกับความรู้สึก จะกำหนดเป้าหมายสูงเพื่อความสัมฤทธิ์ผล มีพลังที่จะทำให้บรรลุเป้าหมาย และพยายามแสวงหาเพื่อยกระดับตัวเองให้สูงขึ้น ในการทำงานจะมีความกล้าเสี่ยงมากกว่า เช่น นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง จะได้รับการจัดให้อยู่ในลำดับต้นๆ ของโรงเรียน ได้รับมอบหมายให้ทำงานหลายอย่าง และมีความพึงพอใจในงานมากกว่าผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำกว่า ดังนั้น ความภาคภูมิใจในตนเองจึงเป็นคุณลักษณะที่สำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลต่อการเรียน

วูลฟอล์ค (Woolfolk, 1993 อ้างถึงในพรทิพย์ ตั้งไชยวรวงศ์, 2540, หน้า 26) กล่าวว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงจะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงด้วย การที่จะมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงขึ้นอยู่กับการมีเจตคติที่ดีต่อสถานศึกษา มีพฤติกรรมในชั้นเรียนในทางบวก และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ตรงกันข้าม แบนดูรา (Bandura, 1971 cited in Gurney, 1988, p. 9) มีความเห็นว่า ความภาคภูมิใจในตนเอง เกิดจากปัจจัยภายในก่อน คือ นักเรียนต้องมีความภาคภูมิใจในตนเองสูงก่อนจึงจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ถ้านักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองต่ำ ย่อมส่งผลกระทบถึงกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย แสดงว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่บ่งบอกระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คูเปอร์สมิท (Coopersmith, 1981) กล่าวว่า ความภาคภูมิใจในตนเองประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ

1. ความรู้สึกของการมีความสำคัญ (Feeling of Significance) เป็นความรู้สึกของการยอมรับและการเห็นคุณค่าของตนเอง เชื่อว่าตนเองเป็นที่รักของคนอื่น ตนเองเป็นบุคคลที่มีประโยชน์ และเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัวและสังคม

2. ความรู้สึกของความสามารถ (Feeling of Competence) เป็นความรู้สึกว่าตนเองสามารถทำสิ่งใดๆ ให้สำเร็จตามเป้าหมายได้ สามารถเผชิญอุปสรรคต่างๆ ที่ผ่านเข้ามาในชีวิตได้อย่างมั่นใจ ปรับตัวได้ดี ใช้กลไกป้องกันตนเองน้อยและสามารถดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความรู้สึกของการมีอำนาจ (Feeling of Power) เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีอำนาจสามารถกำหนดชีวิตตนเองได้ เชื่อว่าตนเองมีอิทธิพลต่อผู้อื่น และต่อเหตุการณ์ต่างๆ รอบตัวเชื่อมั่นในอำนาจการกระทำของตนว่าจะก่อให้เกิดผลตามที่ต้องการ และมีความสามารถเพียงพอในการกระทำสิ่งต่างๆ ให้บรรลุเป้าหมายได้

4. ความรู้สึกของการมีคุณธรรม (Feeling of Virtue) เป็นความรู้สึกว่าตนเองสามารถปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับศีลธรรม จริยธรรม ค่านิยม และวัฒนธรรมประเพณี รับรู้ในคุณค่าของตนตามความเป็นจริง มองโลกในแง่ดี พอใจในชีวิตที่เป็นอยู่ แสดงออกถึงความคิดที่ดีและถูกต้อง

บารี่ (Bary, 1988, pp. 59-62 อ้างถึงใน อังคณา เทศทิศ, 2543, หน้า 29) แบ่งความภาคภูมิใจในตนเองเป็น 4 องค์ประกอบคือ

1. ความรู้สึกต่อร่างกายตนเอง (The Body Self) เป็นความรู้สึกภาคภูมิใจในความสามารถทางกายของตนเอง

2. ความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับบุคคลอื่น (The Interpersonal Self) เป็นความภาคภูมิใจในความสามารถเกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทั้งผู้ที่สนิทสนมคุ้นเคยและผู้ที่พบโดยบังเอิญ

3. ความสำเร็จของตนเอง (The Achieving Self) เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความสามารถของตนเองที่นำไปสู่ความสำเร็จ ทั้งด้านครอบครัว การทำงาน การศึกษา ฯลฯ

4. ความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง (The Identification Self) เป็นความรู้สึกว่าตนเองมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวทั้งทางด้านการกระทำ การแสดงออก ความรู้สึกนึกคิด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจของตนเอง สมพิศ ไชยกิจ (2536, หน้า 65) ศึกษาตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความภาคภูมิใจในตนเอง (r = .13) เช่นเดียวกับ มะลิ อุดมภาพ (2538, หน้า 51) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร จำนวน 850 คน พบว่า การประสบความสำเร็จทางวิชาการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนมีความสัมพันธ์ในทางบวก (r = .29) นอกจากนี้ มิลเลอร์ โคห์น และสคูลเลอร์ (Miller, Kohn & Schooler, 1986, pp. 372-390) อ้างถึงใน ผอบ พวงน้อย, 2540, หน้า 62) วิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการได้รับการศึกษากับการพัฒนาบุคลิกภาพด้านจิตพิสัยของนักเรียนเกี่ยวกับความภาคภูมิใจในตนเอง พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีความสัมพันธ์กับความภาคภูมิใจในตนเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยคาดว่า ความภาคภูมิใจในตนเองน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนด้วย สำหรับเครื่องมือวัดความภาคภูมิใจในตนเอง ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ คูเปอร์สมิท (Coopersmith, 1984)

3. เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน (Attitude of Learning) เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยตรงหากผู้เรียนมีพฤติกรรมการเรียนที่ดีจะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามอีกด้วย (Schwab, 1978 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2538, หน้า 66) และเป็นองค์ประกอบหนึ่งในด้านผู้เรียนที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ (Stern, 1984, pp. 332-341) ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนไว้ดังนี้

เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชาการสอนของครู และเป็นประโยชน์ที่ผู้เรียนได้รับ (ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 10)

แอนเดอร์สัน (Anderson,1994,p.71)ได้รวบรวมความหมายของเจตคติต่อการเรียนจากนักการศึกษาทั้งหลาย แล้วสรุปความสำคัญของเจตคติ มีคุณลักษณะ 5 ประการ คือ

1. การแสดงออกซึ่งเป็นส่วนประกอบของอารมณ์ (Emotion Component) สามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลเวลา ในบางครั้งอาจเป็นส่วนประกอบที่รวมถึงความคิดและพฤติกรรม

2. การมีเป้าหมาย (Target) การกำหนดเป้าหมายต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

3. การกำหนดให้มีทิศทาง(Direction)ซึ่งอาจจะมีเจตคติที่ดีหรือไม่ดี หรือ อาจจะชอบหรือไม่ชอบต่อเป้าหมายนั้น

4. การมีความเข้ม (Intensity) อาจมีเจตคติที่ดีมากหรือน้อยเพียงใด

5. มีความคงเส้นคงวา (Consistency) การมีความเชื่อมั่นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดชั่วระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

ชวาบ (Schwab, 1978 อ้างถึงใน เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์, 2538, หน้า 66) กล่าวว่า เจตคติส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่แตกต่าง และเจตคติของนักเรียนย่อมส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนโดยตรง แล้วยังส่งผลต่อการสอนของครูด้วย ดังที่เมอร์เซอร์ (Mercer, 1994, p. 87) กล่าวว่า ปกติการสอนของครู การนำหลักสูตรแบบเรียนไปใช้มักจะมีปัญหาบ่อยครั้ง เพราะผู้เรียนไม่มีความพร้อม ไม่สนใจ และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน วู้ด (Wood, 1994, p. 274) พบว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมีผลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ไคร์สเตด (Kierstead, 1994, p. 732) ได้ทำการศึกษาแล้วพบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และเจตคติต่อการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสำเร็จทางวิชาการ นอกจากนี้ เจตคติเป็นตัวกระตุ้นชี้นำให้เกิดความความอยากเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เป็นตัวกำหนดความแน่วแน่ ความเอาใจใส่ที่มีต่อการเรียนและเจตคติจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจเมื่อได้รับความสำเร็จในการเรียนหรือความผิดหวังเมื่อผลการเรียนล้มเหลว จากการศึกษาแนวความคิดของนักการศึกษานักวิจัยเกี่ยวกับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน กล่าวได้ว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่มีอิทธิพลหรือส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนในโรงเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถ้านักเรียนมีความรู้สึกหรือมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนต่อครูจะตั้งใจเรียน ทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง โรงเรียนก็จะมีความสำเร็จในการบริหารตามบทบาทภารกิจหลัก

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ชลธิชา จินดากุล (2531, หน้า 398-399) ได้ทำการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติต่อภาษาอังกฤษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า เจตคติต่อภาษาอังกฤษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ ยุวนุช วิพัชนานนท์ (2533, หน้า 386-387) ที่พบว่า เจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยสามารถทำนายคะแนนความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษได้เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 1.79 และ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 185) ที่พบว่า เจตคติต่อภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียน

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ ปรากฏผลการวิจัยในทำนองเดียวกัน เช่น ผลงานวิจัยของการ์ดเนอร์ (Gardner, 1985, pp. 156-159) ที่ทำการศึกษาโดยใช้รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (A Causal Model) กับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่สองในปีแรกจำนวน 140 คน ผลการวิจัยพบว่าการมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาฝรั่งเศส จะก่อให้เกิดการจูงใจทั้งการจูงใจเชิงบูรณาการและการจูงใจเชิงเครื่องมือ นอกจากนี้ยังมีผลงานวิจัยของนักวิชาการท่านอื่นๆ อีก เช่น ผลงานวิจัยของ วู้ด (Wood, 1994, p. 274) ที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเกรด 8 จำนวน 6,481 คน โดยทำการวิเคราะห์แบบการวิเคราะห์สาเหตุ (Path Analysis) พบว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมีผลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไซออน (Sion, 1993, p. 4239-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างเจตคติ แรงจูงใจและความวิตกกังวลกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สองโดยใช้รูปแบบการทดสอบของการ์ดเนอร์ (A Test of Gardner's Model) จุดมุ่งหมายในการศึกษา คือ การหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างเจตคติ แรงจูงใจ ความวิตกกังวลในการเรียนและอิทธิพลของตัวแปรนี้ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาที่สอง ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรเกี่ยวกับเจตคติ ซึ่งประกอบไปด้วยส่วนอื่นๆ และเจตคติที่มีต่อสถานการณ์การเรียนรู้จะทำให้เกิดแรงจูงใจ ซึ่งแรงจูงใจจะเป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการลดความวิตกกังวล เป็นสาเหตุทางอ้อมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังได้กล่าวมาแล้วอาจกล่าวได้ว่าเจตคติน่าจะมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและน่าจะมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมโดยผ่านทางแรงจูงใจในการเรียนนั่นคือแรงจูงใจในการเรียนและแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนผู้วิจัยได้อาศัยเครื่องมือที่พัฒนามาจากแบบวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนของสามารถเลิศโลกกาส (2539, หน้า 123-127) และศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 289-291)

4. **การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (Parents' Supporting Learning)** การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพราะถ้าบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลในครอบครัวให้การสนับสนุนการเรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนได้ เช่น การซื้อตำรามาให้ การสนับสนุนส่งเสริมให้เรียนพิเศษเพิ่มเติม

การจัดหาวิดีโอหรือมาได้ และสนับสนุนให้ฟังวิทุยหรือดูโทรทัศน์ จะทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลได้มากขึ้น

โดยทั่วไปการที่ผู้ปกครองจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ หรือจัดอุปกรณ์การเรียน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและให้ความรู้พิ่มเติมเอาใจใส่และติดตามผลการเรียน สนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนมีผลการเรียนดีขึ้น (เพ็ญศรี ชินตาปัญญากุล, 2533, หน้า 111-112)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ปราโมทย์ ครองบุญศรี (2533) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภูมิหลังของนักเรียน แรงจูงใจ และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่6ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การสนับสนุนจากผู้ปกครองในด้านการเรียนภาษาอังกฤษ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 225) ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า การส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในครอบครัวเป็นปัจจัยที่มีผลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และการศึกษาวิจัยของนุชนาฎ วรยศศรี (2544, หน้า 57) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้ พบว่าตัวแปรด้านการส่งเสริมการเรียนของทางบ้านมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ การ์ดเนอร์ (Gardner, 1985, pp. 24, 109-113, 156-159) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเป็นภาษาที่สอง โดยสรุปการส่งเสริมการเรียนภายในครอบครัวไว้ว่า การส่งเสริมการเรียนภาษาอังกฤษในครอบครัว เป็นปัจจัยที่มีผลกระทบทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศโดยผ่านทางเจตคติในการเรียน แรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศ และการมีกิจกรรมภาษาต่างประเทศนอกชั้นเรียน ทั้งนี้บิดามารดาที่ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุตรหลานในการเรียนภาษาต่างประเทศจะช่วยให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีและมีแรงจูงใจไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจเชิงเครื่องมือหรือแรงจูงใจเชิงบูรณาการในการเรียนภาษาต่างประเทศทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนภาษาต่างประเทศทำให้มีโอกาสได้ฝึกฝนภาษาต่างประเทศ รวมทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมในการฝึกฝนภาษาต่างประเทศ (Practical Advantage) อย่างไรก็ตาม การ์ดเนอร์ (Gradner, 1985, p.122) ยังเขียนสรุปในรูปความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Causal Model) ว่าการส่งเสริมการเรียนภาษาต่างประเทศในครอบครัวไม่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาต่างประเทศ เพียงแต่มีผลทางอ้อมโดยผ่านทางเจตคติในการเรียน

ภาษาอังกฤษ แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ แรงจูงใจเชิงบูรณาการ กิจกรรมภาษาต่างประเทศนอกห้องเรียน

จากความสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง อาจกล่าวได้ว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง น่าจะมีอิทธิผลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยผ่านแรงจูงใจในการเรียน ทั้งแรงจูงใจเชิงบูรณาการและแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ การใช้เวลาในการเรียน สำหรับการวัดการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้อาศัยเครื่องมือที่พัฒนามาจากแบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ของ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 274-276) และ นุชนาฏ วรยศศรี (2544, หน้า 88-89)

5. แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน (Learning Motivation) แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญมากในการเรียนภาษา และนำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Murray, 1982, p. 84; ศุภวรรณ พันธุ์ภักดี, 2542, หน้า 9) ซึ่งมีผู้ให้คำนิยามของแรงจูงใจไว้หลายคน เช่น เมอร์เรย์ (Murray, 1982, p. 284) ได้ให้ความหมายแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ (Motivation) เป็นองค์ประกอบภายใน ซึ่งกระตุ้นหรือนำทางและเป็นตัวรวมของพฤติกรรมต่างๆ ให้ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ สำหรับ บราว์น (Brown, 1981, pp. 121-122) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจหมายถึง แรงขับและแรงกระตุ้นสภาวะทางอารมณ์หรือความปรารถนาภายใน ที่ผลักดันให้บุคคลเกิดการแสดงออก ความต้องการหรือแรงขับภายในเอกตบุคคล (Individual) จะมีมากหรือน้อยย่อมขึ้นกับเงื่อนไขทางสภาวะแวดล้อม ส่วน ศุภวรรณ พันธุ์ภักดี (2542, หน้า 9) ได้ให้ความหมายแรงจูงใจในการเรียนว่า หมายถึง ความปรานาที่จะบรรลุผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พยายามฟันฝ่าอุปสรรค ใช้วิธีการต่างๆ แก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นแรงจูงใจให้เกิดการกระทำ และนำมาซึ่งสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ลิตเติ้ลวูด (Littlewood, 1984, p. 53) ชี้ให้เห็นว่า การเรียนภาษาต่างประเทศหรือภาษาที่สองนั้นเหมือนกับการเรียนรู้ของมนุษย์ในแขนงอื่นๆ ที่แรงจูงใจเป็นกำลังสำคัญที่จะตัดสินใจว่าผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนหรือไม่ แรงจูงใจเป็นปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน มีองค์ประกอบร่วมหลายอย่าง อันได้แก่ แรงขับของเอกตบุคคล ความต้องการผลสัมฤทธิ์หรือความสำเร็จ ความอยากรู้อยากเห็น ความปรารถนาต่อการหาประสบการณ์ใหม่ๆ ปัจจัยเหล่านี้เข้าไปมีบทบาทในสถานการณ์เรียนรู้ทุกรูปแบบ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับแรงจูงใจในการเรียนของแต่ลุบุคคลเป็นสำคัญ เพราะผู้มีแรงจูงใจในการเรียนสูงจะมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบที่จะกระทำกิจกรรมใดๆ จนบรรลุเป้าหมาย มีความทะเยอทะยาน และมีความพยายามที่จะมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ที่สังคมยอมรับ (สุขุม มูลเมือง, 2539, หน้า

58) สอดคล้องกับแนวคิดของ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1980 อ้างถึงใน สุขุม มูลเมือง, 2539, หน้า 58) ที่มีความคิดว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน จะเห็นว่า ถ้าผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนสูงย่อมทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย ลิตเติ้ลวูด กล่าวว่า แรงจูงใจมีอยู่ 2 ประเภท คือ แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ และแรงจูงใจเชิงบูรณาการอันสอดคล้องกับแนวคิดของการ์ดเนอร์และแลมเบิร์ท (Gardner & Lambert, 1972, pp. 114-115) ที่แบ่งแรงจูงใจในการเรียนออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ (Instrumental Motivation) หมายถึง แรงจูงใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนภาษาต่างประเทศเพ่อใช้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ

2. แรงจูงใจเชิงบูรณาการ (Integrative Motivation) หมายถึง แรงจูงใจของนักเรียนที่ต้องการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อให้เข้าถึงวัฒนธรรมและต้องการเป็นที่ยอมรับของบุคคลในวัฒนธรรมของประเทศนั้นๆ หรือต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น

สำหรับแรงจูงใจทั้งสองประเภทนี้ การ์ดเนอร์และแลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, p. 3) กล่าวว่า แรงจูงใจเชิงบูรณาการมีความสำคัญต่อการเรียนมากกว่าการจูงใจเชิงเครื่องมือ ทั้งนี้ การ์ดเนอร์และแลมเบิร์ต มีความเชื่อว่า ผู้ที่สามารถเรียนได้ดีนั้น จะต้องมีเจตคติที่ดี ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับความคิดของ ชูมานน์ (Schumann, 1978, pp. 167-168) ที่กล่าวว่า ผู้เรียนที่มีแรงจูงใจเพื่อการบูรณาการในการเรียนจะประสบความสำเร็จในการเรียนนั้นได้ดีกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ ทั้งนี้เนื่องจาก เมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจเชิงบูรณาการ จะมีความรู้สึกสนใจนานกว่า ส่วนผู้ที่มีการจูงใจเชิงเครื่องมือจะหยุดเรียนไว้เมื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แล้วเท่านั้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียน สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการเรียนในระดับมัธยมศึกษาของไทยนั้น มีทั้งในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนาภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ และการจูงใจเชิงบูรณาการของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (จิรนาฏ สุทธานุกูล, 2533) ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกัน โดยพบว่า การจูงใจเชิงเครื่องมือ การจูงใจเชิงบูรณาการและปริมาณการจูงใจ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ปราโมทย์ ครองบุญศรี, 2533 หน้า 198) เพ็ญ จรูญธรรมพินิจ (2530, หน้า 121-127) พบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น ผลการวิจัยของ ประสงค์ ต่อโชติ (2534, หน้า 100-101) นริศนา อุปกูล (2539, หน้า 104) ส่วน สุขุม มูลเมือง (2539, หน้า 152) พบว่าแรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ มีดังนี้ จาโคโบวิทส์ (Jakobovits, 1971, p. 85) ได้สรุปผลการวิจัยต่างๆ ที่มีผู้ทำไว้โดยสรุปว่า ผู้เรียนภาษาต่างประเทศที่ไม่มีความถนัดในการเรียนสามารถเรียนภาษาได้ไม่ยากนัก ถ้าหากมีเจตคติและแรงจูงใจสูง ในทำนองเดียวกัน ถ้ามีเจตคติและแรงจูงใจสูงพร้อมกับมีความถนัดด้วยแล้ว ยิ่งจะเรียนภาษาต่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น ลิตเติ้ลวูด (Littlewood, 1984, p. 57) ได้กล่าวถึงผลการวิจัยของการ์ดเนอร์และแลมเบิร์ตเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเรียนภาษาต่างประเทศทั้งสองประเภทคือ แรงจูงใจเชิงบูรณาการ และแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ โดยทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เรียนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ที่พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ในอเมริกาเหนือ ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนที่มีการจูงใจเชิงบูรณาการสูงกว่าจะประสบผลสำเร็จและมีความชำนาญในการใช้ภาษาฝรั่งเศสมากกว่า ทั้งนี้เพราะผู้ที่มีแรงจูงใจเชิงบูรณาการ มีความปรารถนาที่จะติดต่อกับผู้อื่นในสังคม และมีความสุขกับการที่ได้เลียนแบบการพูดของผู้พูดชาวต่างประเทศในการศึกษานักศึกษาผู้ใหญ่ที่พูดภาษาสเปนเป็นภาษาแม่และพูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สองพบว่าการจูงใจเชิงเครื่องมือเป็นตัวแปรอิสระตัวหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ (Mooney, 1991, p. 1986-A) นอกจากนี้ การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา เช่น ในโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ให้มีสภาพในการใช้ภาษาทั้งสองภาษาควบคู่กัน ตลอดจนการที่ครูผู้สอนสร้างแรงจูงใจเชิงเครื่องมือให้เกิดขึ้นกับนักศึกษาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง (ESL) จะช่วยให้นักศึกษามีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพิ่มมากขึ้น (Lopez, 1994, p. 1939-A) งานวิจัยที่สำคัญชิ้นหนึ่งที่ยืนยันว่าแรงจูงใจมีอิทธิพลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ งานวิจัยของ การ์ดเนอร์ และคณะ (Gardner et al., 1983 cited in Gardner, 1985, p. 159) นอกจากนี้ การ์ดเนอร์ ยังพบว่า แรงจูงใจทั้งแรงจูงใจเชิงบูรณาการและแรงจูงใจเชิงเครื่องมือมีอิทธิพลทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาต่างประเทศโดยผ่านทางกิจกรรมภาษาต่างประเทศนอกชั้นเรียน (Gardner, 1985, p. 52)

สรุปได้ว่าแรงจูงใจเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากต่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนย่อมมีแรงจูงใจต่างกันบางคนอาจมีแรงจูงใจมีความสนใจอยากที่จะเรียนอยู่แล้ว บางคนอาจรู้สึกเฉยๆ ไม่มีความสนใจเป็นพิเศษหรือนักเรียนบางคนอาจไม่ชอบเรียนเพราะรู้สึกว่าเป็นวิชาที่ยาก อย่างไรก็ตามครูผู้สอนสามารถช่วยให้นักเรียนเหล่านั้นเกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้นได้ด้วยการพยายามสร้างแรงจูงใจประเภทที่ช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ทุกครั้งที่สอน ดังที่ บราวน์ (Brown, 1981, p. 127) กล่าวว่าแรงจูงใจคือ กุญแจที่ไขไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้นั่นเอง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แรงจูงใจในการเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และน่าจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยแรงจูงใจเชิงบูรณาการและแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ น่าจะมี

อิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและน่าจะมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมโดยผ่านทางพฤติกรรมการเรียน และการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาตัวแปรนี้ด้วย เครื่องมือที่ใช้วัดแรงจูงใจในการเรียน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 284-288) ชุติกานต์ บุญญะธิติสุข (2546, หน้า 88) เรด (Reid, 1988, pp. 169-170)

6. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (Learning Behavior) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับความสนใจใฝ่รู้ และการเอาใจใส่ต่อบทเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนไว้ดังนี้ บุญเรือน หมั้นทรัพย์ (2538, หน้า 57) ธีระวุฒิ เอกะกุล (2541, หน้า 65) และราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 9) ให้ความหมายของพฤติกรรมการเรียนไว้คล้ายคลึงกันว่า หมายถึง ลักษณะของนักเรียนที่แสดงให้เห็นถึงความกระตือรือร้นความสนใจใฝ่รู้ ความตั้งใจร่วมมือในกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งความสามารถในการวางแผนการเรียน ส่วนแครนตัน และบาร์คเลย์ (Cranton & Barcley, 1985, p. 136) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมการเรียน หมายถึง วิธีการเรียนของผู้เรียนที่สนองตอบต่อสิ่งเร้านั้นๆ

โดยสรุป พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน หมายถึง ลักษณะที่แสดงออกหรือการปฏิบัติของผู้เรียนที่มีต่อการเรียนทั้งในห้องและนอกห้องเรียนที่แสดงออกถึงพฤติกรรม ให้เห็นถึงความกระตือรือร้น ความสนใจ ความสามารถรู้จักการวางแผนและการกำหนดวีการเรียนในขณะที่เรียนในห้อง

บราวน์แมน (Brownman, 1965 อ้างถึงในวิชัย วงษ์ใหญ่, 2537) กล่าวถึง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมต่อนักเรียน ได้แก่ วิธีการเรียนของนักเรียนหรือพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และเจตคติของนักเรียนต่อครูผู้สอน อรพินท์ ชูชมและอัจฉรา สุขารมณ์ (2531, หน้า 97) กล่าวถึงพฤติกรรมการเรียนไว้ว่า วิธีการเรียนรู้ที่ดีเป็นสิ่งปฏิบัติได้ยากในตอนต้น แต่ปฏิบัติติดต่อกันเป็นเวลานานแล้ว วิธีการเรียนจะติดเป็นนิสัยประจำตัว พฤติกรรมการเรียนที่ดี ได้แก่ การวางแผนการเรียน การแบ่งเวลาเพื่อศึกษา การรักษาเวลา มีความรับผิดชอบ บังคับใจให้แน่วแน่ต่อการเรียน และการกำหนดงานที่จะทำไว้ให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ

โดยสรุป พฤติกรรมการเรียนเป็นการสร้างนิสัยการเรียนที่ดี ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝนจนเป็นความเคยชิน และกลายเป็นนิสัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียน ผลการวิจัยที่พบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น เพ็ญ จรูญธรรมพินิจ (2530, หน้า 121) ได้

ทำการวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นิสัยการเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมีนัยสำคัญ ศรีระพร จันทโนทก (2538, หน้า 86) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่านิสัยในการเรียนสามารถพยากรณ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตร อุดม (2547, หน้า 215) ที่พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน

สำหรับผลการวิจัยต่างประเทศ มีดังนี้ ฮาสเล็ม บราวด์ (Haslam & Brown, 1988, p. 223) ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการเรียนที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า การให้ความรู้และการฝึกทักษะทางการเรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถช่วยปรับปรุงพฤติกรรมการเรียน เจตคติต่อการเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น มซูมารา (Mzumara, 1996, p. 47) ได้ศึกษาความคาดหวังที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และทัศนคติต่อความคาดหวังในการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับนักเรียนชายหญิงมีพฤติกรรมการเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วน คาร์เตอร์ (Carter, 1982, p. 4375-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและต่ำ ผลจากการศึกษาพบว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนดีจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สำหรับนักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่ได้ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ขณะที่ผลการวิจัยของ เชียร์เรน และเพลกรัม (Scheerens & Plegrum, 1989, pp. 23-27) พบว่า พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียนสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนเป็นการสร้างคุณลักษณะประจำตัวบ่งบอกถึงการสร้างนิสัย ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ จำเป็นต้องอาศัยความเพียรพยายาม รู้จักการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง กลายเป็นนิสัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก็จะสูง ส่งเสริมให้โรงเรียนจัดการศึกษาประสบความสำเร็จในภาพรวมจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนน่าจะเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงและทางอ้อมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยจึงศึกษาพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนในการวิจัยครั้งนี้ สำหรับการวัดพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยได้อาศัยเครื่องมือที่พัฒนามาจากแบบวัดพฤติกรรมการเรียนของ ราชันย์ บุญธิมา (2542) นารี อาแว (2545) และสมจิตร อุดม (2547)

7. **การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน (Time of Task)** เวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียนเป็นปัจจัยที่สำคัญปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น (บุญชม ศรี

สะอาด, 2524, หน้า 57) ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 83) ให้ความหมายว่า เวลาที่ใช้ในการเรียน หมายถึง เวลาที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนหรือการทำงานต่างๆ อย่างจริงจัง ขณะที่ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ (2541, หน้า 8) สรุปว่า การใช้เวลาในการเรียน หมายถึง การแสดงออกของนักเรียนในการใช้เวลาทำภารกิจต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนได้อย่างเหมาะสม ทั้งในวันธรรมดาและวันหยุดที่เป็นช่วงนอกเวลาเรียน

เวลาที่ใช้ในการเรียนเป็นเวลาที่ผู้เรียนใช้ในการเรียนหรือการทำงานต่างๆ อย่างจริงจัง "ยิ่งผู้เรียนใช้เวลาที่ต้องการในการเรียนรู้มากเท่าใด ก็ยิ่งเรียนได้มากขึ้น" นั่นคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนน้อย ก็จะเรียนได้น้อยและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่า (Boonruangratana, 1978, p. 18 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2542, หน้า 57) ในขณะเดียวกัน การ์ดเนอร์และแลมเบิร์ต (Gardne & Lambert, 1972, p. 9) ได้กล่าวว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนภาษาต่างประเทศในแต่ละหลักสูตร เป็นตัวแปรตัวหนึ่งที่มีความสำคัญมากในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ถ้าผู้เรียนใช้เวลาในการเรียนมาก โอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนจะมีมากขึ้นด้วย ในเรื่องการเรียนภาษาต่างประเทศ จาโคโบวิทส์ (Jakobovits, 1971, pp. 103-111) ได้เสนอว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เป็นตัวแปรที่มีความสำคัญตัวแปรหนึ่งในการเรียนภาษาอังกฤษมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน ศิริพร ฉันทานนท์ (2533, หน้า 203) พบว่า การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีความสามารถระดับสูงโดยเฉลี่ยใช้เวลาในการเรียนมากเกือบเท่าเวลาเต็มของแต่ละคาบเรียน ส่วนนักเรียนที่มีความสามารถระดับต่ำโดยเฉลี่ยใช้เวลาในการเรียนมากกว่าครึ่งหนึ่งของเวลาเต็มของแต่ละคาบเรียน นอกจากนี้ยังพบว่าเวลาที่ใช้ในการเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนทั้งที่มีความสามารถระดับสูงและต่ำ และเวลาที่ใช้ในการเรียนเป็นตัวแปรเดียวที่สามารถทำนายคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนที่มีความสามารถระดับสูงต่ำได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ งานวิจัยที่ศึกษาถึงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่างๆ ที่ผ่านมา พบว่า ตัวแปรเวลาที่ใช้ในการเรียนมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยงานวิจัยของ บุญชม ศรีสะอาด (2524, หน้า 77-154) พบว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 199,206) ที่พบว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนมีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร และงานวิจัยของ ดี

เกนฮาร์ท (Degenhart, 1990, p. 1845-A) พบว่า เวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียน (Student Time of Task) มีความสัมพันธ์อย่างสูงกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

จากความสำคัญและผลการวิจัยเกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการเรียนดังกล่าวมานั้น อาจกล่าวได้ว่า เวลาที่ใช้ในการเรียน น่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทางตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียนด้วย

เมื่อศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียนทั้งหมดซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยคาดว่า ตัวแปรเหล่านั้นน่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามของการวิจัยในครั้งนี้ จึงเสนอแผนภาพแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พื้นฐาน ดังภาพที่ 6

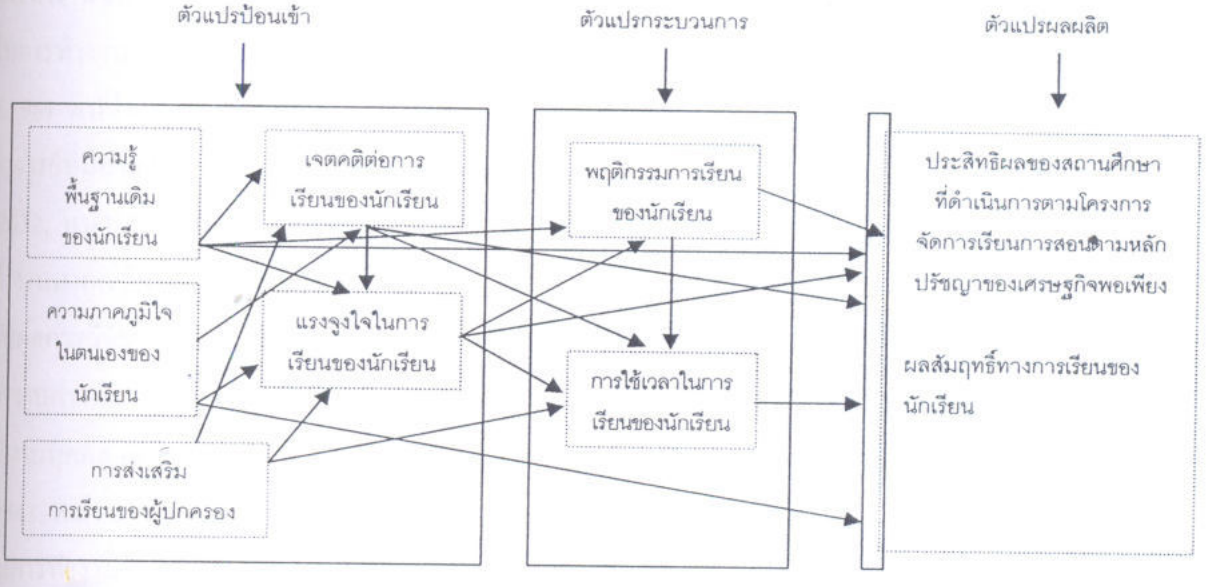

ภาพที่ 6 รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยระดับห้องเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องรวมทั้งอาศัยแนวคิดตามทฤษฎีระบบผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และความพึงพอใจในงานของครู ได้แก่ คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู การสนับสนุนทางสังคมของครู แรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู พฤติกรรมการสอนของครู และบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู

1.1 อายุ อายุเป็นตัวแปรที่มีความสำคัญสำหรับอาชีพครูในสถานศึกษา เพราะบทบาทของครูไม่เพียงเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นผู้ที่ถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ดีให้แก่นักเรียนและสังคมอีกด้วย มีผลการวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของบุคคล เช่น พิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 295) พบว่า อายุมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน และความพึงพอใจจะเพิ่มตามอายุ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ การา (Gara, 1998, p. 98) พบว่า อาจารย์คณะธุรกิจศึกษาที่มีอายุ 36 ปีขึ้นไป มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าอาจารย์ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี นอกจากนี้ยังมีผลการวิจัยอีกหลายเรื่องที่น่าสนใจ คือ อารีรัตน์ หิรัญโร (2532, หน้า 141) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า อาจารย์ที่มีอายุมาก (41 ปีขึ้นไป) มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าอาจารย์ที่มีอายุปานกลาง (31-40 ปี) และอาจารย์ที่มีอายุน้อย (20-30 ปี) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิทยา ประยูร (2540, หน้า 98) ที่พบว่า ครูที่มีอายุต่างกันมีความพึงพอใจในการทำงานต่างกัน แต่มีผลการวิจัยบางเรื่อง พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานบุคคล เช่น ผลการวิจัยของ บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2540, หน้า 246) และ พรศักดิ์ ตระกูลชีวพานิตต์ (2541, หน้า 59) ที่พบว่า ข้าราชการที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี 31-40 ปี และ 51-60 ปี มีความพึงพอใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับแรงจูงใจในการทำงาน เช่น อารีรัตน์ หิรัญโร (2532, หน้า 116) พบว่า อาจารย์ที่มีอายุมาก มีแรงจูงใจในการทำงานสูงกว่าอาจารย์ที่มีอายุปานกลาง และอายุน้อย ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน เช่น ผลการวิจัยของ โชติ เกิดบัณฑิต (2539, หน้า 81-82) และ จิราภรณ์ ไทกิ่ง (2541, หน้า 65)

1.2 วุฒิการศึกษา วุฒิการศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะระดับการศึกษาเป็นดัชนีวัดความรู้ ความสามารถ และศักยภาพของบุคคล ในการปฏิบัติหน้าที่ความรับผิดชอบในสถานศึกษา มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา มีนักการศึกษาหลายท่านสรุปว่า วุฒิการศึกษาของครูมีผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาในสถานศึกษา เช่น เพนด์เลย์ (Pendley, 1985, p. 98) พบว่า วุฒิการศึกษาของครู มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนใน

โรงเรียนให้บรรลุความสำเร็จเป็นอย่างมาก มีผลการวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า วุฒิการศึกษามีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงาน เช่น การา (Gara, 1998, p. 165) พบว่า อาจารย์คณะธุรกิจศึกษาที่มีวุฒิปริญญาเอกมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโท และปริญญาตรี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ พรศักดิ์ ตระกูลชขีวพานิตต์ (2541, หน้า 60) ที่พบว่า ข้าราชการที่มี วุฒิปริญญาโทมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าข้าราชการที่มีวุฒิปริญญาตรี สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า วุฒิการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เช่น วิทยา ประยูร (2540, หน้า 99) บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2540, หน้า 156) ที่พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอกมีความพึงพอใจในงานไม่แตกต่างกัน และผลการวิจัยของ โชติ เกิดบัณฑิต (2539, หน้า 81-82) และ จิราภรณ์ ไทยกิ่ง (2541, หน้า 65) พบว่า วุฒิการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน

1.3 ประสบการณ์ในการสอน ประสบการในการสอนของครูเป็นตัวแปรสำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการกระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษาและตัวนักเรียน ทั้งนี้เป็นเพราะว่าประสบการณ์การสอนของครูมีผลโดยตรงต่อผลผลิต ผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษาทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (บุญเรือง ศรีเหรัญ, 2542, หน้า 322) มีผลการวิจัยหลายเรื่องที่พบว่า ประสบการณ์ในการสอนหรือประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เช่น สังวร งัดกระโทก (2541, หน้า 77) พบว่า ประสบการณ์การทำงานมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู หมายความว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพครูมานานจะมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากขึ้น ส่วน อารีรัตน์ หิรัญโร (2532, หน้า 141) พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานหนัก (15 ปีขึ้นไป) มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานปานกลาง (6-15 ปี) และอาจารย์ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อย (ต่อกว่า 5 ปี) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2541, หน้า 246) และวิทยา ประยูร (2540, หน้า 99) ที่พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก (มากกว่า 25 ปี) มีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานปานกลาง (10-15 ปี) และครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย (น้อยกว่า 10 ปี) สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2538, หน้า 25) พบว่า ประสบการณ์การสอนของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พอลเซน (Paulsen, 1995, abstract) ที่พบว่า ประสบการณ์การสอนของครูมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ส่วนผลการวิจัยที่พบว่า ประสบการณ์ในการทำงานไม่มีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการทำงาน เช่น ผลการวิจัยของ โชติ เกิดบัณฑิต (2539, หน้า 81-82) จิราภรณ์ ไทยกิ่ง (2541, หน้า 65) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 296)

จากการศึกษาอิทธิพลของอายุ วุฒิการศึกษา และประสบการในการสอน จะเห็นวา ผลการวิจัยยังมีความขัดแย้งกัน สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคาดว่า ตัวแปรคุณลักษณะทางชีวสังคมของครูดังกล่าวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครู จึงจำตัวแปรคุณลักษณะทางชีวสังคมของครูทั้ง 3 ตัวมาศึกษาด้วย

2. การสนับสนุนทางสังคมของครู (Social Support) การสนับสนุนทางสังคมของครู เป็นปัจจัยอีกประการหนึ่งที่ทำให้ประสบความสำเร็จในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน และสัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (บุญเรือน หมั้นทรัพย์, 2538, หน้า 106) ซึ่งมีนักการศึกษาและนักวิจัยได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม ดังนี้ ไวลส์ (Weiss, 1974, pp. 17-18) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม หมายถึงความรู้สึก อิ่มใจหรือการมีความพึงพอใจต่อความต้องการทางสังคมจากความสำเร็จในสัมพันธภาพและสามารถแบ่งการสนับสนุนทางสังคมออกเป็น 6 ชนิด คือ

1. ความรักความผูกพัน (Attachment) เป็นความรู้สึกอบอุ่น มั่นคง ปลอดภัย
2. การมีส่วนร่วมในสังคม (Social Integration) ให้บุคคลมีโอกาสผูกมิตรไมตรี
3. โอกาสในการอบรมเลี้ยงดูให้การช่วยเหลือบุคคลอื่นๆ (Opportunity)
4. ส่งเสริมให้มีความมั่นใจในคุณค่าแห่งตน การให้บุคคลอื่นให้ความเคารพ
5. ความเชื่อมั่นในการเป็นมิตรที่ดี
6. การได้รับคำชี้แนะที่ดี เป็นการช่วยเหลือขณะตกอยู่ในช่วงวิกฤต มีปัญหา

ลินด์ และคณะ (Lin et al., 1979, p. 159 cited in House, 1981, p. 15) ได้ให้ความหมายของการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งบุคคลใดได้รับการสนับสนุนโดยผ่านทางความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลทำให้เกิดการยอมรับ การช่วยเหลือและความพึงพอใจ

คอบบ์ (Cobb, 1979, p. 89 cited in House, 1981, p. 16) อธิบายถึงการได้รับการสนับสนุนจากสังคมว่าอาจกระทำได้โดย 1) การได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ (Emotional Support) 2) การให้รับการสนับสนุนในด้านการยอมรับในสังคม (Esteem Support) 3) การให้รับการสนับสนุนจากเครือข่าย (Network Support) ส่วน เฮ้าท์ (House, 1981, p. 16) กล่าวว่า การสนับสนุนทางสังคม มักจะเกิดจาก 1) การแสดงความชื่นชม นับถือ 2) การแสดงความยอมรับเห็นด้วย 3) การแสดงความช่วยเหลือ โดยตรงหรือการได้รับการช่วยเหลือเป็นสิ่งของ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคม หมายถึง การกระทำที่สามารถส่งเสริมให้ผู้ที่ได้รับมีความสุข เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สามารถที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และการสนับสนุน

ทางสังคมมักจะเกิดขึ้นภายใต้สภาพการณ์ของการมีปฏิสัมพันธ์ และสัมพันธภาพระหว่างบุคคลกับบุคคลหรือบุคคลกับกลุ่ม

แคปแพลน (Caplan, 1974, p. 189 cited in Faber, 1983, p. 269) ได้อธิบายว่า การสนับสนุนทางสังคมเป็นความยึดเหนี่ยวระหว่างบุคคลที่สามารถให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันทั้งทางอารมณ์และทรัพยากรอื่นๆ และแรงสนับสนุนทางสังคมของบุคคลอาจมีที่มาจาแหล่งต่างๆ เช่น ครอบครัว พี่น้อง เพื่อฝูง

เฟเบอร์ (Faber, 1983, p. 156) อธิบายลักษณะการสนับสนุนทางสังคมไว้ 3 ประการ คือ

1. การสนับสนุนทางอารมณ์ เป็นการยอมรับการให้ความสนใจ การให้กำลังใจ
2. การสนับสนุนทางด้านการเงินและวัตถุ
3. การได้รับปรึกษาหารือ แก้ไขปัญหา ทั้งทางด้านหน้าที่การงาน และเรื่องส่วนตัว

การสนับสนุนทางสังคม เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของสังคม ซึ่งอาจอยู่ในรูปเป็นทางการและไม่เป็นทางการผสมผสานกันไป นักการศึกษาและนักวิจัยได้ทำการศึกษาและเห็นพ้องต้องกันว่า การสนับสนุนทางสังคมในองค์การ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ (Norbeck & Tilden, p. 199)

1. การสนับสนุนด้านจิตใจและอารมณ์ เป็นการสนับสนุนด้านการให้กำลังใจ การไว้วางใจ คำแนะนำ ข้อมูลข่าวสาร และสนับสนุนให้รู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า

2. การสนับสนุนเชิงรูปธรรม เป็นการสนับสนุน โดยการให้ความช่วยเหลือโดยตรง การมอบเครื่องมือที่ทันสมัยสนับสนุน รวมทั้งการช่วยเหลือด้านการเงิน งบประมาณ

3. จากความหมายและแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมของครูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารที่สำคัญอย่างหนึ่ง โดยเป็นการรับรู้ของบุคคลในการได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือทั้งทางด้านอารมณ์ จากสังคม ข่าวสาร ข้อมูล วัตถุสิ่งของที่บุคคลได้รับจากครอบครัว ผู้บังคับบัญชา เพื่อน และผู้ร่วมงาน โดยปริมาณของการรับรู้และความพึงพอใจจากการได้รับจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของบุคคลนั้นๆ ดังนั้น หากครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมจากหน่วยงาน บุคคล หรือกลุ่มบุคคล ย่อมส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสนับสนุนทางสังคมของครู บุญเรือน หมั้นทรัพย์ (2538, หน้า 117) พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูสามารถทำนายประสิทธิผลการจัดการศึกษาได้ บัญชา แสนทวี (2539, หน้า 272) พบว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอนเป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์

ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา รุ่งทิพย์ สมานรักษ์ (2536, หน้า 43) พบว่า บุคคลที่ขาดการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ได้รายงานตนเองว่า ไม่มีความพอใจในการทำงาน ขณะที่รัสเซล อัลทีเลอร์ และเวลเจน (Russell, Altealer & Velgen, 1987, p. 269) พบว่า การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญที่จะส่งผลถึงการทำงานให้บรรลุความสำเร็จ และยังส่งผลถึงการมีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอีกด้วย ส่วน เบิร์ก และกรีสกลาส (Burke & Greenglass, 1989, pp. 55-63) ได้วิจัยพบว่า หากครูในสถานศึกษาได้รับการสนับสนุนทางสังคมสูงย่อมทำให้เกิดความท้อแท้ในการทำงานน้อยลงและส่งผลถึงความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู เป็นตัวแปรสำคัญตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยเฉพาะมีอิทธิพลอย่างมากต่อแรงจูงใจในการทำงานของครู และความผูกพันต่อองค์การของครู สำหรับการวัดการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้วิจัยได้อาศัยเครื่องมือวัดที่พัฒนามาจากแบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคม ของ เฮ้าส์ (House, 1981, p. 206) เฟเบอร์ (Faber, 1983, p. 147) และศึกษาตามแบบสอบถามของ ภารดี อนันต์นาวี (2545, หน้า 65-67) และสมจิตร อุดม (2547, หน้า 115-117)

3. แรงจูงใจในการทำงานของครู หน่วยงานใดไม่มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแล้ว หน่วยงานนั้นย่อมไม่สามารถจะโน้มน้าวจิตใจผู้ปฏิบัติงานให้มีความรู้สึกผูกพันต่อหน่วยงาน ผลงานย่อมจะต่ำ เกิดความเบื่อหน่ายและปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ (กิติมา ปรีดีดิลก, 2529, หน้า 154-155) ในส่วนของสถานศึกษานั้นหัวใจของความสำเร็จด้านวิชาการขึ้นอยู่กับความสามารถในการจูงใจครูให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานด้านการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น แรงจูงใจในการทำงานของครูจึงนับว่ามีความสำคัญต่อผลการปฏิบัติงานของครูและความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของแรงจูงใจในการทำงานของครูไว้ดังนี้

อารีรัตน์ หิรัญโร (2532, หน้า 11) ให้ความหมายว่า แรงจูงใจในการทำงาน หลายถึงพลังกระตุ้นพฤติกรรมเพื่อให้บุคคลสามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ส่วน กิลเมอร์ (Gilmer, 1971 อ้างถึงใน ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2541, หน้า 80) ให้ความหมายว่า แรงจูงใจในการทงาน หมายถึงการได้ทำงานตามบทบาทหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถได้รับความเป็นธรรมจากผู้บังคับบัญชา ได้รับค่าจ้างเพียงพอต่อการดำรงชีวิต มีความก้าวหน้าในการทำงาน ได้รับสิ่งตอบแทนจากความสามารถในการทำงาน ได้รับผลตอบแทนในการทำงาน และได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุป แรงจูงใจในการทำงาน หมายถึง พลังหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่กระตุ้นบุคคลให้ทำงานตามบทบาทหน้าที่อย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งจะส่งผลให้บุคคลนั้นมีความก้าวหน้าในการทำงาน และได้รับผลตอบแทนจากการทำงาน

ในการทำงานใดๆก็ตาม ถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะต้องประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน คือ ความรู้ความสามารถและทักษะในการทำงาน และแรงจูงใจในการทำงาน (ภารดี อนันต์นาวี, 2545, หน้า 54) ในขณะที่ สเตรียส์ และพอร์ตเตอร์ (Steers & Porter, 1991, pp. 210-212) กล่าวว่า ผลการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลขึ้นกับองค์ประกอบ 3 ประการ คือ 1) ระดับของแรงจูงใจ 2) ความรู้ความสามารถหรือลักษณะส่วนตัว และ 3) ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตน

โดยทั่วไป บุคคลที่มีแรงจูงใจดีจะปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ ถ้าเป็นแรงจูงใจที่เหมาะสมจะทำให้เอาใจใส่ต่องานมากขึ้น (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2532, หน้า 131) หน่วยงานที่ไม่มีการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ผลงานที่ได้ย่อมต่ำ เกิดความเบื่อหน่าย ปฏิบัติงานไม่มีประสิทธิภาพ (กิติมา ปรีดีดิลก, 2529, หน้า 154-155) แรงจูงใจในการทำงานจะกระตุ้น และชี้นำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมไปสู่เป้าหมายในการทำงานและเป็นพฤติกรรมที่มีความคงทน (Steers & Porter, 1991, pp. 20-24) นอกจากนี้ แรงจูงใจยังเป็นพลังผลักดันให้บุคคลต้องการอยู่ในตำแหน่งที่สูงขึ้นมีความรับผิดชอบเพิ่มมากขึ้น และต้องการความสำเร็จสูงขึ้น (McClelland, 1987)

แมคเคลแลนด์ แอทคินสัน และเรย์เนอร์ (McClelland, 1961; Atkinson & Raynor, 1974 cited in Robbins, 1998, pp. 175-178) มีแนวคิดว่า ทุกคนมีแรงจูงใจในตัวเองซึ่งมี 3 แบบ คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่อำนาจ และแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ แต่ละคนจะมีระดับแรงจูงใจแต่ละแบบที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมแตกต่างกัน สาระสำคัญของแรงจูงใจแต่ละแบบ มีดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Need for Achievement; nAch) หมายถึง ความต้องการบรรลุความสำเร็จตามมาตรฐานของเป้าหมายที่กำหนดเป็นพลังที่ทำให้เกิดความพยายามต่อสู้เพื่อความสำเร็จส่วนบุคคลมากกว่าการหวังในรางวัลหรือผลตอบแทน เป็นความปรารถนาที่จะทำบางสิ่งให้ดีกว่าหรือมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เคยกระทำ จากการวิจัยของแมคเคลแลนด์พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีความปรารถนาแตกต่างจากคนอื่น คือ ต้องการทำสิ่งที่ดีกว่า แสวงหาวิธีการป้องกันด้วยความรับผิดชอบของตน ต้องการรับข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของตนในเวลารวดเร็ว เพื่อจะสรุปได้ว่างานที่ทำนั้นต้องปรับปรุงหรือไม่ กำหนดเป้าหมายของงานให้มีความท้าทายในระดับปานกลาง และเป็นงานที่มีความยากปานกลาง ชอบทำงานที่เป็นปัญหาท้าทาย และยอมรับความสำเร็จหรือความล้มเหลวด้วยความรับผิดชอบของตนมากกว่าการว่าผลลัพธ์นั้นเป็นเรื่องของโอกาสหรือเป็นการกระทำของผู้อื่น หลีกเลี่ยงเมื่อรับรู้ว่าเป็นงานง่ายหรือยาก

เกินไป ต้องการเอาชนะอุปสรรคและต้องการรู้สึกว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวนั้นเกิดจากตนเอง ไม่ชอบการประสบผลสำเร็จเพราะโอกาสเอื้ออำนวย และจะทำงานได้ดีที่สุดเมื่อรับรู้ว่ามีความน่าจะเป็นในการประสบความสำเร็จครึ่งต่อครึ่ง

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ (Need for Affiliation: nAff) หมายถึง ความปรารถนาการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ปรารถนาความรักและมิตรไมตรีกับผู้อื่น ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูงจะต้องการเป็นที่ยอมรับและได้รับความชื่นชอบจากผู้อื่นต้องการความเป็นมิตรต้องการมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ซึ่งจะทำให้เข้าใจซึ่งกันและกันดียิ่งขึ้น และชอบสถานการณ์ที่มีความร่วมมือประสานงานกันมากกว่าแข่งขันกัน

3. แรงจูงใจใฝ่อำนาจ (Need for Power: nPow) หมายถึง ความปรารถนาของบุคคลที่จะมีอิทธิพลหรือสามารถควบคุมผู้อื่น ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูง จะมีลักษณะชอบการบังคับ และพยายามใช้อิทธิพลเหนือคนอื่นๆ ชอบสถานการณ์ที่มีการแข่งขันและมุ่งเน้นสถานภาพ ชอบการมีชื่อเสียงเกียรติยศ และการมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นมากกว่าประสิทธิผลของการปฏิบัติงาน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจที่จะทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2532, หน้า 196; Atkinson, 1991, p. 51) และเป็นความสำเร็จด้วยมาตรฐานอย่างดีเลิศเหนือกว่าบุคคลอื่น พยายามต่อสู้กับอุปสรรคอื่นต่างๆ รู้สึกสบายใจเมื่อประสบความสำเร็จ และรู้สึกวิตกเมื่อประสบความล้มเหลว (McClelland, 1987) จะเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นแรงจูงใจสำคัญที่เป็นพลังผลักดันให้คนต้องการการทำงานเมื่อบุคคลมีความต้องการสูงจะส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานซึ่งนำไปสู่ความพึงพอใจในการทำงาน (McClelland, 1962 cited in Gibson, Ivancevich & Donnelly, 1997, p. 135) ดังนั้นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงเป็นลักษณะสำคัญที่ส่งผลต่อการประสบความสำเร็จในการทำงาน (นวลฉวี ประเสริฐสุข, 2542, หน้า 27)

สรุปได้ว่าแรงจูงใจในการทำงานเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของบุคคลและองค์การ ดังนั้น ผู้บริหารที่มุ่งพัฒนาองค์การเพื่อให้เกิดประสิทธิผลหรือบรรลุเป้าหมายขององค์การจำเป็นต้องเข้าใจลักษณะและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เพื่อที่จะเข้าใจแรงจูงใจในการทำงานได้มากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการทำงานมีงานวิจัยจำนวนมากที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความพึงพอใจในการทงาน คือ (Robbins, 1998, p. 117)

1. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงพึงพอใจในงานที่เป็นความรับผิดชอบของตนงานที่มีข้อมูลป้อนกลับและเป็นงานที่มีความเสี่ยงปานกลาง มีหลักฐานแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะประสบผลสำเร็จในงานที่มีลักษณะกล้าได้กล้าเสีย

2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงไม่จำเป็นต้องเป็นผู้บริหารที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในองค์การขนาดใหญ่ และผู้บริหารในองค์การขนาดใหญ่ไม่จำเป็นต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง สนใจว่าตนเองทำงานได้ดีเพียงใดโดยไม่สนใจการทำงานของคนอื่น

3. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และแรงจูงใจใฝ่อำนาจมักมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับความสำเร็จในการบริหาร ผู้บริหารที่ดีที่สุดจะมีแรงจูงใจใฝ่อำนาจสูงและมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ต่ำในความเป็นจริง แรงจูงใจใฝ่อำนาจเป็นลักษณะของการบริหารที่มีประสิทธิผล เพราะแรงจูงใจใฝ่อำนาจจะเกิดขึ้นง่ายตามอำนาจหน้าที่การบังคับบัญชาตามลำดับขั้นในองค์การ โดยผู้ที่มีตำแหน่งสูงกว่าจะถูกกระตุ้นให้มีแรงจูงใจใฝ่อำนาจมากกว่า

4. ผู้ปฏิบัติงานจะได้รับการฝึกอบรมเพื่อกระตุ้นให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประสิทธิผลของการอบรม คือ การสอนให้แต่ละคนคิดเพื่อความสำเร็จ เพื่อชัยชนะและเพื่อการบรรลุเป้าหมายและให้เกิดการเรียนรู้จะทำอย่างไรในสถานการณ์ของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง โดยต้องเป็นงานที่ตนเองรับผิดชอบ มีข้อมูลป้อนกลับและมีความเสี่ยงปานกลาง เมื่องานต้องการผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ผู้บริหารสามารถเลือกบุคคลได้เหมาะสม หรือพัฒนาตนเอง และผู้ที่มีโอกาสได้รับการคัดเลือกให้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วยการฝึกอบรม

มีผลการวิจัยที่พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กันสูงมาก และพบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ ลาออกจากงานมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ปานกลาง (Porter & Steers, 1973 cited in Steers, 1977, p. 25) และมีผลการวิจัย พบว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะดังนี้ 1) พึงพอใจในประสบการณ์การทำงานที่ดี 2) ตั้งเป้าหมายสูงกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ 3) การปรับปรุงการทำงานตามข้อมูลย้อนกลับ (Steers & Spencer, 1977 cited in Bowditch & Bruno, 1997, p. 90) ผู้บริหารที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงมีความกล้าเสี่ยงมากกว่าผู้บริหารที่แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำกว่า

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2532,หน้า102-106) ศึกษาความผูกพันต่อสถาบันของอาจารย์ในสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อสถาบันของอาจารย์ ประสิทธิ์ สาระสันต์ (2542, หน้า 101) ศึกษาพฤติกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน รองลงไปคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นอกจากนี้ เมสัน (Mason, 1998, p. 706) ศึกษาภาวะผู้นำของอธิการบดีและความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในงาน แรงจูงใจในการทำงานด้วยความพยายามเป็นพิเศษตามการรับรู้ของหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และการรับรู้ประสิทธิผลของวิทยาลัยชุมชนของชาวอเมริกัน ประกอบด้วยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (Transactional Leadership) ผลการศึกษาพบว่า อธิการบดีทำงานกันเป็น

กลุ่มโดยใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนบ่อยที่สุด ใช้ภาวะผู้นำแลกเปลี่ยนปานกลาง และแทบไม่เคยใช้ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบายเลย (Laissez – Faire Leadership) และพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถทำนายความพึงพอใจ แรงจูงใจในการทำงาน และการรับรู้ประสิทธิผลการบริหารงานของอธิบดีได้ดีกว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์กับการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคนสามารถทำนายได้ดีเป็นลำดับที่หนึ่งและลำดับที่สองของสมการทำนายในทุกตัวแปร

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ฉะนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของครูด้วยโดยผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือวัดแรงจูงใจในการทำงานของ เมอร์เรย์ (Murray, 1965 cited in McClelland, 1987) ที่วัดแรงจูงใจตามแนวคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland)

4. ความผูกพันต่อองค์การของครู (Organizational Commitment) เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิผลของสถานศึกษาซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของความผูกพันต่อองค์การของครูไว้ดังนี้ กรีนเบิร์ก (Greenberg, 1999, p. 86) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ระดับที่บุคคลมีความเกี่ยวข้องกับองค์การและปรารถนาที่จะอยู่ในองค์การต่อไป ส่วน เมาว์เดย์, พอร์เตอร์ และสเตรียส์ (Mowday, Porter & Steers, 1982 cited in McShane & Von Glinow, 2000, p. 28) ให้ความหมายความผูกพันต่อองค์การว่า เป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีความเกี่ยวพัน(Attachment)มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน(Identification)และมีความเกี่ยวข้อง (Involvement) กับองค์การ ซึ่งเรียกว่า ความผูกพันเชิงความรู้สึก (Affective Commitment) ขณะที่ จอร์จ และโจนส์ (George & Jones, 1999, p. 96) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การเป็นความรู้สึกและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อองค์การโดยภาพรวม

สรุปได้ว่า ความผูกพันต่อองค์การ หมายถึง ความรู้สึก ความเกี่ยวข้อง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์การ และเป็นความเชื่อของบุคคลที่มีต่อองค์การ

เมาว์เดย์ พอร์ตเตอร์ และ สเตียร์ส (Mowday, Porter & Steers, 1982 cited in Luthans, 1995, p. 131) กล่าวว่า ความผูกพันต่อองค์การเป็นเจตคติที่แสดงถึงความภักดี (Loyalty) ของบุคคลที่มีต่อองค์การ ต้องการมีส่วนร่วมในความสำเร็จอย่างต่อเนื่องขององค์การ และมีชีวิตการทำงานที่มีความสุข ในทำนองเดียวกัน สเตียรส์ และ พอร์ตเตอร์ (Steers & Porter, 1991, p. 443) สรุปว่า ความผูกพันต่อองค์การ เป็นความภักดีต่อองค์การ เป็นความเต็มใจที่บุคคลกระทำต่อองค์การเพื่อสร้างความเจริญให้กับองค์การ ความผูกพันต่อองค์การต่างจากความพึงพอใจในการทำงาน คือ 1) ความผูกพันต่อองค์การเป็น โครงสร้างโดยรวมสะท้อนเฉพาะความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อการ

ระดับการศึกษา และตำแหน่ง และพบว่า คุณภาพชีวิตการทำงานทั้ง 9 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ สมชาติ คงพิกุล (2537, หน้า 71) พบว่า ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเจือ จุฑาพรรณนาชาติ (2544, หน้า 47) ที่พบว่าครูที่มีความผูกพันต่อองค์การจะส่งผลให้มีความตั้งใจในการทำงาน ทำให้ครูมีความพึงพอใจในงาน เทย์เลอร์ (Taylor, 1997, p. 214) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้พฤติกรรมภาวะผู้นำความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์การ พบว่า พฤติกรรม ภาวะผู้นำด้านการท้าทายความสามารถ การสนับสนุนการสร้างแรงบันดาลใจ และรูปแบบความพึงพอใจในงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า ความผูกพันต่อองค์การน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาความผูกพันต่อองค์การ โดยศึกษาตามแนวคิดของ เมาว์เดย์ สเตียรส์ และพอร์ตเตอร์ (Mowday, Steers & Porter, 1979 cited in Luthans, 1995, p. 131)

5.พฤติกรรมการสอนของครู (Teaching Behavior) พฤติกรรมการสอนของครูมีส่วนในการส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรงเนื่องด้วยพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน เป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการเรียนการสอน ดังนั้นครูต้องรู้จักเลือกใช้วิธีการสอนต่างๆ อย่างตรงจุดมุ่งหมายและเหมาะสมกับสภาพนักเรียน (กรมวิชาการ, 2534, หน้า 64) เพราะว่าการเรียนการสอนเป็นการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนซึ่งต้องคำนึงถึงความเหมาะสมด้านบรรยากาศ เทคนิค และองค์ประกอบทั้งหลายที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้อย่างที่สุด ซึ่งกล่าวได้ว่าคุณภาพการสอนที่ดีของครูอยู่ที่พฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูมีผลต่อคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้น ผู้เรียนจะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการสอนของผู้สอน

นักการศึกษาหลายคนได้ให้ความหมายของคำว่า พฤติกรรมการสอนไว้ต่างๆ กัน ดังเช่น อุไรพร พานิชกุล (2539, หน้า 17) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอน หมายถึง พฤติกรรมที่ครูแสดงออกเกี่ยวกับการเรียนการสอนโดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ในหลักสูตรที่เรียน พรวิมล ระวันประโคน (2545, หน้า 13) กล่าวว่า พฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การปฏิบัติการสอนหรือการดำเนินการสอนในหน้าที่ของครูตลอดจนลักษณะหรือพฤติกรรมต่างๆ ของครู อันจะมีผลทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จได้เป็นอย่างดีตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วน ชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546, หน้า 33) กล่าวว่า

ทำงานอย่างใดอย่างหนึ่ง 2) ความผูกพันต่อองค์การคาดว่ามีความคงที่นานกว่าความพึงพอใจในการทำงาน

เมาว์เดย์ พอร์ตเตอร์ และ สเตียรส์ (Mowday, Porter & Steers, 1979 eited in Baron, 1990, pp. 173-174) และไรเชอร์ (Reichers, 1985 cited in Ivancevich & Matteson, 1999, p. 204) มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้ที่มีความผูกพันต่อองค์การสูงจะแสดงลักษณะ 3 ประการ ดังนี้

1. ความศรัทธาต่อองค์การ (Identification) คือ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเป็นสมาชิกขององค์การต่อไป

2. ความทุ่มเทต่อองค์การ (Involvement) คือ มีความตั้งใจอย่างมากที่ใช้ความพยายามเพื่อทำประโยชน์ให้องค์การ

3. ความภักดีต่อองค์การ(Loyalty) คือ มีความเชื่อ และยอมรับสูงต่อค่านิยมและเป้าหมายขององค์การ

ต่อมา สเตียรส์ และ พอร์ตเตอร์ (Steers & Porter, 1991, pp. 443-444) ได้เสนอแนวคิดว่าเมื่อการศึกษาความผูกพันต่อองค์การกว้างขวางขึ้นทำให้ได้ข้อค้นพบกระจ่างขึ้นว่า สิ่งที่มีอิทธิพลสำคัญต่อความผูกพันต่อองค์การสามารถพบจากสิ่งแวดล้อมของการทำงาน สรุปได้ 4 ประการ คือ

1. ลักษณะบุคคล พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอายุ ค่าจ้าง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการศึกษา

2. ลักษณะงานหรือความสัมพันธ์กับบทบาท พบว่า การปรับปรุงงานทั่วไป ทำให้ความผูกพันต่อองค์การเพิ่มมากขึ้นและบทบาทที่ชัดเจน และบทบาทที่สอดคล้องมีความสัมพันธ์ต่อองค์การ

3. โครงสร้างขององค์การ พบว่า ความผูกพันต่อองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นทางการ หน้าที่ และการกระจายอำนาจ นอกจากนี้ พบว่า ความผูกพันต่อองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม ความรู้สึกเป็นเจ้าของ และการควบคุมองค์การและที่สำคัญโครงสร้างองค์การมีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การของบุคคลเป็นอย่างมาก

4. ประสบการณ์การทำงาน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความผูกพันต่อองค์การ รวมทั้งความรู้สึกทางบวกต่อกลุ่มในองค์การ ความรู้สึกของบุคคลที่มีความเชื่อมั่นต่อองค์การ ความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์การ และความคาดหวังที่มีต่อองค์การ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การ ชฎาภา ประเสริฐทรง (254, หน้า 57-64) พบว่า ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ คุณภาพชีวิต การทำงาน อายุ ระยะเวลาที่ทำงานในองค์การ เงินเดือน สถานภาพการสมรส

พฤติกรรมการสอนของผู้สอนเป็นกิจกรรมหรือการกระทำที่ผู้สอนแสดงออกในกระบวนการสอน การสอนของผู้สอนเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

แรมส์เดน (Ramsden, 1993 อ้างถึงใน วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2544, หน้า 9) ให้ข้อเสนอในการพิจารณาลักษณะการสอนที่ดี ดังนี้ 1) สร้างเจตคติในวิชาที่สอนกับผู้เรียน 2) สามารถใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจได้ 3) จูงใจให้ผู้เรียนมีความเข้าใจได้ในระดับที่สมควร 4) อธิบายเรื่องที่สอนอย่างง่าย 5) อธิบายเนื้อหาได้อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย เหมาะกับระดับชั้น 6) ห่วงใยและให้เกียรติผู้เรียน 7) ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนโดยอิสระ 8) สามารถนำการเรียนและปรับให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนได้ 9) ใช้วิธีสอนและให้งานที่ทำให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบและทำงานร่วมกัน 10) วัดผลด้วยความเที่ยงธรรม 11) เน้นเนื้อหาที่สำคัญอย่างแท้จริง 12) ให้ข้อเสนอแนะที่มีคุณภาพต่องานที่ผู้เรียนส่ง 13) สนใจเรียนรู้เกี่ยวกับการสอนและมุ่งพัฒนาการสอนของตนเองให้ดีขึ้น

พรวิมล ระวันประโคน (2545, หน้า 20) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมการสอนของครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยศึกษาพฤติกรรมการสอนของครู 3 ประการ ได้แก่

1. การวางแผนและการเตรียมการสอน หมายถึง กิจกรรมในการคิดและทำล่วงหน้าในการดำเนินการสอนอันประกอบด้วยการกำหนดจุดประสงค์การจัดเนื้อหากิจกรรม ประสบการณ์ สื่อการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ กลวิธีต่างๆ ตลอดจนวิธีการประเมินผล เพื่อให้การเรียนของนักเรียนบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้

2. การดำเนินการสอน หมายถึง กระบวนการและพฤติกรรมของครูที่ใช้เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ได้แก่ ชี้แจงลักษณะวิชาตามหลักการสอนภาษา วิธีเรียนและการวัดผล เสนอเนื้อเรื่องที่เป็นแนวคิดหลักและแนวคิดย่อยๆ ลงมาเป็นขั้นตอน

3. การประเมินผล หมายถึง กระบวยการในการใช้วีการและเครื่องมือวัดผลทางการศึกษาให้เหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัดของครูผู้สอน โดยมุ่งเน้นในการพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอน ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน

สรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของผู้สอนมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียนอย่างมาก ดังนั้น พฤติกรรมการสอนที่ดีจึงถือเป็นคุณภาพการสอนที่ดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการสอน ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2532, หน้า 143) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของ

อาจารย์ในวิทยาลัยครู ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอน 6 ตัวแปร คือ บุคลิกลักษณะของผู้สอน ความสนใจในเชิงวิชาการ บรรยากาศในการเรียนการสอน เจตคติของผู้สอนต่อผู้เรียน สมรรถภาพในการใช้สื่อการสอน และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ส่วนตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิภาพการสอน 4 ตัวแปร คือ ความรักและศรัทธาในอาชีพ ประสบการณ์ในการสอน วุฒิการศึกษา และผลการเรียน มัทนา ปั้นม่วง (2536, หน้า 73-88) ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูมีประสิทธิภาพการสอน ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนการสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ การวัดและการประเมินผล บุคลิกลักษณะของครู และความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และยังพบอีกว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษามี 7 องค์ประกอบ โดยเรียงตามลำดับค่าไอเกน ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การจัดกระบวนการเรียนการสอน บุคลิกลักษณะของครู การวัดและการประเมินผล การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ ความเป็นธรรม และกลวิธีการสอน ส่วนบัญชา แสนทวี (2539, หน้า 181) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติผลการวิจัยพบว่าตัวแปรที่ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษามี 7 ตัว คือ ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน สมรรถภาพการใช้สื่อการสอน แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน บุคลิกลักษณะของครูผู้สอน บรรยากาศในชั้นเรียน สาขาปฐมวัย และสุขภาพจิตที่ดีของครูผู้สอน และตัวแปรที่ส่งผลทางอ้อมมี 2 ตัว ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูผู้สอน และเจตคติของครูต่อนักเรียน สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548, หน้า 249-250) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการสอนของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานของครู

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครูน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาพฤติกรรมการสอนของครูตามแนวคิดของ พรวิมล ระวันประโคน (2545. หน้า 20) และชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546, หน้า 33) โดยจำแนกการวัด 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนและเตรียมการสอน การดำเนินการสอนและการวัดและประเมินผล

5. บรรยากาศการเรียนการสอน

บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นตัวแปรสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งผลให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาประสบผลสำเร็จมากขึ้น (ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 11) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนไว้ดังนี้

บุญสม สุขุมาลพงษ์ (2536, หน้า 26) ให้ความหมายว่า บรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง พฤติกรรมของผู้สอนในขณะที่สอนที่ทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าห้องเรียนมีอิสระและน่าเรียน ขณะที่ ราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 11) ให้ความหมายว่า บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง สภาพทางสังคมจิตวิทยาที่เป็นความเคลื่อนไหว ประกอบด้วยพฤติกรรมของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และ บอริช (Borich, 1992, p. 335) ให้ความหมายว่า บรรยากาศในชั้นเรียน หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน ซึ่งเกิดจากลักษณะและระดับการทำหน้าที่ การแสดงความอบอุ่น การส่งเสริมให้ผู้เรียนแข่งขันหรือร่วมมือกัน และให้อิสระผู้เรียนในการเลือกและตัดสินใจ

จากความหมายของบรรยากาศการเรียนการสอนดังกล่าว จะเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพราะบรรยากาศที่ดีจะส่งเสริมให้ผู้เรียน มีสุขภาพจิตดี มีความตั้งใจใช้เวลาในการเรียนอย่างเต็มที่ ในทางกลับกัน ถ้าบรรยากาศไม่เหมาะสมจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนไม่สนใจ และอาจมีเจตคติไม่ดีต่อผู้สอนและสถาบัน

มัวร์ (Moore, 1978, pp. 263-269 อ้างถึงใน ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 77) แบ่งบรรยากาศการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็น 2 ประเภท

1. บรรยากาศทางกายภาพ เป็นการสร้างบรรยากาศหรือสภาพของห้องเรียนที่มีผลต่อการสอนและเจตคติของผู้เรียน

2. บรรยากาศทางจิตใจ เป็นสิ่งสำคัญต่อการเรียนการสอนมาก เพราะการเรียนการสอนจะดำเนินไปอย่างมีชีวิตชีวาและราบรื่นนั้น ผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนจะต้องมีปฏิสัมพันธ์กันและมีความร่วมมือกันเป็นอย่างดี

ส่วนวิชัย วงษ์ใหญ่ (2537, หน้า 120-121) แบ่งบรรยากาศการเรียนการสอนเป็น 7 ประเภท คือ

1. บรรยากาศที่ท้าทาย เป็นบรรยากาศที่ผู้สอนกระตุ้นให้กำลังใจผู้เรียนให้เชื่อในความสามารถของตนที่จะทำงานนั้นๆ ได้สำเร็จ แม้จะเป็นงานที่ซับซ้อนและค่อนข้างยาก

2. บรรยากาศที่อิสระ เป็นบรรยากาศที่ผู้เรียนมีโอกาสเลือกในสิ่งที่มีความหมายและมีคุณค่า รวมทั้งโอกาสที่จะผิดพลาดด้วย ซึ่งเป็นบรรยากาศที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้

3. บรรยากาศที่มีการยอมรับนับถือ เป็นบรรยากาศที่ผู้สอนเห็นว่าคุณค่าในตัวผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ จึงสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนยอมรับนับถือตนเอง ทำให้ผู้เรียนเห็นว่าตนเองมีคุณค่าและการยอมรับนับถือตนเอง ซึ่งจะมีผลต่อการทำกิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียน

4. บรรยากาศที่มีความอบอุ่น เป็นบรรยากาศที่ผู้สอนเข้าใจเป็นมิตร ยอมรับและให้ความช่วยเหลือผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความอบอุ่น สบายใจและปรารถนาเข้าไปติดต่อด้วย

5. บรรยากาศที่มีวินัยแห่งตน คือ การที่ผู้สอนฝึกให้ผู้เรียนมีวินัยในตนเอง ซึ่งผู้สอนต้องให้ผู้เรียนเข้าใจและขอความร่วมมือมากกว่าการสร้างเงื่อนไขกฎระเบียบ เพราะจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกเครียด ซึ่งความรับผิดชอบและวินัยในการเรียนรู้ จะต้องเกิดจากการตกลงกันของทั้งสองฝ่าย ไม่ใช่ผู้สอนเป็นผู้กำหนด

6. บรรยากาศแห่งความสำเร็จ เป็นสิ่งที่ผู้สอนต้องสร้างให้เกิดขึ้นในชั้นเรียน ด้วยการชี้แจงเหตุผลของความสำเร็จให้ผู้เรียนทราบ จะช่วยให้ผู้เรียนก้าวหน้าได้อย่างดี เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้จากผลแห่งความสำเร็จมากกว่าความล้มเหลว

7. บรรยากาศแห่งความใกล้ชิดเป็นสิ่งที่ผู้เรียนต้องการความเอาใจใส่หรือความสนใจจากผู้สอนและผู้เรียนคนอื่นๆ

จากองค์ประกอบต่างๆ ข้างต้น สรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอน อาจแบ่งได้ 2 องค์ประกอบใหญ่ คือ บรรยากาศทางกายภาพและบรรยากาศทางสังคมจิตวิทยา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศการเรียนการสอน ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล (2532,หน้า131)ได้ทำวิจัยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนเป็นตัวแปรหนึ่งที่มีอิทธิพลเชิงสาเหตุทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครูและผลการเรียนรู้ของผู้เรียน บัญชา แสนทวี (2539, หน้า 177-178) ได้ศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนส่งผลทางตรงต่อประสิทธิภาพของผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ราชันย์ บุญธิมา (2542, 366-367) ได้ศึกษาปัจจัยเอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย พบว่า บรรยากาศในชั้นเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของผู้สอนและคุณภาพการสอนไปยังผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเชียงราย บุญเรือง ศรีเหรัญ (2542, หน้า 315) ได้ศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้และประสิทธิผลของ

โรงเรียน พบว่า บรรยากาศและสภาพแวดล้อมของห้องเรียน มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น มัวร์ (Moore, 1978 อ้างถึงใน บัญชา แสนทวี, 2539, หน้า 52) ศึกษาความสัมพันธ์ของความไม่สนใจเรียนและระดับชั้นของนักเรียนกับบรรยากาศทางสังคมในชั้นเรียน พบว่า ชั้นเรียนที่ผู้เรียนไม่ค่อยสนใจเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้ความสนใจในเรื่องการแข่งขัน การควบคุม และการสนับสนุนของครูผู้สอน และพบว่า นักเรียนที่มีความสนใจและประสบความสำเร็จในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับบรรยากาศในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้ผู้เรียนมีอิสระในการทำงานและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม คอฟฟิน (Coffin, 1997, p. 807) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ ความเอาใจใส่การใช้อำนาจและบรรยากาศ ผลการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนมีพื้นฐานจากชั้นเรียน สิ่งสำคัญที่สุดคือ การคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น ความเอาใจใส่มีความยืดหยุ่นและเปิดเผยและไม่ใช้อำนาจในทางที่ผิด ส่วน วัตสัน (Watson, 1998, p. 1489) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศในชั้นเรียนกับความพึงพอใจในสถาบันตามการรับรู้ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ความสนใจของบุคคลและปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์เป็นตัวแปรที่สำคัญมากที่สุด พฤติกรรมที่อาจารย์แสดงในห้องเรียนมีอิทธิพลต่อความชื่นชมบรรยากาศของสถาบัน และพบว่า นักศึกษาที่มีความรู้สึกทางบวกต่อสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนจะมีความพึงพอใจสิ่งแวดล้อมโดยรวมของสถาบันด้วย และเดอ จอห์น (DeJohn, 1998, p. 82) ได้ศึกษาการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์และการอ่านของนักเรียนอเมริกันและอัฟริกันชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการศึกษา พบว่า ความสามารถเชิงวิชาการและแรงจูงใจมีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นอกจากนี้ ยังพบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นตัวแปรที่มีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการเรียนของผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า บรรยากาศการเรียนการสอนน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาบรรยากาศการเรียนการสอนตามแนวคิดของ ราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 11) โดยจำแนกบรรยากาศการเรียนการสอน 3 ด้าน ได้แก่ พฤติกรรมของผู้เรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนตามที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยคาดว่า ตัวแปรอิสระเหล่านั้นน่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามของการวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้น จึงเขียนแผนภาพแสดงรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังภาพที่ 7

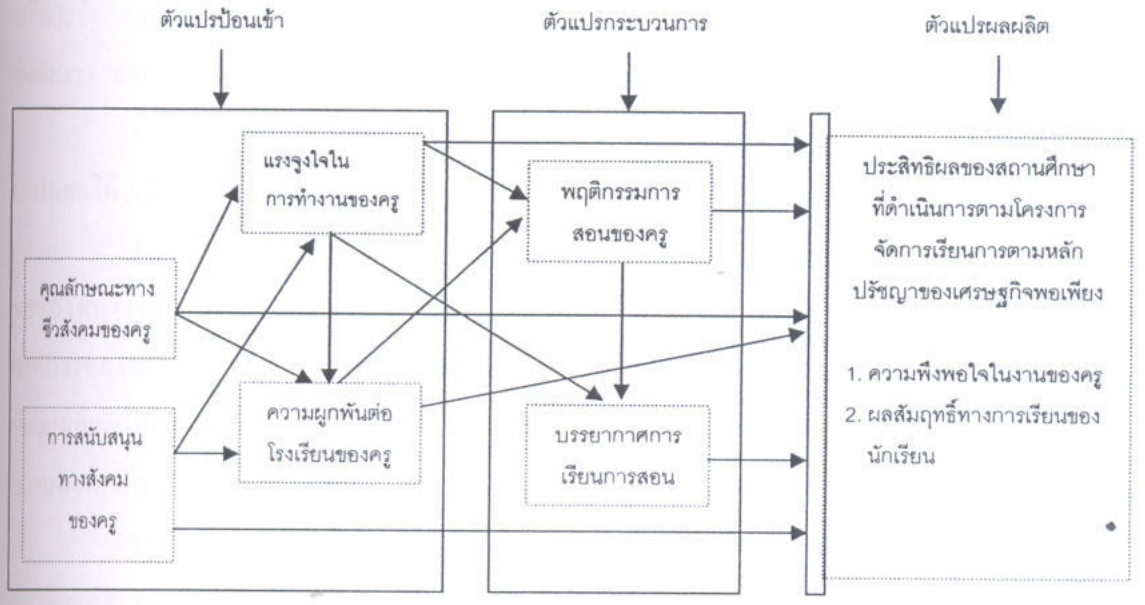

ภาพที่ 7 รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่ส่งต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยระดับโรงเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งอาศัยแนวคิดตามทฤษฎีระบบผู้วิจัยจึงกำหนดตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน ได้แก่ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร วัฒนธรรมโรงเรียน และบรรยากาศโรงเรียน

1. **วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (Administrator Vision)** การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์อย่างยิ่ง เพราะการบริหารงานในสถานศึกษามีกิจกรรมมากมาย มีขอบข่ายงานกว้างขวาง ต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงาน นโยบายในระดับกระทรวง กรม และความต้องการของสังคม ชุมชน ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรให้เกิด

ประโยชน์สูงสุด ผลักดันให้สถานศึกษาพัฒนาก้าวหน้าสู่อนาคต ซึ่ง เซอร์จิโอวานนี (Sergiovanni, 1984, p. 7) ได้เสนอความคิดว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการจะจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาจะก่อให้เกิดแนวนโยบายในการบริหารงานใหม่ๆ ในการพัฒนาสถานศึกษา สามารถกำหนดเป็นปรัชญาและกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ ในทางตรงกันข้ามถ้าสถานศึกษาใดที่ผู้บริหารไม่มีวิสัยทัศน์ การปฏิบัติงานไม่มีเป้าหมายอย่างชัดเจน ขาดระบบที่ดีการบริหารจัดการก็จะไม่มีประสิทธิภาพ ดังที่ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2538, หน้า 13) ได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า "องค์การใดที่ผู้นำไม่มีวิสัยทัศน์องค์การนั้นย่อมไม่ก้าวหน้าหรือมีแต่ความล้มเหลว"

บรอน (Braun, 1991, p. 26) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ทางบุคคลว่า สามารถแบ่งออกได้ 3 มิติ คือ

1. การสร้างวิสัยทัศน์ หมายถึง การสร้างความฝันที่เป็นจริง หรือการสร้างพิมพ์เขียวขององค์การที่มีความเป็นเลิศในอนาคต เป็นการสร้างภาพในอนาคตที่ผู้บริหารปรารถนาให้องค์การของตนเป็นอย่างนั้น จะต้องศึกษาองค์การอย่างละเอียด ลึกซึ้ง มีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างชัดเจนเกี่ยวกับจุดด้อย จุดเด่นของบุคคล สถานที่ ทรัพยากร และเวลา วิสัยทัศน์ที่สร้างจำเป็นต้องมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมวิธีการที่ดีในการสร้างวิสัยทัศน์ก็คือ การให้มีส่วนร่วม

2. การเผยแพร่วิสัยทัศน์ คือ กระบวนการที่จำเป็นต้องบรรยาย อธิบาย และทำให้สมาชิกขององค์การได้รับรู้ เข้าใจ และมองเห็นความเป็นไปได้ ผู้บริหารจะตองเผยแพร่วิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นนั่นเอง เปลี่ยนสภาพของวิสัยทัศน์ส่วนบุคคลให้เป็นวิสัยทัศน์ของส่วนรวม จุดมุ่งหมายของการเผยแพร่วิสัยทัศน์ คือ การให้สมาชิกขององค์การยอมรับวิสัยทัศน์ว่าเป็นของตนเอง ผู้บริหารจะต้องมีศิลปะในการแสดง สามารถอธิบายและโน้มน้าวสมาชิกขององค์การให้เข้าใจและยอมรับ ผู้บริหารจะต้องมีอิทธิพลในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และค่านิยมของสมาชิกในองค์การ

3. การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ หมายถึง การนำเอาวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติที่แท้จริง โดยการร่วมมือ ทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ กำลังความคิด และความเพียรพยายามของสมาชิกในองค์การ เพื่อนำวิสัยทัศน์ที่สร้างขึ้นไปสู่การปฏิบัติที่สำเร็จ นั่นคือ เป็นการรวบรวมพลังเพื่อบรรลุสภาพการณ์ในอนาคต ปรับปรุงองค์การให้ดี มีความเป็นเลิศตลอดไป

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย (2538, หน้า 11-32) ได้อธิบายถึงลักษณะของผู้นำและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ว่าจะต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายวางแผนกลยุทธ์ได้ดีมีมุมมองที่ยาวไกลสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน และมองภาพที่ควรจะเป็นในอนาคตได้

2. มีความสามารถของสมองที่จะคาดคะเนและเรียนรู้จากประสบการณ์ได้ดีมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งอนาคตมากกว่าปัจจุบัน และรู้จักสังเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมกับสถานการณ์จำเป็น

3. มองภาพกว้างและมุ่งสู่ภาพเล็ก คิดแบบนิรนัย รู้และเข้าใจนโยบาย เป้าหมายขององค์การ สามารถจำแนกเป้าหมายออกจากวิธีการ ยืดหยุ่นในแนวทางที่จะมุ่งเข้าสู่เป้าหมาย

4. มีความกระตือรือร้นในการรับรู้ และสามารถเปลี่ยนแปลงไปสู่สิ่งใหม่ๆ กระตุ้นริเริ่มให้มีการใช้นวัตกรรมอยู่เสมอ

5. ไม่ยึดมั่นถือมั่นในความคิดของตนเองเป็นหลักสนับสนุนผู้บริหารที่มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพให้เกิดผลสูงสุด และเปิดใจรับความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆ

6. มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความทะเยอทะยาน เน้นที่ผลกระทบเชิงสร้างสรรค์ มุ่งหาความสำเร็จใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ ควรมีลักษณะที่สำคัญ ดังนี้คือ เป็นผู้ที่มีความสามารถในการวางแผนเพื่ออนาคต คาดคะเนเรียนรู้สะสมประสบการณ์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มุ่งการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงสู่อนาคต มีความกระตือรือร้น ยอมรับความรู้ใหม่ๆ กระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานรู้จักการใช้นวัตกรรมเพื่อสนับสนุนงานให้มีประสิทธิภาพ และส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้เกิดผลสูงสุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร วิสัยทัศน์ผู้บริหารมีส่วนสำคัญส่งเสริมให้การบริหารงานประสบความสำเร็จ (สมจิตร อุดม, 2547, หน้า 208) สอดคล้องกับงานวิจัยของบรอน (Braun, 1991, p. 96) พบว่า สภาพแวดล้อมสามารถทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างวิสัยทัศน์ และเป็นตัวทำนายบรรยากาศของโรงเรียนซึ่งกันและกัน และงานวิจัยของ คัฟฟี (Cuffe, 1997, p. 4606A) พบว่า ความคิดรวบยอดของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้นำที่มีอิทธิพลในทางบวกต่อการทำงานและบรรยากาศโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของมารศรี สุธานิธิ (2540) พบว่า บรรยากาศแบบเปิดของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ ฮอย และ ฮานมัน (Hoy & Hannum, 1997, p. 304) พบว่า การพัฒนาโรงเรียนหรือหน่วยงานนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เป็นอันดับแรก และต้องมีวิสัยทัศน์ใน 3 ด้าน คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยผู้บริหารจะต้องสร้างและเห็นคุณค่าของวิสัยทัศน์ นอกจากนี้ บริดจ์ (Bridges, 1992, p. 669) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของโรงเรียนกับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์และยังพบอีกว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทำนายประสิทธิผลและความสำเร็จของโรงเรียนได้

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร เป็นตัวแปรที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร โดยศึกษาเครื่องมือวัดวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษาของ บรอน คือ LVQ-P และศึกษาจากผลการวิจัยของมารศรี สุธานิธิ (2540, หน้า 199) และสมจิตร อุดม (2547, หน้า 152-153)

2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา (Miskel & Dorothy, 1985, p. 55) เป็นศิลปะอันจำเป็นและสำคัญยิ่งของผู้บริหารต่อการที่นำหน่วยงานหรือองค์การไปสู่ความสำเร็จ เพราะผู้นำเป็นผู้ตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการ กำหนดนโยบาย วางแผน จูงใจ ให้ร่วมกันปฏิบัติภารกิจ และเป็นผู้รับผิดชอบต่อการบริหารขององค์การ ผู้บริหารหรือผู้นำนอกจากจะมุ่งทำงานเพื่อความสำเร็จขององค์การแล้วยังต้องสร้างความพึงพอใจให้เกิดกับผู้ตามด้วย เพราะความพึงพอใจในงานมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์การ (Cranny, Smith & Stone, 1992, p. 15) ดังนั้น ความพึงพอใจในงานของผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นผลมาจากอิทธิพลภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นสำคัญ (Johnson, 1991, p. 335)

สำหรับความหมายของภาวะผู้นำ มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าภาวะผู้นำ (Leadership) ไว้เช่น คุณวุฒิ คนฉลาด (2540, หน้า 17-18) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นเรื่องเกี่ยวกับการใช้อิทธิพลซึ่งเป็นอำนาจภายในตัวของผู้นำ เช่น ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ บุคลิกภาพ คุณธรรม ซึ่งเป็นอำนาจจริงๆ ที่เข้ามีอยู่ และอำนาจที่บุคคลนั้นได้รับจากการดำรงตำแหน่ง โดยเป็นอำนาจจากการยอมรับจากกลุ่มแสดงพฤติกรรมให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน เกิดแรงกระตุ้นภายในกลุ่ม ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์และนำไปสู่เป้าหมายขององค์การ เชเมอร์ส (Chemers, 1997, p. 1 cited in Hoy & Miskel, 2001, p. 392) ให้นิยามว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง กระบวนการที่บุคคลผู้หนึ่งสามารถใช้วิธีการหรืออิทธิพลทางสังคมสนับสนุนให้คนอื่นประสบผลสำเร็จในการทำงานได้

รังสรรค์ ประเสริฐศรี (2544, หน้า 11-12) ได้สรุปไว้ว่า ภาวะผู้นำมีลักษณะดังนี้

1. เป็นความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือผู้อื่นในด้านการกระทำตามที่ผู้นำต้องการและสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้กระทำกิจกรรมที่ช่วยให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้

2. เป็นกระบวนการความเป็นผู้นำจากการใช้อิทธิพลที่จะควบคุมและประสานงานกิจกรรมของสมาชิกกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายขององค์การได้

3. เป็นลักษณะสัมพันธ์ทางอำนาจอย่างหนึ่งของผู้นำจนได้รับการยอมรับนับถือในพฤติกรรมของเขาจากสมาชิกของกลุ่มอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. อิทธิพลในตัวของผู้นำที่นำมาใช้ให้เข้ากับสถานการณ์โดยการชี้แนะผ่านกระบวนการสื่อสารเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Specified Goal)

5. การกระทำร่วมกันระหว่างบุคคลโดยมีบุคคลหนึ่งทำหน้าที่ให้การชี้นำการกระทำดังกล่าวให้บุคคลอื่นๆ เชื่อมั่นในผลงานของเขาซึ่งสามารถพิสูจน์ได้จากลักษณะของการแสดงออกในการชี้แนะตามที่เขาได้แนะนำไว้

6. ความคิดริเริ่มและการรักษาสภาพของการเชื่อถือในการปฏิบัติการร่วมกัน

7. การที่บุคคลมีอิทธิพลมากและทำให้เกิดการยอมรับเกี่ยวกับการบริหารงานประจำในองค์การ เป็นกระบวนการในการใช้อิทธิพลที่มีต่อการดำเนินงานของกลุ่มให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ และมีการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมในการทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การตลอดจนใช้อิทธิพลให้กลุ่มธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมของตน

จากความหมายของภาวะผู้นำดังกล่าวสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ เป็นความสามารถของผู้บริหารในการใช้อำนาจ อิทธิพล ซึ่งเป็นอำนาจภายในตัวของผู้นำจูงใจผู้ร่วมงานให้เกิดการยอมรับนับถือและร่วมมือกระทำกิจกรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายขององค์การได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวคิดของ แบส (Bass, 1985, p. 48) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง อีกทั้งเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันของสถานศึกษา

3. **พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership)** การบริหารงานของผู้บริหารส่งผลต่อพฤติกรรมการปฏิบัติงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและบุคลากรอื่นๆ อย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานด้านวิชาการ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการจึงจะทำให้การปฏิบัติงานของครูผู้สอนประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น เดวิส และ โธมัส (Divis & Thomas, 1989 อ้างถึงใน กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536, หน้า 58) กล่าวว่า การเป็นผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหารที่จะเน้นกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในห้องเรียนของครู สมิท (Smith, 1997 cited in Blasé & Blasé, 1999, p. 351) ให้ความหมายที่กว้างมากขึ้น โดยให้ความหมายว่า เป็นความหลากหลายเป็นความร่วมมือ และเป็นการคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ของห้องเรียนเพื่อบรรลุความสมเหตุสมผลในการเป็นประชาธิปไตย จึงอาจกล่าวได้ว่า พฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การที่ผู้นำใช้ความรู้ความสามารถและทักษะในการนำและการบริหารบุคคลเพื่อทำกิจกรรมทางวิชาการให้บรรลุเป้าหมายและตามพันธกิจที่กำหนดไว้

ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1984 cited in Krug, 1992, p. 431) สรุปพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการ ได้แก่ กำหนดกรอบนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน การนำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติ การปฐมนิเทศและประเมินผลการเรียน การบริหารการใช้หลักสูตร การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการ วิสัยทัศน์ด้านวิชาการ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาการ การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของครู การส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอยู่หลายเรื่อง เช่น จันทรานี สงวนนาม (2533, หน้า 117-126) ศึกษาคุณลักษณะบางประการของผู้บริหารและปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จมีพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ยังไม่ประสบผลสำเร็จ และพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการร่วมกับตัวแปรอื่นอีก 5 ตัว สามารถทำนายความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาได้ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 140-173) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ส่วนตัวพยากรณ์ที่สามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนได้ดีที่สุด มี 6 ตัว และตัวพยากรณ์ที่สามารถทำนายได้ดีที่สุด คือ พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ มีอำนาจการพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนได้ร้อยละ 47.25 นอกจากนี้ มารศรี สุทธานิธิ (2540, หน้า 151-152) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สมิธ (Smith, 1984, p. 716-A) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับระบบองค์การของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับผลสำเร็จของการจัดระบบองค์การโรงเรียนสอดคล้องกับ ลู (Lui, 1985, p. 861-A) พบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงกับผลสำเร็จของโรงเรียน

จากการศึกษาแนวคิดและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร จะเห็นว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ จะทำให้สถานศึกษาประสบผลสำเร็จ และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น จึงน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยใช้เครื่องมือที่ใช้วัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1984 cited in Krug, 1992, p. 431)

4. กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ธงชัย สันติวงษ์ (2539, หน้า 94) ให้ความหมายกระบวนการบริหารว่า การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนด้วยวิธีกระทำเป็นขั้นตอนต่อเนื่องหมุนเวียนไปอย่างเป็นระบบโดยไม่ขาดจากกัน ในขณะเดียวกัน ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์ (2530, หน้า 25) ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า กระบวนการบริหารการศึกษาเป็นกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดการศึกษาซึ่งจะต้องกระทำเป็นขั้นตอนที่เรียงไว้จึงจะบรรลุวัตถุประสงค์

จากแนวคิดดังกล่าว สรุปได้ว่า กระบวนการบริหารคือ ขั้นตอนของการปฏิบัติงานที่ผู้บริหารกระทำอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายวัตถุประสงค์ขององค์การที่วางไว้

วงจรสู่ความสำเร็จเป็นกระบวนการบริหารงานเชิงระบบในรูปแบบหนึ่งซึ่งเดมิ่ง (Deming, n.d. อ้างถึงใน นิวัตร นาคะเวช, 2540, หน้า 83) เป็นผู้นำมาปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบเป็นการบริหารระบบครบวงจร (PDCA) ของเดมิ่ง หรือที่เรียกกันอย่างแพร่หลายว่า วงจรเดมมิ่ง (Deming Circle) ประกอบด้วย การวางแผนแก้ปัญหา (Plan : P) การลงมือปฏิบัติ (Do : D) การตรวจสอบผล (Check : C) การปรับปรุงแก้ไขวางมาตรฐานและถือปฏิบัติ (Action : A) โดยมีรายละเอียดดังนี้

Plan : การวางแผน เป็นจุดเริ่มต้นของวงจรการวางแผนเพื่อให้เกิดการปรับปรุงงานการเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ ให้ดีขึ้น การวางแผนที่ดีต้องมีข้อมูลรองรับมีเป้าหมายที่ชัดเจน

Do : ปฏิบัติตามแผน การลงมือปฏิบัติต้องพยายามทำตามแนวทางที่ได้คิดและวางแผนไว้ตั้งแต่ต้นด้วยการให้ความรู้กับทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้วยการประชุมชี้แจงเพื่อให้ทุกคนได้รับรู้แผนและให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ มีการปรับเปลี่ยนแผนให้เหมาะสมในระหว่างดำเนินการและมีการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการใช้หลักสถิติ

Check : ตรวจสอบ เป็นขั้นตอนที่ต้องสำรวจและประเมินผลการแก้ไขปัญหาแต่ละสาเหตุและวิธีการที่ได้ลงมือปฏิบัติ มีการแสดงความก้าวหน้าของการแก้ปัญหา

Action : การลงมือแก้ไขหรือดำเนินการให้เหมาะสม ภายหลังจากได้ผ่านกระบวนการตามวงจรมาทั้ง 3 ขั้นตอนแล้ว ต่อไปเป็นขั้นตอนที่นำผลจากขั้นตอนตรวจสอบมาดำเนินการต่อให้เหมาะสม

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามกระบวนการบริหารงานตามแนวคิดของ เดมมิ่ง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การวางแผนแก้ปัญหา (Plan : P) 2) การลงมือปฏิบัติ (Do : D) 3) การตรวจสอบผล (Check : C) 4) การปรับปรุงแก้ไขหรือดำเนินการให้เหมาะสม (Action : A) และในส่วนของการบริหาร โรงเรียนที่ดำเนินโครงการจัดการ

เรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยมุ่งศึกษาขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่กำหนดอำนาจหน้าที่การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 1, 2546, หน้า 16-27) โดยผู้วิจัยได้สรุปอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาในแต่ละด้านที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยจัดให้สอดคล้องหลักเกณฑ์นโยบายและวิธีการการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

งานแผนงานวิชาการ ได้แก่ การจัดโครงการสอน แผนการสอน และคู่มือประมวลการเรียนการสอน จัดทำข้อมูลสถิตินักเรียน จัดทำนำเสนอนโยบายแนวการจัดการศึกษา จัดทำแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา จัดทำระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานวิชาการ และอื่นๆ

งานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ จัดทำและพัฒนาหลักสูตร ประชุมอบรมเพื่อทำความเข้าใจในหลักสูตรของสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้สอนทำการศึกษา วิเคราะห์หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ติดตามผลการปฏิบัติงานและจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้หลักสูตร และอื่นๆ

งานการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดทำแผนการสอน การจัดแผนการเรียนการจัดตารางสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดสอนซ่อมเสริม การพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และอื่นๆ

งานสื่อการเรียนการสอนได้แก่การจัดหาและพัฒนาสื่อการเรียนการสอนลาให้บริการแก่ครู จัดบริการห้องสมุด จัดมุมค้นคว้าศึกษาในห้องเรียน จัดให้มีวัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และอื่นๆ

งานการวัดและประเมินผลได้แก่การประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่กับกระบวนการเรียนการสอน การติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา อนุมัติการจบการศึกษา ออกหลักฐานทางวิชาการ จัดทำทะเบียนวัดผล ติดตามและรายงานผลการปฏิบัติงานด้านวิชาการ และอื่นๆ

2. ด้านงบประมาณ

ด้านงบประมาณและการเงิน ได้แก่ การจัดตั้งงบประมาณ หรือจัดทำแผนการใช้จ่ายเงินพิจารณานำเสนอเพื่อขออนุมัติแผนการใช้จ่ายเงินต่อคณะกรรมการสถานศึกษา บริหารงบประมาณให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ ติดตามรายงานผลการใช้งบประมาณ การจัดทำบัญชีการจ่ายเงิน ตรวจสอบภายใน เก็บรักษาเงิน การเบิกจ่ายเงินประเภทต่างๆ และอื่นๆ

งานพัสดุ ครุภัณฑ์ ได้แก่ เปลี่ยนแปลงแก้ไขรายการครุภัณฑ์ กำหนดคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ จัดซื้อ จัดจ้างตามแผนการใช้จ่ายเงิน แต่งตั้งกรรมการจัดซื้อจัดจ้าง กรรมการควบคุมการก่อสร้าง กรรมการตรวจการจ้าง กรรมการตรวจรับพัสดุ สั่งจำหน่ายพัสดุครุภัณฑ์ การเบิกจ่ายครุภัณฑ์ และอุปกรณ์การศึกษา จัดทำทะเบียนคุมพัสดุ ครุภัณฑ์ และอื่นๆ

งานด้านอื่นๆ ได้แก่ ดำเนินการด้านกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ระดมทรัพยากรจากองค์การและสถาบันต่างๆ ในชุมชนและสังคมเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และอื่นๆ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ วางแผนอัตรากำลัง สรรหาบุคลากร บรรจุและแต่งตั้งบุคลากร จัดทำทะเบียนประวัติบุคคล พัฒนาบุคลากร พิจารณาความดีความชอบ เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ มอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบแก่บุคลากร ปฐมนิเทศบุคลากรใหม่ พัฒนาระบบข้อมูลบุคลากร การจัดองค์กรในสถานศึกษา พิจารณาให้ความเห็นและนำเสนอเกี่ยวกับการโอนย้ายของบุคลากรในสถานศึกษา จัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงาน ประเมินผลการปฏิบัติงาน จัดสวัสดิการแก่บุคลากรในสถานศึกษา อื่นๆ

4. ด้านงานบริหารทั่วไป ได้แก่ งานธุรการและสารบรรณ งานทะเบียนสถิติและรายงาน งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียนและบริการต่างๆ และงานด้านชุมชนสัมพันธ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ยังมีไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา คือ บรรเลง คำพรรณ์ (2530) ศึกษาความเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูอาจารย์เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาภาคใต้ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความเห็นในระดับค่อนข้างมากถึง 5 ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์การ การจัดเจ้าหน้าที่ การอำนวยการและการควบคุม แต่ครูมีความเห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารอยู่ในระดับค่อนข้างมากเพียงด้านเดียว ส่วนด้านอื่นๆ ปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย จำรัส

นองมาก (2541, หน้า 34) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจของครูกับพฤติกรรมผู้นำของครูใหญ่ พบว่า ถ้าผู้บริหารแสดงออกซึ่งการสนับสนุน อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานมากเท่าใด ครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานมากเท่านั้น นอกจากนี้ โจนส์ (Jones, 1981, p. 4235-A) ได้วิเคราะห์การบริหารแบบ POSDCORB และการปฏิบัติเกี่ยวกับการศึกษาของชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษามลรัฐอิลินอยส์ สหรัฐอเมริกา พบว่า การวางแผนช่วยแก้ปัญหาในการกำหนดโครงการเพื่อนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่ และการลงทุนการศึกษาเป็นเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดในการกำหนดโครงการและการศึกษาของชุมชน ผู้บริหารควรจะระลึกตลอดเวลาว่ากระบวนการบริหารมีความสำคัญต่อการพัฒนาการศึกษาของชุมชน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นว่า การบริหารงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องมีทักษะความรู้ความสามารถทางการบริหาร รวมทั้งมีความสามารถที่จะเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์และความเหมาะกับองค์การนั้น ซึ่งจะส่งผลให้ผลการปฏิบัติงานตามกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารและองค์การนั้นประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเป็นเรื่องสำคัญควบคู่กับกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่า กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผู้วิจัยจึงศึกษากระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยเครื่องมือที่ใช้วัดกระบวนการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา โดยให้ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินตนเอง

5. **วัฒนธรรมโรงเรียน** โรงเรียนที่มีวัฒนธรรมที่แข็งแกร่ง ผู้บริหารที่มีความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมตนเป็นอย่างดี จะทำหน้าที่เป็นผู้นำในการเสริมสร้างวัฒนธรรมให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น วัฒนธรรมโรงเรียนจึงเป็นตัวการที่ช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนเข้าใจลักษณะการทำงานและการเลือกแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาและการปฏิบัติงานร่วมกัน จึงจำเป็นต้องเข้าใจวัฒนธรรมโรงเรียน ที่เกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ การประพฤติปฏิบัติของบุคลากรในโรงเรียนซึ่งอาจมีผลกระทบต่อระบบการบริหารและการพัฒนาโรงเรียน ถ้าสามารถเข้าใจถึงวัฒนธรรมโรงเรียน และใช้ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยีในสังคมปัจจุบันแล้ว จะส่งผลให้การบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิผลในที่สุด

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมโรงเรียน เช่น เซอร์จิโอแวนนี (Sergiovanni, 1988, p. 103) กล่าวว่าวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นตัวกำหนดสัญลักษณ์ กฎเกณฑ์ของพฤติกรรม พิธีการและเรื่องราวที่เล่าสู่กันมานาน ซึ่งเน้นถึงค่านิยม และความเชื่อว่าสมาชิกของ

องค์การต้องมีส่วนร่วมด้วย โอเวนส์ (Owens, 1987, p. 17) ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมโรงเรียนเป็นแนวปฏิบัติที่เกิดขึ้นทีละเล็กละน้อย สม่ำเสมอ และกลายเป็นสิ่งที่หล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ สมยศ นาวีการ (2533, หน้า 92) อธิบายว่า วัฒนธรรมคือ ค่านิยม ความเชื่อม ความเข้าใจ และบรรทัดฐานร่วมกันของบรรดาสมาชิกภายในองค์การ

จากความหมายดังกล่าวพอสรุปได้ว่า วัฒนธรรมโรงเรียน หมายถึง ระเบียบแบบแผนความประพฤติกปฏิบัติยึดถือร่วมกันของบุคลากรในโรงเรียนนั้นๆ

เซอร์จิโอแวนนี (Sergiovanni, 1988, p. 104-105) ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับลักษณะของวัฒนธรรมโรงเรียนไว้ 4 ลักษณะดังนี้

1. สามารถสัมผัสและสังเกตได้ เช่น คำพูด วิธีการประพฤติปฏิบัติและสิ่งที่ปรากฏแก่สายตา พฤติกรรมดังกล่าวจะปรากฏให้เห็นได้แก่ รูปแบบ ระเบียบแบบแผน พิธีการและสัญลักษณ์อื่นๆ ที่ปฏิบัติกันในโรงเรียน

2. ทัศนะของบุคลากร เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบการปฏิบัติงานร่วมกันและบรรทัดฐานที่บุคลากรยอมรับ

3. ค่านิยมที่แสดงให้เห็นข้อตกลงที่ครูร่วมกันซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่ในลักษณะที่เป็นนโยบายและปรัชญาของโรงเรียน

4. สมมุติฐานมีลักษณะเป็นนามธรรมมากกว่าระดับอื่นๆ เพราะเป็นลักษณะเฉพาะที่แอบแฝงหรือปรากฏให้เห็นก็ได้

แพตเตอร์สัน (Patterson, 1988, pp. 50-51) ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมโรงเรียนว่า มีส่วนเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน 10 ประการ 1) ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน 2) การมอบอำนาจ 3) การตัดสินใจ 4) ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน 5) ความไว้วางใจ 6) ความมีคุณภาพ 7) การยอมรับ 8) ความเอื้ออาทร 9) ความซื่อสัตย์สุจริต และ 10) ความหลากหลายของบุคลากร

บุคคลต่างๆ ที่อยู่ในองค์การไม่ว่าจะอยู่ในระดับใดก็ตามย่อมได้รับอิทธิพลอื่นๆ จากนอกองค์การและนำมาเป็นผลในการตัดสินใจประพฤติปฏิบัติด้วย อิทธิพลเหล่านี้ถูกนำมาใช้อาจไม่รู้สึกตัวเลยก็ได้ ทั้งนี้ก็เพราะก่อนที่แต่ละคนจะเข้ามาอยู่ในองค์การย่อมจะต้องใช้ชีวิตอยู่นอกองค์การมาก่อน และถึงเข้ามาอยู่ในองค์การแล้วก็ตาม คนก็ยังใช้เวลาอยู่นอกองค์การ อิทธิพลที่บุคคลได้รับมาจากภายนอกองค์การ คืออิทธิพลของวัฒนธรรม อิทธิพลของวัฒนธรรมที่มีต่อการบริหารนี้จะมีมาก แม้แต่การตัดสินใจและการประพฤติปฏิบัติของบุคคลจะต้องอยู่ในกรอบระเบียบและข้อบังคับต่างๆ ที่ใช้อยู่นั้นขัดกับวัฒนธรรมบุคคลนั้นแล้วบุคคลก็พยายามหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ทำให้ระเบียบหรือทำให้กฎเกณฑ์เป็นอย่างหนึ่ง แต่การปฏิบัติก็เป็นอีก

แบบหนึ่ง ดังจะพิจารณาได้จากสังคมได้นำเอาเทคนิคหรือหลักเกณฑ์ ตลอดจนหลักการต่างสังคมมาใช้ขัดกับวัฒนธรรมของสังคมนั้นๆ จึงนำมาใช้ไม่ได้ผล ต้องประสบกับความล้มเหลวในที่สุด ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการบริหาร หรือวัฒนธรรมมีผลกระทบต่อการบริหาร

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมโรงเรียน ประเสริฐ บัณฑิศักดิ์ (2540) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของหน่วยศึกษานิเทศ กรมสามัญศึกษา พบว่า สถานศึกษาที่มีวัฒนธรรมที่ดี จะทำให้ผลการปฏิบัติงานมีคุณภาพ อัจฉรา สุวรรณ (2536, หน้า 121) ได้ศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศ ภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเขตการศึกษา 1 พบว่า

1. ระดับวัฒนธรรมโรงเรียน โดยภาพรวมในทุกขนาดโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความมีคุณภาพอยู่ในระดับมาก ส่วนอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาถึงค่าเฉลี่ยของระดับวัฒนธรรมโรงเรียน ในแต่ละขนาดโรงเรียนนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า วัฒนธรรมทางด้านมอบอำนาจและความหลากหลายของบุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลางและขนาดใหญ่วัฒนธรรมโรงเรียนด้านความไว้วางใจและความเอื้ออาทรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กมากกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่

2. ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกขนาดอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นรายด้านกับการปฏิบัติงานนิเทศในภาพรวมตามขนาดโรงเรียน พบว่า ความหลากหลายของบุคลากรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนิเทศทุกด้านในระดับสูงในขนาดโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ พบว่า วัฒนธรรมทางด้านซื่อสัตย์สุจริตมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาทุกด้านในระดับสูง

สำหรับงานวิจัยในต่างประเทศ มีดังนี้ สเตนฮอฟ และโอเวน (Steinhoff & Owens, 1988, pp. 17-24) ได้ศึกษาวิเคราะห์คุณลักษณะวัฒนธรรมขององค์การในการจัดการศึกษา พบว่า คุณลักษณะที่ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบวัฒนธรรมของแต่ละโรงเรียนขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 4 ประการคือ 1) สถานภาพทางครอบครัวของนักเรียน 2) เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ 3) การแสดงออกของนักเรียน 4) การปลูกฝังนิสัยแก่นักเรียน โอโรรา และออนยันโก (Orora & Onyango, 1989, p. 1494-A) ได้ศึกษาวัฒนธรรมโรงเรียนและบทบาทของครูใหญ่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า สิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมโรงเรียน ได้แก่ 1) การร่วมมือกันพัฒนากลุ่มในระหว่างการทำงาน 2) การที่บุคลากรในโรงเรียนผู้ปกครองและสมาชิกของชุมชนเริ่มเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในโรงเรียน 3) การมีสัจธรรมในการปรับปรุงชุมชน นอกจากนี้ยังมีสาเหตุจากการมีส่วน

ร่วมกันในการจัดการการวางแผนงานและการบริหาร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการพัฒนากลุ่ม พากินสัน (Pakinson, 1991, p. 2343-A) ได้ศึกษาเรื่อง การทดสอบความเชื่อมั่นและโครงสร้างทางปัจจัยของวัฒนธรรมโรงเรียน พบว่า วัฒนธรรมโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในโรงเรียนหลายประการ ได้แก่ งานการเรียนการสอน งานนิเทศการศึกษา งานประเมินผลการสอน และงานพัฒนาความร่วมมือกันในการทำงานเป็นหมู่คณะของบุคลากรในโรงเรียน และฟีเซน (Feirsen, 1992, p. 2341-A) ได้ศึกษาเรื่อง การสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างประวัติโรงเรียน พบว่า การรักษาวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาค่านิยมร่วมกัน ซึ่งครอบคลุมประเด็นสำคัญ 7 ประการที่ควรคำนึงถึง ได้แก่ การไม่ขัดแย้งของบุคลากรในโรงเรียน การมอบอำนาจที่ชัดเจน การลงโทษอย่างยุติธรรม ประเพณีของโรงเรียนที่ยึดถือ ความรู้สึกเอื้ออาทรต่อเพื่อนร่วมงาน ค่านิยมในการรู้จักรับผิดชอบตนเอง และการมีส่วนร่วมของชุมชน

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมโรงเรียนเป็นเกณฑ์ในการสร้าง กฎ กติกา ข้อบังคับ กระตุ้นให้เกิดศรัทธาและผนึกกำลังบุคลากรเข้าด้วยกัน โดยการสร้างค่านิยมชี้นำประพฤติกปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างตามมาตรฐานที่บุคลากรควรยึดถือ วัฒนธรรมโรงเรียนจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียนให้ปฏิบัติงานในทิศทางเดียวกันและเป็นตัวการที่จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนได้เข้าใจลักษณะการทำงาน และเลือกแนวทางการทำงาน และเลือกแนวทางที่ถูกต้องในการแก้ปัญหาต่างๆ และปฏิบัติงานร่วมกันภายในโรงเรียนซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานภายในโรงเรียนเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

จากความสำคัญเกี่ยวกับวัฒนธรรมโรงเรียนดังได้กล่าวมาจะเห็นว่าวัฒนธรรมโรงเรียนน่าจะเป็นปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงศึกษาอิทธิพลของวัฒนธรรมโรงเรียนด้วย สำหรับเครื่องมือวัดวัฒนธรรมโรงเรียน ผู้วิจัยได้อาศัยเครื่องมือที่พัฒนามาจากเครื่องมือวัดวัฒนธรรมโรงเรียนตามแนวคิดของแพตเตอร์สัน(Patterson, 1988, pp. 50-51)

6. บรรยากาศโรงเรียนบรรยากาศโรงเรียนเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารและส่งผลถึงความสำเร็จขององค์การ (Hoy & Miskel, 1982, pp. 429-727; Fiedler, 1976, p. 36) ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายของบรรยากาศโรงเรียนไว้ดังนี้ ปัญญา คงศรี (2538, หน้า 14) อธิบายว่า บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง ความเข้าใจหรือ การรับรู้ที่บุคคลหนึ่งมีต่อองค์การที่ทำงานอยู่ และความรู้สึกของเขาที่มีต่อองค์การจะอยู่ในรูปมิติต่างๆ เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง การเปิดโอกาส โครงสร้าง การให้ผลตอบแทน ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น และการให้การสนับสนุน บราวน์ และ โมเบอร์ก (Brown & Moberg, 1980, p. 667) กล่าวว่า บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง กลุ่มลักษณะต่างๆ ในองค์การ ซึ่งผู้ปฏิบัติงานในองค์การรับรู้ได้ถึง

ลักษณะนี้ เป็นการบรรยายลักษณะหรือสภาพขององค์การ เป็นเครื่องบ่งชี้ความแตกต่างระหว่างองค์การ จะคงอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และจะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงาน นอกจากนี้ เรดดิน (Reddin, 1988, p. 64) กล่าวว่า บรรยากาศโรงเรียนหมายถึง ปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคลากรในองค์การและเป็นตัวอธิบายถึงความแตกต่างขององค์การหนึ่งจากอีกองค์การหนึ่ง และเชอร์ริงตัน (Cherrington, 1994, pp. 469-470) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า บรรยากาศองค์การเป็นคุณลักษณะหรือความเชื่อที่แบ่งแยกองค์การหนึ่งออกจากอีกองค์การหนึ่ง อาจหมายถึงบุคลิกภาพขององค์การซึ่งเป็นคุณลักษณะที่คงที่ของแต่ละบุคคลและเป็นคุณสมบัติทั้งหมดขององค์การที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม บุคลากรจะมีความพึงพอใจในบรรยากาศบางองค์การมากกว่าและสามารถปฏิบัติงานได้ดีกว่าในองค์การอื่น

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปว่า บรรยากาศโรงเรียน หมายถึง ความเข้าใจหรือการรู้สึกรับรู้ของสมาชิกในโรงเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมของการทำงานในองค์การที่ได้ปฏิบัติงานอยู่ทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะเป็นแรงกดดันที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและลักษณะต่างๆ เช่น โครงสร้างขององค์การ การปฏิสัมพันธ์ การให้ผลตอบแทน การสนับสนุนในองค์การ ความเป็นอิสระของสมาชิกในองค์การ พฤติกรรมการบริหารซึ่งเป็นพฤติกรรมของผู้บริหารและบุคลากรที่ปฏิบัติงานร่วมกัน

บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลและมีความสำคัญต่อบุคลากรในองค์การในการพัฒนางานให้ประสบความสำเร็จ สเตียรส์ (Steers, 1977, pp. 104-109) ได้กล่าวไว้ว่า บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนคือ

1. บรรยากาศโรงเรียนเป็นการรับรู้ของบุคลากรและกลุ่ม ซึ่งเป็นพฤติกรรมองค์การ ดังนั้น การกำหนดรูปแบบการบริหารองค์การจึงต้องพิจารณาถึงความต้องการของบุคลากรทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม

2. จากการที่บรรยากาศในโรงเรียนแต่ละโรงแตกต่างกัน ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาถึงเป้าหมายและความพยายามที่จะนำไปสู่การสร้างสรรค์บรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อองค์การ และสอดคล้องกับเป้าหมายของบุคลากร โดยบรรยากาศแบบเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การ สอดคล้องกับแผนงานและเป้าหมาย

3. แม้ว่าบรรยากาศโรงเรียนจะมีผลต่อทัศนคติและพฤติกรรม การขาดงานของบุคลากรไม่สามารถคาดหวังว่าบรรยากาศโรงเรียนจะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร พร้อมกันนี้นักวิชาการยังได้ให้ความสำคัญและกล่าวถึงบรรยากาศโรงเรียนทำให้เกิดผลดีต่อบุคลากรในองค์การ คือ ความพึงพอใจในงาน (Job Satisfaction) และผลการปฏิบัติงาน (Job Performance)

นักวิชาการหลายท่านได้นำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบขององค์การเกี่ยวกับหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการวัดถึงลักษณะบรรยากาศโรงเรียน ดังเช่น ฟิงค์ และคณะ (Fink et al., 1983, pp. 92-100 อ้างถึงใน ปัญญา คงศรี, 2538, หน้า 26) ได้ศึกษาบรรยากาศโรงเรียน พบว่า บรรยากาศที่ส่งเสริมความสำเร็จในการบริหารจัดการในโรงเรียนประกอบไปด้วยส่วนต่าง ที่ผสมผสานกัน ดังนี้ เป้าหมาย (Goal) โครงสร้าง (Structure) รางวัล (Reward) ขนาด (Size) สถานที่ตั้งองค์การ (Geographic Location) การจัดสภาพทางกายภาพ (Physical Setting) ปทัสถาน (Norms) และการติดต่อสื่อสาร (Communications)

แคมป์เบลล์ (Campbell, 1977, p. 161) ได้เสนอองค์ประกอบบรรยากาศโรงเรียนจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม ได้องค์ประกอบของบรรยากาศโรงเรียนดังนี้

1. โครงสร้างของงาน (Structure) หมายถึง จำนวนวิธีการซึ่งใช้ในการปฏิบัติงานที่กำหนดขึ้นโดยองค์การ

2. ความสัมพันธ์ระหว่างรางวัลและการลงโทษ (Reward Punishment Relationship) หมายถึง การให้รางวัล เช่น การเลื่อนตำแหน่ง การขึ้นเงินเดือน ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานของผลงานและความดีความชอบ

3. การรวมอำนาจการตัดสินใจ (Decision Centralization) หมายถึง การสงวนอำนาจในการตัดสินใจที่สำคัญไว้ที่ผู้บริหารระดับสูง

4. การเน้นสัมฤทธิผล (Achievement Emphasis) หมายถึง ความต้องการของบุคคลในองค์การที่จะร่วมทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ

5. การเน้นการฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and Development Emphasis) หมายถึง องค์การพยายามสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์การด้วย การจัดอบรมสัมมนา และพัฒนาบุคลากรให้มีทักษะความรู้ความสามารถ

6. ความมั่นคงกับการเสี่ยงภัย (Security versus Risk) หมายถึง แรงกดดันภายในองค์การที่ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง และความตึงเครียดของบุคคลในองค์การ

7. ความเปิดเผยกับการป้องกันเอง (Openness versus Defensiveness) หมายถึง การที่บุคคลในองค์การพยายามปกปิดความผิดแทนที่จะติดต่อคบหาสมาคมกันอย่างเปิดเผย และให้ความร่วมมือร่วมใจแก่กัน

8. สถานภาพและขวัญ (Status and Morale) หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในองค์การซึ่งรู้สึกว่าองค์การเป็นสถานที่มีความเหมาะสมในการทำงานของเขา

9. การยอมรับและการส่งข้อมูลกลับ (Recognition and Feedback) หมายถึง การที่บุคลากรในองค์การรู้ว่าผู้บริหารคิดอย่างไรกับการทำงานของเขา และการได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหาร

10. ความสามารถและความคล่องตัวทั่วไปขององค์การ (General Organizational Competence and Flexibility) หมายถึง องค์การรับรู้เป้าประสงค์ของตนว่าคืออะไร จะดำเนินงานตามเป้าประสงค์นั้นอย่างคล่องตัว แสวงหาสิ่งใหม่ๆ พัฒนาวิธีการใหม่ๆ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ

บรรยากาศโรงเรียนมีอิทธิพลเหนือบุคคลและกลุ่มบุคคล ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติงานขององค์การทั้งหมด ดังนั้น บรรยากาศโรงเรียนต่างกันย่อมทำให้ประสิทธิภาพแตกต่างกัน และเมื่อตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งมีการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นตัวแปรด้านพฤติกรรม ตัวแปรโครงสร้าง หรือกระบวนการย่อมส่งผลกระทบต่อบรรยากาศองค์กร การเปลี่ยนแปลงจะมีผลทางบวกและลบเสมอ และจะเกี่ยวโยงถึงอิทธิผลต่อการปฏิบัติงาน คือ ความสำเร็จขององค์การด้วยเช่นกัน (Gibson Ivancevich & Donnelly, 1979, p. 315)

ดังนั้น สรุปได้ว่า บรรยากาศโรงเรียน มีความสำคัญต่อการจัดการ การบริหารของผู้บริหารและบุคลากรอื่นๆ ในองค์การ ดังนั้น การวิเคราะห์พฤติกรรมการทำงานของบุคคล ประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การจะไม่ถูกต้องสมบูรณ์ หากไม่พิจารณาถึงสภาพแวดล้อมในองค์การ (Internal Environment) ซึ่งมีส่วนกำหนดทัศนคติและพฤติกรรมการทำงานของบุคคลในโรงเรียนซึ่งก็คือ บรรยากาศโรงเรียน นั่นเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศของโรงเรียน บาร์ตัน (Barton, 1985, p. 2316-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศของโรงเรียนกับพฤติกรรมผู้นำว่าจะมีผลส่งต่อการเป็นโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จหรือไม่ โดยใช้เครื่องมือวัดบรรยากาศของโรงเรียน (The Profile of a School – POS) และใช้เครื่องมือวัดพฤติกรรมผู้บริหารโรงเรียน (The Leader Behavior Description Questionnaire – LBDQ) พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนกับพฤติกรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กันอย่างสูงกับผลสำเร็จของโรงเรียน จันทรานี สงวนนาม (2533, หน้า 149) พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนเป็นตัวแปรที่สามารถใช้ทำนายความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษาได้ ทัตพร ราษฎร์นิยม (2538, หน้า 8) ได้ศึกษาบรรยากาศของโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเมืองพัทยา พบว่า บรรยากาศของโรงเรียนและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเมืองพัทยา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ อลูโก (Aluko, 1983) ได้ศึกษาเรื่องแรงจูงใจในงานและการรับรู้บรรยากาศองค์การของสถานศึกษาโดยใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามวัดบรรยากาศองค์การ (Organizational Climate Descriptive Questionnaire – OCDQ)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การตัดสินใจระบบแบบของบรรยากาศองค์การว่าเป็นแบบใดแบบหนึ่งเป็นสิ่งที่ทำได้ยากลำบาก 2) สภาพแวดล้อมทางกายภาพและเงื่อนไขการทำงาน มีผลกระทบต่อบรรยากาศองค์การ 3) บรรยากาศองค์การมหาวิทยาลัยไนจีเรียโดยรวม ไม่เอื้ออำนวยต่อความสำเร็จที่ดีของอาจารย์แต่ละคน จากงานวิจัยดังกล่าว อาจสรุปได้ว่า บรรยากาศของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครู การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับเพื่อนร่วมงาน ครูกับผู้บริหาร แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ขนาดของโรงเรียน การสนับสนุนทางสังคมของครู สถานะเศรษฐกิจทางสังคมภายนอกและความสำเร็จในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียน ตลอดจนประสิทธิผลของโรงเรียนเป็นอย่างมาก

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาและประมวลความรู้จากแนวคิดและผลการวิจัยต่างๆ แล้วสรุปได้ว่า แนวคิดของบราวน์ และโมเบิร์ก (Brown & Moberg, 1980, p. 667) อธิบายบรรยากาศโรงเรียนได้อย่างชัดเจนว่า หมายถึง กลุ่มของคุณลักษณะและสภาพแวดล้อมของงานที่ผู้ปฏิบัติงานในองค์การรับรู้ อันเป็นการบรรยายลักษณะหรือสภาพขององค์การทางการศึกษา คือ สถานศึกษา ซึ่งจะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้ปฏิบัติงานในองค์การทุกส่วน บรรยากาศโรงเรียนที่แตกต่างกันทำให้ความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งสามารถวัดความคิดเห็นของผู้บริหาร สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงได้นำแนวความคิดนี้มาศึกษาทำการวิจัยใน 6 มิติ ได้แก่ 1) มิติโครงสร้างองค์การ 2) มิติความรับผิดชอบ 3) มิติรางวัล 4) มิติความอบอุ่นและการสนับสนุน 5) มิติเป้าหมาย และ 6) มิติความขัดแย้ง โดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาจากแนวคิดของ บราวน์ และโมเบิร์ก (Brown & Moberg, 1980, p. 667) สเตียรส์ (Steers, 1977, pp. 124-126) สมจิตร อุดม (2547, หน้า 275-276)

เมื่อศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับตัวแปรระดับโรงเรียนทั้งหมด ผู้วิจัยคาดว่าตัวแปรเหล่านั้นน่าจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามของการวิจัยในครั้งนี้ ดังนั้น จึงเขียนแผนภาพเสนอรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังภาพที่ 8

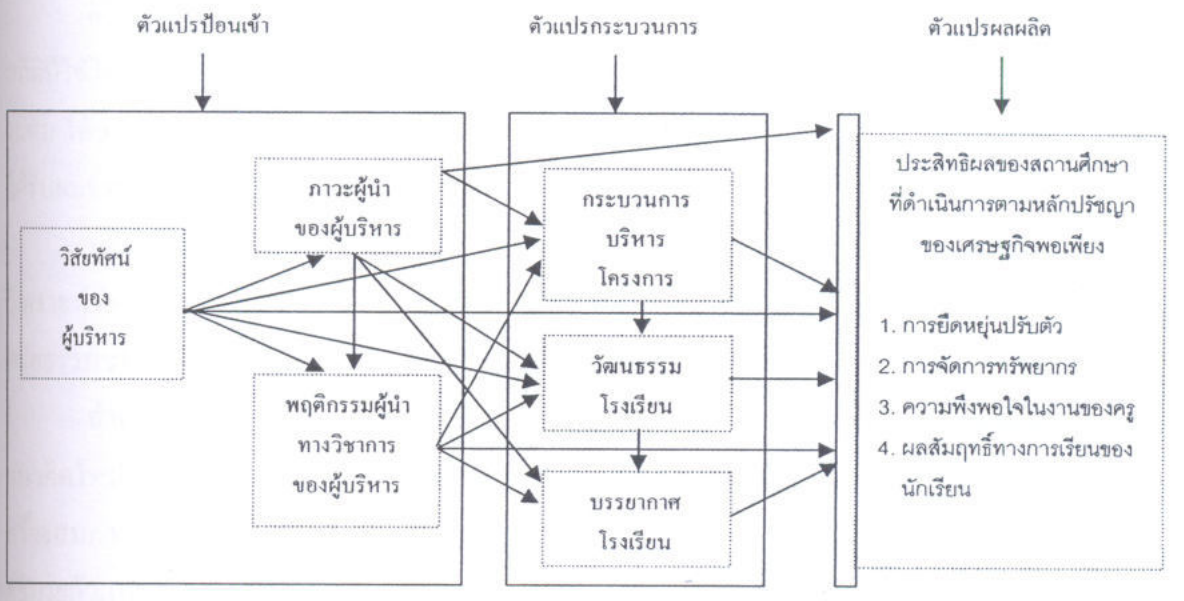

ภาพที่ 8 รูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรทั้งสามระดับ คือ ตัวแปรระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ดังได้กล่าวโดยละเอียดมาแล้วนั้น สามารถสรุปเป็นโมเดลเชิงสาเหตุของตัวแปรพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามกรอบแนวคิด ดังภาพที่ 1 ที่ได้เสนอไว้แล้วในบทที่ 1

ตอนที่ 5 แนวคิดของการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ

ความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับ การวิเคราะห์พหุระดับ (Multilevel Analysis) มีชื่อเรียกแตกต่างกันไป เช่น การวิเคราะห์โมเดลเชิงเส้นแบบพหุระดับ (Multilevel Linear Model Analysis) การวิเคราะห์โมเดลลดหลั่นเชิงเส้น (Hierarchical Linear Model Analysis) หรือการวิเคราะห์โมเดลถดถอยแบบสุ่ม (Random-Coefficient Regression Model Analysis) เป็นต้น (ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 40)

การวิเคราะห์พหุระดับเป็นวิธีการทางสถิติที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างยิ่งในการวิจัยทางการศึกษา ได้มีนักวิจัย นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ศิริชัย กาญจนวาสี (2535, หน้า 4) กล่าวว่า การวิเคราะห์พหุระดับ หมายถึง เทคนิควิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรอิสระหลายตัว และตัวแปรอิสระเหล่านั้นสามารถจัดเป็นระดับ ได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป โดยตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และได้รับผลร่วมกันจากตัวแปรระดับอื่นๆ

มอร์ริสัน (Morrison, 1995, p. 64) กล่าวว่า การวิเคราะห์พหุระดับ หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถแยกความแปรปรวนที่มีอยู่ในตัวแปรตามให้เห็นเป็นไปตามโครงสร้างหรือธรรมชาติของข้อมูล

สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2540, หน้า 19) ให้ความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับ หมายถึง แนวคิดใหม่ที่จัดข้อมูลเป็นระดับอย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป ตามลักษณะโครงสร้างของข้อมูล แล้วสร้างสมการอธิบายตัวแปรตาม ตามด้วยตัวแปรต้นในแต่ละระดับให้มีความเกี่ยวเนื่องกัน การอธิบายตัวแปรตามด้วยตัวแปรต้นสร้างมาจากสมการพยากรณ์ (Regression Equation) เรียกว่า การวิเคราะห์พหุระดับด้วยสมการพยากรณ์แต่ถ้าวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับที่เป็นเชิงสาเหตุของตัวแปรต้นที่มีตัวแปรตามที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในรูป Path Model เรียกว่า การวิเคราะห์พหุระดับแบบวิถี

ราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 41) ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์พหุระดับออกเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์ถดถอย หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถจัดเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไปด้วยการสร้างสมการถดถอย หรือสมการพยากรณ์แล้ววิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามในแต่ละระดับของข้อมูลที่เกี่ยวเนื่องกัน ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้นั้นเรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย

2. การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์วิถี หมายถึง เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถจัดเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป แล้ววิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามในรูป Path Model โดยที่ภายในตัวแปรแต่ละระดับจะมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุซึ่งกันและกัน สำหรับตัวแปรต้นระหว่างระดับกันจะมีความสัมพันธ์เชิงลดหลั่น กล่าวคือ ตัวแปรต้นที่จัดอยู่ในระดับที่สูงกว่าจะมีอิทธิพลต่อตัวแปรต้นในระดับที่ต่ำกว่า ค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้นั้นเรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง หรือค่าสัมประสิทธิ์เชิงสาเหตุ หรือค่าสัมประสิทธิ์พาธ

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น การวิเคราะห์พหุระดับ จึงมีความหมาย 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์ถดถอย และการวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์วิถีในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์พหุระดับแบบการวิเคราะห์วิถีหรือแบบ Path Model จึงจะกล่าวถึงเฉพาะวิธีวิเคราะห์พหุระดับแบบ Path Model

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์พหุระดับในการวิเคราะห์พหุระดับได้มีนักวิชาการและนักการวิจัยหลายท่านได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ 1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ในระดับเดียวกันและปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่อยู่ต่างระดับกัน 2) เพื่อประมาณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หรือค่าพารามิเตอร์ของตัวแปรให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงสูงและมีความคลาดเคลื่อนต่ำ และ 3) เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของโมเดล (Adequacy of a Model) นงลักษณ์ วิรัชชัย (2538, หน้า 24) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์พหุระดับ คือ เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลง (Change) หรือพัฒนาการ (Development) หรือการเจริญเติบโต (Growth) ของสิ่งที่ศึกษาในช่วงระยะเวลาหนึ่ง เพื่อประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวนของตัวแปรในแต่ละตัว ตลอดจนวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรในแต่ละระดับว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ดราเปอร์ (Draper, 1995, pp. 117-118) กล่าวว่า การวิเคราะห์พหุระดับมีวัตถุประสงค์คือเพื่อทำให้ทราบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรระหว่างระดับชั้น และเพื่อทำนายผลของตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามของข้อมูลแต่ละระดับ

จากความคิดของนักวิชาการหลายท่านข้างต้น สรุปได้ว่า การวิเคราะห์พหุระดับ มีวัตถุประสงค์ เพื่ออธิบายและหาความสัมพันธ์ของตัวแปรที่อยู่ในระดับเดียวกัน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่อยู่ต่างระดับกัน เพื่อให้ผลการวิเคราะห์มีความเที่ยงตรงสูงมีความคลาดเคลื่อนต่ำ

ลักษณะข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์พหุระดับการวิจัยทางการศึกษามีลักษณะเป็นข้อมูลระดับชั้นหลั่นสอดแทรก (Hierarchical Nested Data) และมีระดับการวัดหลายระดับ (Multilevel of Measurement) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 236) ตัวอย่างเช่น ข้อมูลระดับนักเรียน ซึ่งเป็นข้อมูลระดับบุคคลที่เป็นหน่วยวัดที่เล็กที่สุดจะได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะของตัวแปรในระดับครูผู้สอนหรือชั้นเรียนซึ่งเป็นระดับชั้นของข้อมูลที่สูงกว่าและเป็นหน่วยวัดที่ใหญ่กว่า ขณะเดียวกันข้อมูลระดับครูก็จะได้รับอิทธิพลจากคุณลักษณะตัวแปรที่เกี่ยวกับผู้บริหาร ซึ่งเป็นระดับชั้นข้อมูลที่สูงกว่าระดับครู และสูงกว่าระดับนักเรียน ดังภาพที่ 9

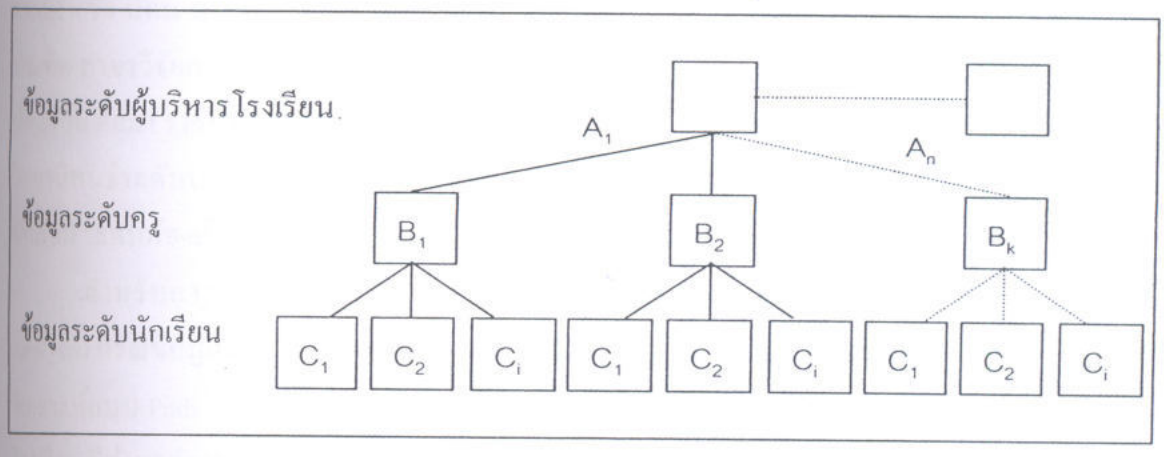

จากภาพที่ 9 แสดงลักษณะโครงสร้างของข้อมูลที่จะนำไปวิเคราะห์พหุระดับซึ่งสามารถแบ่งข้อมูลเป็น 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทที่ 1 เป็นข้อมูลระดับจุลภาค (Micro-Level Data) ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนแต่*ละคน เช่น* พฤติกรรมการเรียน เจตคติต่อการเรียน การเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อน

ประเภทที่ 2 เป็นข้อมูลระดับมหภาค (Macro-Level Data) ซึ่งเป็นข้อมูลตั้งแต่ 2 ระดับขึ้นไป ได้แก่ ข้อมูลระดับครู และระดับผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งเปรียบเทียบได้กับข้อมูลระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน

อย่างไรก็ตาม *ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับระบบการศึกษาทั้งที่อยู่ในระดับเดียวกัน และ*ต่างระดับกัน จะต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันด้วยเสมอ (สำเริง บุญเรืองรัตน์, 2538, หน้า 58; ศิริชัย กาญจนวาสี 2535, หน้า 4; บุญเรือง ศรีเหรัญ 2542, หน้า 116)

การวิเคราะห์พหุระดับแบบการวิเคราะห์ วิถีหรือแบบ Path Model

สำเริง บุญเรืองรัตน์ (2538, หน้า 61) ได้เสนอแนวคิดของการวิเคราะห์พหุระดับแบบการวิเคราะห์วิถีหรือแบบ Path Model ด้วยเหตุผลที่ว่า การวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์ถดถอยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่ออธิบายอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามด้วยสมการพยากรณ์ (Regression Equation) แต่มิได้วิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับที่เป็นการอธิบายอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรต้นที่มีต่อตัวแปรตามที่สัมพันธ์กันในรูปของPath Model ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย Path Model ในระดับเดียวกันนั้นได้อาศัยแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสมการพยากรณ์จึงคาดว่าการวิเคราะห์ข้อมูลในระดับเดียวในรูปของ Path Model น่าจะมีปัญหาการสรุปผลคลาดเคลื่อนเช่นเดียวกับการวิเคราะห์ด้วยสมการพยากรณ์ จึงได้เสนอวิธีวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับแบบ Path

Model ซึ่ง นิคม นาคอ้าย (2539) ได้นำแนวคิดดังกล่าวไปทำวิทยานิพนธ์ระดับครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยการศึกษา โดยจัดข้อมูลที่วิเคราะห์เป็น 2 ระดับ คือ ระดับนักเรียน และระดับห้องเรียน ต่อมา ราชันย์ บุญธิมา (2542) ได้นำแนวคิดการวิเคราะห์พหุระดับของ Path Model ไปทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอก สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร โดยจัดข้อมูลเป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ(Multilevel Causal Analysis) กรณีข้อมูลมีสามระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ใช้วิธีวิเคราะห์แบบ Path Model เพื่อค้นหาปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตามทั้งในกรณีที่เป็นตัวแปรในระดับเดียวกัน และกรณีตัวแปรที่ได้รับผลร่วมกันจากตัวแปรระดับสูงกว่า และเพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยการใช้โปรแกรมลิสเรล 8.53 (LISRAL 8.53) ขั้นตอนกรวิเคราะห์มีดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับในระดับนักเรียน เป็นการวิเคราะห์ระดับที่หนึ่ง มีวิธีการวิเคราะห์ดังนี้

การคำนวณค่าอิทธิพลเส้นทาง เป็นการคำนวณค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุ เพื่อค้นหาว่าตัวแปรอิสระระดับนักเรียนตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิเคราะห์จะแสดงค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุครบทุกเส้นทางตามจำนวนตัวแปรในโมเดล ทำให้สามารถพิจารณาเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุครบทุกเส้น หากพบว่า เส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุใดไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะตัดเส้นทางนั้นออกจากโมเดล นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ยังแสดงว่าประสิทธิภาพการพยากรณ์ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์เพื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อมและอิทธิพลรวมของตัวแปรในโมเดลการวิเคราะห์เชิงสาเหตุระดับนักเรียน

การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เป็นการวิเคราะห์ว่า โมเดลเชิงสาเหตุที่สร้างขึ้นตามสมมุติฐาน (Propose Model) มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากน้อยเพียงใด โดยการนำเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของโมเดลเต็มรูป (Full Model) ที่เป็นโมเดลระบุได้พอดี (Just Identified Model) มาทดสอบว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ หากพบว่า โมเดลเชิงสาเหตุตามสมมุติฐานยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จะมีการปรับแต่งใหม่และทำการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลที่ปรับแต่งใหม่กับข้อมูลเชิง

ประจักษ์ จนได้โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียนใหม่ที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แล้วจึงนำไปวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อให้ทราบปริมาณอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมภายในโมเดลเชิงสาเหตุ

การวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Decomposition of Correlation) เป็นการวิเคราะห์ภายหลังจากการทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิงสาเหตุกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยการนำโมเดลเชิงสาเหตุสุดท้ายที่ผ่านการปรับแต่ง และทดสอบจนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มาใช้ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์แยกค่าสหสัมพันธ์ จึงถือว่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามสามารถแยกลักษณะความสัมพันธ์ออกเป็น 4 ลักษณะย่อย ได้แก่

ผลทางตรงหรืออิทธิพลทางตรง (Direct Effect : DE) เป็นความสัมพันธ์โดยตรงจากตัวแปรหนึ่งไปยังตัวแปรหนึ่งภายในโมเดลเชิงสาเหตุ

ผลทางอ้อมหรืออิทธิพลทางอ้อม (Indirect Effect : IE) เป็นความสัมพันธ์ทางอ้อมระหว่างตัวแปรที่ส่งผ่านตัวแปรใดๆ ในโมเดลเชิงสาเหตุ

ผลที่ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์ (Unanalyzed Component : U) เป็นผลที่เกิดจากความสัมพันธ์ไม่มีทิศทางของตัวแปรสาเหตุ

ผลลวง (Spurious Component : S) เป็นผลที่เกิดจากความเป็นสาเหตุร่วมกัน (Share a Common Cause) ของตัวแปรภายในโมเดลเชิงสาเหตุ

ผลรวมของ DE กับ IE เรียกว่า ผลรวมหรืออิทธิพลรวม (Total Effect : TE) เป็นการแสดงอิทธิพลเชิงสาเหตุทั้งหมด ส่วนผลรวมของ U และ S เป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ที่ไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ดังนั้น การวิเคราะห์แยกค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร จึงประมาณค่าได้จากอิทธิพลทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมเท่านั้น

2. การวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบพหุระดับในระดับห้องเรียน วิเคราะห์โดย การนำค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่าอิทธิพลเส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุซึ่งเป็นค่าที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรระดับนักเรียนและค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม แล้วนำตัวแปรอิสระในระดับห้องเรียนเป็นตัวพยากรณ์ ผลการวิเคราะห์จะทำให้ทราบว่าตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ค่าอิทธิพลเส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระดับนักเรียน และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู

3. การวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับในระดับโรงเรียน วิเคราะห์โดยการนำค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู ค่าเฉลี่ยความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว ค่าเฉลี่ยความสามารถในการจัดการทรัพยากร และค่าอิทธิพลเส้นทางความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระดับนักเรียน เป็นตัวแปรตาม แล้วนำด้วยตัวแปรอิสระในระดับโรงเรียนเป็นตัวพยากรณ์ ผลการวิเคราะห์จะทำให้ทราบว่าตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู ค่าเฉลี่ยความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารสถานศึกษา และค่าอิทธิพลเส้นทางความสันพันธ์เชิงสาเหตุระดับนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สร้างโมเดลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่ใช้อธิบายความแปรปรานของประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะของโมเดลประกอบด้วย 1) โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่มุ่งอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (EFF แทน ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน มุ่งอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{EFF_{class}}$) และค่าอิทธิพลเส้นทางระดับนักเรียน และ 3) โมเดลชิงเสาเหตุระดับโรงเรียนที่มุ่งอธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\overline{EFF_{sch}}$) และค่าอิทธิพลของเส้นทางระดับนักเรียน รายละเอียดปรากฏดังภาพที่ 2 ตามสมมติฐานของการวิจัย ที่ได้เสนอไว้แล้วในบทที่ 1

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์พหุระดับ

งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์พหุระดับในประเทศมีรายละเอียดดังนี้

วราภรณ์ วิหคโต (2536) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ซ้ำตัวแปรพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยการเปรียบเทียบระหว่างเทคนิค โอ แอลเอส เซพเพอร์เรท อิเควชั่น ตัวแปรระดับนักเรียน ได้แก่ เชาว์ปัญญา เจตคติ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทาการเรียนคณิตศาสตร์ซึ่งแตกต่างกับการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค เอช แอล เอ็ม (HLM) พบว่าเชาว์ปัญญาและเจตคติมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรระดับชั้นเรียนมีอิทธิพลต่อค่าคงที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งสองวิธีเหมือนกัน คือ ประสบการณ์ในการสอนและขนาดของโรงเรียน

ราชันย์ บุญธิมา (2542) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง 2533) ไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับผลสำเร็จของการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และเพื่อค้นหาตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ และเพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ผู้วิจัยจัดระดับข้อมูลเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ครูที่สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดเชียงราย ประจำปีการศึกษา 2542 จำนวน 26 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่าง 2,143 คน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ (Multilevel Causal Analysis) ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับค่อนข้างมาก

2. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองมีอิทธิพลทางตรงอย่างเดียวต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย สำหรับเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนและความถนัดทางการของนักเรียน มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย

3. คุณภาพการสอนของครูมีอิทธิพลอย่างเดียวต่อค่าเฉลี่ยผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย รายห้องเรียน ส่วน

บรรยากาศในชั้นเรียน และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู มีอิทธิพลทางอ้อมอย่างเดียวต่อค่าเฉลี่ยผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย รายห้อง

4. การติดต่อสื่อสารของผู้บริหารและพฤติกรรมการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีอิทธิพลอย่างเดียวต่อค่าเฉลี่ยผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย รายโรงเรียน

ศิริรัตน์ สุคันธพฤกษ์ (2542) ได้ศึกษาการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของพัฒนาการทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 512 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบผลการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ แบบทดสอบพื้นฐานความรู้เดิม แบบวัดเจตคติต่อการเรียนภาษาอังกฤษ แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ แบบวัดเชาวน์ปัญญา แบบสอบถามคุณภาพการสอนของครู และแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางบ้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์พหุระดับเทคนิค เอช แอล เอ็ม (HLM) พบว่า 1) ตัวแปรที่มีอิทธิพลในเชิงสาเหตุทางตรงต่อค่าสภาพเริ่มต้นและอัตราการพัฒนาการทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน คือ พื้นฐานความรู้เดิม และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลในเชิงสาเหตุทางอ้อมต่อค่าสภาพเริ่มต้นและอัตราการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน คือ ระดับการศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของผู้ปกครอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว และการสนับสนุนทางการเรียนภาษาอังกฤษของผู้ปกครอง 3) ตัวแปรที่มีอิทธิพลในเชิงสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสภาพเริ่มต้นและอัตราพัฒนาการทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน คือ เชาว์ปัญญา เจตคติต่อการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คุณภาพการสอนของครู และตัวแปรความเป็นเพศหญิง

สังวร งัดกระโทก (2543, หน้า 110) ได้ศึกษาการใช้โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับตรวจสอบความตรงของสมการโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครู ปัจจัยโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ (Multilevel Structural Equation Model) เพื่อพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับความพอใจในการปฏิบัติงานของครู พร้อมทั้งตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างความพึงพอใจในการทำงานของครู และเปรียบเทียบกับประสิทธิภาพของผลการวิเคราะห์ระหว่างเทคนิคในโมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับ กับเทคนิค HLM ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโครงการวิจัยประสิทธิภาพการใช้ครู: ต่อการวิเคราะห์เชิงประมาณระดับมหภาคของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นครู 9,599 คน ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 1,290 คน จากโรงเรียน 1,290 โรงเรียน ในกรุงเทพมหานคร สังกัดกรม

สามัญศึกษา และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ลิสเรล และการวิเคราะห์พหุระดับ ผลการศึกษา พบว่า

1. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ความตรงของโมเดล แสดงด้วยค่าไค-สแควร์ = 217.69 ที่องศาความเป็นอิสระ 189 ระดับนัยสำคัญ 0.07 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน = .99

2. ตัวแปรระดับครูมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูมากที่สุดที่ 5 ตัว ได้แก่ ความก้าวหน้า รองลงมา คือ ความผูกพันต่ออาชีพครู คุณภาพของงาน เพศชาย และจำนวนปีที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน ตามลำดับ

นารี อาแว (2545) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริการงานวิชาการของหัวหน้าภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน 10 แห่ง โดยมีกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ หัวหน้าภาควิชา 42 คน อาจารย์ผู้สอน 194 คน และนักเรียนพยาบาล 776 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าภาควิชา มหาวิทยาลัยเอกชนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยระดับนักศึกษา พบว่า เจตคติต่อการเรียนพยาบาลและพฤติกรรมการเรียนมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้าภาควิชาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ปัจจัยระดับอาจารย์ พบว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์และคุณลักษณะอาจารย์ผู้สอนมีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้าภาควิชาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน รายห้องเรียน อย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 0.5 ตามลำดับ และพฤติกรรมการสอนของอาจารย์มีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของเจตคติต่อการเรียนพยาบาล ที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้าภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยระดับหัวหน้าภาควิชา พบว่า พฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำและด้านการติดต่อสื่อสาร มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้าภาควิชาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน รายภาควิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ตามลำดับ และพฤติกรรมการบริหารด้านการเป็นผู้นำมีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของพฤติกรรมการสอน ที่มีต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้าภาควิชาคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชนรายภาควิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมจิตร อุดม (2547) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในภาคใต้ โดยศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนเอกชน

ระดับประถมศึกษาในภาคใต้ โดยศึกษาปัจจัย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำ วิสัยทัศน์ผู้บริหาร และบรรยากาศโรงเรียน ปัจจัยระดับครู ประกอบด้วย ลักษณะทางชีวสังคมของครู คุณภาพการสอนของครู ความพึงพอใจในการทำงานของครู และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู และปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน พฤติกรรมด้านการเรียนของนักเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน และพฤติกรรมด้านสังคมกับกลุ่มเพื่อน โดยวิเคราะห์พหุระดับด้วยสมการถดถอย ผลการวิจัย พบว่า ความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษาในภาคใต้ มีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก และตัวแปรทุกตัวทั้งในปัจจัยระดับนักเรียน ระดับครู และระดับผู้บริหารโรงเรียน ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและสามารถทำนายประสิทธิผลและความสำเร็จของโรงเรียนได้

งานวิจัยต่างประเทศ

ลิบบี้ (Libby, 1994, p. 4263-A) ศึกษารูปแบบระดับชั้นลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้นของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนซึ่งจัดข้อมูลเป็น 2 ระดับ ได้แก่ ระดับนักเรียน และระดับชั้นเรียน ตัวแปรระดับนักเรียน ประกอบด้วย สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม เพศ เชื้อชาติ ความสามารถความคาดหวัง ส่วนปัจจัยระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย รูปแบบการสอนของครูและการใช้เวลาในการเรียนการสอนของครู โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับโดยใช้เทคนิค HLM ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยระดับนักเรียนสามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าปัจจัยระดับชั้นเรียนที่เป็นการสอนของครู และการใช้เวลาในการเรียนการสอนของครูสามารถอธิบายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้อย่างมีนัยสำคัญ

ฮัทชินสัน (Hutchinson, 1995, p. 299) ได้ศึกษาการประเมินผลกระทบที่เกิดจากผลรวมทั้งหมดในระดับกลุ่มที่มีต่อความก้าวหน้าในการศึกษา (Assessing the Impact of Aggregated Group – Level Contextual Effects on Process in Education) โดยใช้การวิเคราะห์พหุระดับ มีข้อมูล 2 ระดับ คือ ข้อมูลระดับโรงเรียน และข้อมูลระดับนักเรียน สำหรับข้อมูลที่ศึกษา คือ ข้อมูลเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการอ่านเขียนของนักเรียนจากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 โรงเรียน ผู้วิจัยได้แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 นักเรียนอายุระหว่าง 6 – 8 ปี กลุ่มที่ 2 นักเรียนอายุระหว่าง 8 – 10 ปี ผลการศึกษาพบว่า ความคลาดเคลื่อนในการวัดผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางการศึกษาของนักเรียนเป็นผลมาจากการเพิ่มขึ้นของสัมประสิทธิ์เกิดจากตัวแปรภายในโรงเรียนและระหว่างโรงเรียน และผลที่เกิดจากตัวแปรในระดับนักเรียนต่อความคลาดเคลื่อนในการวัดผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางการศึกษาของนักเรียนนั้นจะมีมากกว่าตัวแรระดับโรงเรียน แสดงว่าผลของนักเรียนขึ้นอยู่กับตัวแปรระดับนักเรียนมากกว่าตัวแปรระดับโรงเรียน

คูเปอร์แมน (Cooperman, 1997, p. 661-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม คุณลักษณะของครู และการสอน ซึ่งมีการจัดระดับข้อมูล 2 ระดับ คือ ระดับชั้นเรียนและระดับโรงเรียน ตัวแปรระดับชั้นเรียน ประกอบด้วย ลักษณะส่วนบุคคล ครู และการสอน ส่วนตัวแปรระดับโรงเรียน ประกอบด้วย ลักษณะโรงเรียนและการบริหารโรงเรียน การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะส่วนบุคคล ครูกับการสอนที่มีประสิทธิผลและความสัมพันธ์ของปัจจัยระดับโรงเรียนกับการสอนที่มีประสิทธิผล ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนของบุคลากร (Staff Involvement) และความเชื่อในความสามารถของนักเรียนของบุคลากรสามารถอธิบายได้ร้อยละ 19 ส่วนการบริหารแบบมีส่วนร่วมและลักษณะทั่วไป สามารถอธิบายประสิทธิผลได้เพียงเล็กน้อย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวมาแล้วข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ในระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ดังนั้น การที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผลดีจะต้องบริหารจัดการทรัพยากรและปรับโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อม บริหารงานบุคคลให้ครูมีความพึงพอใจในงานจนเกิดประสิทธิภาพในการทำงานก่อให้เกิดประสิทธิผลดี

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อค้นหาปัจจัยระดับนักเรียน ปัจจัยระดับห้องเรียน และปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษากับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปีการศึกษา 2550 จำนวน 14,147 คน ซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	49	คน
2) ครูผู้สอน	จำนวน	342	คน
3) นักเรียน	จำนวน	13,756	คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน จากสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2550 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,424 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้มีความเหมาะสมสำหรับหน่วยในการวิเคราะห์ตามสัดส่วนของ ยามาเน่ (Yamene, 1973, p. 1088) สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มตัวอย่างระดับโรงเรียน เลือกโดยการสุ่มอย่างง่ายจากทุกจังหวัดที่มีสถานศึกษาเปิดดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 31 จังหวัด ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 โรงเรียน มีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 44 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างระดับห้องเรียน เลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ห้องเรียนละ 3 คน จากทุกห้องเรียนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 ห้องเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอน จำนวน 180 คน

2.3 กลุ่มตัวอย่างระดับนักเรียน ได้จากห้องเรียนในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยกำหนดนักเรียนห้องเรียนละ 20 คน เพื่อให้มีจำนวนนักเรียนเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูล และทำให้ผลการวิจัยน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ได้กลุ่มตัวอย่างนักเรียน จำนวน 1,200 คน

ผลการสุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

จังหวัด	กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา	จำนวนห้องเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		
			ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
1. กรุงเทพมหานคร	1. โยธินบูรณะ	4	1	12	80
	2. ราชวินิตมัธยม	1	1	3	20
	3. เทพศิรินทร์	1	1	3	20
2. ลำปาง	4. แม่พริกวิทยา	1	1	3	20
	5. ประชาราชวิทยา	1	1	3	20
3.ระยอง	6. ซำม้อวิทยา	1	1	3	20
4. พระนครศรี	7. จิระศาสตร์วิทย	1	1	3	20
5. ฉะเชิงเทรา	8. มัธยมพระราชทานนายาว	1	1	3	20
9. นครปฐม	9. ศรีวิชัยวิทยา	3	1	9	60
12. นนทบุรี	10. รัตนาธิเบศร์	4	1	2	80
13. ร้อยเอ็ด	11. ธวัชบุรีวิทยาคม	2	1	6	40
14.สุรินทร์	12. สำโรงทาบวิทยาคม	2	1	6	40
	13. ศิขรภูมิพิสัย	2	1	6	40
14. สกลนคร	14. ศึกษาสงเคราะห์สกลนคร	1	1	3	20
15. มหาสารคาม	15. ดงใหญ่วิทยาคมรัชมังคลาภิเษก	1	1	3	20
16. ศรีสะเกษ	16. พอกพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก	1	1	3	20
	17. บ้านซำแจงแมง	1	1	3	20
17. ขอนแก่น	18. ขอนแก่นวิทยายน	2	1	6	40
	19. กัลยาณวัตร	3	1	9	60
	20. สนามบิน	1	1	1	20

จังหวัด	กลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา	จำนวนห้องเรียน	กลุ่มตัวอย่าง		
			ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน
18. บุรีรัมย์	21. ตูมไหญ่วิทยา	1	1	3	20
	22. ศึกษาสงเคราะห์นางรอง	1	1	3	20
	23. พุทไธสง	2	1	6	40
19. เชียงใหม่	24. ปริ้นรอแยล	2	1	6	40
	25. ศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่	1	1	3	20
	26. สองแควิทยาคม	1	1	3	20
20. แม่ฮ่องสอน	27. ศึกษาสงเคราะห์แม่ฮ่องสอน	1	1	3	20
	28. ขุนยวมวิทยา	1	1	3	20
21. เชียงราย	29. พาน	2	1	6	40
	30. แม่สรวยวิทยาคม	1	1	3	20
	31. เวียงแก่นวิทยาคม	1	1	3	20
	32. สามัคคีวิทยาคม	4	1	12	80
22. พะเยา	33. เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ พะเยา	1	1	3	20
23. อุบลราชธานี	34. บ้านคูเมือง	1	1	3	20
	35. น้ำยืนวิทยา	2	1	6	40
24. หนองบัวลำภู	36. โนนสังวิทยา	2	1	6	40
25. อุทัยธานี	37. กาญจนาภิเษกวิทยาลัย	1	1	3	20
26. นครศรีธรรมราช	38. สกาประชาสรรค์	2	1	6	40
27. ตรัง	39. ห้วยยอด	2	1	6	40
28. พัทลุง	40.วชิรธรรมสถิต	1	1	3	20
29. สุราษฎร์ธานี2	41. สุราษฎร์ธานี2	2	1	6	40
30. นครสวรรค์	42. บ้านหนองไผ่	1	1	3	20
	43. วังข่อยวิทยา	1	1	3	20
31. เพชรบุรี	44. จุฬาภรณ์ราชวิทยาลัย	1	1	3	20
	รวม	**60**	**44**	**180**	**1,200**

เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม 3 ฉบับ ที่ใช้วัดตัวแปรของการวิจัย ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัฒนธรรมโรงเรียน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน

ตอนที่ 7 แบบสอบถามความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในการจัดการทรัพยากร

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู แบ่งเป็น 7 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครู

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจในการทำงานของครู

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความผูกพันต่อโรงเรียนของครู

ตอนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

ตอนที่ 7 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของครู

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนักเรียน แบ่งเป็น 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

แบบสอบถามแต่ละฉบับมีลักษณะดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามที่วัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของปัจจัยระดับโรงเรียน แบ่งเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ผู้วิจัยพัฒนาจากเครื่องมือวัดวิสัยทัศน์ LVQ-P (Leadership Vision Questionnaire – Principal) ของบรอน (Braun, 1991) และพัฒนาจากผลการวิจัยของมารศรี สุธานิธิ (2540) และสมจิตร อุดม (2547) แบบสอบถามในตอนนี้แปลและปรับให้สอดคล้องกับสภาพการณ์และบริบทของไทย โดยศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับ จริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ใช้วัดวิสัยทัศน์ 3 ด้าน คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหาร ผู้วิจัยใช้แบบวัดภาวะผู้นำของ แบส และอโวลิโอ (Bass & Avolio, 1990) มีชื่อว่า Multifactor Leadership Questionnaire : MLQ (The Leader Form 5X-Short) ที่พัฒนาโดย ปานพิมพ์ เชื้อพลากิจ (2545 อ้างถึงใน พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 365-367) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547) และผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดยนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับ เป็นประจำ ถึงน้อยที่สุด ใช้วัดภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ จำนวน 4 ด้าน คือ ความเสน่หา การดลใจ การกระตุ้นเชาว์ปัญญา การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล และใช้วัดภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน จำนวน 1 ด้าน คือ การให้รางวัลตามสถานการณ์

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = เป็นประจำ 4 = บ่อยครั้ง 3 = บางครั้ง

2 = นานๆ ครั้ง 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของ ฮอลลิงเจอร์ (Hallinger, 1984 cited in Krun, 1992, p. 431) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับ เป็นประจำ ถึงน้อยที่สุด ใช้วัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 10 ด้าน คือ การกำหนดกรอบนโยบายและเป้าหมายของโรงเรียน การนำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติ การปฐมนิเทศและประเมินผลการเรียน การบริหารการใช้หลักสูตร การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การจัดสรรเวลาเพื่องานวิชาการ วิสัยทัศน์

ด้านวิชาการ การส่งเสริมการพัฒนาวิชาการ การส่งเสริมแรงจูงใจในการทำงานของครู และการส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = เป็นประจำ 4 = บ่อยครั้ง 3 = บางครั้ง

2 = นานๆ ครั้ง 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามกระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 ที่กำหนดขอบข่ายอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป วัดตามกระบวนการบริหารงานตามแนวคิดของเดมมิ่ง ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ การวางแผนแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบผล และการปรับปรุงแก้ไขหรือดำเนินการให้เหมาะสมเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับ เป็นประจำ ถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = เป็นประจำ 4 = บ่อยครั้ง 3 = บางครั้ง

2 = นานๆ ครั้ง 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัฒนธรรมโรงเรียน ผู้วิจัยพัฒนาจากเครื่องมือวัดวัฒนธรรมโรงเรียนของ แพทเตอร์สัน (Patterson, 1988, pp. 50-51) เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับจากระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ใช้วัดวัฒนธรรมโรงเรียน 10 ด้าน คือ ความมุ่งประสงค์ของโรงเรียน การมอบอำนาจ การตัดสินใจ ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ความไว้วางใจ ความมีคุณภาพ การยอมรับ ความเอื้ออาทร ความซื่อสัตย์สุจริต และความหลากหลายของบุคลากร

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนาจากแนวคิดของ บราวด์ และโมเบิร์ก (Brown & Moberg, 1980, p. 667) สเตียรส์ (Steers, 1977, pp. 124-126) และ สมจิตร อุดม (2547, หน้า 275-276) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ใช้วัดบรรยากาศโรงเรียน 6 ด้าน คือ โครงสร้างองค์การ ความรับผิดชอบ รางวัล ความอบอุ่น เป้าหมาย และความขัดแย้ง

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 7 แบบสอบถามความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในการจัดการทรัพยากร ผู้วิจัยพัฒนาจากแนวคิดของ รอบบินส์ (Robbins, 1990) และงานวิจัยของสุทธิพงศ์ ยงค์กมล (2543) โดยผู้วิจัยนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้วัดประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2 ด้าน คือ ด้านความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และด้านความสามารถในการจัดการทรัพยากร

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครู เป็นแบบสอบถามที่วัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของปัจจัยระดับห้องเรียน แบ่งเป็น 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของครู ได้แก่ อายุ วุฒิการศึกษาและประสบการณ์ในการสอน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครู ผู้วิจัยพัฒนาจากแนวคิดของเฮาท์ (House, 1981, pp. 24-25) และเฟเบอร์ (Faber, 1983, pp. 156-157) และพัฒนาจากแบบวัดของกมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 80-83) บุญเรือน หมั้นทรัพย์ (2538, หน้า 56-57) ภารดี อนันต์นาวี (2545, หน้า 65-67) และ สมจิตร อุดม (2547, หน้า 216-217) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ใช้วัดการสนับสนุนทางสังคมของครูใน 3 ด้าน ได้แก่ การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ การสนับสนุนด้านวัตถุและบริการและการสนับสนุนทางด้านข้อมูล

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจในการทำงานของครู ผู้วิจัยพัฒนาจากเครื่องมือของเมอร์เรย์ (Murray, 1965 cited in McClelland, 1987) มีชื่อเรียกว่า Murray's Questionnaire เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับจริงที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ใช้วัดแรงจูงใจในการทำงานของครู 3 ด้าน คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ และแรงจูงใจใฝ่อำนาจ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = จริงที่สุด 4 = ค่อนข้างจริง 3 = จริงปานกลาง

2 = ไม่ค่อยจริง 1 = ไม่จริงเลย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความผูกพันต่อโรงเรียนของครู ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบวัดความผูกพันต่อองค์การ ของ เมาว์เดย์ สเตียรส์ และพอร์ตเตอร์ (Mowday, Steers & Porter, 1979 cited in Luthans, 1995) เรียกว่า Organizational Commitment Questionnaire : OCQ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้วัดความผูกพันต่อโรงเรียนของครู 3 ด้าน คือ ความศรัทธาต่อโรงเรียน ความทุ่มเทต่อโรงเรียน และความภักดีต่อโรงเรียน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = จริงที่สุด 4 = ค่อนข้างจริง 3 = จริงปานกลาง

2 = ไม่ค่อยจริง 1 = ไม่จริงเลย

สำหรับข้อความเชิงนิเสธ การให้ค่าคะแนนจะตรงกันข้ามกับข้อความเชิงนิมาน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู ผู้วิจัยพัฒนาจากผลการวิจัยของพรวิมล ระวันประเคน (2545) และ ชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ใช้วัดพฤติกรรมการสอนของครู 3 ด้าน คือ การวางแผนและการเตรียมการสอน การดำเนินการสอน และการวัดและประเมินผล

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 462) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ใช้วัดบรรยากาศการเรียนการสอน 3 ด้าน คือ พฤติกรรมของครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 7 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของครู ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของ บุญเรือน หมั้นทรัพย์ (2538) ภารดี อนันต์นาวี (2545) และ พิมพ์อร สดเอี่ยม (2547) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด ใช้วัดความพึงพอใจในงานของครู 6 ด้าน คือ งานที่ท้าทายความคิดหรือสติปัญญา การได้รับสิ่งตอบแทนอย่างยุติธรรม สภาพที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงานให้การสนับสนุน บุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน และลักษณะการทำงานของบุคคล

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ฉบับที่ 3 แบบสอบถามนักเรียน เป็นแบบสอบถามวัดตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของปัจจัยระดับนักเรียน แบ่งเป็น 8 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนและพฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน ได้แก่ คะแนนเฉลี่ยสะสมระดับประถมศึกษาตอนปลาย มีลักษณะเป็นแบบสำรวจผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของ คูเปอร์สมิธ (Coopersmith, 1984 อ้างถึงในอังคณา เทศทิศ, 2543, หน้า 36) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับจริงมากที่สุด ถึง ไม่จริงเลย ใช้วัดความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน 4 ด้าน คือ ความรู้สึกของการมีความสำคัญ ความรู้สึกของการมีความสามารถ ความรู้สึกของการมีอำนาจ และความรู้สึกของการมีคุณธรรม

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = จริงที่สุด 4 = ค่อนข้างจริง 3 = จริงปานกลาง

2 = ไม่ค่อยจริง 1 = ไม่จริงเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยพัฒนามรจากแบบวัดเจตคติต่อการเรียนของ สามารถ เลิศโอภาส (2539, หน้า 123-127) และศิกานต์ เพียรธัญญาภรณ์ (2539, หน้า 289-291) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ

2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สำหรับข้อความเชิงนิเสธ การให้ค่าคะแนนจะตรงกันข้ามกับข้อความเชิงนิมาน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของ ศิกานต์ เพียรธัญญากรณ์ (2539, หน้า 274-276) นุชนาฏ วรยศศรี (2544, หน้า 88-89) และชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546, หน้า 93) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า5 ระดับ จากระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ

2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตอนที่ 5 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบสอบถามของศิกานต์ เพียรธัญญากรณ์ (2539, หน้า 284-288) และชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข (2546, หน้า 88) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับ เห็นด้วยอย่างยิ่ง ถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ใช้วัดแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน 2 ด้าน คือ แรงจูงใจเชิงบูรณาการและแรงจูงใจเชิงเครื่องมือ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 4 = เห็นด้วย 3 = ไม่แน่ใจ

2 = ไม่เห็นด้วย 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

สำหรับข้อความเชิงนิเสธ การให้ค่าคะแนนจะตรงกันข้ามกับข้อความเชิงนิมาน

ตอนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยพัฒนามาจากแบบวัดพฤติกรรมการเรียนข่องราชันย์ บุญธิมา (2542) นารี อาแว (2545) และ สมจิตร อุดม (2547) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับ มากที่สุด ถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดของ สำเริง บุญเรืองรัตน์ (Boonruangrutana, 1978, pp. 17-18) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากระดับมากที่สุด ถึง น้อยที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม มีดังนี้

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง

2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของแบบสอบถามในการวิจัยฉบับนี้ เป็นการหาความเที่ยงตรง (Validity) การทดสอบหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และการหาความเชื่อมั่น (Reliability) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) การหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาตรวจสอบความถูกต้อง ด้านโครงสร้างเนื้อหาและภาษาเพื่อให้มีความสมบูรณ์เกิดความเข้าใจแก่ผู้ตอบและสามารถวัดได้ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมมีความถูกต้องก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูล

2. การหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) และความเชื่อมั่น (Reliability) การหาค่าอำนาจจำแนก และความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้ (Try-out) ในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ไม่ใช่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย โดยทำการทดลองกับผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน จากนั้นนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของคำถามรายข้อด้วยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม จากการวัดแต่ละตัวแปร (Item-Total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละตอนโดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204)

ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับที่วัดตัวแปรต้นและตัวแปรตามแต่และตัวแปร สรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ฉบับที่	ตัวแปรที่	เครื่องมือ	จำนวนข้อ	ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน	ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
1		แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา			.9729
	1	วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	10	.8792	
	2	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	10	.9043	
	3	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ	10	.9229	
	4	กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	16	.9535	
	5	วัฒนธรรมโรงเรียน	10	.9641	
	6	บรรยากาศโรงเรียน	10	.9522	
	7	ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว	7	.9629	
	8	ความสามารถในการจัดการทรัพยากร	5	.9815	
2		แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน			.9589
	1	คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู	3	-	
	2	การสนบสนุนทางสังคมของครู	10	.8083	
	3	แรงจูงใจในการทำงานของครู	10	.8259	
	4	ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู	10	.8338	
	5	พฤติกรรมการสอนของครู	10	.8937	
	6	บรรยากาศการเรียนการสอน	10	.8353	
	7	ความพึงพอใจในงานของครู	10	.8799	
3		แบบสอบถามสำหรับนักเรียน			.9612
	1	ความรู้พื้นฐานเดิม	1	-	
	2	ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน	10	.8417	
	3	เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน	10	.8097	
	4	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองนักเรียน	7	.7504	
	5	แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน	17	.9112	
	6	พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน	10	.8734	
	7	การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน	10	.8768	
	8	ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	15	.9570	

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เพื่อขอความอนุเคราะห์ ดังนี้

เชิญผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แจ้งไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยวิธีการดังนี้

2.1 สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2.2 สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนอกเหนือจากสถานศึกษาตามข้อ 2.1 ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากผู้ประสานงานโครงการของแต่ละสถานศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลให้ แล้วส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

ในกรณีไม่ได้รับแบบสอบถามคืนตามกำหนดเวลาที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยใช้วิธีการโทรศัพท์ติดต่อกลับไปยังผู้ประสานงานโครงการของสถานศึกษานั้นๆ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการประสานงานการตอบแบบสอบถามและส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริการโรงเรียน จำนวน 44 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 43 ฉบับ ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 180 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 174 ฉบับ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,200 คน ได้รับคืน 1,160 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.73 ร้อยละ 96.67 และร้อยละ 96.67 ตามลำดับ

การแปลความหมายของคะแนน

เมื่อตรวจและกำหนดน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถามแล้ว ผู้วิจัยหาค่าเฉลี่ย (Mean) นำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์ของคะแนน ดังนี้

1. แบบสอบถามวัดวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร แปลความหมายของคะแนน ได้คือ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 22-24)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับสูงมาก

3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับสูง

2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับต่ำ

1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับต่ำมาก

2. แบบสอบถามวัดภาวะผู้นำของผู้บริหาร แปลความหมายของคะแนนจากคะแนนเฉลี่ยของภาวะผู้นำแต่ละประเภท ถ้าคะแนนเฉลี่ยของภาวะผู้นำแบบใดสูงที่สุด ก็สรุปได้ว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำแบบนั้น

3. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร แบบสอบถามวัดความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว แบบสอบถามวัดความสามารถในการจัดการทรัพยากร แบบสอบถามวัดการสนับสนุนทางสังคมของครู แบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการทำงานของครู แบบสอบถามวัดความผูกพันต่อโรงเรียนของครู แบบสอบถามวัดความพึงพอใจในงานของครู แบบสอบถามวัดความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน แบบสอบถามวัดแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน แบบสอบถามวัดการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน แบบสอบถามวัดความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แปลความหมายของคะแนน ได้คือ (บุญชม ศรีสะอาด และ บุญส่ง นิลแก้ว, 2535, หน้า 22-24)

4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับน้อยที่สุด

4. แบบสอบถามวัดวัฒนธรรมโรงเรียน แปลความหมายของคะแนน ได้คือ

4.51 – 5.00 หมายถึง มีวัฒนธรรมโรงเรียนแข็งแกร่งมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีวัฒนธรรมโรงเรียนแข็งแกร่งมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีวัฒนธรรมโรงเรียนแข็งแกร่งปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีวัฒนธรรมโรงเรียนอ่อน

1.00 – 1.50 หมายถึง มีวัฒนธรรมโรงเรียนอ่อนที่สุด

5. แบบสอบถามวัดกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร แบบสอบถามวัดบรรยากาศโรงเรียน แบบสอบถามวัดบรรยากาศการเรียนการสอน แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน แบบสอบถามวัดการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง แปลความหมายของคะแนน ได้คือ

4.51 – 5.00 หมายถึง มีระดับดีมาก

3.51 – 4.50 หมายถึง มีระดับดี

2.51 – 3.50 หมายถึง มีระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีระดับค่อนข้างไม่ดี

1.00 – 1.50 หมายถึง มีระดับไม่ดี

6. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการสอนของครู แปลความหมายของคะแนน ได้คือ

4.51 – 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมการสอนดีมาก

3.51 – 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการสอนดี

2.51 – 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการสอนปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการสอนพอใช้

1.00 – 1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการสอนต้องปรับปรุง

7. แบบสอบถามวัดพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน แปลความหมายของคะแนน ได้คือ

4.51 – 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมการเรียนเหมาะสมดีมาก

3.51 – 4.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการเรียนเหมาะสมดี

2.51 – 3.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการสอนปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการเรียนไม่เหมาะสม

1.00 – 1.50 หมายถึง มีพฤติกรรมการเรียนไม่เหมาะสมอย่างยิ่ง

8. แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเดิม แปลความหมายของคะแนนเฉลี่ย ตามเกณฑ์การประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2533)

3.50 – 4.00 หมายถึง มีความรู้พื้นฐานเดิมมากที่สุด
2.50 – 3.49 หมายถึง มีความรู้พื้นฐานเดิมมาก
1.50 – 2.49 หมายถึง มีความรู้พื้นฐานเดิมปานกลาง
0.05 – 1.49 หมายถึง มีความรู้พื้นฐานเดิมน้อย
0.00 – 0.49 หมายถึง มีความรู้พื้นฐานเดิมน้อยที่สุด

9. แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของครู ได้แก่ อายุ และประสบการณ์การสอน แปลความหมายของคะแนน ได้คือ

9.1 อายุของครู

56 ปีขึ้นไป หมายถึง มีอายุมากที่สุด
46 – 55 ปี หมายถึง มีอายุมาก
36 – 45 ปี หมายถึง มีอายุมากปานกลาง
26 – 35 ปี หมายถึง มีอายุน้อย
ตั้งแต่ 25 ปีลงมา หมายถึง มีอายุน้อยที่สุด

9.2 ประสบการณ์การสอน

9 ปีขึ้นไป หมายถึง มีประสบการณ์การสอนมากที่สุด
7 – 8 ปี หมายถึง มีประสบการณ์การสอนมาก
5 – 6 ปี หมายถึง มีประสบการณ์การสอนปานกลาง
3 – 4 ปี หมายถึง มีประสบการณ์การสอนน้อย
2 ปีลงมา หมายถึง มีประสบการณ์การสอนน้อยที่สุด

สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้โปรแกรม SPSS for Windows สำหรับการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่วัดจากตัวแปร 4 ตัว คือ พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน ความพึงพอใจในงานของครู ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากร วิเคราะห์ด้วยการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลเป็นรายตัวแปร และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหา

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร วิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อค้นหาตัวแปรเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้วิธีวิเคราะห์แบบ Path Model โดยใช้โปรแกรมลิสเรล 8.53 (LISREL 8.53) เพื่อวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ (Multilevel Causal Analysis) โดยแบ่งตัวแปรเป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียน

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การเสนอผลการวิจัยข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
P	แทน	ค่าอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามในรูปของคะแนนมาตรฐาน
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบ t
df	แทน	ค่าระดับชั้นความเป็นอิสระ
χ^2	แทน	ค่าสถิติไค – สแควร์ (Chi – sqare)
p	แทน	ค่าระดับความน่าจะเป็น (Probability) ของสถิติทดสอบ
GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)
AGFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjust Goodness of Fit Index)
SRMR	แทน	ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Standardized Root Mean Square Residual)

1. ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรระดับนักเรียน

S_BGPA	แทน	ความรู้พื้นฐานของนักเรียน
S_EST	แทน	ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน
S_ATT	แทน	เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน
S_SUP	แทน	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง
S_MOT	แทน	แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน
S_BEH	แทน	พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน
S_TIM	แทน	การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน

ตัวแปรระดับห้องเรียน

T_AGE	แทน	อายุของครู
T_ED	แทน	วุฒิการศึกษาของครู
T_EXP	แทน	ประสบการณ์การสอนของครู
T_SOC	แทน	การสนับสนุนทางสังคมของครู
T_MOT	แทน	แรงจูงใจในการทำงานของครู
T_COM	แทน	ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู
T_TEA	แทน	พฤติกรรมการสอนของครู
T_CLI	แทน	บรรยากาศการเรียนการสอน

ตัวแปรระดับโรงเรียน

AD_VIS	แทน	วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร
AD_LEAD	แทน	ภาวะผู้นำของผู้บริหาร
AD_INS	แทน	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
AD_PRO	แทน	กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
AD_SC	แทน	วัฒนธรรมโรงเรียน
AD_CLI	แทน	บรรยากาศโรงเรียน

2. ตัวแปรตาม

S_SEC แทน ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

T_SAT แทน ความพึงพอใจในงานของครู

AD_FLE แทน ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหาร

AD_RES แทน ความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร

$\overline{S_ECC_{class}}$ แทน ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียน

$\overline{S_ECC_{school}}$ แทน ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียน

$\overline{T_SAT_{class}}$ แทน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน

$\overline{T_SAT_{school}}$ แทน ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรของนักเรียน ตัวแปรของห้องเรียน และตัวแปรของโรงเรียน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรของนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตอนที่ 4 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยวิเคราะห์ตัวแปร 4 ตัว ได้แก่ 1) พฤติกรรม

ทางการเรียนของนักเรียน โดยใช้ตัวแปรความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน เป็นตัวแปรบ่งชี้ 2) ความพึงพอใจในงานของครู 3) ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และ 4) ความสามารถในการจัดการทรัพยากรปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าสถิติเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง .

ตัวแปร	n	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียน (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00-5.00)	1,160	3.65	.58	มาก
2. ความพึงพอใจในงานของครู (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00-5.00)	174	4.06	0.45	มาก
3. ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00-5.00)	43	4.29	0.50	มาก
4. ความสามารถในการจัดการทรัพยากร (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00-5.00)	43	4.51	0.46	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ มีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก($\overline{X}$ =3.65) ครูมีความพึงพอใจในงานในระดับมาก($\overline{X}$ =4.06) ผู้บริหารมีความสามารถในการยืดหยุ่น ปรับตัวมาก($\overline{X}$ =4.29) และมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรในระดับมากที่สุด($\overline{X}$ =4.51)

เมื่อพิจารณาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม พบว่า ตัวแปรทุกตัวมีประสิทธิผลในระดับสูงถึงสูงมาก จากการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ สรุปได้ว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีประสิทธิผลอยู่ในระดับสูง

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรระดับนักเรียน ตัวแปรระดับห้องเรียน และตัวแปรระดับโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรระดับนักเรียน ตัวแปรระดับห้องเรียน และตัวแปรระดับโรงเรียน มีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรระดับนักเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงปรากฏดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ค่าสถิติเกี่ยวกับลักษณะตัวแปรระดับนักเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (n = 1,160)

ตัวแปร	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน (S_BGPA) (มีค่าคะแนนระหว่าง 2.32 – 4.00)	3.74	0.33	มากที่สุด
2. ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน (S_EST) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	3.81	0.48	มาก
3. การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (S_SUP) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	3.88	0.56	ดี
4. เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน (S_ATT) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	4.01	0.45	ดี
5. แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน (S_MOT) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	4.15	0.46	มาก
6. พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (S_BEH) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	3.74	0.51	เหมาะสมดี
7. การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน (_TIM) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	3.65	0.55	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีความรู้พื้นฐานเดิมซึ่งวัดจากคะแนนเฉลี่ยระดับประถมศึกษาในระดับมากที่สุด($\overline{X}$ =3.74) มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ($\overline{X}$ =3.81)

ผู้ปกครองส่งเสริมการเรียนดี($\overline{X}$ =3.88) มีแรงจูงใจในการเรียนมาก($\overline{X}$ =4.15) มีพฤติกรรมในการเรียนเหมาะสมดี($\overline{X}$ =3.74และใช้เวลาในการเรียนมาก($\overline{X}$ =3.65)

2. ผลการวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรระดับห้องเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าสถิติเกี่ยวกับลักษณะตัวแปรระดับห้องเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง . (n = 174)

ตัวแปร	n	%	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. คุณลักษณะทางชีวสังคมของครู					
อายุของครู (T_AGE)	174	-	39.31	10.33	ปานกลาง
(มีค่าระหว่าง 22 – 58 ปี)					
วุฒิการศึกษาของครู (T_ED)					
1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	.60	-	-	-
1.2.2 ปริญญาตรี	101	58.00	-	-	-
1.2.3 สูงกว่าปริญญาตรี	72	41.40	-	-	-
ประสบการณ์การสอนของครู (T_EXP)	174	-	2.36	1.36	น้อย
(มีค่าระหว่าง 1 – 9 ปี)					
2. การสนับสนุนทางสังคมของครู (T_SOC)	174	-	3.84	0.61	มาก
(มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)					
3. แรงจูงใจในการทำงานของครู (T_MOT)	174	-	4.20	0.44	มาก
(มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)					
4. ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (T_COM)	174	-	4.11	0.43	มาก
(มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)					
5. พฤติกรรมการสอนของครู (T_TEA)	174	-	4.30	0.44	ดี
(มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)					
6. บรรยากาศการเรียนการสอน (T_CLI)	174	-	4.36	0.36	ดี
(มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)					

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอายุระหว่าง 22 – 58 ปี มีอายุเฉลี่ยในระดับปานกลางคือ 39.31 ปี ส่วนมากมีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์การสอนน้อย($\overline{X}$ = 2.36) ได้รับการสนับสนุนทางสังคมมาก($\overline{X}$ =3.84) มีแรงจูงใจในการทำงานมาก($\overline{X}$ =4.20) มีความผูกพันต่อโรงเรียนมาก($\overline{X}$ =4.11) มีพฤติกรรมการสอนที่ดี($\overline{X}$ =4.30) และพบว่าห้องเรียนมีบรรยากาศการเรียนการสอนดี($\overline{X}$ =4.36)

3. ผลการวิเคราะห์ลักษณะตัวแปรระดับโรงเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ค่าสถิติเกี่ยวกับลักษณะตัวแปรระดับโรงเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (n = 43)

ตัวแปร	%	$\overline{X}$	SD	ระดับ
1. วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (AD_VIS) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	-	4.59	0.29	สูงมาก
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (AD_LEAD) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)	39.53	4.60	0.36	-
3. พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)		4.32	0.29	มาก
4. กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหาร (AD_PRO) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)		4.47	0.32	ดี
5. วัฒนธรรมโรงเรียน (AD_SC) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)		4.54	0.32	แข็งแกร่งมากที่สุด
6. บรรยากาศโรงเรียน (AD_CLI) (มีค่าคะแนนระหว่าง 1.00 – 5.00)		4.42	0.34	ดี

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวิสัยทัศน์อยู่ในระดับสูงมาก($\overline{X}$ = 4.59) มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมาก($\overline{X}$ =4.32) มีกระบวนการบริหารโครงการดี($\overline{X}$ =4.47) มีวัฒนธรรมโรงเรียนแข็งแกร่งที่สุด($\overline{X}$ =4.54) และมีบรรยากาศโรงเรียนดี($\overline{X}$ =4.42)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่จำแนกตัวแปรที่ศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียนและระดับโรงเรียน เป็นการวิเคราะห์ค่าอิทธิพลแบบไม่มีความคาดเคลื่อนในการวัด โมเดลที่ศึกษาเป็นโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลทางเดียว ไม่ส่งผลย้อนกลับ ตัวแปรในโมเดลเป็นตัวแปรสังเกตได้ไม่มีตัวแปรแฝง ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรสาเหตุ ตัวแปรตามเป็นตัวแปรผล ค่าสถิติที่วิเคราะห์ได้แสดงค่าอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม และได้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ พบว่า มีความสัมพันธ์แบบเส้นตรง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS for Windows Version 15 เพื่อเตรียมข้อมูลพื้นฐานและวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของตัวแปรที่ส่งผลต่อตัวแปรตามทั้ง 3 ระดับ ด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.53 (LISREL 8.53) ผลการวิเคราะห์ในแต่ละโมเดลจะแสดงเฉพาะตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนตัวแปรต้นที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามอย่างไม่มีนัยสำคัญจะไม่แสดงในโมเดล ผลการวิเคราะห์แต่ละระดับมีดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ระดับนี้เป็นการวิเคราะห์ระดับที่ 1 มุ่งวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวแปร ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน แต่เนื่องจากตัวแปรพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (S_BEH) และการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน (S_TIM) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันสูงมาก (**p<.01, r=.82) จนเกิดปัญหาตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองสูงจนเข้าเกณฑ์ภาวะร่วม เส้นตรงพหุ จากค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นแต่ละคู่ที่เกิน .06 ขึ้นไป (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 17) ทำให้ตัวแปรทั้งสองตัววัดในเรื่องเดียวกันและในโปรแกรมไม่สามารถประมาณค่าพารามิเตอร์ของโมเดลได้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงยุบรวมตัวแปรทั้งสองเป็นตัวแปรพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (S_BEHTIM) ส่วนตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวแปรความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรบ่งชี้ ผู้วิจัยกำหนดโมเดลตามสมมติฐานที่แสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปร ปรากฏดังภาพที่ 10

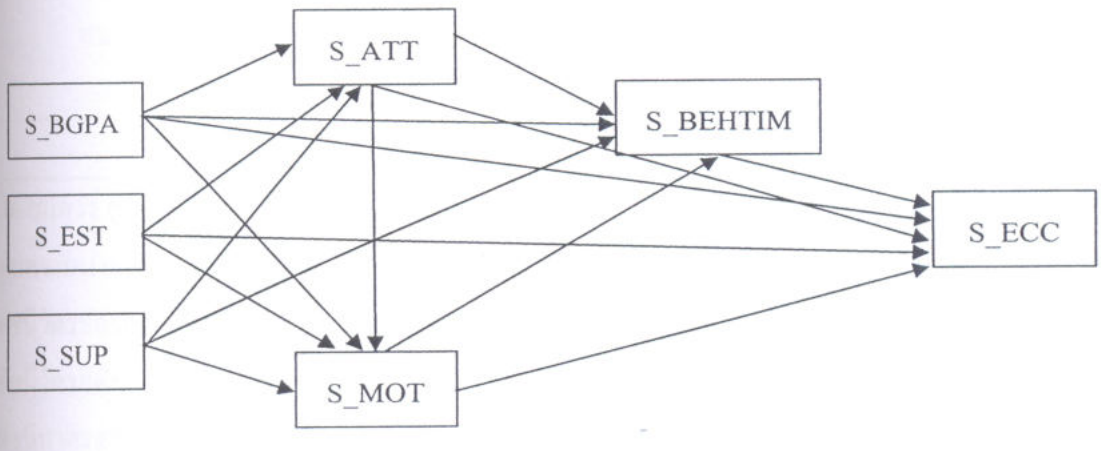

ภาพที่ 10 โมเดลตามสมมุติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากโมเดลตามภาพที่ 10 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2 รูปแบบ คือ ผลการวิเคราะห์โดยให้นักเรียนแต่ละคนเป็นหน่วยวิเคราะห์ และผลการวิเคราะห์รายห้องเรียน จำนวน 58 ห้องเรียน ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวม

การวิเคราะห์ปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยให้นักเรียนแต่ละคนเป็นหน่วยวิเคราะห์ มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,160 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการตรวจสอบความสอดคลองของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการตรวจสอบโมเดลตามสมมติฐาน

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 5	615.77
ระดับความน่าจะเป็น (Probability level)	.00
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of Fit Index)	.87
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (Adjusted Goodness of Fit Index)	.26
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (Standardized Root Mean Square Residual)	.21

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าสูงมาก ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่าค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .00) นั่นคือ โมเดลตามสมมติฐานยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เพราะโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์จะต้องมีค่าสถิติไคสแควร์ต่ำ ยิ่งไค-สแควร์มีค่าใกล้ศูนย์มาก แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์มาก (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 53) ขณะที่ค่าดัชนีชี้วัดระดับความกลมกลืนมีค่าเท่ากับ .87 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .26 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับเพราะตามเกณฑ์กำหนด ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ต้องมีค่าใกล้ 1.00 จึงจะถือว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, หน้า 54) ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .21 ขณะที่เกณฑ์ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษที่ดีควรมีค่าใกล้ 0.00 เพื่อพิจารณาค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าค่าสถิติบางตัวยังมีค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานดังภาพที่ 10 ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลด้วยการตัดเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกทีละเส้น โดยเริ่มตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญต่ำที่สุดออกก่อน แล้วตรวจสอบค่าสถิติที่ได้ จากนั้นจึงพิจารณาตัดเส้นทางอิทธิพลอื่นๆ ออกทีละเส้นตามลำดับความไม่มีนัยสำคัญ และเพิ่มเส้นทางที่ผลการวิเคราะห์ได้เสนอให้เพิ่มเส้นทางนั้นๆ โดยยึดเกณฑ์ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบ

ความสอดคล้องของโมเดลเป็นหลัก จนได้โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด ผลการปรับโมเดลครั้งสุดท้าย ปรากฏดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการปรับครั้งสุดท้าย

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 4	8.54
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.07
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GF)	.99
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.98
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.01

จากตารางที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าต่ำ ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p=.07) นั่นคือ โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ขณะที่ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .99 และ .98 ตามลำดับ จะเห็นว่าค่าดัชนีทั้งสองเข้าใกล้เกณฑ์ที่กำหนด คือ 1.00 ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .01 ซึ่งเข้าใกล้เกณฑ์ที่กำหนด คือ เข้าใกล้ 0.00 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกันมาก แสดงว่าโมเดลที่ปรับครั้งสุดท้ายมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรทำนายระดับนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง .. ที่ปรับครั้งสุดท้าย ปรากฏดังภาพที่ 11

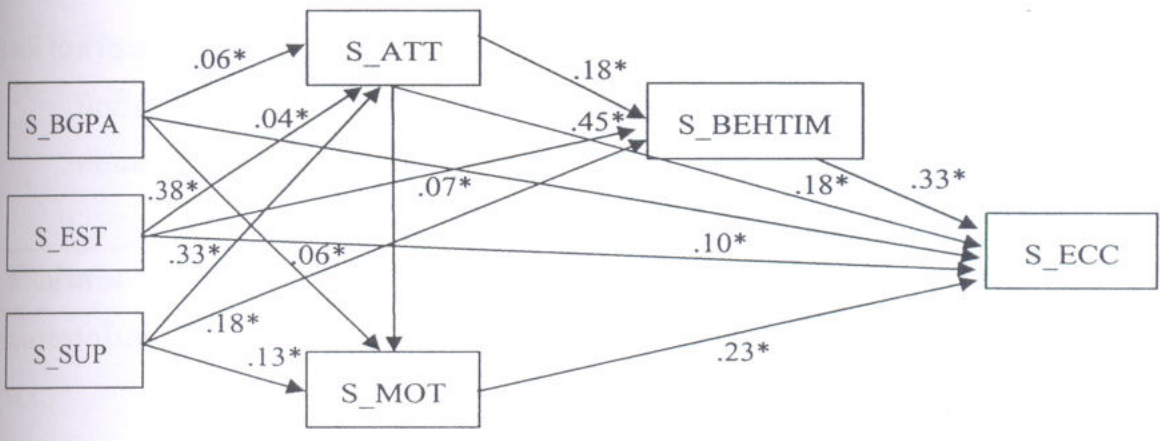

*p<.05 χ^2 = 8.54 df = 4 p-value = .07 RMSEA = .03

ภาพที่ 11 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุองตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายในรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	R^2	P	t
ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (S_ECC)		.48		
	ความรู้พื้นฐานเดิม (S_BGPA)		.04	2.00*
	ความภาคภูมิใจในตนเอง (S_EST)		.10	3.49*
	เจตคติต่อการเรียน (S_ATT)		.18	5.28*
	แรงจูงใจในการเรียน (S_MOT)		.23	7.40*
	พฤติกรรมการเรียน (S_BEHIM)		.33	11.95*
พฤติกรรมการเรียน (S_BEHTIM)		.44		
	ความภาคภูมิใจในตนเอง (S_EST)		.45	17.48*
	เจตคติต่อการเรียน (S_ATT)		.18	6.57*
	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (S_SUP)		.18	7.28*
แรงจูงใจในการเรียน (S_MOT)		.56		
	ความรู้พื้นฐานเดิม (S_BGPA)		.06	3.11*
	เจตคติต่อการเรียน (S_ATT)		.67	30.10*
	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (S_SUP)		.13	5.71*
เจตคติต่อการเรียน (S_ATT)		.36		
	ความรู้พื้นฐานเดิม (S_BGPA)		.06	2.35*
	เจตคติต่อการเรียน (S_ATT)		.38	14.55*
	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง (S_SUP)		.33	13.00*

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากพฤติกรรมการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ แรงจูงใจในการเรียน เจตคติต่อการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง และความรู้พื้นฐานเดิม ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนดี มีแรงจูงใจในการเรียนสูง มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก และมีความรู้พื้นฐานเดิมมากส่งผลให้นักเรียนมี

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดี ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมการเรียนได้ดี มีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย และมีความรู้พื้นฐานเดิมน้อยส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ไม่ดี ตัวแปรทั้งห้าสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้ประมาณร้อยละ 48.00

พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากความภาคภูมิใจในตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ เจตคติต่อการเรียนและการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง หมายความว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมใจในตนเองมาก มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนและได้รับการส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครองดีส่งผลให้มีพฤติกรรมการเรียนดี ส่วนนักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียนและได้รับการส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครองไม่ดีส่งผลให้มีพฤติกรรมการเรียนไม่ดี ตัวแปรทั้งสามสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้ประมาณร้อยละ 44.00

แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากเจตคติต่อการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และความรู้พื้นฐานเดิม ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ได้รับการส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครองดีและมีความรู้พื้นฐานเดิมมากส่งผลให้มีแรงจูงใจในการเรียนสูง ส่วนนักเรียนที่มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ได้รับการส่งเสริมจากผู้ปกครองไมดีและมีความรู้พื้นฐานเดิมน้อยส่งผลให้มีแรงจูงใจในการเรียนต่ำ ตัวแปรทั้งสามสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนได้ประมาณร้อยละ 56.00

เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเป็นบวกจากความภาคภูมิใจในตนเองมากที่สุด รองลงมาคือ การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และความรู้พื้นฐานเดิม ตามลำดับ หมายความว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ได้รับการส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครองดีและมีความรู้พื้นฐานเดิมมากส่งผลให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน ส่วนนักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองน้อย ได้รับการส่งเสริมการเรียนจากผู้ปกครองไม่ดีและมีความรู้พื้นฐานเดิมน้อยส่งผลให้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ตัวแปรทั้งสามสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนได้ประมาณร้อยละ 36.00

ค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 11

รางที่ 11 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพล		
	ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (S_ECC)		
	DE	IE	TE
ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน	.04*	.04*	.08*
ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน	.10*	.30*	.40*
การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง	-	.22*	.22*
เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน	.18*	.22*	.40*
แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน	.23*	-	.23*
พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน	.33*	-	.33*

*p < .05

จากตารางที่ 11 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน คือ เจตคติต่อการเรียน ความภาคภูมิใจในการตนเองและความรู้พื้นฐานเดิม มีอิทธิพลเชิงบวกทั้งหมด ตัวแปรที่มีอิทธิพลเฉพาะทางตรงต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน คือ พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก ส่วนการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองมีอิทธิพลเฉพาะทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แยกรายห้องเรียน

การวิเคราะห์ตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แยกรายห้องเรียน จำนวน 58 ห้องเรียน จากการวิเคราะห์ดังกล่าวได้โมเดล จำนวนทั้งสิ้น 58 โมเดล (ปรากฏในภาคผนวก ง)

สำหรับค่าอิทธิพล (P) ของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ของตัวแปรแต่ละตัวเพื่อความสะดวกในการนำเสนอดังต่อไปนี้

X1 แทน ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน

X2 แทน ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

X3 แทน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

Y1 แทน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน

Y2 แทน แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

Y3 แทน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

Y4 แทน ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียน จำนวน 58 ห้องเรียน ปรากฏดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แยกรายห้องเรียน

ห้องที่	ค่าอิทธิพล (n = 58)																	
	Y2Y1	Y3Y1	Y4Y1	Y3Y2	Y4Y2	Y4Y3	Y1X1	Y2X1	Y3X1	Y4X1	Y1X2	Y2X2	Y3X2	Y4X2	Y1X3	Y2X3	Y3X3	Y4X3
1	.76	.65						.31		.44				.42	.67			-.44
2											.41		.52		.44	.67		
3	.76	.80	.89			-.51					.63			.41				
4	.78				.55					.40	.75		.63					.50
5	.79				.38	.62	.53						.69					
6	.56					.65							.42				.44	
7	.96					.65							.62		.44			
8	.46		.40	.45	.51											.48		
9	.70			.50	.55			.33					.54	.49	.54			
10				.54	.41	.62			.40			.68						
11	.76		.65	.59					.40		.57							
12	.88		.72			.42			-.42	.37			.58		.45			.63
13	.75		.53		.47						.67						.58	-.31
14	.54	.49	.62									.35						
15	.78					.58							.55		.45			

ห้องที่	ค่าอิทธิพล (n = 58)																	
	Y2Y1	Y3Y1	Y4Y1	Y3Y2	Y4Y2	Y4Y3	Y1X1	Y2X1	Y3X1	Y4X1	Y1X2	Y2X2	Y3X2	Y4X2	Y1X3	Y2X3	Y3X3	Y4X3
16	.57				.62			.49					.53	.40	.62		.49	
17	.52					.53		.50			.56		.71					
18		.41	.43			.51							.50		.67	.74		
19	.81				.44	.60					.35		.71		.54			
20		-.41		.35							.61	.44	.46			.46	.41	
21	.56					.43	.51							.44				.52
22	.67	.18	.18		.23	.33	.06	.06		.04	.38		.45	.10	.33	.13	.18	
23	.84		.67										.80		.54			
24	.77	.37	.45								.48		.58	.33				.36
25	.70		.66							-.35	.66						.54	
26	.55										.67			.49			.62	
27	.63									-.49		-.50	.49	.41				
28	.71	.48				.76				.34	.44		.46					
29	.78	.37			.69						.45		.51					
30	.86		.61										.75	.45				
31				.64	.43	.55									.86	.83		
32	.74					.68					.58						.63	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ห้องที่	ค่าอิทธิพล (n = 58)																	
	Y2Y1	Y3Y1	Y4Y1	Y3Y2	Y4Y2	Y4Y3	Y1X1	Y2X1	Y3X1	Y4X1	Y1X2	Y2X2	Y3X2	Y4X2	Y1X3	Y2X3	Y3X3	Y4X3
33	.85	1.04				.75			.44		.65				.38		.43	
34	.84					.87					.79		.74					
35								.37								.71		
36	.78					.56							.50					
37	.68					.70							.43		.65		.43	
38	.48			1.01		.80		.45	-.58		.67					.43		
39	.87				.60	.34	.34						.40		.79		.54	
40	.58	.57	.55															
41	.84	.57	.86								.57							
42	.93				.65	.65		.21			.63		.69	-.68				
43	.79					.53		.44					.77		.63			
44	.54	.49		-.40									.70	.70	.56			
45		.77			.74	.29					.34				.64	.72		
46	.49		.66						.48	.38	.66	.54				-.33		
47	.57		.65	.45				.32					.49			.35		
48	.81		.56			.37							.59		.58			

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ห้องที่	ค่าอิทธิพล (n = 58)																	
	Y2Y1	Y3Y1	Y4Y1	Y3Y2	Y4Y2	Y4Y3	Y1X1	Y2X1	Y3X1	Y4X1	Y1X2	Y2X2	Y3X2	Y4X2	Y1X3	Y2X3	Y3X3	Y4X3
49	.78	.55			.53	.43									.49			
50	.56				.43					-.37	.60			.37		.36	.47	
51	.87		.56			.38					.60		.88		.40			
52	.58				.56	.49				-.41		.42	.82		.54			
53									.58	-.50				.37				.42
54	.69				.51	.54							.74					
55									.51	.58			.46		.60	.72		
56											.68						.46	
57	.85		-.81	.51	1.06	.48					.40				.50		.41	
58	.56	.79				.63		.39	.26					.49	.60			
จำนวนเส้นทาง	48	16	19	10	19	31	4	11	9	12	26	6	33	15	25	13	14	7
ร้อยละ	82.76	27.59	32.76	17.24	32.76	53.45	6.90	18.96	15.52	20.69	44.83	10.34	56.90	25.86	43.10	22.41	24.14	12.07
ค่าเฉลี่ยอิทธิพล	.71	.48	.53	.47	.55	.53	.37	.33	.23	.04	.56	.33	.59	.32	.52	.44	.42	.12

จากตารางที่ 12 แสดงให้เห็นว่า จากห้องเรียน จำนวน 58 ห้องเรียน มีเส้นทางอิทธิพลรวมทั้งสิ้น 18 เส้นทาง เส้นทางอิทธิพลบางเส้นปรากฏในหลายๆ ห้องเรียน เส้นทางที่มีความถี่สูงสุดคือ เส้นทาง Y2Y1 (ค่าอิทธิพลเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจการเรียน) ปรากฏใน 48 ห้องเรียน แสดงว่าเส้นทาง Y2Y1 มีความถี่เท่ากับ 48 เส้นทางที่มีความถี่รองลงมาได้แก่ เส้นทาง Y3X2 (ค่าอิทธิพลความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียน) มีความถี่เท่ากับ 33 และเส้นทาง Y4Y3 (ค่าอิทธิพลพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง) มีความถี่เท่ากับ 31 เส้นทางอื่นๆ นอกนั้นมีความถี่ต่ำกว่า 29 (น้อยกว่าร้อนละ 50 ของห้องเรียนทั้งหมด)

การวิเคราะห์เส้นทางอิทธิพลทั้ง 18 เส้นทาง วิเคราะห์โดยการนับจำนวนความถี่ของเส้นทางอิทธิพลแล้วนำค่าอิทธิพลของแต่ละเส้นทางมาเฉลี่ยได้เป็นค่าอิทธิพลแต่ละเส้นทาง ปรากฏดังภาพที่ 12

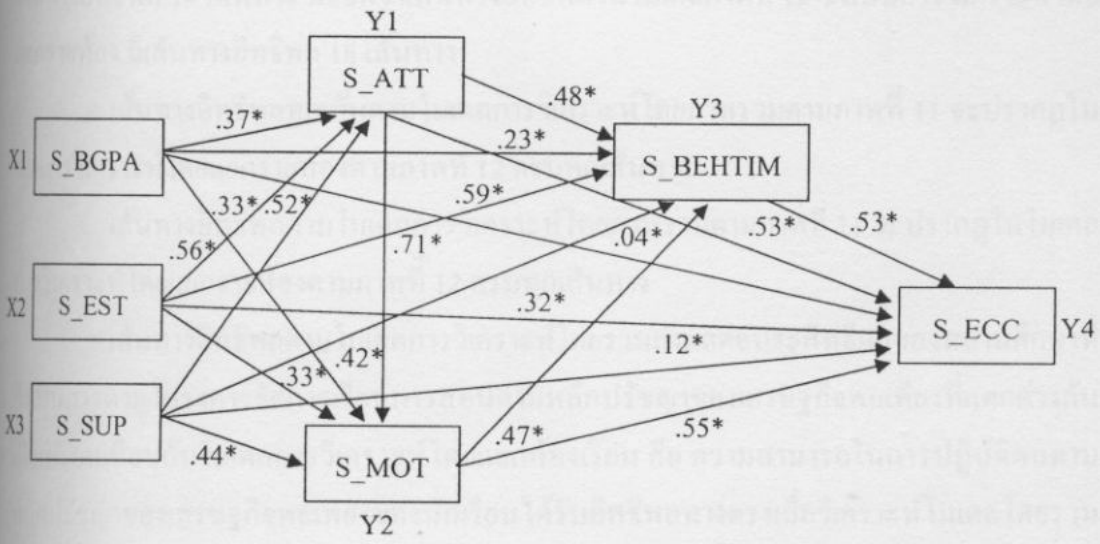

*p < .05

ภาพที่ 12 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียนที่มีต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์เฉลี่ยจากเส้นทางเมื่อแยกรายห้อง

จากภาพที่ 12 แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกจากแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ เจตคติต่อการเรียน มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวก

ส่งผ่านแรงจูงใจในการเรียนและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ส่วนพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลเฉพาะทางตรง ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองและความรู้พื้นฐานเดิมมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกส่งผ่านเจตคติต่อการเรียน แรงจูงใจในการเรียนและพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

เมื่อนำภาพที่ 11 ซึ่งเป็นโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์โดยภาพรวมเปรียบเทียบกับภาพที่ 12 ซึ่งเป็นโมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์แยกรายห้องเรียนแล้วเฉลี่ยค่าอิทธิพลเส้นทางจากจำนวนความถี่ของเส้นทางนั้นๆ จะเห็นว่า

เส้นทางอิทธิพลในโมเดลภาพที่ 11 ซึ่งเกิดจากการวิเคราะห์โดยภาพรวมมีจำนวนเส้นทางอิทธิพล 14 เส้นทาง น้อยกว่าเส้นทางอิทธิพลในโมเดลภาพที่ 12 ซึ่งเป็นการวิเคราะห์โดยแยกรายห้อง มีเส้นทางอิทธิพล 18 เส้นทาง

เส้นทางอิทธิพลทุกเส้นตามโมเดลการวิเคราะห์โดยภาพรวมตามภาพที่ 11 จะปรากฏในเดลการวิเคราะห์โดยแยกรายห้องตามภาพที่ 12 ครบทุกเส้นทาง

เส้นทางอิทธิพลตามโมเดลการวิเคราะห์โดยภาพรวมตามภาพที่ 11 จะปรากฏในโมเดลการวิเคราะห์โดยแยกรายห้องตามภาพที่ 12 ครบทุกเส้นทาง

เส้นทางอิทธิพลตามโมเดลการวิเคราะห์โดยรวมส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบกับโมเดลการวิเคราะห์โดยแยกห้องเรียน คือ ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเมื่อวิเคราะห์โมเดลโดยรวมจำนวน 5 เส้นทาง เมื่อวิเคราะห์โมเดลโดยแยกรายห้องเรียน มีจำนวน 6 เส้นทาง

เพื่อให้เห็นความแตกต่างของเส้นทางอิทธิพลระหว่างโมเดลในภาพที่ 11 และโมเดลในภาพที่ 12 จึงเสนอผลการเปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลของทั้งสองโมเดล ปรากฏดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบเส้นทางอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจากการวิเคราะห์โดยภาพรวม และการวิเคราะห์แยกรายห้อง

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	โมเดลโดยภาพรวม		โมเดลแยกรายห้องเรียน	
		มีเส้นทาง	ไม่มีเส้นทาง	มีเส้นทาง	ไม่มีเส้นทาง
ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
	ความรู้พื้นฐานเดิม	✓		✓	
	ความภาคภูมใจในตนเอง	✓		✓	
	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง		✓	✓	
	เจตคติต่อการเรียน	✓		✓	
	แรงจูงใจในการเรียน	✓		✓	
	พฤติกรรมการเรียน	✓		✓	
พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน					
	ความรู้พื้นฐานเดิม		✓	✓	
	ความภาคภูมใจในตนเอง	✓		✓	
	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง	✓		✓	
	เจตคติต่อการเรียน	✓		✓	
	แรงจูงใจในการเรียน		✓	✓	
แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน					
	ความรู้พื้นฐานเดิม	✓		✓	
	ความภาคภูมใจในตนเอง		✓	✓	
	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง	✓		✓	
	เจตคติต่อการเรียน	✓		✓	
เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน					
	ความรู้พื้นฐานเดิม	✓		✓	
	ความภาคภูมใจในตนเอง	✓		✓	
	การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง	✓		✓	

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่า ทั้งสองโมเดลมีเส้นทางที่เหมือนกัน 14 เส้นทาง สรุปได้ว่าโมเดลที่วิเคราะห์โดยแยกรายห้องมีเส้นทางอิทธิพลมากกว่า และสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

นอกจากนี้จะเห็นว่า เมื่อวิเคราะห์แยกเป็นรายห้องเรียนจะให้ภาพรวมว่ามีตัวแปรใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนที่ชัดเจนกว่าการวิเคราะห์โดยภาพรวม โดยบางตัวแปรนั้น เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวมจะไม่ปรากฏความมีอิทธิพลแต่เมื่อวิเคราะห์แยกรายห้องจะปรากฏให้เห็น และจะเห็นว่าตัวแปรบางตัวที่ปรากฏความมีอิทธิพลในห้องเรียนหนึ่งกลับไม่ปรากฏในอีกห้องเรียนหนึ่ง

2. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การวิเคราะห์ระดับนี้เป็นการวิเคราะห์ระดับที่ 2 มุ่งวิเคราะห์หาตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนได้แก่ อายุของครู วุฒิการศึกษาของครู ประสบการณ์การสอนของครู การสนับสนุนทางสังคมของครู แรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู การสนับสนุนทางสังคมของครู แรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู และบรรยากาศการเรียนการสอน ตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีตัวแปรตามระดับห้องเรียน ประกอบด้วย 1) ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียน 2) ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติจากตัวแปรระดับนักเรียน จำนวน 3 เส้นทาง และ 3) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู มีโมเดลตามสมมุติฐานที่แสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปร ปรากฏดังภาพที่ 13

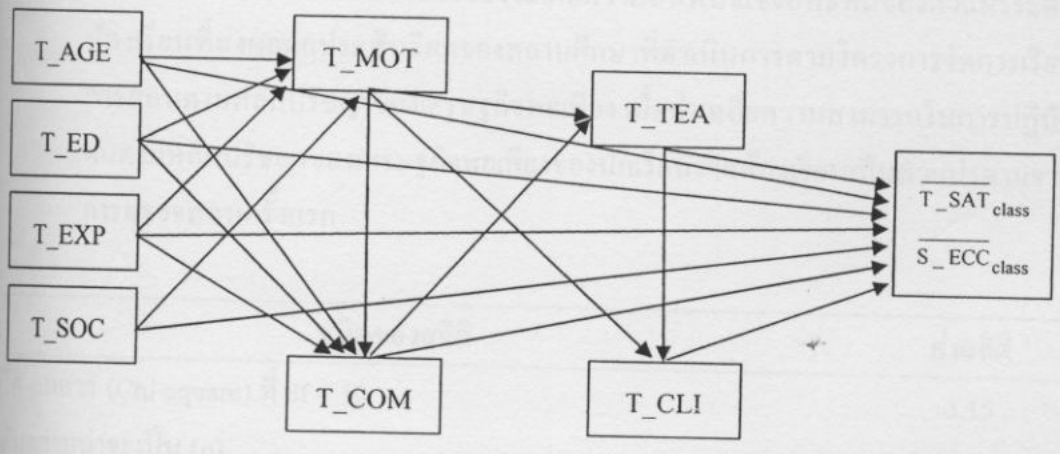

ภาพที่ 13 โมเดลตามสมมุติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากโมเดลตามภาพที่ 13 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยค่าดัชนีแสดงความกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลตามสมมุติฐาน 3 แบบ คือ

2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญจากตัวแปรระดับนักเรียน จำนวน 3 เส้นทาง

2.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

2.1 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตารางที่ 14 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 10	3.15
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.98
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.99
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.94
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.03

จากตารางที่ 14 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูง ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p=.98) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ และค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ แต่มีเส้นทางอิทธิพลบางเส้นยังไม่เด่นชัดจนทำให้มีนัยสำคัญทางสถิติในการทำนาย ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลด้วยการตัดเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกทีละเส้น โดยเริ่มตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญต่ำสุดออกก่อน แล้วตรวจสอบค่าสถิติที่ได้ จากนั้นจึงพิจารณาตัดเส้นทางอิทธิพลอื่นๆ ออกทีละเส้นตามลำดับความไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเพื่อให้ได้เป็นโมเดลประหยัด (Parsimony Model) ผู้วิจัยปรับโมเดลจนได้โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด ผลการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายปรากฏดังตารางที่ 15

ตารางที่ 15 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตัดเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกและปรับรูปแบบครั้งสุดท้าย

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 14	9.24
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.81
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.96
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.91
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.07

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูง ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p=.81) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .96 และ .91 ตามลำดับ จะเห็นว่าค่าดัชนีทั้งสองเข้าใกล้เกณฑ์ที่กำหนด คือ 1.00 ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .07 ซึ่งเข้าใกล้เกณฑ์ที่กำหนด คือ เข้าใกล้ 0.00 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกันมาก แสดงว่าโมเดลที่ปรับครั้งสุดท้ายมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย ปรากฏดังภาพที่ 14

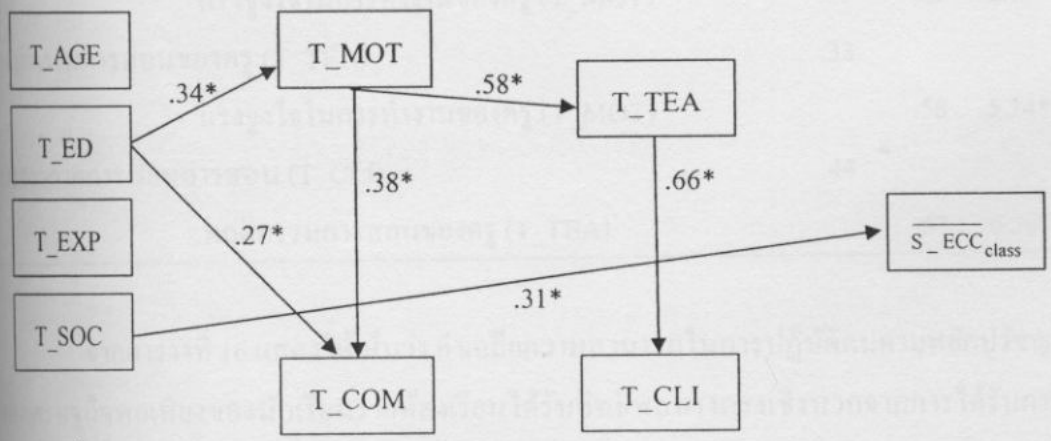

*p<.05 χ^2 = 9.29 df = 14 p-value = .81 RMSEA = .00

ภาพที่ 14 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

จากการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายในรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 16

ตารางที่ 16 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	R^2	P	t
ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (S_ECC_{CLASS})		.10		
	การสนับสนุนทางสังคมของครู (T_SOC)		.31	2.43*
แรงจูงใจในการทำงานของครู (T_MOT)		.12		
	วุฒิการศึกษาของครู (T_ED)		.34	2.68*
ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (T_COM)		.15		
	วุฒิการศึกษาของครู (T_ED)		-.14	-2.01*
	แรงจูงใจในการทำงานของครู (T_MOT)		.29	2.89*
พฤติกรรมการสอนของครู (T_TEA)		.33		
	แรงจูงใจในการทำงานของครู (T_MOT)		.58	5.24*
บรรยากาศการเรียนการสอน (T_CLI)		.44		
	พฤติกรรมการสอนของครู (T_TEA)		.67	6.59*

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู หมายความว่า ครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมดีจะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูง ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวน ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนได้ร้อยละ 10.00

แรงจูงใจในการทำงานของครูได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากวุฒิการศึกษาของครูเพียงตัวแปรเดียว หมายความว่า ครูมีวุฒิการศึกษาสูง ส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงานมาก ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนแรงจูงใจในการทำงานของครูได้ร้อยละ 12.00

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู หมายความว่า ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมากส่งผลให้มีความผูกพันต่อโรงเรียนมาก นอกจากนี้ ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงลบจากวุฒิการศึกษาของครู หมายความว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงส่งผลให้มีความผูกพันต่อโรงเรียนต่ำ โดยตัวแปรทั้งสองร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้ร้อยละ 15.00

พฤติกรรมการสอนของครูได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู หมายความว่า ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมากส่งผลให้มีพฤติกรรมการสอนดี ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมการสอนของครูได้ร้อยละ 33.00

บรรยากาศการเรียนการสอนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครูมากเพียงตัวแปรเดียว หมายความว่า บรรยากาศการเรียนการสอนดี ส่งผลให้พฤติกรรมการสอนของครูดีด้วย ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนบรรยากาศการเรียนการสอนได้ร้อยละ 44.00

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 17

ตารางที่ 17 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพล ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายห้องเรียน ($\overline{S_ECC_{class}}$)		
	DE	IE	TE
อายุของครู	-	-	-
วุฒิการศึกษาของครู	-	-	-
ประสบการณ์การสอนของครู	-	-	-
การสนับสนุนทางสังคมของครู	.31*	-	.31*
แรงจูงใจในการทำงานของครู	-	-	-
ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู	-	-	-
พฤติกรรมการสอนของครู	-	-	-
บรรยากาศการเรียนการสอน	-	-	-

*p < .05

จากตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนมีเพียงตัวแปรเดียว คือ การสนับสนุนทางสังคมของครู โดยมีอิทธิพลเชิงบวก ความหมายว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูมากส่งผลให้ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาก ตัวแปรอื่นๆ นอกนั้นไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียน

2.2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญจากตัวแปรระดับนักเรียน จำนวน 3 เส้นทาง

การวิเคราะห์ที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระระดับนักเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตามเป็นรายห้องเรียน จำนวน 58 ห้องเรียน ได้เส้นทางอิทธิพลจำนวน 18 เส้นทาง ตามตารางที่ 12 และภาพที่ 12 นั้น การวิเคราะห์ในขั้นตอนนี้ได้พิจารณาวิเคราะห์อิทธิพลของตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อค่าอิทธิพลของตัวแปรระดับนักเรียน สำหรับการนำ

ค่าอิทธิพลของแต่ละห้องเรียนที่ปรากฏเป็นจำนวนตั้งแต่ร้อยละ 70 ของห้องเรียน มาเป็นตัวแปร ตามจะทำให้ความแปรปรวนมากพอแก่การวิเคราะห์ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2548, หน้า 63; สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์, 2548, หน้า 156) แต่เนื่องจากการนำค่าอิทธิพลของแต่ละห้องเรียนที่ปรากฏเป็นจำนวนตั้งแต่ร้อยละ 70 ของห้องเรียน ซึ่งมีทั้งหมด 58 ห้องเรียน มาเป็นตัวแปรตามในการวิจัยครั้งนี้ได้เส้นทางอิทธิพลที่ยังไม่สอดคล้องกับทฤษฎีระบบ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแปรป้อนเข้า ตัวแปรกระบวนการ และตัวแปรผลผลิต ผู้วิจัยจึงนำค่าอิทธิพลของและห้องเรียนที่ปรากฏเป็นจำนวนตั้งแต่ร้อยละ 50 ของห้องเรียนมาเป็นตัวแปรตามเพื่อทำให้มีความแปรปรวนมากพอแก่การวิเคราะห์และสอดคล้องกับทฤษฎีระบบ พบว่ามี 3 เส้นทาง ประกอบด้วยเส้นทางอิทธิพลดังต่อไปนี้

Y2Y1 หมายถึง ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

Y3X2 หมายถึง ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

Y4Y3 หมายถึง ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

รายละเอียดเส้นทางอิทธิพลทั้ง 3 เส้นทางดังกล่าวนี้ เส้นทางใดปรากฏอยู่ในห้องเรียนใดดูจากตารางที่ 12

ค่าอิทธิพลของเส้นทางระดับนักเรียนทั้ง 3 เส้นทางดังกล่าวมานี้เป็นตัวแปรตามในระดับห้องเรียน โดยตัวแปรอิสระคือ ตัวแปรระดับห้องเรียนและนำค่าอิทธิพลของเส้นทางทั้ง 3 เส้นทางนี้ไปเป็นตัวแปรตามในระดับโรงเรียนด้วย

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

2.2.1 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อ Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในครั้งแรก พบว่า ค่าสถิติบางค่าที่ได้ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความสอดคล้องของโมเดล จึงทำให้ปรับโมเดล ผลการปรับครั้งสุดท้ายได้ค่าสถิติที่บ่งบอกว่าเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังภาพที่ 15

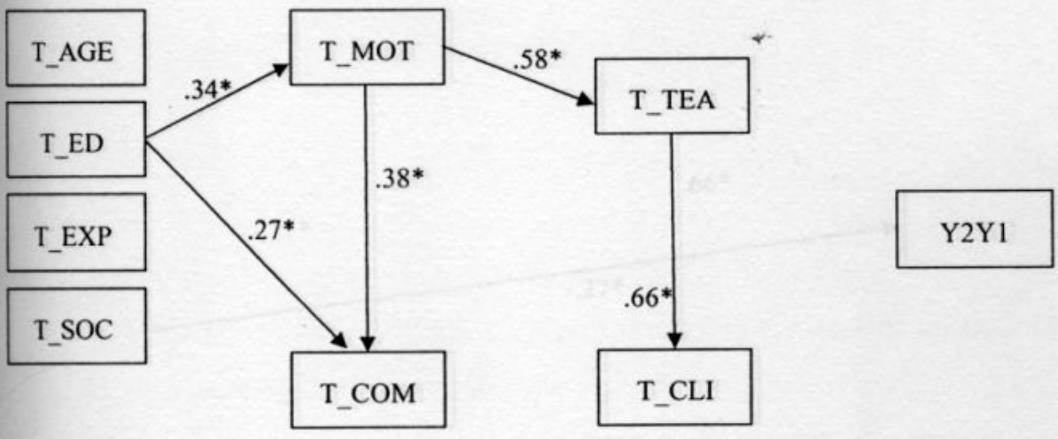

*p < .05 χ^2 = 3.64 df = 5 p-value = .60 RMSEA = .00

ภาพที่ 15 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน)

จากภาพที่ 15 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 หมายความว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของตัวแปรเจตคติต่อการเรียนซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

2.2.2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อ Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในครั้งแรก พบว่า ค่าสถิติบางค่าที่ได้ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความสอดคล้องของโมเดล จึงทำการปรับโมเดล ผลการปรับครั้งสุดท้ายได้ค่าสถิติที่บ่งบอกว่าเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังภาพที่16

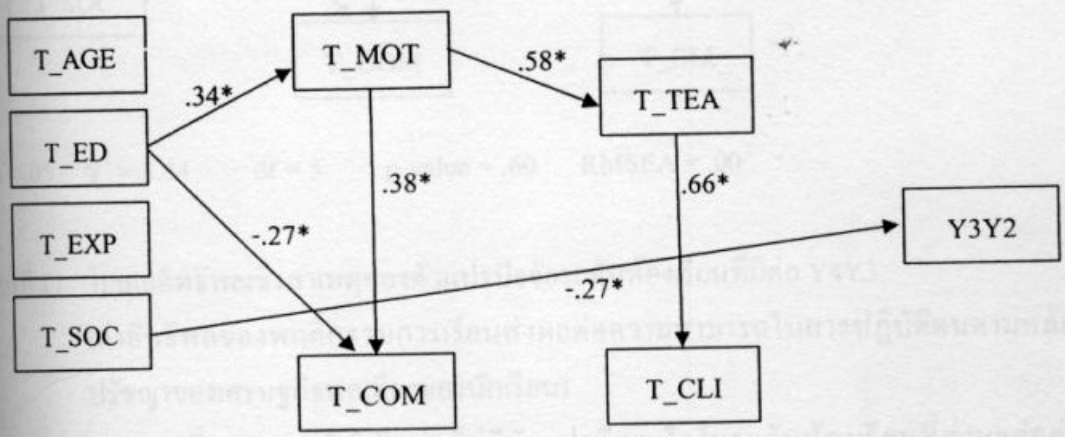

*p < .05 χ^2 = 9.70 df = 14 p-value = .78 RMSEA = .00

ภาพที่ 16 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน)

จากภาพที่ 16 แสดงให้เห็นว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูส่งผลทางตรงเชิงลบต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 หมายความว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูส่งผลทางตรงเชิงลบต่อค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

2.2.3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลต่อ Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน) ผู้ทำวิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในครั้งแรก พบว่า ค่าสถิติบางค่าที่ได้ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความสอดคล้องของโมเดล จึงทำการปรับโมเดล ผลการปรับครั้งสุดท้ายได้ค่าสถิติที่บ่งบอกว่าเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังภาพ

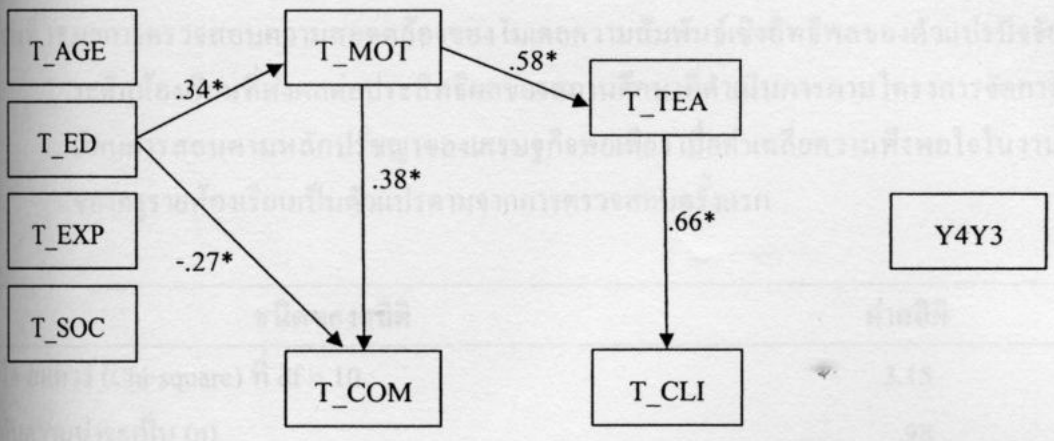

*p<.05 $\chi^2 = 3.64$ df = 5 p-value = .60 RMSEA = .00

ภาพที่ 17 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่มีต่อ Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน)

จากภาพที่ 17 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 หมายความว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของตัวแปรพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

2.3 การวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

การวิเคราะห์ปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างเป็นครู จำนวน 174 คน ซึ่งเป็นครูผู้สอนจาก 58 ห้องเรียน ผู้วิจัยหาค่าเฉลี่ยของทุกตัวแปรเป็นรายห้องเรียนแล้ววิเคราะห์หาค่าอิทธิพลของเส้นทาง ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการตรวจสอบครั้งแรก

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 10	3.15
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.98
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.99
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.94
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.03

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่าค่าไค-สแควร์มีค่าต่ำ ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ และค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ แต่มีเส้นทางอิทธิพลบางเส้นยังไม่เด่นชัดจนทำให้มีนัยสำคัญทางสถิติในการทำนาย ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลด้วยการตัดเส้นทางอิทธิพลที่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติออกทีละเส้น โดยเริ่มตัดเส้นทางที่ไม่มีนัยสำคัญต่ำสุดออกก่อน แล้วตรวจสอบค่าสถิติที่ได้ จากนั้นจึงพิจารณาตัดเส้นทางอิทธิพลอื่นๆ ออกทีละเส้นตามลำดับความไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเพื่อให้ได้เป็นโมเดลประหยัด (Parsimony Model) ผู้วิจัยปรับโมเดลจนได้โมเดลที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์มากที่สุด ผลการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายปรากฏดังตารางที่ 19

ตารางที่ 19 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 12	10.85
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.54
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.95
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.88
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.08

จากตารางที่ 19 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูง ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่าค่าไค-สแควร์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .54) ขณะที่ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนและค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .95 และ .88 ตามลำดับ จะเห็นว่าค่าดัชนีทั้งสองเข้าใกล้เกณฑ์ที่กำหนดคือ 1.00 ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .08 ซึ่งเข้าใกล้เกณฑ์ที่กำหนดคือ เข้าใกล้ 0.00 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกันมาก แสดงว่าโมเดลที่ปรับครั้งสุดท้ายมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตามจากการปรับครั้งสุดท้าย ปรากฏดังภาพที่ 18

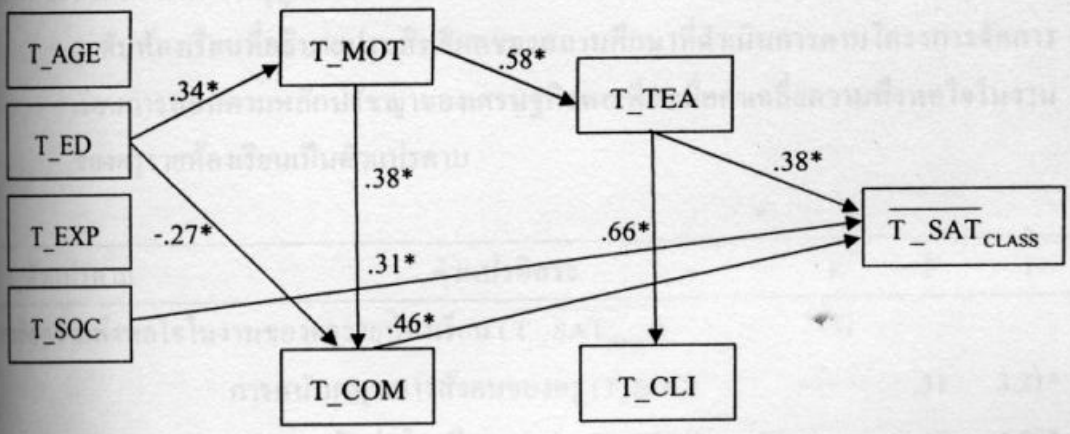

*p<.05 $\chi^2 = 10.85$ df = 12 p-value = .54 RMSEA = .00

ภาพที่ 18 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

จากการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายในรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม ผลปรากฏดังตารางที่ 20

ตารางที่ 20 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลเส้นทางของตัวแปรปัจจัยเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	R^2	P	t
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน ($\overline{T_SAT_{class}}$)		.51		
	การสนับสนุนทางสังคมของครู (T_SOC)		.31	3.31*
	ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (T_COM)		.46	4.80*
	พฤติกรรมการสอนของครู (T_TEA)		.38	3.93*
บรรยากาศการเรียนการสอน (T_CLI)		.44		
	พฤติกรรมการสอนของครู (T_TEA)		.66	6.59*
พฤติกรรมการสอนของครู (T_TEA)		.33		
	แรงจูงใจในการทำงานของครู (T_MOT)		.58	5.24*
ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู (T_COM)		.15		
	วุฒิการศึกษาของครู (T_ED)		-.27	-2.01*
	แรงจูงใจในการทำงานของครู (T_MOT)			2.89*
แรงจูงใจในการทำงานของครู (T_MOT)		.12		
	วุฒิการศึกษาของครู (T_ED)		.34	2.68*

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากความผูกพันต่อโรงเรียนของครูมากที่สุด รองลงมา คือ พฤติกรรมการสอนของครู และสนับสนุนทางสังคมของครู หมายความว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูมาก พฤติกรรมการสอนของครูดี การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครูดี ส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจในงานมาก ตัวแปรทั้งสามตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 51.00

บรรยากาศการเรียนการสอน ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครู หมายความว่า พฤติกรรมการสอนของครูดีส่งผลให้บรรยากาศการเรียนการสอนดี พฤติกรรมการสอนของครูสามารถอธิบายความแปรปรวนบรรยากาศการเรียนการสอนได้ร้อยละ 44.00

พฤติกรรมการสอนของครู ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู หมายความว่า ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมากส่งผลให้มีพฤติกรรมการสอนดี โดยแรงจูงใจในการทำงานของครูสามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมการสอนของครูได้ร้อยละ 33.00

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู หมายความว่า ครูที่มีแรงจูงใจในการทำงานมากส่งผลให้มีความผูกพันต่อโรงเรียนมาก ส่วนวุฒิการศึกษาของครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงลบต่อความผูกพันต่อโรงเรียนของครู หมายความว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงส่งผลให้มีความผูกพันต่อโรงเรียนน้อย ตัวแปรทั้งสองตัวสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้ร้อยละ 15.00

แรงจูงใจในการทำงานของครู ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากวุฒิการศึกษาของครู หมายความว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงส่งผลให้ครูมีแรงจูงใจในการทำงานมาก โดยวุฒิการศึกษาของครูสามารถอธิบายความแปรปรวนแรงจูงใจในการทำงานของครูได้ร้อยละ 12.00

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 อิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพล		
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน		
	DE	IE	TE
อายุของครู	-	-	-
วุฒิการศึกษาของครู	-	.01	.01
ประสบการณ์การสอนของครู	-	-	-
การสนับสนุนทางสังคมของครู	.31*	-	.31*
แรงจูงใจในการทำงานของครู	-	.39*	.39*
ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู	.46*	-	.46*
พฤติกรรมการสอนของครู	.38*	-	.38*
บรรยากาศการเรียนการสอน	-	-	-

*p < .05

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน คือ ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู พฤติกรรมการสอนของครู และการสนับสนุนทางสังคมของครู ส่วนแรงจูงใจในการทำงานของครูมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูมากที่สุด รองลงมาคือ วุฒิการศึกษาของครู ตัวแปรอื่นๆ นอกนั้นไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน

3. ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง .

การวิเคราะห์ระดับนี้เป็นการวิเคราะห์ ระดับที่ 3 ที่มุ่งวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตัวแปรระดับโรงเรียน ได้แก่ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กระบวนการบริหารโครงการ วัฒนธรรมโรงเรียน และบรรยากาศโรงเรียน ส่วนตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาที่

ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 1)ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน 2) ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติจากตัวแปรระดับนักเรียนอีก 3 เส้นทาง 3) ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู 4) ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และ 5) ความสามารถในการจัดการทรัพยากร ผู้วิจัยกำหนดโมเดลตามสมมุติฐานที่แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปรากฏดังภาพที่ 19

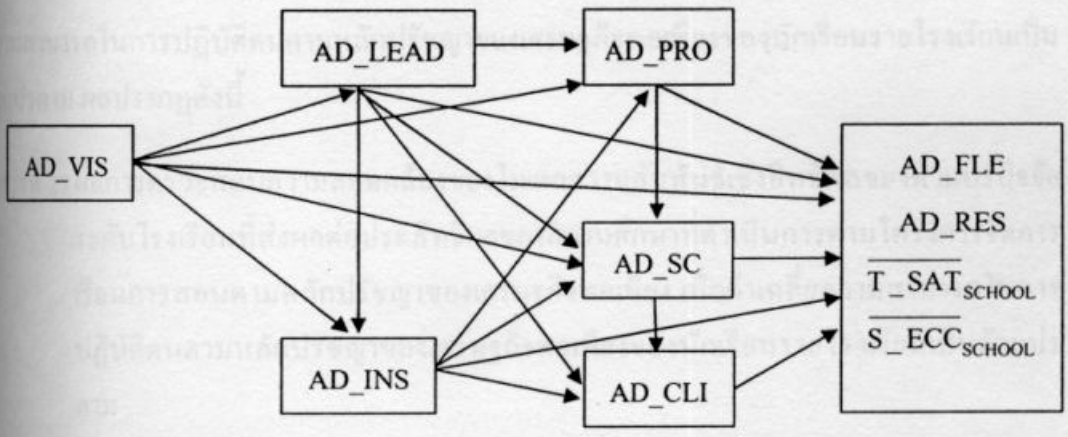

ภาพที่ 19 โมเดลตามสมมุติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากโมเดลตามภาพที่ 19 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของโมเดลตามสมมุติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 4 แบบ คือ

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติจากตัวแปรระดับนักเรียน จำนวน 3 เส้นทาง

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวแปรและความสามารถในการจัดการทรัพยากรเป็นตัวแปรตาม

ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 22 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 2	10.26
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.01
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.93
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.09
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.04

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูงมาก ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .01) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเท่ากับ .93 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .09 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .04 เมื่อพิจารณาค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าค่าสถิติบางตัวยังมีค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบโมเดลตามสมมุติฐานตามภาพที่ 19 ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลแล้วตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลใหม่จนได้โมเดลครั้งสุดท้ายที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังตารางที่ 23

ตารางที่ 23 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้าย

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 5	7.06
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.22
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.94
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.81
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.06

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าค่อนข้างต่ำ ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .22) แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .94 และ .81 ตามลำดับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .06 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าโมเดลที่ปรับครั้งสุดท้ายมีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้าย ปรากฏดังภาพที่ 20

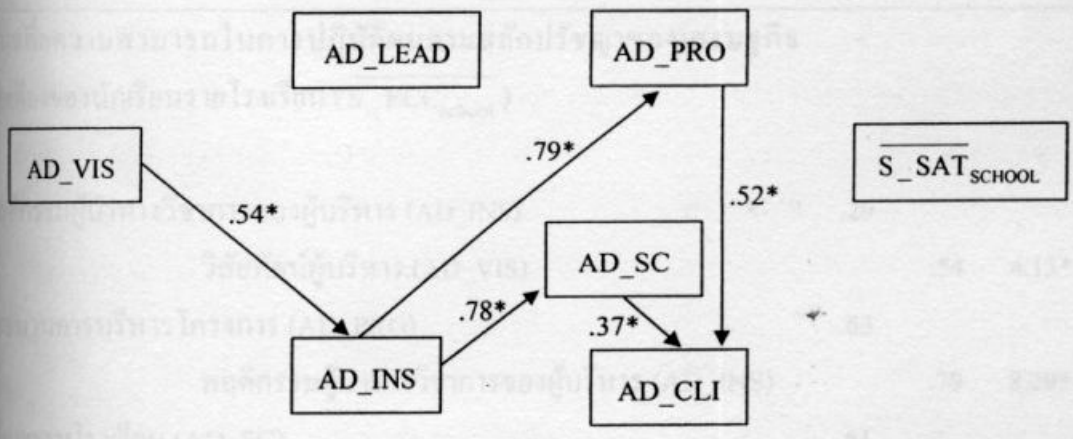

*p<.05 $\chi^2 = 7.06$ df = 5 p-value = .22 RMSEA = .10

ภาพที่ 20 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

จากการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายในรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม ผลปรากฏดังตารางที่ 24

ตารางที่ 24 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	R^2	P	t
ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียน ($\overline{S_ECC_{school}}$)	-	-		
	-		-	-
พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.29		
	วิสัยทัศน์ผู้บริหาร (AD_VIS)		.54	4.13*
กระบวนการบริหารโครงการ (AD_PRO)		.63		
	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.79	8.29*
วัฒนธรรมโรงเรียน (AD_SC)		.61		
	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.78	7.96*
บรรยากาศโรงเรียน (AD_CLI)		.64		
	กระบวนการบริหารโครงการ (AD_PRO)		.52	4.33*
	วัฒนธรรมโรงเรียน (AD_SC)		.37	3.06*

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์สูงส่งผลให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการสูง ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการได้ร้อยละ 29.00

กระบวนการบริหารโครงการได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการสูงส่งผลให้บริหารโครงการดี ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนกระบวนการบริหารโครงการได้ร้อยละ 63.00

วัฒนธรรมโรงเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการสูงส่งผลให้มีวัฒนธรรมโรงเรียนแข็งแกร่งมาก ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนวัฒนธรรมโรงเรียนได้ร้อยละ 61.00

บรรยากาศโรงเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการมากที่สุด รองลงมาคือ วัฒนธรรมโรงเรียน หมายความว่า โรงเรียนที่มีกระบวนการบริหารโครงการดี มีวัฒนธรรมโรงเรียนแข็งแกร่งมากส่งผลให้บรรยากาศโรงเรียนดี ตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายความแปรปรวนบรรยากาศโรงเรียนได้ร้อยละ 64.00

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังตารางที่ 25

ตารางที่ 25 ค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพล		
	ค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียน		
	DE	IE	TE
วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	-	-	-
ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัล	-	-	-
พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	-	-	-
กระบวนการบริหารโครงการ	-	-	-
วัฒนธรรมโรงเรียน	-	-	-
บรรยากาศโรงเรียน	-	-	-

จากตารางที่ 25 แสดงให้เห็นว่าไม่มีตัวแปรใดในระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติจากตัวแปรระดับนักเรียน จำนวน 3 เส้นทาง

การวิเคราะห์ขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยนำค่าอิทธิพลของเส้นทางของตัวแปรระดับนักเรียนที่มีนัยสำคัญจำนวน 3 เส้นทางที่ใช้เป็นตัวแปรตามระดับห้องเรียนมาวิเคราะห์เป็นตัวแปรตามในระดับโรงเรียนเพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนตัวใดบ้างที่มีอิทธิพลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางทั้ง 3 เส้นทาง ประกอบด้วยเส้นทางอิทธิพลดังต่อไปนี้

Y2Y1 หมายถึง ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

Y3Y2 หมายถึง ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

Y4Y3 หมายถึง ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

รายละเอียดเส้นทางอิทธิพลทั้ง 3 เส้นทางดังกล่าวนี้ เส้นทางใดปรากฏอยู่ในห้องเรียนใดดูจากตารางที่ 12

ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อ Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในครั้งแรก พบว่า ค่าสถิติบางค่าที่ได้ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความสอดคล้องของโมเดล จึงทำการปรับโมเดล ผลการปรับครั้งสุดท้ายได้ค่าสถิติที่บ่งบอกว่าเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังภาพที่ 21

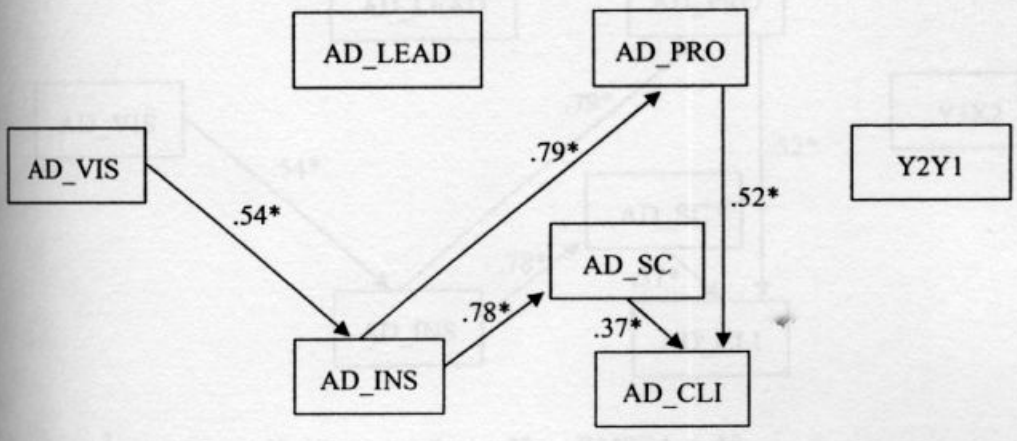

*p < .05 χ^2 = 7.06 df = 5 p-value = .22 RMSEA = .10

ภาพที่ 21 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีต่อ Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน)

จากภาพที่ 21 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 หมายความว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อ Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในครั้งแรก พบว่า ค่าสถิติบางค่าที่ได้ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความสอดคล้องของโมเดล จึงทำการปรับโมเดล ผลการปรับครั้งสุดท้ายได้ค่าสถิติที่บ่งบอกว่าเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังภาพที่ 22

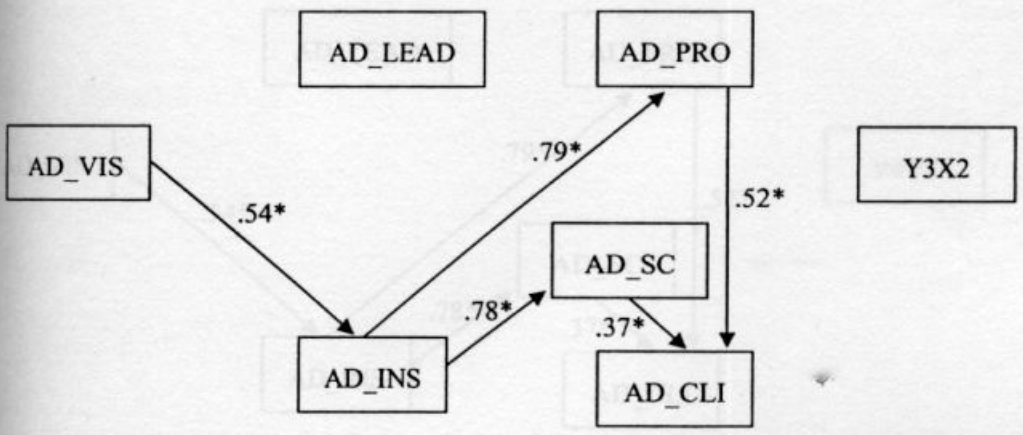

*p<.05 χ^2 = 7.06 df = 5 p-value = .22 RMSEA = .10

ภาพที่ 22 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีต่อ Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน)

จากภาพที่ 22 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 หมายความว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อ Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในครั้งแรก พบว่า ค่าสถิติบางค่าที่ได้ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ความสอดคล้องของโมเดล จึงทำการปรับโมเดล ผลการปรับครั้งสุดท้ายได้ค่าสถิติที่บ่งบอกว่าเป็นโมเดลที่มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังภาพที่ 23

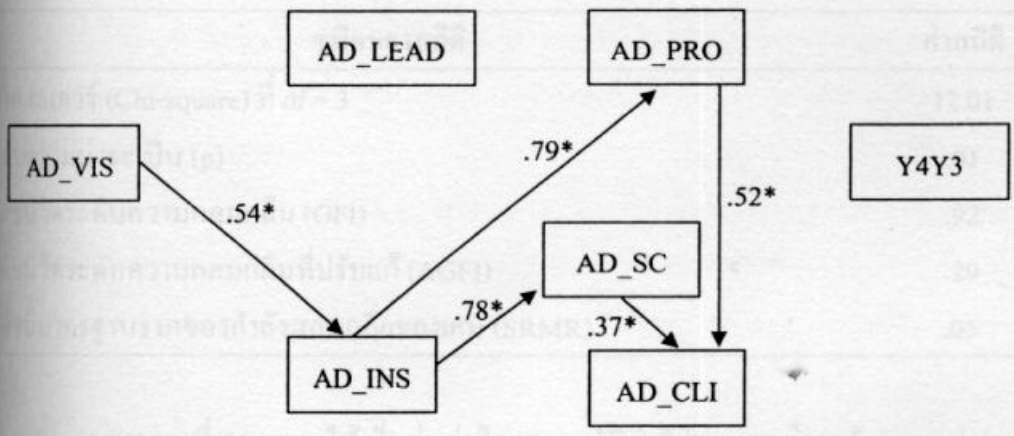

*p<.05 $\chi^2 = 7.06$ df = 5 p-value = .22 RMSEA = .10

ภาพที่ 23 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีต่อ Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน)

จากภาพที่ 23 แสดงให้เห็นว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4 Y3 หมายความว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนซึ่งเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม ผลปรากฏดังนี้

ตารางที่ 26 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม จากการตรวจสอบครั้งแรก

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 3	12.01
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.01
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.92
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.29
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.05

จากตารางที่ 26 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูงมาก ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .01) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเท่ากับ .92 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .29 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าค่าสถิติบางตัวยังมีค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบโมเดลตามสมมุติฐานตามภาพที่ 19 ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลแล้วตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลใหม่จนได้โมเดลครั้งสุดท้ายที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังตารางที่ 27

ตารางที่ 27 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้าย

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 13	12.00
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.53
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.92
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.84
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.06

จากตารางที่ 27 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าค่อนข้างต่ำ ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .53) ขณะที่ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .92 และ .84 ตามลำดับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของ

กำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .06 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าโมเดลที่ปรับครั้งสุดท้ายมีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้ายปรากฏดังภาพที่ 24

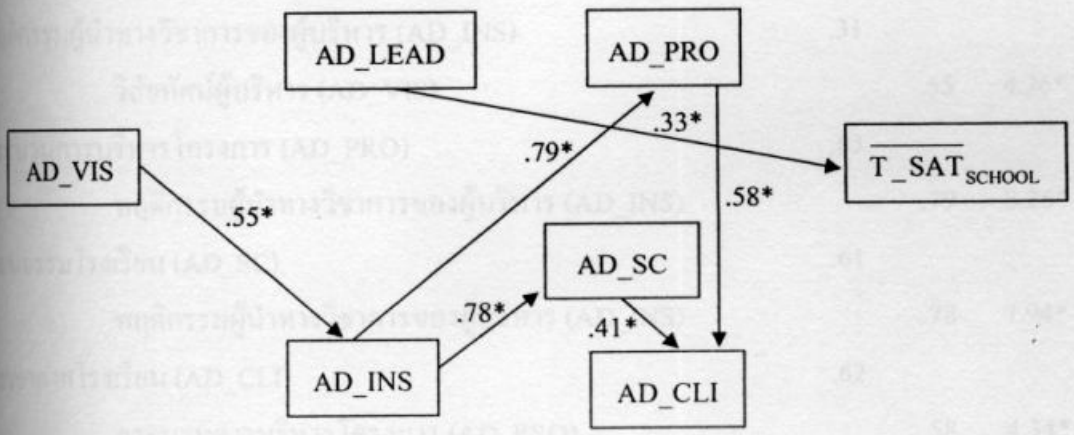

*p < .05 χ^2 = 12.00 df = 13 p-value = .53 RMSEA = .00

ภาพที่ 24 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

จากการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายในรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม ผลปรากฏดังตารางที่ 28

ตารางที่ 28 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการสอนของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	R^2	P	t
ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในการสอนของครูรายโรงเรียน ($\overline{T_SAT_{school}}$)		.11		
	ภาวะผู้นำ (AD_LEAD)		.33	2.20*
พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.31		
	วิสัยทัศน์ผู้บริหาร (AD_VIS)		.55	4.26*
กระบวนการบริหารโครงการ (AD_PRO)		.63		
	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.79	8.26*
วัฒนธรรมโรงเรียน (AD_SC)		.61		
	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.78	7.94*
บรรยากาศโรงเรียน (AD_CLI)		.62		
	กระบวนการบริหารโครงการ (AD_PRO)		.58	4.34*
	วัฒนธรรมโรงเรียน (AD_SC)		.41	3.07*

จากตารางที่ 28 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากภาวะผู้นำโดยมีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูได้ร้อยละ 11.00

พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์สูงส่งผลให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมาก ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้ร้อยละ 31.00

กระบวนการบริหารโครงการได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมากส่งผลให้บริหารโครงการได้ดี ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนกระบวนการบริหารโครงการได้ร้อยละ 63.00

วัฒนธรรมโรงเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมากส่งผลให้มีวัฒนธรรมโรงเรียนที่แข็งแกร่งมาก ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนวัฒนธรรมโรงเรียนได้ร้อยละ 61.00

บรรยากาศโรงเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการมากที่สุด รองลงมาคือ อิทธิพลจากวัฒนธรรมโรงเรียน หมายความว่า โรงเรียนที่มีกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดี มีวัฒนธรรมโรงเรียนที่แข็งแกร่งส่งผลให้เกิดบรรยากาศโรงเรียนที่ดี ตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายความแปรปรวนบรรยากาศโรงเรียนได้ร้อยละ 62.00

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม ปรากฏดังตารางที่ 29

ตารางที่ 29 ค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพล		
	ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียน		
	DE	IE	TE
วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	-	-	-
ภาวะผู้นำ	.33*	-	.33*
พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	-	-	-
กระบวนการบริหารโครงการ	-	-	-
วัฒนธรรมโรงเรียน	-	-	-
บรรยากาศโรงเรียน	-	-	-

*p < .05

จากตารางที่ 29 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียน ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลของผู้บริหาร ตัวแปรอื่นๆ นอกนั้นไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียน

ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังนี้

3.4.1 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหาร ปรากฏดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จากการตรวจสอบครั้งแรก

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 2	10.26
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.01
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.92
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.09
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.05

จากตารางที่ 30 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูงมาก ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .01) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเท่ากับ .92 ส่วนค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .09 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าค่าสถิติบางตัวยังมีค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบโมเดลตามสมมุติฐานตามภาพที่ 19 ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลแล้วตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลใหม่จนได้โมเดลครั้งสุดท้ายที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังตารางที่ 31

ตารางที่ 31 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้าย

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 9	10.85
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.29
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.92
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.81
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.09

จากตารางที่ 31 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าค่อนข้างต่ำ ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .29) ขณะที่ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .92 และ .81 ตามลำดับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .09 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าโมเดลที่ปรับครั้งสุดท้ายมีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้าย ปรากฏดังภาพที่ 25

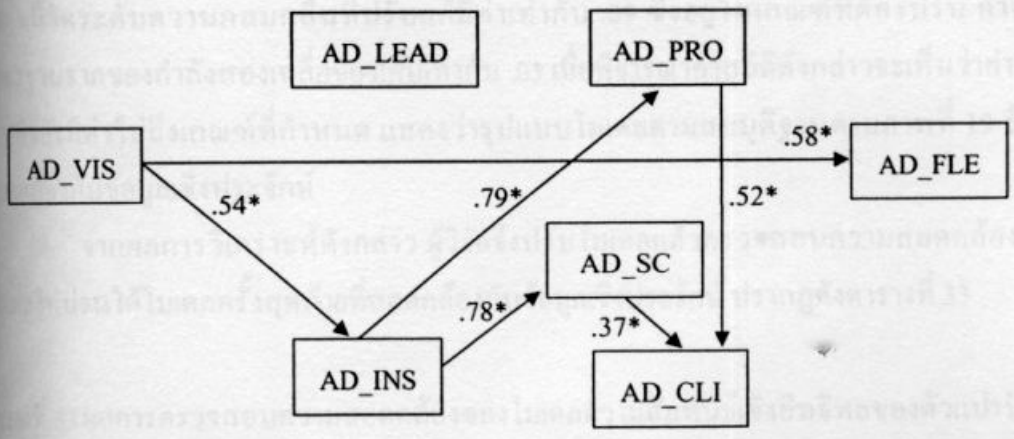

*p<.05 χ^2 = 10.86 df = 9 p-value = .29 RMSEA = .07

ภาพที่ 25 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม

3.4.2 ผลการวิเคราะห์ตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร ปรากฏดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จากการตรวจสอบครั้งแรก

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 2	10.26
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.01
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.93
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.09
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.05

จากตารางที่ 32 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูงมาก ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .01) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเท่ากับ .93 ส่วน

ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .09 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องปรับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสถิติดังกล่าวจะเห็นว่าค่าสถิติบางตัวยังมีค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่ารูปแบบโมเดลตามสมมุติฐานตามภาพที่ 19 ยังไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงปรับโมเดลแล้วตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลใหม่จนได้โมเดลครั้งสุดท้ายที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ปรากฏดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลความสัมพันธ์เชิงอิทธิพลของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้าย

ชนิดของสถิติ	ค่าสถิติ
ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) ที่ df = 8	7.66
ระดับความน่าจะเป็น (p)	.47
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI)	.94
ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ (AGFI)	.85
ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษ (SRMR)	.06

จากตารางที่ 33 แสดงให้เห็นว่า ค่าไค-สแควร์มีค่าไม่สูงมาก ค่าระดับความน่าจะเป็นบ่งชี้ว่า ค่าไค-สแควร์มีนัยสำคัญทางสถิติ (p = .47) ขณะที่ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้มีค่าเท่ากับ .94 และ .85 ตามลำดับ ค่าดัชนีมาตรฐานรากของกำลังสองเฉลี่ยของเศษเท่ากับ .06 เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด จะเห็นว่ามีค่าใกล้เคียงกัน แสดงว่าโมเดลที่ปรับครั้งสุดท้ายมีสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จากการปรับครั้งสุดท้าย ปรากฏดังภาพที่ 26

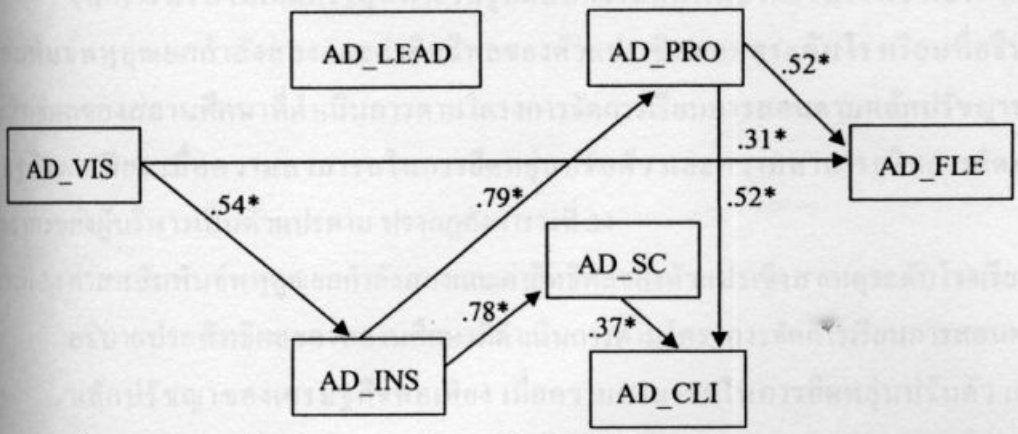

*p<.05 χ^2 = 7.66 df = 8 p-value = .47 RMSEA = .00

ภาพที่ 26 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม

เมื่อรวมผลการวิเคราะห์จากข้อ 3.4.1 และ 3.4.2 ตามภาพที่ 25 และ 26 โดยนำขนาดของอิทธิพลที่มีค่าสูงสุดมาแสดงจะได้โมเดลตามภาพที่ 27

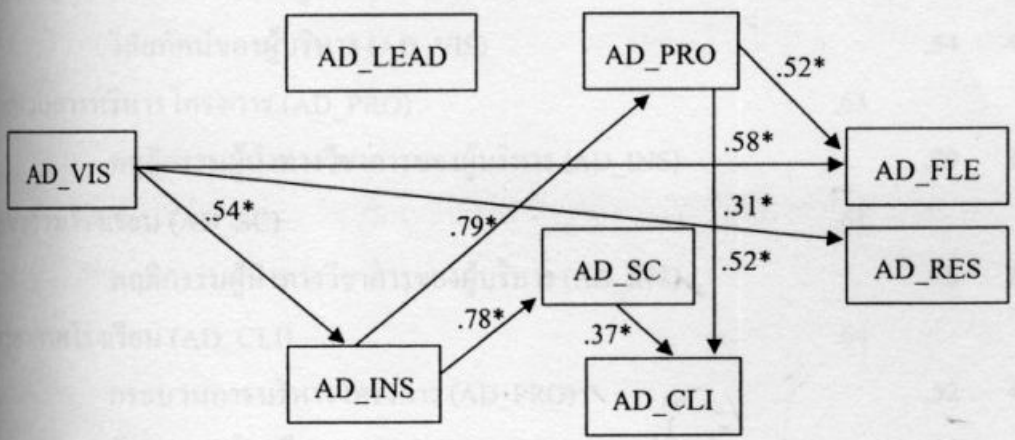

ภาพที่ 27 โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรปัจจัยระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการปรับโมเดลครั้งสุดท้ายในรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ได้ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม ปรากฏดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสองและค่าอิทธิพลของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปรตาม	ตัวแปรอิสระ	R^2	P	t
ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหาร (AD_FLE)		.34		
	วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (AD_VIS)		.58	4.59*
ความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร (AD_RES)		.50		
	วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (AD_VIS)		.31	2.52*
	กระบวนการบริหารโครงการ (AD_PRO)		.52	4.21*
พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.291		
	วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร (AD_VIS)		.54	4.13*
กระบวนการบริหารโครงการ (AD_PRO)		.63		
	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.79	8.29*
วัฒนธรรมโรงเรียน (AD_SC)		.61		
	พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (AD_INS)		.78	7.96*
บรรยากาศโรงเรียน (AD_CLI)		.64		
	กระบวนการบริหารโครงการ (AD_PRO)		.52	4.33*
	วัฒนธรรมโรงเรียน (AD_SC)		.37	3.06*

จากตารางที่ 34 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์สูง ส่งผลให้มีความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวมาก ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารได้ร้อยละ 34.00

ความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร ได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการมากที่สุด รองลงมาคือ อิทธิพลจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีกระบวนการบริหารโครงการดีมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานสูง ส่งผลให้มีความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารได้ร้อยละ 50.00

พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์สูงส่งผลให้ผู้บริหารมีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมาก ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้ร้อยละ 29.00

กระบวนการบริหารโครงการได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมากส่งผลให้บริหารโครงการได้ดี ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนกระบวนการบริหารโครงการได้ร้อยละ 63.00

วัฒนธรรมโรงเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร หมายความว่า ผู้บริหารที่มีพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการมากส่งผลให้มีวัฒนธรรมโรงเรียนที่แข็งแกร่ง ตัวแปรดังกล่าวสามารถอธิบายความแปรปรวนวัฒนธรรมโรงเรียนได้ร้อยละ 61.00

บรรยากาศโรงเรียนได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการมากที่สุด รองลงมาคือ อิทธิพลจากวัฒนธรรมโรงเรียน หมายความว่า กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดี มีวัฒนธรรมโรงเรียนที่แข็งแกร่งส่งผลให้เกิดบรรยากาศโรงเรียนที่ดี ตัวแปรทั้งสองสามารถอธิบายความแปรปรวนบรรยากาศโรงเรียนได้ร้อยละ 64.00

ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และค่าอิทธิพลรวมของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม ปรากฏดังตารางที่ 35

ตารางที่ 35 ค่าอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และค่าอิทธิพลรวม (TE) ของตัวแปรเชิงสาเหตุระดับโรงเรียนที่อธิบายประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม

ตัวแปร	ความสัมพันธ์เชิงอิทธิพล					
	ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว			ความสามารถในการจัดการทรัพยากร		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE
วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	.58*	-	.58*	.31*	.22*	.53*
ภาวะผู้นำ	-	-	-	-	-	-
พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	-	-	-	-	.41*	.41*
กระบวนการบริหารโครงการ	-	-	-	.52*	-	.52*
วัฒนธรรมโรงเรียน	-	-	-	-	-	-
บรรยากาศโรงเรียน	-	-	-	-	-	-

*p < .05

จากตารางที่ 35 แสดงให้เห็นว่า ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ตัวแปรอื่นๆ นอกนั้นไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหาร

ความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารได้รับอิทธิพลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการมากที่สุด รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และได้รับอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร และพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารผ่านกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหาร ตัวแปรอื่นๆ นอกนั้นไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร

ตอนที่ 4 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 3 ทำให้ได้โมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลายรูปแบบ เพราะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการจำแนกตัวแปรตามหลายกรณี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์ดังกล่าวมาสังเคราะห์และเสนอในรูปของโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับได้เป็น 6 โมเดล ดังนี้

1. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม

2. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม

3. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม

สำหรับโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีต่อตัวแปรระดับห้องเรียน และระดับนักเรียน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรในระดับต่ำกว่าโครงสร้างธรรมชาติของโรงเรียน โดยมีตัวแปรอิสระระดับโรงเรียนและระดับห้องเรียนเป็นตัวแปรสาเหตุ มีค่าอิทธิพลซึ่งเป็นขนาดความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรอิสระของระดับนักเรียน จำนวน 3 เส้นทางเป็นตัวแปรตาม จึงนำผลการวิเคราะห์เสนอในโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับดังนี้

4. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตาม

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน) เป็นตัวแปรตาม

5. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน) เป็นตัวแปรตาม

6. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน)

รายละเอียดผลการวิเคราะห์ มีดังนี้

1. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม

โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

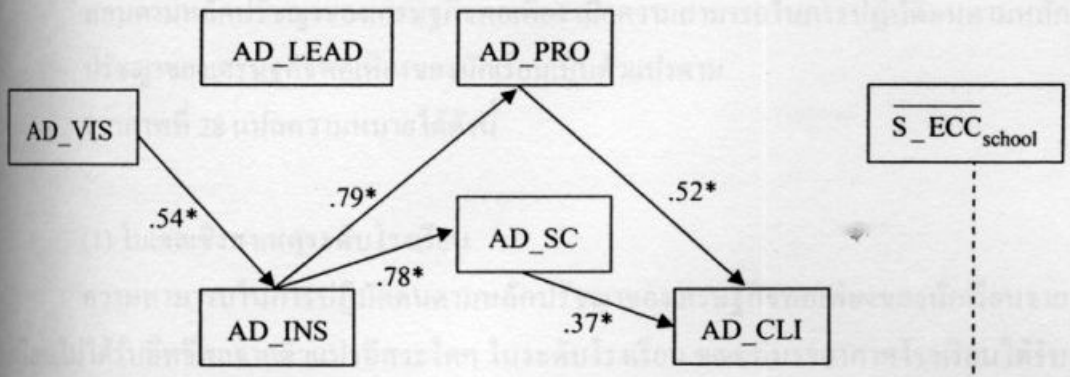

โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

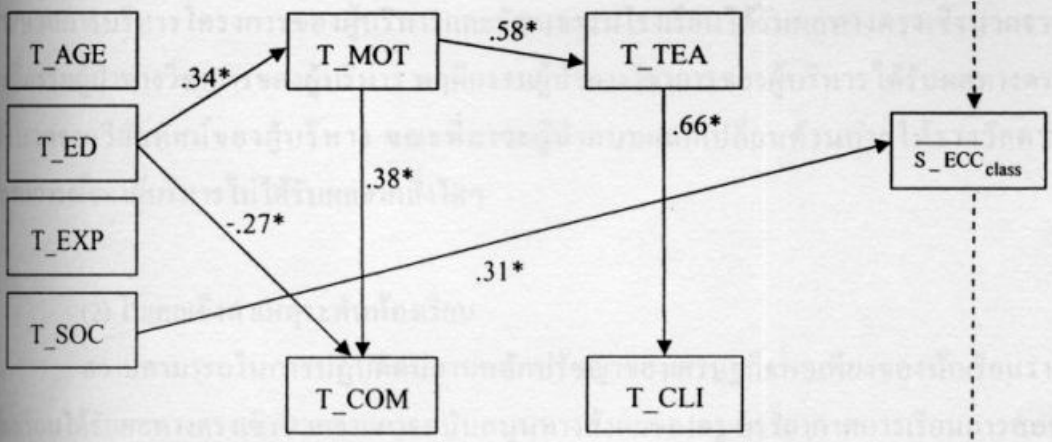

โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

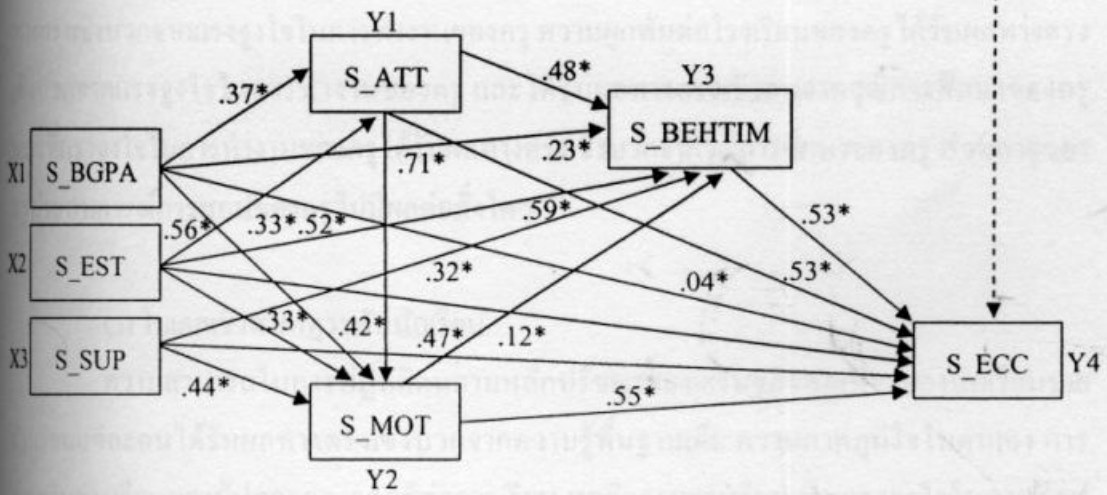

ภาพที่ 28 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม

จากภาพที่ 28 แปลความหมายได้ดังนี้

(1) โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียนไม่ได้รับอิทธิพลจากตัวแปรอิสระใดๆ ในระดับโรงเรียน ขณะที่บรรยากาศโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมองค์การ กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ขณะที่ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารไม่ได้รับผลจากสิ่งใดๆ

(2) โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากการสนับสนุนทางสังคมของครู บรรยากาศการเรียนการสอนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู และได้รับผลทางตรงเชิงลบจากวุฒิการศึกษาของครู ขณะที่แรงจูงใจในการทำงานของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวุฒิการศึกษาของครู ส่วนอายุของครูประสบการณ์การสอนของครูไม่มีผลต่อสิ่งใดๆ

(3) โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายนักเรียนแต่ละคนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิม ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความภาคภูมิใจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และความรู้

พื้นฐานเดิมของนักเรียน แรงจูงใจในการเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากเจตคติต่อการเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน โดยเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิมและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

2. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม

โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

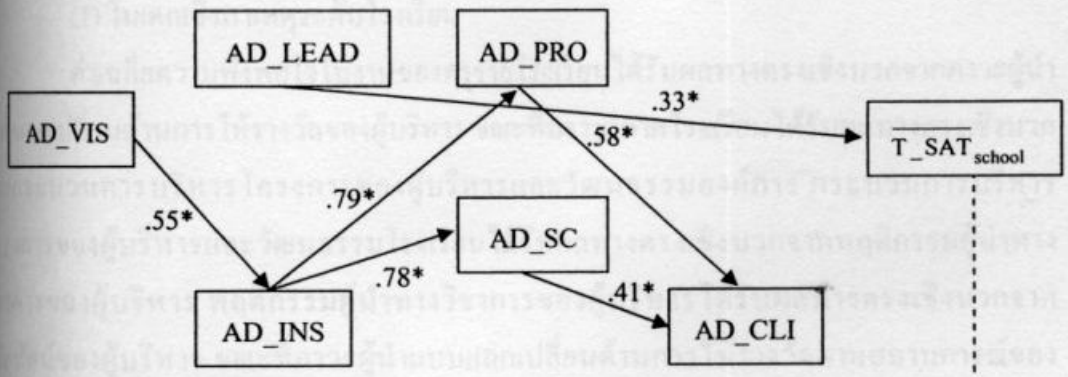

โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

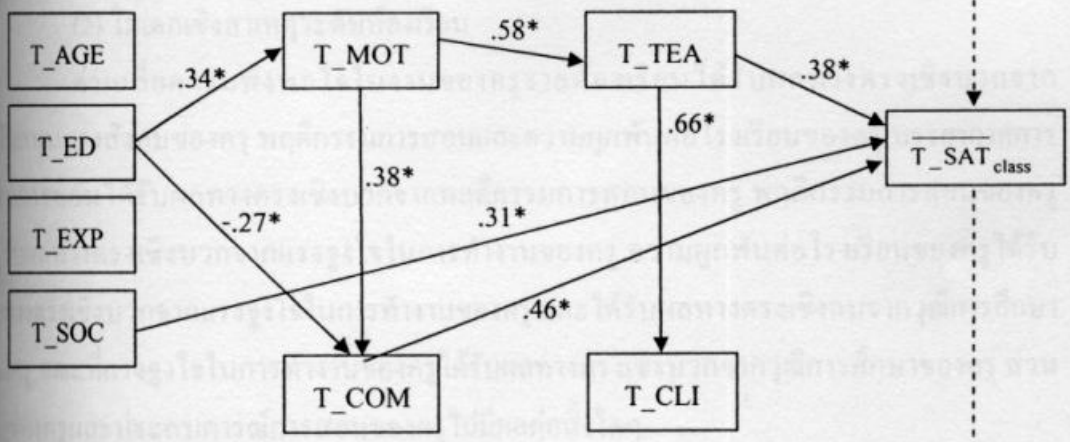

โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

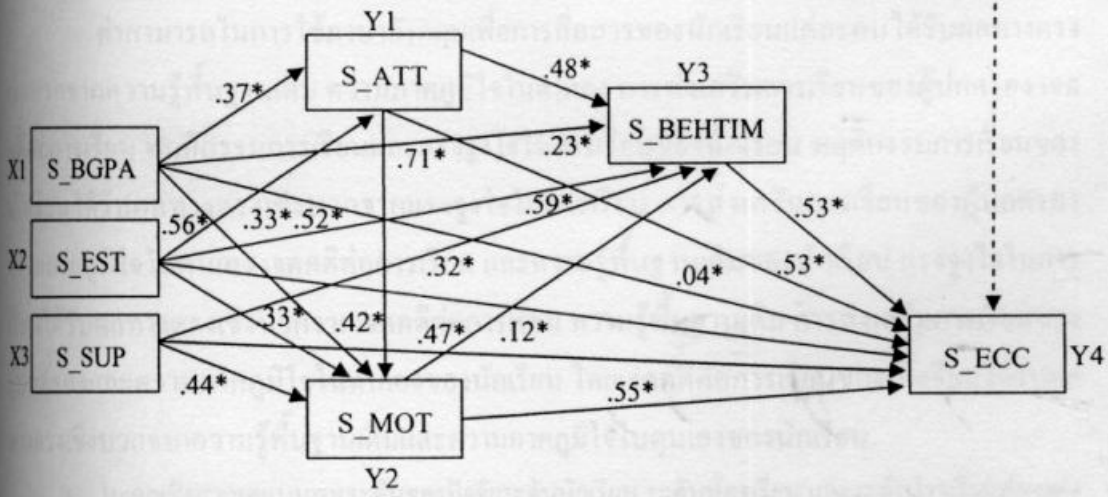

ภาพที่ 29 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม

จากภาพที่ 29 แปลความหมายได้ดังนี้

(1) โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลของผู้บริหาร ขณะที่บรรยากาศโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมองค์การ กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ขณะที่ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารไม่ได้รับผลจากสิ่งใดๆ

(2) โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากสนับสนุนทางสังคมของครู พฤติกรรมการสอนและความผูกพันต่อโรงเรียนของครู บรรยากาศการเรียนการสอนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู และได้รับผลทางตรงเชิงลบจากวุฒิการศึกษาของครู ขณะที่แรงจูงใจในการทำงานของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวุฒิการศึกษาของครู ส่วนอายุของครูและประสบการณ์การสอนของครูไม่มีผลต่อสิ่งใดๆ

(3) โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

ค่าสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนแต่ละคนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิม ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความภาคภูมิใจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน แรงจูงใจในการเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากเจตคติต่อการเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน โดยเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิมและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

3. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม

โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

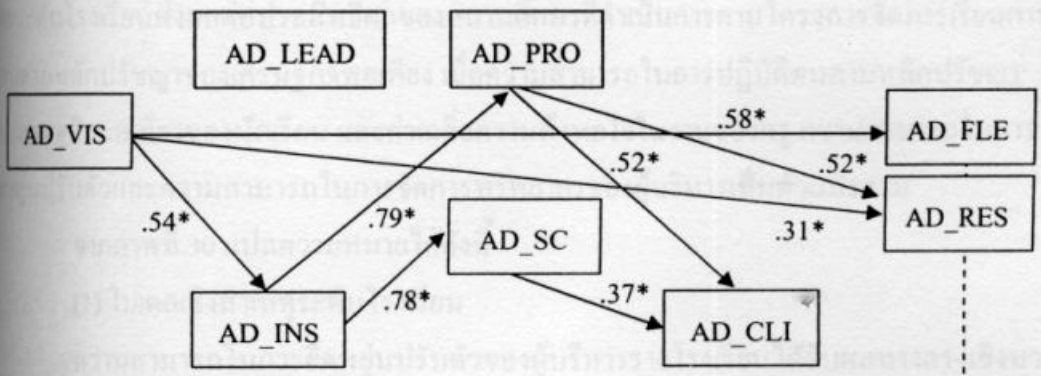

โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

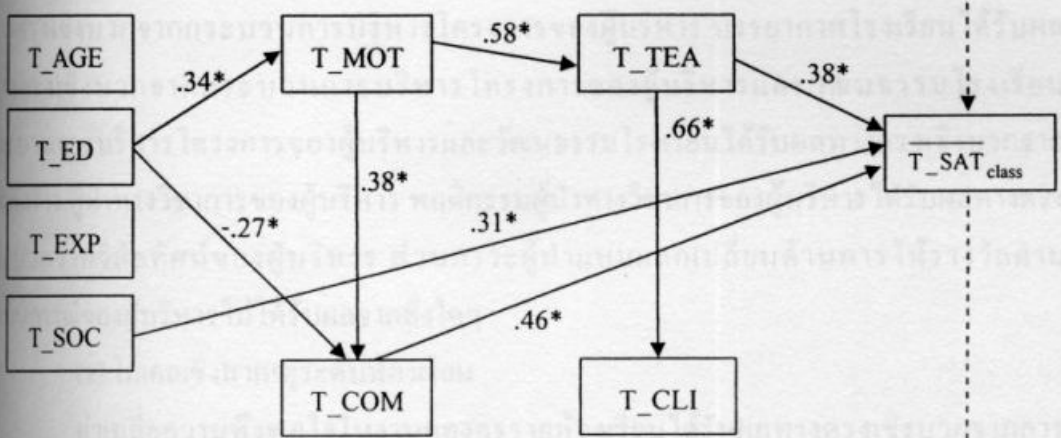

โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

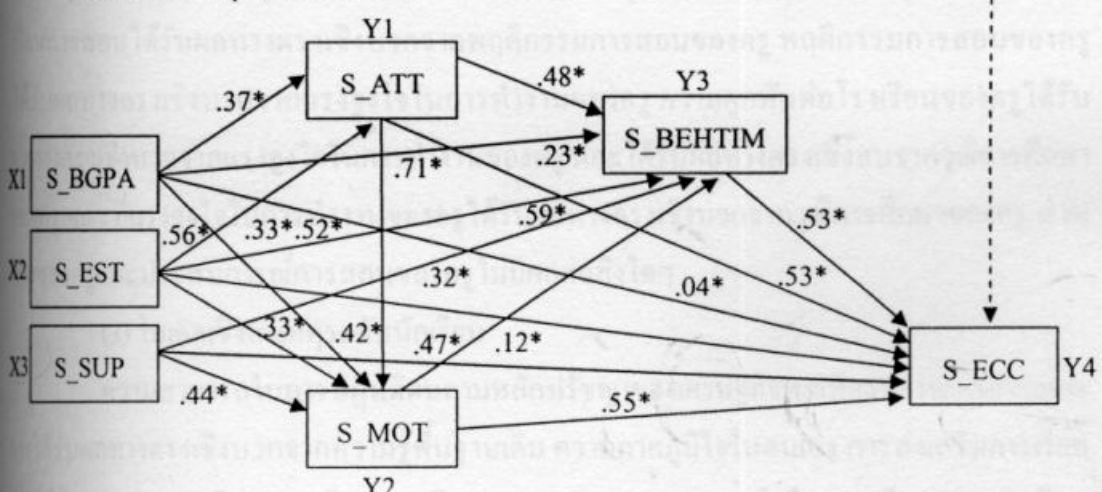

ภาพที่ 30 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครู ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม

จากภาพที่ 30 แปลความหมายได้ดังนี้

(1) โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารรายโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ขณะที่ความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหาร บรรยากาศโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียน กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ส่วนภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารไม่ได้รับผลจากสิ่งใดๆ

(2) โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากการสนับสนุนทางสังคมของครู พฤติกรรมการสอนและความผูกพันต่อโรงเรียนของครู บรรยากาศการเรียนการสอนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู และได้รับผลทางตรงเชิงลบจากวุฒิการศึกษาของครู ขณะที่แรงจูงใจในการทำงานของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวุฒิการศึกษาของครู ส่วนอายุของครูและประสบการณ์การสอนของครูไม่มีผลต่อสิ่งใดๆ

(3) โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนแต่ละคนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิม ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความภาคภูมิใจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน แรงจูงใจในการเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากเจตคติต่อการเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม

การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน โดยเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิมและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

4. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน) เป็นตัวแปรตาม

โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

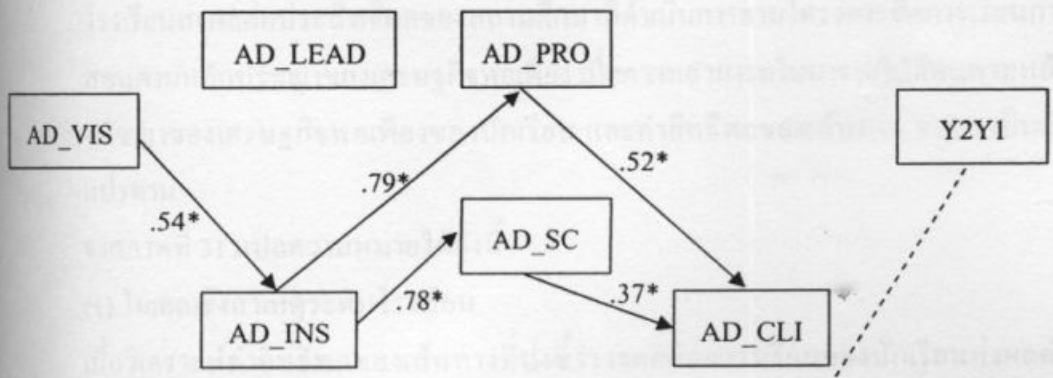

โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

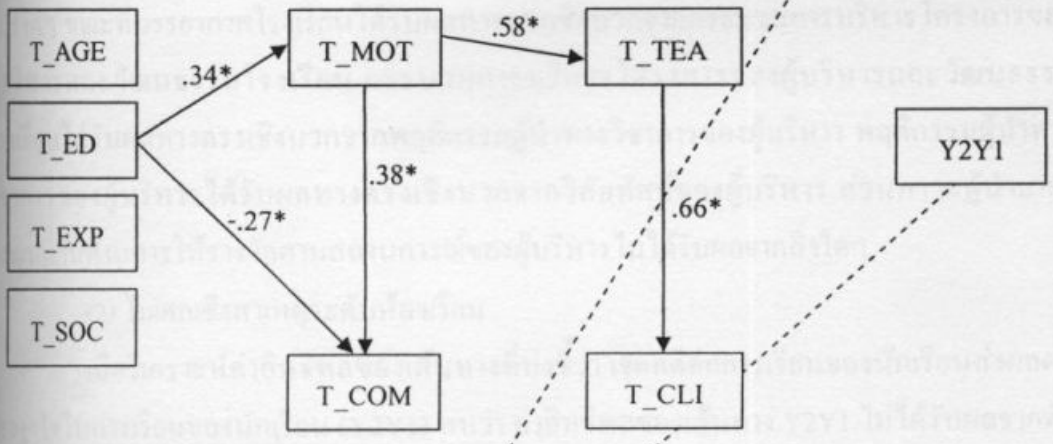

โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

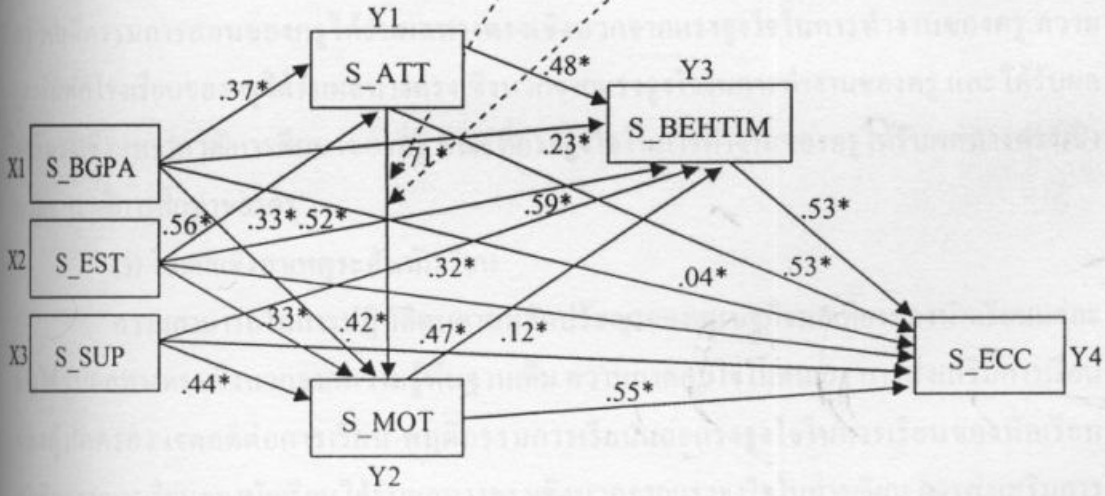

ภาพที่ 31 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 เป็นตัวแปรตาม

จากภาพที่ 31 แปลความหมายได้ดังนี้

(1) โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

เมื่อวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่บ่งชี้ว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน (Y2Y1) พบว่า ค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 ไม่ได้รับผลจากตัวแปรใดๆ ขณะที่บรรยากาศโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียน กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ส่วนภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารไม่ได้รับผลจากสิ่งใดๆ

(2) โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

เมื่อวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่บ่งชี้ว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน (Y2Y1) พบว่า ค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 ไม่ได้รับผลจากตัวแปรใดๆ ขณะที่บรรยากาศการเรียนการสอนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู และได้รับผลทางตรงเชิงลบจากวุฒิการศึกษาของครู ขณะที่แรงจูงใจในการทำงานของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวุฒิการศึกษาของครู

(3) โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนแต่ละคนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิม ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความภาคภูมิใจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน แรงจูงใจในการเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากเจตคติต่อการเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองและความภูมิใจในตนเองของนักเรียน โดยเจตคติต่อการเรียน

ของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิมและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

5. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน) เป็นตัวแปรตาม

โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

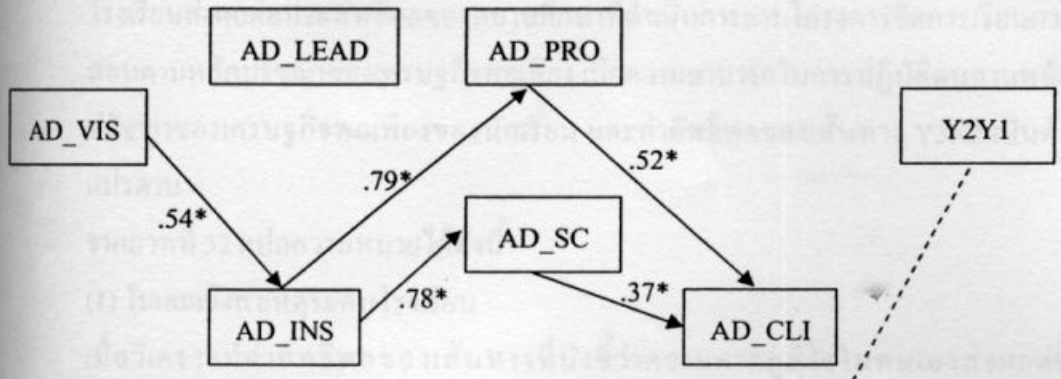

โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

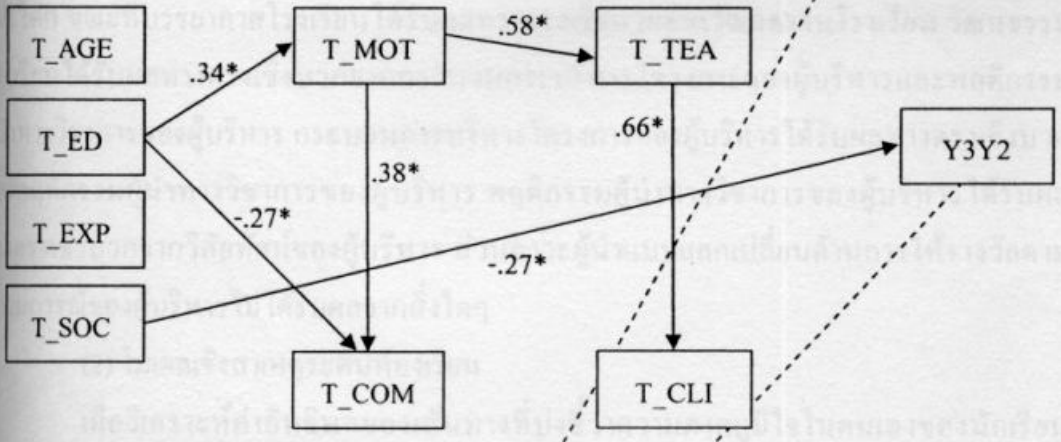

โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

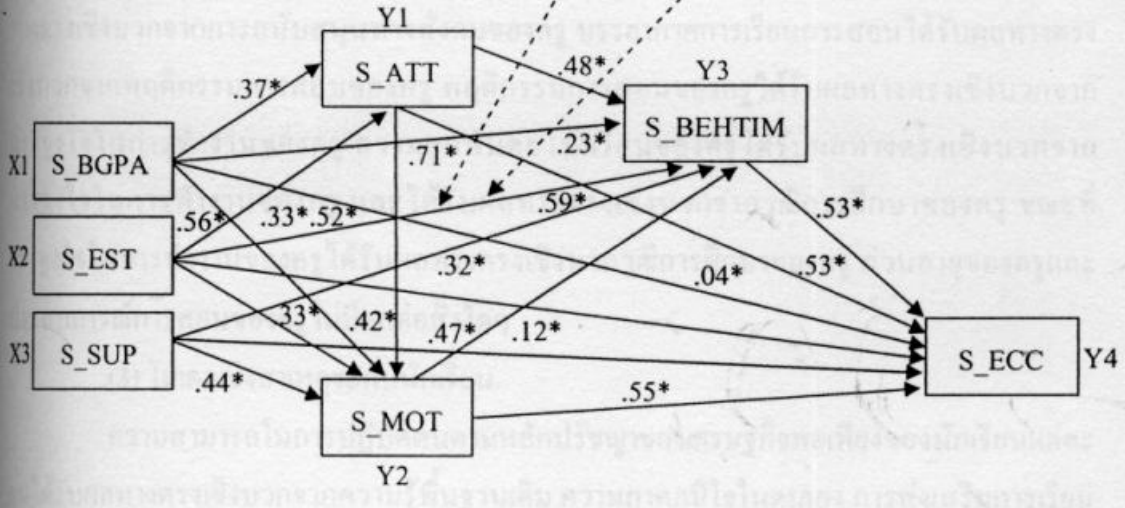

ภาพที่ 32 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 เป็นตัวแปรตาม

จากภาพที่ 32 แปลความหมายได้ดังนี้

(1) โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

เมื่อวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่บ่งชี้ว่าความภาคภูมิใจในตนเองส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (Y3X2) พบว่า ค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 ไม่ได้รับผลจากตัวแปรใดๆ ขณะที่บรรยากาศโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวัฒนธรรมโรงเรียน วัฒนธรรมโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ส่วนภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารไม่ได้รับผลจากสิ่งใดๆ

(2) โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

เมื่อวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่บ่งชี้ว่าความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน (Y3X2) พบว่า ค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 ได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากการสนับสนุนทางสังคมของครู บรรยากาศการเรียนการสอนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู และได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวุฒิการศึกษาของครู ขณะที่แรงจูงใจในการทำงานของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกวุฒิการศึกษาของครู ส่วนอายุของครูและประสบการณ์การสอนของครูไม่มีผลต่อสิ่งใดๆ

(3) โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนแต่ละคนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิม ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความภาคภูมิใจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และความรู้พื้นฐานเดิมของ

นักเรียน แรงจูงใจในการเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากเจตคติต่อการเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน โดยเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิมและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

6. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน)

โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

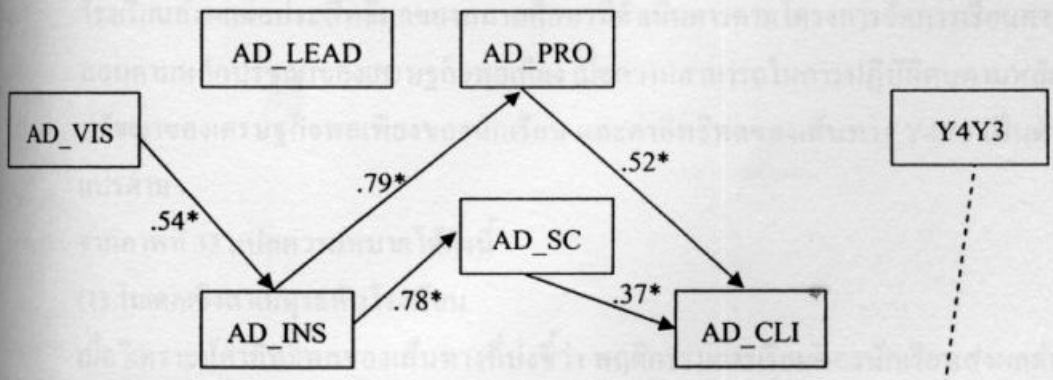

โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

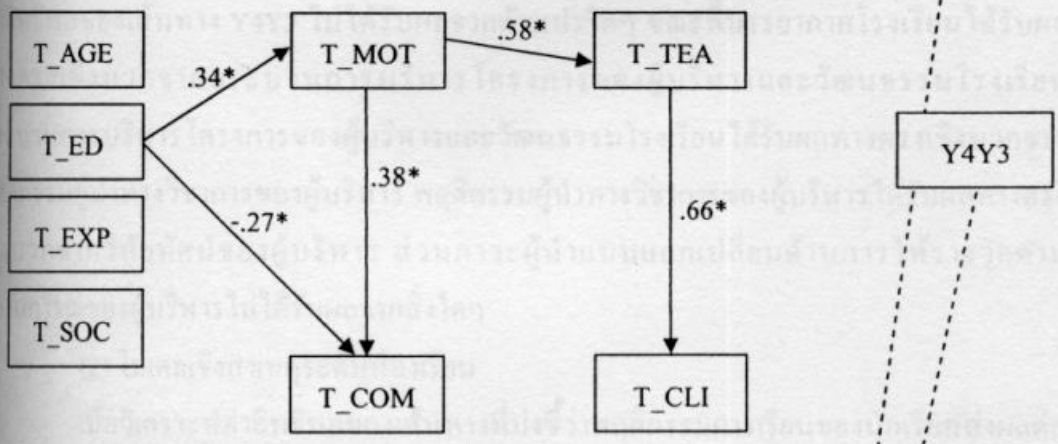

โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

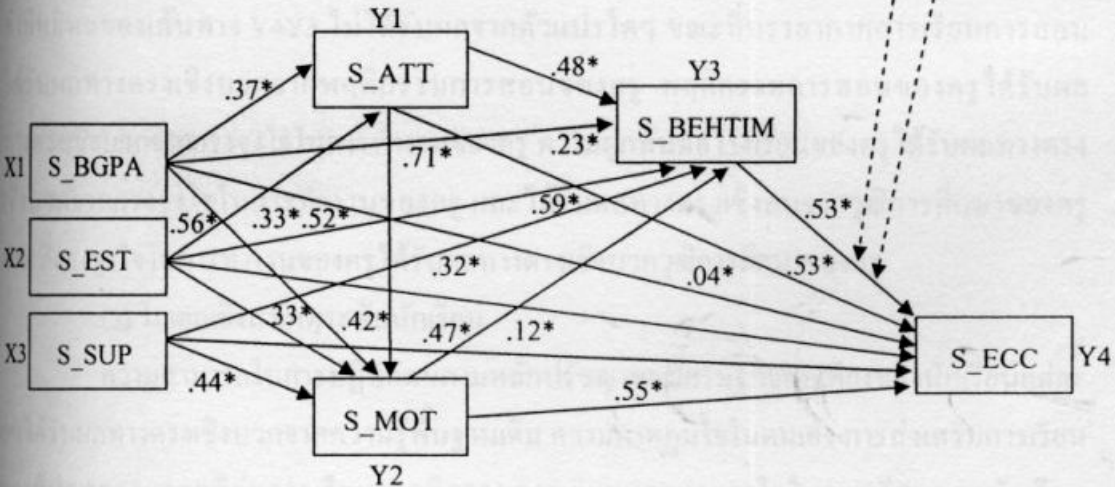

ภาพที่ 33 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน และค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 เป็นตัวแปรตาม

จากภาพที่ 33 แปลความหมายได้ดังนี้

(1) โมเดลเชิงสาเหตุระดับโรงเรียน

เมื่อวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่บ่งชี้ว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน (Y4Y3) พบว่าค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 ไม่ได้รับผลจากตัวแปรใดๆ ขณะที่บรรยากาศโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากกระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียน กระบวนการบริหารโครงการของผู้บริหารและวัฒนธรรมโรงเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ส่วนภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารไม่ได้รับผลจากสิ่งใดๆ

(2) โมเดลเชิงสาเหตุระดับห้องเรียน

เมื่อวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่บ่งชี้ว่าพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน (Y4Y3) พบว่าค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 ไม่ได้รับผลจากตัวแปรใดๆ ขณะที่บรรยากาศการเรียนการสอนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากพฤติกรรมการสอนของครู พฤติกรรมการสอนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการทำงานของครู และได้รับผลทางตรงเชิงลบจากวุฒิการศึกษาของครู ขณะที่แรงจูงใจในการทำงานของครูได้รับผลทางตรงเชิงบวกวุฒิการศึกษาของครู

(3) โมเดลเชิงสาเหตุระดับนักเรียน

ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนแต่ละคนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิม ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง เจตคติต่อการเรียน พฤติกรรมการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากแรงจูงใจในการเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง ความภาคภูมิใจในตนเอง เจตคติต่อการเรียน และความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน แรงจูงใจในการเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากเจตคติต่อการเรียน ความรู้พื้นฐานเดิม

การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน โดยเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนได้รับผลทางตรงเชิงบวกจากความรู้พื้นฐานเดิมและความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

บทที่ 5
สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มุ่งศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ค้นหาปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาด้วยการวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์เส้นทาง (Multi-Level of Path Analysis) และเพื่อสร้างโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กรอบแนวคิดการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาตัวแปรเชิงสาเหตุ 3 ระดับ คือ ปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่คาดว่าจะเป็นประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรปัจจัยระดับนักเรียน ประกอบด้วย 1) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน 2) ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน 3) เจตคติต่อการเรียนของผู้เรียน 4) การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง 5) แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน และ 6) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน 7) การใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน

ตัวแปรปัจจัยระดับห้องเรียน ประกอบด้วย 1) อายุของครู 2) วุฒิการศึกษาของครู 3) ประสบการณ์ในการสอนของครู 4) การสนับสนุนทางสังคมของครู 5) แรงจูงใจในการทำงานของครู 6) ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู 7) พฤติกรรมการสอนของครู และ 8) บรรยากาศการเรียนการสอน

ปัจจัยระดับโรงเรียน ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร 2) ภาวะผู้นำของผู้บริหาร 3) พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 4) กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร 5) วัฒนธรรมโรงเรียน และ 6) บรรยากาศโรงเรียน

โดยมีประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวแปรตามในระดับนักเรียน คือ ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ระดับห้องเรียน คือ ความพึงพอใจในงานของครู และในระดับโรงเรียน คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 44 คน ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 180 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,200 คน ในปี

การศึกษา 2551 จากสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 44 โรงเรียน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 1,424 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 3 ฉบับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากการหาความตรง และความเที่ยงที่อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามนักเรียน แบ่งเป็น 8 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน มี 1 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน มี 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน มี 10 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองนักเรียน มี 7 ข้อ ตอนที่ 5 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน มี 17 ข้อ ตอนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน มี 10 ข้อ ตอนที่ 7 แบบสอบถามการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน มี 10 ข้อ และตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน มี 15 ข้อ 2) แบบสอบถามครูผู้สอน แบ่งเป็น 7 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของครู มี 3 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครู มี 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจในการทำงานของครู มี 10 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามความผูกพันต่อโรงเรียนของครู มี 10 ข้อ ตอนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู มี 10 ข้อ ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน มี 10 ข้อ และตอนที่ 7 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของครู มี 10 ข้อ 3) แบบสอบถามผู้บริหารสถานศึกษา แบ่งเป็น 8 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร มี 10 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหาร มี 10 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ มี 10ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มี 16 ข้อ ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัฒนธรรมโรงเรียน มี 10 ข้อ ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน มี10 ข้อ ตอนที่ 7 แบบสอบถามความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว มี 7 ข้อ และตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในการจัดการทรัพยากร มี 5 ข้อ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 44 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 43 ฉบับ ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 180 ฉบับ ได้รับคืนจำนวน 174 ฉบับ และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1,200 ฉบับ ได้รับคืน 1,160 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.73 ร้อยละ 96.67 และร้อยละ 96.67 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1 ใช้การคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows (Version 15) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 และ 3 ใช้การคำนวณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและวิเคราะห์พหุระดับของการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล 8.53 (LISREL 8.53)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาประสิทธิผลเป็นรายตัวแปร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ครูมีความพึงพอใจในงานในระดับมาก ผู้บริหารมีความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรในระดับมากที่สุด

2. ปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยระดับนักเรียน พบว่า

แรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายคนมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองนักเรียน และความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ขณะเดียวกันตัวแปรดังกล่าวยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายคน ยกเว้นพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลเฉพาะทางตรง

ปัจจัยระดับห้องเรียน พบว่า

การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียนเพียงตัวแปรเดียว

เมื่อค่าอิทธิพลของเส้นทางระดับนักเรียนที่มีนัยสำคัญ 3 เส้นทางเป็นตัวแปรตาม พบว่า

ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน)

การสนับสนุนทางสังคมของครูส่งผลทางตรงเชิงลบต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน)

ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน)

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการสอนของครู และการสนับสนุนทางสังคมของครู ขณะที่วุฒิการศึกษาของครูส่งผลทางอ้อมเชิงบวกผ่านแรงจูงใจในการทำงานของครูและพฤติกรรมการสอนของครู และส่งผลทางอ้อมเชิงลบผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนของครูไปยังค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน ส่วนแรงจูงใจในการทำงานของครูส่งผลทางอ้อมเชิงบวกผ่านพฤติกรรมการสอนของครูไปยังค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายห้องเรียน

ปัจจัยระดับโรงเรียน พบว่า

ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายโรงเรียน

เมื่อค่าอิทธิพลของเส้นทางระดับนักเรียนที่มีนัยสำคัญ 3 เส้นทางเป็นตัวแปรตาม พบว่า

ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y2Y1 (ค่าอิทธิพลของเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน)

ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y3X2 (ค่าอิทธิพลของความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน)

ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทาง Y4Y3 (ค่าอิทธิพลของพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน)

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในงานของครูรายโรงเรียนเพียงตัวแปรเดียว

วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเพียงตัวแปรเดียว

กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารมากที่สุด รองลงมา คือ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกผ่านพฤติกรรม

ผู้นำทางวิชาการและกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปยังความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร

3. โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยสรุปด้วยการสังเคราะห์โมเดลตามข้อเสนอของ ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001) ที่เสนอไว้ว่างานวิจัยทางการศึกษาควรคำนึงถึงโรงเรียนเป็นองค์การตามทฤษฎีระบบ ทั้งอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามในแต่ละระดับ และตัวแปรอิสระในระดับโรงเรียน ระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญจากตัวแปรในระดับนักเรียน สรุปได้ว่าโมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏดังภาพที่ 34 และใช้โมเดลตามภาพนี้ สรุปผลการวิจัยในข้อที่ 2

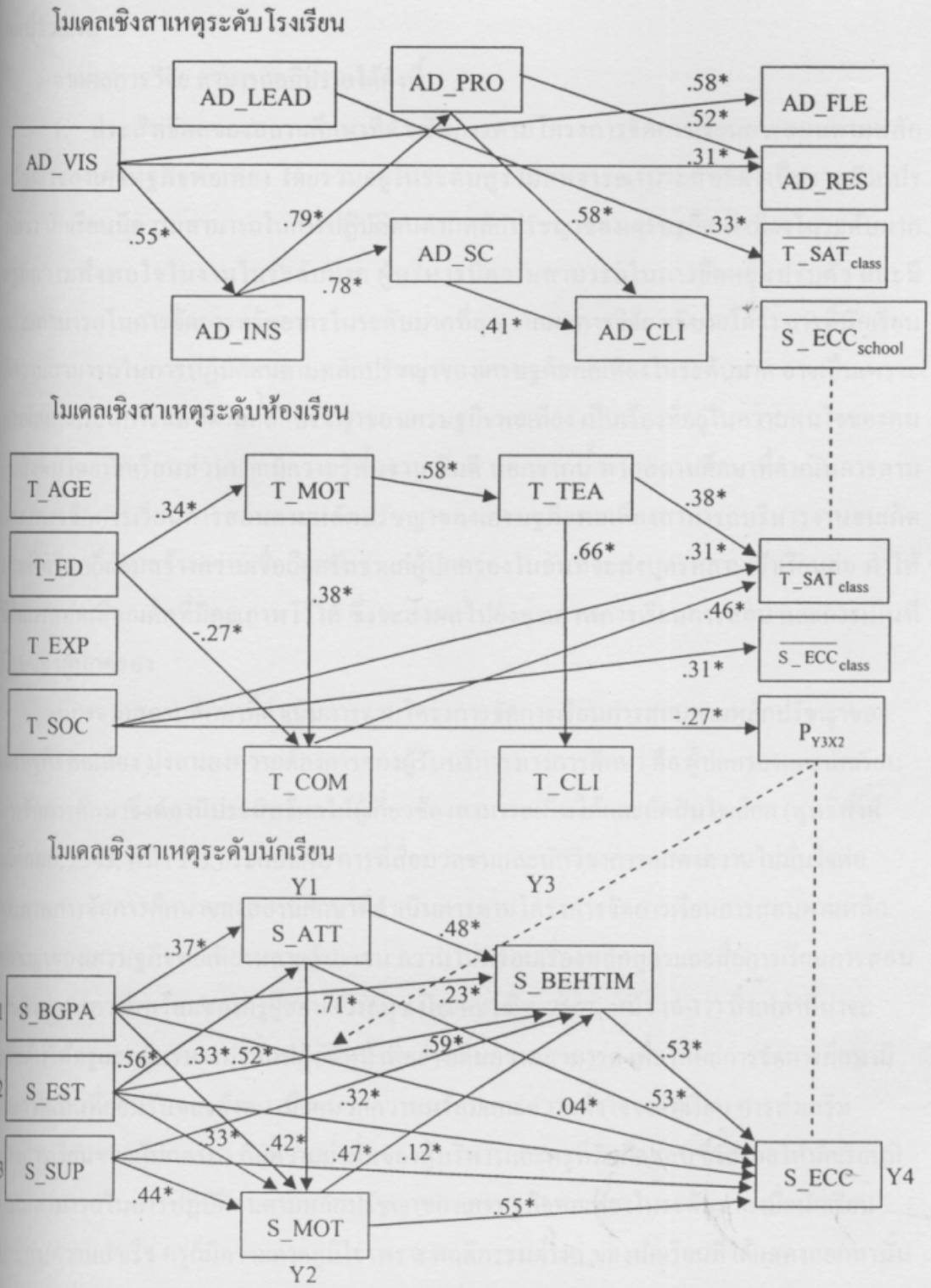

ภาพที่ 34 โมเดลเชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับสูง เมื่อพิจารณาประสิทธิผลเป็นรายตัวแปร พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ครูมีความพึงพอใจในงานในระดับมาก ผู้บริหารมีความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว และมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรในระดับมากที่สุด จากผลการวิจัย อธิบายได้ว่า การที่นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนในสังคมโดยนักเรียนส่วนมากมีความรู้พื้นฐานเดิมดี นอกจากนี้ หากสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถบริหารงานจนเกิดประสิทธิผลก็ย่อมสร้างความเชื่อถือศรัทธาแก่ผู้ปกครองในอันที่จะส่งบุตรหลานเข้าเรียนต่อ ทำให้มีโอกาสคัดเลือกเด็กที่มีคุณภาพไว้ได้ ซึ่งจะส่งผลไปยังคุณภาพการเรียนการสอน และการเป็นที่นิยมของผู้ปกครอง

เนื่องจากสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มุ่งสนองความต้องการของผู้รับบริการทางการศึกษา คือ ผู้ปกครองและนักเรียน การจัดการศึกษาจึงต้องมีประสิทธิผลให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถเห็นได้และตัดสินใจเลือก (สุทธิพงศ์ ยงค์กมล, 2543, หน้า 21) ประกอบกับ การที่สื่อมวลชนและนักวิชาการแสดงความไม่มั่นใจต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลายด้าน เช่น ความไม่พร้อมเรื่องหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน คุณภาพและความพร้อมของครูผู้สอน (วีระนุช ปิณฑะวณิช, 2547, หน้า 16-17) สิ่งเหล่านี้น่าจะกระตุ้นให้ครูและผู้บริหารมุ่งมั่นปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ผลการจัดการศึกษามีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของสังคม เมื่อผนวกความพร้อมและความตั้งใจของผู้เรียน การส่งเสริมทางการเรียนของผู้ปกครอง กับความมุ่งมั่นของผู้บริหารและครูที่รับผิดชอบ จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก เมื่อนักเรียนประสบความสำเร็จ ครูก็มีความภาคภูมิใจ เพราะพฤติกรรมต่างๆ ของนักเรียนที่ได้แสดงออกมานั้นมีผลและเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนอีกด้วย (Hoy & Miskel, 1991, p.383; 2001, pp. 297, 339) ผลการวิจัยที่พบว่า ครูมีความพึงพอใจในงานในระดับมาก อธิบายได้ว่า การที่สื่อมวลชนและนักวิชาการแสดงความไม่มั่นใจต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียง น่าจะท้าทายให้ผู้บริหารกระตือรือร้นจัดหาสื่อเอกสารตำรา ส่งเสริมพัฒนาครูยิ่งขึ้น ท้าทายให้ครูมุ่งมั่นตั้งใจสอนมากขึ้น (Robbins, 1998, p. 152) ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลการเรียนดี มีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาก ซึ่งเป็นความสำเร็จของผู้เรียนถือเป็นความสำเร็จจากการทำงานหนักของผู้สอน ครูจึงมีความพึงพอใจในงานในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามเหตุผลดังกล่าวและเป็นไปตามสมมุติฐาน ดังนั้นประสิทธิผลของโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีจะต้องสร้างความพึงพอใจในงานของครูให้เกิดขึ้นมากๆ โดยการสร้างความรู้สึกศรัทธา ความไว้วางใจ ให้ผลตอบแทนต่างๆ ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีความเชื่อมโยงกัน รวมทั้งการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียน นอกจากนี้การบริหารจัดการเกี่ยวกับสภาพการทำงาน นโยบายและโอกาสความก้าวหน้าของครู ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความพึงพอใจในการทำงานเป็นอย่างยิ่ง (Owens, 1991, p. 135)

ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ที่มีการเปลี่ยนแปลงเชื่อมโยงด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการปฏิรูปการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียน ภาษาอังกฤษจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในสังคมของการเรียนรู้ที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร สืบค้นหาความรู้ในแหล่งข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ด้วยเหตุที่สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระยะการเริ่มต้นประกอบกิจการ จึงอยู่ในสภาพแวดล้อมที่จะต้องปรับตัวและแสวงหาทรัพยากร เพื่อให้อยู่รอดและมีการดำเนินงานที่ส่งผลให้เกิดประสิทธิผลได้ (Robbins, 1990) จากประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. อยู่ในระดับสูงเป็นไปตามข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยงประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับต่างๆ ของผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากประสิทธิผลระดับนักเรียนอยู่ในระดับดีและระดับห้องเรียนคือครูอยู่ในระดับดีเช่นกัน ถือว่าเป็นผลมาจากการบริหารจัดการ โดยระดับโรงเรียนคือ ผู้บริหารโรงเรียน เพราะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงใช้ความสามารถเพื่อการพัฒนา (กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ, 2536, หน้า 16) การที่องค์การจะสามารถดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการคาดการณ์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปนั่นคือ ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีความสนใจติดตามและนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสถาบัน รวมถึงการจัดการอย่างต่อเนื่องในการดำเนินงานต่างๆ ในองค์การ (กรรณิกา เจิมเทียมชัย, 2538, หน้า 234) จากผลการวิจัยครั้งนี้ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการยืดหยุ่นปรับตัวและจัดการทรัพยากรเป็นผู้ที่มีความสามารถมากที่สุด ดังนั้น การที่จะทำให้โรงเรียนมีประสิทธิผลดีจะต้องบริหารจัดการทรัพยากรและปรับโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมบริหารงานบุคคลให้ครูมีความ

พึงพอใจในงานของตนเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานก่อให้เกิดประสิทธิผลดี คือ นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินงานตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ปัจจัยระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนมีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยข้อ 1 และข้อ 2 ที่กำหนดว่า ปัจจัยระดับนักเรียนระดับห้องเรียน และระดับโรงเรียนมีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสัมพันธ์ตามโมเดลพหุระดับ จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายแยกเป็นระดับและเรียงตามตัวแปร ได้ดังนี้

ปัจจัยระดับโรงเรียน

เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม พบว่า ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับโรงเรียนมีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนจะมากหรือน้อยไม่ได้มีสาเหตุมาจากปัจจัยระดับโรงเรียน สาเหตุที่ผลการวิจัยเป็นอย่างนี้ อาจเป็นเพราะนักเรียนที่สนใจในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนักเรียนที่มีความรู้พื้นฐานดี นักเรียนจึงตั้งใจเรียนและมุ่งมั่นศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางการเรียนที่ดีที่สุด ดังนั้น ทั้งคุณลักษณะของผู้บริหารและปัจจัยอื่นๆ ในระดับโรงเรียนจึงไม่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน ซึ่งอาจต้องมีการศึกษาอิทธิพลของตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในเชิงลึกต่อไป เพื่อประโยชน์ของการพัฒนาการจัดการศึกษาตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริง เพราะพฤติกรรมทางการเรียน คือ ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นเป้าหมายหลักของการดำเนินงานตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นประสิทธิผลของโครงการ

เมื่อความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานของครูเพียงตัวแปรเดียว ส่วนวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรมโรงเรียนและบรรยากาศ

โรงเรียนไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความพึงพอใจในงานของครู สำหรับผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 และเป็นไปตามหลักการวิเคราะห์พหุระดับ เพราะตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับห้องเรียนได้รับอิทธิพลจากตัวแปรที่เป็นปัจจัยระดับโรงเรียนซึ่งเป็นตัวแปรที่อยู่ในระดับที่สูงกว่า แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู อธิบายได้ว่า ลักษณะของผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ เป็นลักษณะการบริหารที่มีการให้แรงเสริมที่เหมาะสม เมื่อผู้ตามปฏิบัติงานตามข้อตกลง ทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายตามต้องการ (Bass, 1985; Bass & Avolio, 1990, p. 15)

เมื่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหารเพียงตัวแปรเดียว ส่วนภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรมโรงเรียน และบรรยากาศโรงเรียน ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหาร ผลการวิจัยที่พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง . จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวของผู้บริหาร อธิบายได้ว่า การที่ผู้บริหารมีความสามารถในการกำหนดวิธีคิด สามารถวางแผนกำหนดแนวทาง มองเห็นภาพการปฏิบัติงานของโรงเรียนในอนาคตโดยภาพนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายเชิงปริมาณและคุณภาพการศึกษา มีความเป็นไปได้ และสามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติงานให้เกิดมาตรฐานและมีคุณภาพจะนำโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การที่สถานศึกษาที่มีความพร้อมในการจัดการศึกษาเปิดดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล จึงเกิดแนวนโยบายในการบริหารงานใหม่ๆ มีการวางแผนพัฒนาปรับเปลี่ยนร่วมกับครูและผู้เกี่ยวข้อง เนื่องจากโรงเรียนที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงส่วนใหญ่ยังอยู่ในช่วงระยะเวลาของการเริ่มต้นกิจการ การที่จะพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เป็นอันดับแรก และต้องมีวิสัยทัศน์ใน 3 ด้าน คือ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ และการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ โดยผู้บริหารต้องสร้าง

และเห็นคุณค่าของวิสัยทัศน์ (Hoy & Hannum, 1997, p. 304) เพื่อที่จะสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม การที่โรงเรียนจะสามารถดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารในการคาดการณ์สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไป (กรรณิกา เจิมเทียนชัย, 2538, หน้า 234-236) นั่นคือผู้บริหารต้องมีความกระตือรือร้นในการรับรู้และนำข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงไปใช้ในการวางแผน กระตุ้นริเริ่มให้มีการใช้นวัตกรรมอยู่เสมอ ยิ่งโรงเรียนใช้ความรู้ เทคนิค วิธีในการดำเนินงานสนองต่อสภาพแวดล้อมมากเท่าใด โรงเรียนก็จะปรับตัวมากขึ้นเท่านั้น (Lunenburg & Omstein, 1996, p. 44) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมจิตร อุดม (2547, หน้า 208-209) บริดจ์ (Bridges, 1992, p. 669) และ ฮอย และฮานนัม (Hoy & Hannum, 1997, p. 304) จึงสรุปได้ว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม

เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตามพบว่า กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารมากที่สุด รองลงมาคือ วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกและมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกส่งผ่านพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร และกระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหาร ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายผลเป็นรายตัวแปรดังนี้

กระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง . เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร อธิบายได้ว่า กระบวนการบริหาร โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารงานของโรงเรียนสามัญทั่วไป ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยจัดให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์ นโยบาย และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้บริหารเป็นผู้มีทักษะใน

การบริหารคน เงิน วัสดุ และการจัดการอย่างเป็นระบบ ให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหาร ทำงานเป็นทีม มีพฤติกรรมในการปฏิบัติงานด้วยการวางแผน ปฏิบัติตามแผน ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนการแก้ไขหรือดำเนินการให้เหมาะสม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิพงศ์ ยงค์กมล (2543, หน้า 278) ที่พบว่า หัวใจสำคัญของการดำเนินกิจการของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ การจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะเรื่องคนและทรัพยากร ซึ่งผู้บริหารต้องมีกลไกในการนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทั้งหมดได้รับการนำไปใช้อย่างคุ้มค่า ได้รับการเอาใจใส่ การกำกับตรวจสอบ การใช้ทรัพยากรมีอิทธิพลอย่างสูงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะการเริ่มต้นของการดำเนินงาน ดังนั้น เมื่อผู้บริหารมีทักษะในการบริหารโครงการทั้ง 4 ด้านแล้วก็จะสามารถจัดการคิดค้นสิ่งใหม่ได้ภายใต้การจัดการทรัพยากรที่มีตามศักยภาพ จึงสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร

วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 ประเด็นที่พบว่า วิสัยทัศน์มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงให้เห็นว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร อธิบายได้ว่า การบริหารงานในสถานศึกษาปัจจุบันมีกิจกรรมมากมาย มีขอบข่ายงานกว้างขวาง ต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกับแผนงาน นโยบาย ในระดับกระทรวง กรม และความต้องการของสังคม ชุมชน ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผลักดันสถานศึกษาพัฒนาก้าวหน้าสู่อนาคต ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องการจะจัดสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศนั้น จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล (Sergiovanni, 1984, p. 7) มีความสามารถในการวางแผนเพื่ออนาคต กำหนดเป้าหมายขององค์การที่ชัดเจน สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องและสภาพแวดล้อมทั้งสภาพแวดล้อมภายนอกและสภาพแวดล้อมในองค์การจะส่งผลให้องค์การได้รับความสนับสนุนทรัพยากรจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้อง ดังจะเห็นได้ว่าผู้ปกครองนักเรียนนิยมส่งลูกหลานเข้าเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป้าหมายที่ว่าลูกหลานของตนจะมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้เป็นอย่างดี จึงให้การช่วยเหลือ สนับสนุน

ทรัพยากรด้านต่างๆ แก่โรงเรียน นอกจากนี้ การที่ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการกำหนดเป้าหมายการดำเนินโครงการที่ชัดเจนจะสามารถใช้เป็นแนวทางในการกำกับ ติดตามการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดสรรทรัพยากร นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับและได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ประเสริฐ บัณฑิศักดิ์ (2540, หน้า 129) ที่พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการแสวงหาทรัพยากรและการกำกับติดตามการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ผลการวิจัยพบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ผ่านกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปยังประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง . เมื่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหารเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 อธิบายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานไว้อย่างชัดเจน เน้นการทำงานที่ต้องมีการวางแผน และเน้นผลผลิตที่มุ่งให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจร่วมกับครูในการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับวิชาการ มีการวางแผนที่ดี มุ่งผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย ทำให้ผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการ ได้ใช้ความรู้ความสามารถและทักษะด้านวิชาการสามารถนำและบริหารบุคคลเพื่อให้การดำเนินกิจการทางวิชาการบรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ (Smith, 1997 cited in Blasé & Blasé, 1999, p. 351) โดยผ่านกระบวนการบริหารโครงการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับงบประมาณ บุคคล วิชาการ และการบริหารทั่วไป โดยผู้บริหารมีความสามารถในการจัดหาและใช้ทรัพยากรบุคคล เงิน วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีต่างๆ อย่างเหมาะสมคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้การดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้น ผู้บริหารที่เป็นผู้นำทางวิชาการย่อมบริหารงานวิชาการผ่านกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้ดี เนื่องจากเป็นผู้มีความคิดลุ่มลึกและมีวิสัยทัศน์กว้างไกลในการบริหารโครงการ และส่งผลให้มีความสามารถในการจัดการทรัพยากรเพื่อให้เกิดประสิทธิผลต่อโครงการ

พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปยังความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากร อธิบายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจร่วมกับครูในการดำเนินงานในโรงเรียนเกี่ยวกับวิชาการ การพัฒนาการเรียนการสอน นำความรู้และเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการและการบริหารโรงเรียน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ พัฒนาโรงเรียนในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคม การปฏิรูปการศึกษาและสภาพแวดล้อมโดยทั่วๆ ไปได้เป็นอย่างดี โดยมีกลไกในการนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทั้งหมดได้รับการนำไปใช้อย่างคุ้มค่า จะเห็นว่า ผู้บริหารที่มีลักษณะผู้นำทางวิชาการเหล่านั้นย่อมส่งผลต่อกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างดี และส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความสามารถในการจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536, หน้า 228) ราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 371-372) สุทธิพงศ์ ยงค์กมล (2543, หน้า 278) พิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 309) และ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548, หน้า 259) จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความสามารถในการจัดการทรัพยากรของผู้บริหาร

ปัจจัยระดับห้องเรียน

เมื่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียน และพบว่า ตัวแปรระดับห้องเรียนอื่นๆ ได้แก่ อายุของครู วุฒิการศึกษาของครู ประสบการณ์การสอนของครู แรงจูงใจในการทำงานของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู พฤติกรรมการสอนของครูและบรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงรายห้องเรียนของนักเรียน อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะการที่ครูได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับโอกาสดี ได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ การรับรู้ข่าวสาร ข้อมูล และการร่วมกิจกรรมสังคม ทำให้เกิดความร่วมมือที่ดีในการทำงาน เกิดขวัญกำลังใจในการทุ่มเทอุทิศเวลาเพื่อการทำงาน ครูมุ่งมั่นทำการสอน ใช้วัสดุอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกต่างๆ สื่อการเรียนการสอนหลากหลาย ทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ

ส่งผลให้สัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ราชันย์ บุญธิมา (2545, หน้า 370-371) ภารดี อนันต์นาวี (2545, หน้า 122) และสมจิตร อุดม (2547, หน้า 216) จึงสรุปได้ว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู มีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

กรณีตัวแปรอื่นๆระดับห้องเรียนที่ไม่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายห้องเรียน ผู้วิจัยจึงนำค่าอิทธิพลของเส้นทางที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนมาวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรระดับห้องเรียน (ภาพที่ 15-17) พบว่า มีตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนอยู่หนึ่งตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางบนเส้น ซึ่งเส้นทางเหล่านั้นส่งอิทธิพลไปยังความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน โดยมีอิทธิพลเฉพาะทางตรง จากผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า มีตัวแปรอิสระระดับห้องเรียนที่ส่งผลทางตรงต่อค่าเฉลี่ยความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน แต่ไม่มีตัวแปรอิสระใดในระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลทางอ้อมผ่านเส้นทางอิทธิพลของตัวแปรอิสระในระดับนักเรียน หากพิจารณาตามหลักการของการวิเคราะห์พหุระดับ จะพบว่าผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับหลักการวิเคราะห์พหุระดับ เพราะการวิเคราะห์พหุระดับเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรหลายตัวที่สามารถจัดเป็นระดับได้อย่างน้อย 2 ระดับขึ้นไป โดยตัวแปรระดับเดียวกันต่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้รับผลร่วมกันจากตัวแปรระดับที่สูงกว่า (สำเริง บุญเรืองรัตน์, 2538, หน้า 58; Kerft, 1996 อ้างถึงใน ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 40-41; พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 292)

เมื่อความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม พบว่าตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานของครู ได้แก่ การสนับสนุนทางสังคมของครู ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู และพฤติกรรมการสอนของครู ส่วนตัวแปรระดับห้องเรียนที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในงานของครู ได้แก่ วุฒิการศึกษาของครู และแรงจูงใจในการทำงานของครู ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 1 ขณะที่ตัวแปรระดับห้องเรียนที่ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู ได้แก่ อายุของครู ประสบการณ์การสอนของครู และบรรยากาศการเรียนการสอน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 สามารถอภิปรายผลเป็นรายตัวแปรได้ดังนี้

อายุของครู

ผลการวิจัยพบว่า อายุของครูไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 อธิบายได้ว่า ครูที่ได้สอนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงแสดงว่าได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีความรู้และมีความสามารถทางวิชาการเหมาะสมโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลัก

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อายุของครูที่สอนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของการา (Gara, 1998, p. 98) อารีรัตน์ หิรัญโร (2532, หน้า 141) วิทยา ประยูร (2540, หน้า 98) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 295) ที่พบว่า อายุมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัณฑิต แท่นพิทักษ์ (2540, หน้า 246) พรศักดิ์ ตระกูลชีวพานิตต์ (2541, หน้า 59) ที่พบว่า อายุไม่มีผลต่อความพึงพอใจในงาน ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้ จึงสรุปได้ว่าอายุของครูไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู

วุฒิการศึกษาของครู

ผลการวิจัย พบว่า วุฒิการศึกษาของครูมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านแรงจูงใจในการทำงานและพฤติกรรมการสอนไปยังความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 อธิบายได้ว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงทำให้มีความรู้ความเข้าใจในการสอน การปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเอง สังคมยกย่องส่งเสริม มีความก้าวหน้า ส่งผลให้มีแรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น สามารถที่จะปฏิบัติงานสอนได้อย่างดี ตลอดจนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการสอน เพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนสูงสุด ทำให้ครูมีความพึงพอใจในงานของตนเองมาก เป็นผลให้ครูประสบความสำเร็จในการทำงานได้มากด้วย (Pendley, 1985, p' 98) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ การา (Gara, 1998, p. 165) พรศักดิ์ ตระกูลชีวพานิตต์ (2541, หน้า 60) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 295-296)

นอกจากนี้ยังพบว่า วุฒิการศึกษาของครูมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงลบผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนไปยังความพึงพอใจในงานของครู อธิบายได้ว่า อาจเป็นเพราะสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดสวัสดิการให้ครูผู้สอนที่สำเร็จการศึกษาทุกระดับมีโอกาสได้รับสิทธิและผลประโยชน์จากสถานศึกษาไม่แตกต่างกันแต่เนื่องจากครูที่มีระดับการศึกษาต่ำนั้นมีทางเลือกจำกัด ไม่สามารถเปลี่ยนงานได้ง่ายๆ จึงหาเหตุผลมาสนับสนุนในการทำงานอยู่ในองค์การด้วยการสร้างความรู้สึกผูกพันต่อองค์การ (Glisson & Durick, 1988 อ้างถึงใน ธนพร จงวิทยาดี, 2544, หน้า 51) ดังนั้น ครูที่มีระดับการศึกษาต่ำจะมีความผูกพันต่อองค์การสูง ในขณะที่ครูที่สำเร็จการศึกษาสูงมักมีความเชื่อว่าจะสามารถหางานใหม่ได้ง่าย จึงมีความผูกพันต่อองค์การต่ำ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของอังคณา โกสีย์สวัสดิ์ (2534) และ ศิริวรรณ ตันตราวิวัฒน์ (2530 อ้างถึงใน ธนพร จงวิทยาดี, 2544, หน้า 51) ที่พบว่า คนที่มีระดับการศึกษาสูงมีแนวโน้มผูกพันต่อองค์การต่ำ แม้ว่าหน่วยงานจะมีระบบการตอบแทนเพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานที่ดีก็ตาม อย่างไรก็ตาม แม้ครูที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีแนวโน้มความผูกพันต่อโรงเรียนต่ำ แต่เมื่อได้ปฏิบัติงานตาม

ความรู้ความสามารถและภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำให้ผลการดำเนินงานเป็นที่พึงพอใจ ดังนั้น จากผลการวิจัยนี้จึงสรุปได้ว่า วุฒิการศึกษาของครูมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู

ประสบการณ์การสอนของครู

ผลการวิจัย พบว่า ประสบการณ์การสอนของครู ไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 อธิบายได้ว่า เนื่องจากสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นโครงการค่อนข้างใหม่และบางสถานศึกษายังเปิดสอนไม่เกิน 4 ปี ดังนั้น ครูที่สอนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีประสบการณ์การสอนน้อย โดยมีค่าเฉลี่ย 2.36 ปี ขณะเดียวกัน ครูที่มีประสบการณ์การสอนน้อยอาจวิตกกังวลว่าตนเองจะสอนได้ไม่ดี อธิบายไม่ชัดเจน เกิดความคับข้องใจ ส่งผลให้ไม่มีความพึงพอใจในการทำงาน ผลการวิจัยนี้ขัดแย้งกับผลการวิจัยของสังวร งัดกระโทก (2541, หน้า 77) อารีรัตน์ หิรัญโร (2532, หน้า 141) และวิทยา ประยูร (2540, หน้า 99) ที่พบว่า ประสบการณ์การสอนมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงานของครู แต่ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของโชติ เกิดบัณฑิต (2539, หน้า 81-82) จิราภรณ์ ไทยกิ่ง (2541, หน้า 65) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 296) จึงสรุปได้ว่า ประสบการณ์การสอนของครูไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู

การสนับสนุนทางสังคมของครู

ผลการวิจัย พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง . เมื่อความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า การได้รับการสนับสนุนทางสังคมของครู เป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู อธิบายได้ว่า การที่ครูได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้ได้รับโอกาสที่ดี ได้รับการช่วยเหลือในด้านต่างๆ เกี่ยวกับการยอมรับ ความสนใจ วัตถุสิ่งของ ข้อมูลข่าวสาร การได้รับคำปรึกษาจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน จากลักษณะดังกล่าวเป็นการได้รับการสนับสนุนที่ดี ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจในงานมากยิ่งขึ้นอันเป็นประสิทธิผลของโรงเรียน (Hoy & Miskel, 2001, pp. 297, 339) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของราชันย์ บุญธิมา (2542, หน้า 370-371) ภารดี อนันต์นาวี (2545, หน้า 122) และสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548, หน้า 249) จึงสรุปได้ว่า การสนับสนุนทางสังคมของครูมีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานของครู

แรงจูงใจในการทำงานของครู

ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจในการทำงานของครูมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกผ่านความผูกพันต่อโรงเรียนและพฤติกรรมการสอนไปยังความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งเป็นไป

ตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการทำงานของครู เป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู อธิบายได้ว่า เมื่อครูได้รับมอบหมายให้สอนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ถือว่าเป็นงานใหม่ที่ท้าทาย และถือว่าได้รับการยอมรับทางวิชาการ ครูจึงต้องเตรียมการสอนและศึกษาค้นคว้าอย่างมากเพื่อให้เกิดความเชื่อถือและยอมรับ จึงเป็นแรงจูงใจที่กระตุ้นให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ แรงจูงใจในการทำงานของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมการสอนของครู (ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 366) ทั้งนี้เพราะว่า ในการปฏิบัติงานของครู หากครูมีแรงจูงใจในการทำงานแล้วจะทำให้ครูสามารถที่จะปฏิบัติงานสอนได้ดี ตลอดจนมีความคิดริเริ่มใหม่ในการสอนเพื่อให้เกิดผลต่อผู้เรียนสูงสุด ส่งผลให้ประสบความสำเร็จในการทำงาน ได้รับผลตอบแทนที่ชัดเจนในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน เกิดความผูกพันต่อโรงเรียน ส่งผลให้มีความพึงพอใจในการทำงานสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่า แรงจูงใจมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการทำงาน (George & Jonce, 1999, p. 78; Hoy & Miskel, 2001, pp. 304-305) และสอดคล้องกับแนวคิดที่ว่าแรงจูงใจในการทำงานเป็นพลังกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ช่วยเร้าให้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ซึ่งส่งผลให้มีความก้าวหน้าในการทำงานและได้รับสิ่งตอบแทนจากการทำงาน (อารีรัตน์ หิรัญโร, 2532, หน้า 11; Gilmer, 1971 อ้างถึงใน ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2541, หน้า 80; Steers & Porter, 1991, pp. 20-24; McClelland, 1987) จะเห็นได้ว่า เมื่อครูมีแรงจูงใจในการทำงานจะสามารถนำไปสู่พฤติกรรมการสอนที่ดี (พรพิมล ระวันประโคน, 2545, หน้า 107) และส่งผลถึงความพึงพอใจในการทำงาน (McClelland, 1962 cited in Gibson, Ivancevich & Donnelly, 1997, p. 135) ดังนั้น แรงจูงใจในการทำงานของครูจึงมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู

ผลการวิจัย พบว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง . เมื่อความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่าความผูกพันต่อโรงเรียนของครู เป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู อธิบายได้ว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูเป็นความรู้สึกของครูที่เกี่ยวข้องกับองค์การ ปรารถนาที่จะอยู่ในองค์การต่อไป (Greenberg, 1999, p.86) เป็นความรู้สึกมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับองค์การ เป็นเจตคติที่แสดงถึงความภักดีของบุคคลที่มีต่อองค์การ ต้องการมีส่วนร่วมในความสำเร็จขององค์การและมีความสุขในการทำงาน (Mowday, Porter & Steers, 1982 cited in Luthans, 1995, p.131) เป็นความเต็มใจที่บุคคลกระทำต่อองค์การเพื่อสร้างความเจริญ

ให้กับองค์การ (Steers & Porter, 1991, p.443) ผลการวิจัยนี้พบว่า ครูมีความผูกพันต่อโรงเรียนในระดับมาก และมีความพึงพอใจในงานในระดับมาก จึงส่งผลให้ครูมีความตั้งใจและเต็มใจที่จะใช้ความสามารถของตนเองทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโรงเรียน นอกจากนี้ ครูยังมีส่วนร่วมในงานของโรงเรียนจึงเกิดความผูกพันต่อโรงเรียนสูงและส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจในงาน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชาติ คงพิกุล (2537, หน้า 71) และบุญเจือ จุฑาพรรณนาชาติ (2544, หน้า 47) ที่พบว่า ความผูกพันต่อองค์การมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในการทำงานของครู โดยครูที่มีความผูกพันต่อองค์การสูง มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าครูที่มีความผูกพันต่อองค์การต่ำ จึงสรุปได้ว่า ความผูกพันต่อโรงเรียนของครูมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู

พฤติกรรมการสอนของครู

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการสอนของครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง . เมื่อความพึงพอใจในงานของครูเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการสอนของครู เป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู อธิบายได้ว่า ครูมีพฤติกรรมการสอนโดยการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนเป็นที่น่าสนใจของผู้เรียนและจัดทำแผนกการจัดการเรียนรู้ใช้สื่ออุปกรณ์ช่วยในการสอน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ครูมีความสุขในการปฏิบัติงาน ภาระหน้าที่ที่ปฏิบัติไม่มากเกินความสามารถและได้ทำการสอนตรงตามความถนัดและความสามารถของตนเอง ทำให้ครูมีความพอใจ เกิดความพึงพอใจในงานของครูที่ปฏิบัติก่อให้เกิดประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างดี (บัณฑิต แท่นพิทักษ์, 2540, หน้า 15) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุญเรือน หมั้นทรัพย์ (2538, หน้า 54) และสุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548, หน้า 250) จึงสรุปได้ว่า พฤติกรรมการสอนของครู มีอิทธิพลทางตรงต่อความพึงพอใจในงานของครู

บรรยากาศการเรียนการสอน

ผลการวิจัย พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 อธิบายได้ว่าบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพแวดล้อมภายในชั้นเรียนที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน หรือระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเรียนอย่างมีชีวิตชีวา ดังนั้น บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีทำให้เกิดแรงจูงใจที่กระตุ้นให้ครูอยากสอนมากขึ้น ส่งผลให้ครูมีความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น (ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 11) แต่จากผลการวิจัยนี้ พบว่า บรรยากาศการเรียนการสอนไม่ส่งผลต่อความพึงพอใจในงานของครู อาจเป็นเพราะครูมุ่งสร้างความเป็น

นักวิชาการให้นักเรียนมาก มุ่งให้นักเรียกได้เรียนรู้องค์ความรู้ใหม่ๆ แต่เนื่องจากบรรยากาศการเรียนการสอนส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสาร ซึ่งนักเรียนต้องร่วมอภิปรายในเนื้อหาที่เรียนซึ่งกันและกันตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อาจทำให้นักเรียนขาดความสนใจไม่กระตือรือร้นในการเรียน และอาจมีเจตคติที่ไม่ดีต่อผู้สอน จากความมุ่งมั่นของครูดังกล่าวส่งผลให้ครูกังวลและเครียด จึงสรุปได้ว่า บรรยากาศการเรียนการสอนไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในงานของครู

ปัจจัยระดับนักเรียน

เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม พบว่า แรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายคนมากที่สุด รองลงมาคือ พฤติกรรมการเรียน เจตคติต่อการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และความรู้พื้นฐานเดิม ขณะเดียวกันตัวแปรดังกล่าวยังมีอิทธิพลทางอ้อมเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนรายคน ยกเว้นพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลเฉพาะทางตรง ผลการวิจัยดังกล่าวสามารถอภิปรายเป็นรายตัวแปรตามลำดับดังนี้

แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจในการเรียนเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อธิบายได้ว่า การที่นักเรียนเข้ามาเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แสดงว่ามีแรงจูงใจในการเรียนสูง เพราะเป็นการเรียนที่ไม่ง่ายนัก ต้องมานะอดทน จึงจะสำเร็จการศึกษา ซึ่งแรงจูงใจนี้ส่งผลให้ตั้งใจเรียน มุ่งศึกษาค้นคว้า ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างดี มุ่งมั่นตั้งใจเพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนด ส่งผลให้เรียนได้ดี (พิมพ์อร สดเอี่ยม, 2547, หน้า 289) การมีแรงจูงใจในการเรียนสูงส่งผลให้ใช้เวลาในการเรียนเพิ่มขึ้น และนำมาซึ่งพฤติกรรมทางการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แมคเคลแลนด์ (McClelland, 1980 อ้างถึงในสุขุม มูลเมือง, 2539, หน้า 58) และ ศุภวรรณ พันธุ์ภักดี (2542, หน้า 9) ที่ว่า การเรียนรู้จะประสบความสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับระดับแรงจูงใจในการเรียน ถ้าผู้เรียน

มีแรงจูงใจในการเรียนสูงย่อมทำให้พฤติกรรมทางการเรียนสูงขึ้น สรุปได้ว่า แรงจูงใจในการเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อธิบายได้ว่า การที่นักเรียนมีความสนใจตั้งใจเรียน ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน มีความรับผิดชอบ รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สนใจสอบถามครูในเรื่องราวต่างๆ แสวงหาความรู้ กระตือรือร้น มีความสามารถในการวางแผนการเรียน เป็นการปฏิบัติตนต่อการเรียนทั้งในและนอกเวลาเรียน ทำให้เกิดการเรียนรู้มากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น (บุญเรือน หมั้นทรัพย์, 2538, หน้า 57; ธีระวุฒิ เอกะกุล, 2541, หน้า 65; ราชันย์ บุญธิมา, 2542, หน้า 9; Jakobovits, 1971, pp. 103-111) สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า เจตคติต่อการเรียนเป็นคุณลักษณะของนักเรียนที่สำคัญประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อธิบายได้ว่าเจตคติต่อการเรียนของนักเรียนเป็นความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้เรียนที่มีต่อเนื้อหาวิชาที่เรียน วิธีการสอนของครูและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ ดังนั้น หากนักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนแสดงว่านักเรียนมีความต้องการที่จะเรียนเนื้อหาวิชาในหลักสูตร ชอบวิธีการสอนของครู และเห็นประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับไคร์สเตด (Kierstead, 1994, p. 732) ที่พบว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ นอกจากนี้ ผลการวิจัยของ ประสงค์ ต่อโชติ (2534, หน้า 96-97) สุนันทา ประไพตระกูล (2535, หน้า 39) และสมจิตร อุดม (2547, หน้า 218) ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกันคือ เจตคติต่อการเรียนมีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนผลการวิจัย

สอดคล้องกับงานวิจัยของราชันย์ บุญธิมา (2542) ที่ว่า เจตคติต่อการเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อมมีผลต่อความสำเร็จของการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ ผลการวิจัยในประเด็นนี้สะท้อนให้เห็นว่า เจตคติต่อการเรียนเป็นหัวใจสำคัญอย่างหนึ่งในกระบวนการให้การศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งในส่วนที่เป็นวิธีการ (Means) และเป้าหมายสุดท้าย (Ends) พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนต้องดีมีคุณภาพ

ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

ผลการวิจัย พบว่า ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นคุณลักษณะที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อธิบายได้ว่า ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองย่อมมีลักษณะดีเด่นบางอย่างและเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในบางเรื่องซึ่งเป็นที่ยอมรับของคนอื่น จึงมีความมั่นใจในตนเอง เชื่อว่าตนเองมีคุณค่า ส่งผลให้สามารถทำอะไรหลายๆ อย่างได้ดี รวมทั้งสามารถเรียนได้ดีด้วย (Johns, 1996, p.79) ผลการวิจัยนี้พบว่า นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก การที่นักเรียนรับรู้ความสามารถของตนจะเกิดความมั่นใจในตนเอง และมองเห็นคุณค่าในตนเอง จึงมักเป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ สเตียรส์ และพอร์ตเตอร์ (Steers & Porter, 1991, p.33) ที่ว่า ผู้ที่มีความภาคภูมิใจในตนเองจะกำหนดเป้าหมายสูงเพื่อความสัมฤทธิ์ผล มีพลังที่จะแสวงหาเพื่อยกระดับตัวเองให้สูงขึ้น นั่นคือ เมื่อบุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเอง จะมีพลังในการเรียนเพื่อให้ตนเองมีคุณค่า ได้รับการยอมรับและมีโอกาสก้าวหน้ามากขึ้น ความภาคภูมิใจในตนเองจึงส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนมาก ส่งผลให้มีพฤติกรรมการเรียนดี ผลการวิจัยนี้ยังพบว่า นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเองมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ แบนดูรา (Bandura, 1971 cited in Gurney, 1988, p.9) ที่สรุปว่า นักเรียนที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูงจะมีพฤติกรรมทางการเรียนสูง และผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มิลเลอร์ โคห์น และสคูลเลอร์ (Miller, Kohn & Schooler, 1986, pp. 372-390 อ้างถึงใน ผอบ พวงน้อย, 2540, หน้า 62) สมพิศ ไชยกิจ (2536, หน้า 65) มะลิ อุดมภาพ (2538, หน้า 51) และพิมพ์อร สดเอี่ยม (2547, หน้า 288) สรุปได้ว่า ความภาคภูมิใจในตนเองมีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม ผลการวิจัยนี้ พบว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านเจตคติต่อการเรียนไปยังความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อธิบายได้ว่า การที่บิดามารดาให้การส่งเสริมตลอดจนให้กำลังใจแก่บุตรหลานและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนจะช่วยให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการศึกษาหาความรู้ ยิ่งนักเรียนมีเจตคติหรือความรู้สึกที่ดีจะเป็นการส่งเสริมการเรียนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น นักเรียนคนใดที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองคอยเอาใจใส่ในเรื่องการเรียนก็มักจะได้การเร่งเร้าส่งเสริมจากบิดามารดา ผู้ปกครองทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนส่งผลให้ตั้งใจและขยันเรียนหนังสือสนใจเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน ส่งผลให้เรียนดี นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองมีอิทธิพลผ่านเจตคติต่อการเรียนและแรงจูงใจในการเรียนไปยังความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อธิบายได้ว่า บิดามารดาเห็นความสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีความเกี่ยวข้องและเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง จึงสนับสนุนส่งเสริมและให้กำลังใจเมื่อพิจารณาอิทธิพลตัวแปรการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองที่มีต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนที่ได้จากผลการวิเคราะห์โดยภาพรวม (ภาพที่ 11) ร่วมกับผลการวิเคราะห์แยกรายห้องทั้ง 58 ห้อง (ภาพที่ 12) จะเห็นว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมผ่านตัวแปรอื่นหลายตัวแปรไปยังความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงสรุปได้ว่า การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน

ผลการวิจัยพบว่าความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนเป็นตัวแปรตาม จึงเป็นไปตามสมมุติฐานข้อ 1 แสดงให้เห็นว่า ความรู้พื้นฐานเดิมเป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน อธิบายได้ว่าเพราะความรู้พื้นฐานเดิมเป็นความรู้ ทักษะและความสามารถที่ผู้เรียนมีอยู่ก่อนเรียนบทเรียนใหม่ เมื่อเรียนบทเรียนใหม่ที่มีเนื้อหาซับซ้อนกว่าเดิม

จะเรียนได้ดีขึ้น โดยการมีความรู้พื้นฐานเดิมจะเป็นรากฐานสำคัญช่วยให้เรียนรู้ได้มากขึ้น เร็วขึ้น และมั่นคงขึ้น ทำให้ตั้งใจเรียน ไม่คับข้องใจและไม่วิตกกังวล ผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานเดิมดี จึงส่งผลให้มีผลการเรียนดี (บุญชม ศรีสะอาด, 2524, หน้า 29, 149 อ้างอิงจาก Bloom, 1976) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยจำนวนมากที่พบว่าความรู้พื้นฐานเดิมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมทางการเรียน เช่น ฉวีวรรณ หลิมวัฒนา (2532, หน้า 196) สุนันทา ประไพตระกูล (2535, หน้า 101) นริศรา อุปกูล (2539, หน้า 100-101) ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์ (2539, หน้า 204-205) และ พิมพ์อร สดเอี่ยม(2547,หน้า208)และสอดคล้องกับผลการวิจัยต่างประเทศเช่น กาแลนท์ (Gallant, 1998) ชาพคา (Shapka, 1999) การ์ดเนอร์และแลมเบิร์ต (Gardner & Lambert, 1972, pp. 121-130) จึงสรุปได้ว่า ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย

ผลการวิจัยนี้พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ครูมีความพึงพอใจในงานระดับมาก และผู้บริหารมีความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรในระดับมากที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงควรกำหนดนโยบาย แผนกลยุทธ์ที่ชัดเจนที่นำไปสู่การพัฒนาที่เป็นเลิศยิ่งขึ้นไปในอนาคต ให้เกิดการแข่งขันในเชิงคุณภาพ เน้นปฏิบัติในเรื่องการพัฒนาคุณภาพ เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างทั่วถึงตามเป้าหมายหลักของการดำเนินงานตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พฤติกรรมทางการเรียนของนักเรียนคือ ความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นทักษะสำคัญของนักเรียนที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารอันเป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบควรได้สนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถและทักษะเพื่อเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่าเข้าสู่ตลาดในสังคมและประเทศตลอดจนรู้ทันการเปลี่ยนแปลงและเป็นผู้รอบรู้ในความสัมพันธ์เชื่อมโยง

ความพึงพอใจในงานของครู เป็นพื้นฐานส่วนหนึ่งของความสำเร็จในการดำเนินกิจการในโรงเรียน โดยปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนมักจะเกิดขึ้นมาจากพื้นฐานของความไม่พึงพอใจแล้วส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ในการสนับสนุนและจัดการศึกษาควรนำไปเป็นนโยบายในการพัฒนาส่งเสริมครู โดยจัดกระบวนการพัฒนาและส่งเสริมขวัญกำลังใจ ความเจริญก้าวหน้าในงานของครูให้มากยิ่งขึ้น

ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรเป็นทักษะสำคัญของผู้บริหารโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงของการเริ่มต้นของโรงเรียนและอยู่ในช่วงปฏิรูปการศึกษา เนื่องด้วยความเชื่อ แนวคิด ตลอดจนวิธีการปฏิบัติต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับสังคม การเมือง การปกครองและเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปด้วยเช่นกัน การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนจะต้องพัฒนาปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายใต้การจัดการทรัพยากรที่มีตามศักยภาพ ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนควรได้นำไปเป็นนโยบายเพื่อส่งเสริมโดยการพัฒนาเสริมสร้างทักษะความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากรให้มากขึ้น

ผลการวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรระดับนักเรียนที่เน้นคุณลักษณะนักเรียนเป็นสำคัญ ตัวแปรระดับห้องเรียนที่เน้นคุณลักษณะของครูผู้สอนเป็นสำคัญ และตัวแปรระดับโรงเรียนที่เน้นคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสำคัญต่างถือว่าเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นในการพัฒนาโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้ประสบความสำเร็จ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ควรมีนโยบายและมาตรการที่มุ่งพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร คุณลักษณะของครูผู้สอน และคุณลักษณะของนักเรียนให้ชัดเจน

ข้อเสนอแนะระดับปฏิบัติ

ผลการวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยระดับนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียน พฤติกรรมการเรียน เจตคติต่อการเรียน ความภาคภูมิใจในตนเอง การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง และความรู้พื้นฐานเดิมมีอิทธิพลต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียน จากผลการวิจัยในประเด็นนี้ ครูผู้สอนในฐานะที่เป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดและเป็นผู้ที่ให้การศึกษาแก่นักเรียนโดยตรง จะต้องพยายามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน สร้างเจตคติต่อการเรียนที่ดีให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองเพิ่มขึ้น เน้นวิธีการเรียนของนักเรียนโดยดูแลเอาใจใส่ให้นักเรียนมีความสนใจ ตั้งใจเรียน มีความกระตือรือร้น

สอนให้นักเรียนรู้จักการวางแผนในการเรียนและให้ความสำคัญกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนใช้เวลาในการเรียนมากขึ้น โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนในการให้ความช่วยเหลือ เอาใจใส่ ติดตามผลการเรียน สนับสนุนและให้กำลังใจแก่นักเรียน ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น นอกจากนี้ ในการรับนักเรียนเข้าเรียนในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับตัวแปรความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนโดยกำหนดเป็นคุณลักษณะของนักเรียนในการเข้าเรียนในโครงการดังกล่าว

ผลการวิจัยนี้พบว่า การสนับสนุนทางสังคมของครู มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับนักเรียน และความพึงพอใจในงานของครูซึ่งเป็นประสิทธิผลของโรงเรียนในระดับห้องเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นผู้บังคับบัญชาครูผู้สอนโดยตรง ควรที่จะหาวิธีพัฒนาหรือให้การสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาการสอนของตนอยู่เป็นประจำส่งเสริมและให้การสนับสนุนทางสังคมแก่ครูมากขึ้น เมื่อครูได้รับการสนับสนุนทางสังคมดี ครูจะมีขวัญกำลังใจและมีความพึงพอใจในงาน ส่งผลให้เกิดทักษะในการสอนที่ดี ซึ่งถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญประการหนึ่งในการที่จะพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมากยิ่งขึ้น

ผลการวิจัยนี้พบว่า วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัวและความสามารถในการจัดการทรัพยากร ซึ่งเป็นประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารต้องตระหนักว่าการสร้างสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้ส่งผลต่อประสิทธิผลนั้น ขึ้นอยู่กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ซึ่งนอกจากผู้บริหารจะต้องสามารถสร้างหรือกำหนดวิสัยทัศน์ได้แล้ว ยังต้องแปลวิสัยทัศน์ให้เป็นเป้าหมาย วัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ทั้งที่เป็นระดับโรงเรียนและระดับฝ่ายงานได้อย่างจำเพาะเจาะจงเพื่อไปสู่การดำเนินการได้จริง นอกจากนี้ผู้บริหารต้องเข้าใจให้ได้ว่าในช่วงเวลาต่างๆ กันของวงจรชีวิตในโรงเรียน ตามสภาพการดำเนินงานของโรงเรียนขณะนั้น สมควรจะต้องแสดงคุณลักษณะเช่นใดให้เด่นชัดที่สุดจึงจะสามารถสร้างสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนได้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมภายนอกและรักษาองค์การให้อยู่รอดได้ ผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องมีการรับรู้และหยั่งรู้ที่ดี (Perception and Insight) มีวิสัยทัศน์ (Vision) มีทักษะการนำและจูงใจ (Leadership and Motivation Skills) มีความสามารถสร้างความร่วมมือ (Participation) และมีความสามารถในการจัดการทรัพยากร (Resource

Management) นอกจากนี้หากผนวกกับความสามารถด้านการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษที่ดีของผู้บริหารย่อมทำให้สภาพแวดล้อมที่ดีในโรงเรียนเกิดได้ง่ายขึ้นและมีประสิทธิผลจริง

จากผลการวิจัยนี้พบว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพึงพอใจในงานของครู ซึ่งเป็นประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับห้องเรียน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักว่าบุคลากรถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีค่ามากที่สุด และต้องได้รับความสำคัญในการจัดการมากที่สุด ด้วยเหตุที่กลุ่มบุคลากรในสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการคละปนกันของคนหลายสัญชาติด้วยพื้นเพภูมิหลังต่างกัน การจัดการบุคลากรเพื่อให้เกิดการปฏิบัติหน้าที่อย่างดีอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลได้นั้นบุคลากรต้องได้รับมอบงานที่สอดคล้องกับคุณสมบัติของผู้ทำงานพร้อมกับมีการตอบแทนเหมาะสม ซึ่งผู้บริหารสมควรให้ตามประสบการณ์ตามปีทำงานที่เกี่ยวข้อง และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เกิดจากการเรียนรู้ด้วยการยกย่อง ชมเชยหรือการให้รางวัล จึงจะสามารถจูงใจให้บุคลากรทำงานในโรงเรียนนี้ได้ ทั้งนี้ผู้บริหารต้องเข้าใจศาสตร์ของการจูงใจและมีศิลปะการใช้ให้เหมาะกับคนและโอกาส ดังนั้น สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและยังอยู่ในช่วงระยะเริ่มต้นกิจการ ควรให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์เพราะสามารถสร้างความพึงพอใจในงานให้กับครูได้

สถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรพัฒนาขีดความสามารถในการปรับตัวและจัดการทรัพยากรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ผู้บริหารต้องมีศักยภาพของการวิเคราะห์ข่าวสารข้อมูลตลอดเวลา พัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้ใช้เทคโนโลยีหรือวิธีการเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงบนฐานของความรู้ทางวิชาชีพ เพื่อก้าวเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และเป็นองค์การแห่งการสื่อสาร (Learning Communication) ทั้งในองค์การ

ในระยะต่อไปเมื่อสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงก้าวผ่านช่วงระยะเริ่มกิจการ (Entrepreneurial Stage) ไปสู่ระยะการรวบรวมเป็นปึกแผ่น (Collectivity Stage) แล้ว ต้องพัฒนาในด้านคน ด้วยการสร้างความรู้สึกผูกพันต่อองค์การให้สูงขึ้น และมีบรรยากาศของความสัมพันธ์ต่อกัน ผู้บริหารจึงควรเริ่มดำเนินการเสริมสร้างความสามัคคีในหมู่คณะ

หัวใจสำคัญของการดำเนินโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ การจัดการทรัพยากร โดยเฉพาะเรื่องคนและระบบการใช้ทรัพยากร ผู้บริหารต้องมีกลไกในการนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทั้งหมดได้รับการนำไปใช้อย่างคุ้มค่า ได้รับการเอา

ใจใส่ การกำกับตรวจสอบ การใช้ทรัพยากรมีอิทธิพลอย่างสูงต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มต้นของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยนี้พบว่า ตัวแปรพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันเองสูงมากจนเกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicorlinearity) ดังนั้น งานวิจัยในครั้งต่อไป ควรทบทวนวรรณกรรมในมุมมองที่แตกต่างเพื่อกำหนดนิยามของตัวแปรทั้งสองตัวดังกล่าวให้แตกต่างกัน ลดในส่วนที่คาบเกี่ยวและใกล้เคียงกันให้เหลือน้อยที่สุด หรือยุบรวมตัวแปรทั้งสองและสังเคราะห์ขึ้นใหม่ให้เป็นตัวแปรเดียวกัน ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวได้

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนนั้น เนื่องจากประสิทธิผลหรือผลลัพธ์ของโรงเรียนมีหลายประการตามบริบททั้งประเภทและระดับของโรงเรียน ควรมีการศึกษาจัดลำดับความสำคัญและกำหนดค่าน้ำหนักผลลัพธ์ของโรงเรียนเพื่อการพัฒนาการศึกษาวิจัยให้สอดคล้องกับข้อมูลที่แท้จริงตามบริบทของโรงเรียนที่ทำการศึกษา

ผลการวิจัยนี้พบว่า ปัจจัยระดับโรงเรียนทุกตัวแปร ได้แก่ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร ภาวะผู้นำ พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ กระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วัฒนธรรมโรงเรียน และบรรยากาศโรงเรียน ไม่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงน่าจะมีการศึกษาตัวแปรนั้นๆ ซ้ำ เพื่อพิสูจน์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรเหล่านั้นให้แจ่มแจ้งขึ้น

การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระของระดับโรงเรียนและระดับห้องเรียนที่ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญจากตัวแปรระดับนักเรียนที่ได้นำไปเป็นตัวแปรตามในระดับโรงเรียนและระดับห้องเรียนเท่านั้น ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรวิเคราะห์ค่าอิทธิพลของเส้นทางที่มีนัยสำคัญจากตัวแปรระดับห้องเรียน แล้วทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระของระดับโรงเรียนที่มีความสัมพันธ์ส่งผลต่อค่าอิทธิพลของเส้นทางที่นัยสำคัญจากตัวแปรระดับห้องเรียนด้วย เพื่อให้สอดคล้องตามลำดับความสัมพันธ์ลดหลั่นตามธรรมชาติของข้อมูล

ควรมีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้อีกในอนาคตระยะหนึ่ง เพราะวงจรชีวิตองค์การจะเปลี่ยนไปทำให้นิยามประสิทธิผลเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลให้มิติประสิทธิผลตัวบ่งชี้ประสิทธิผลเปลี่ยนตามไป การสร้างรายการเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการ

จัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ก็ย่อมต้องมีการกำหนดใหม่ให้เหมาะสมกับนิยมประสิทธิผล ย่อมได้ความรู้ในด้านปัจจัยต่างๆ และมีประโยชน์สำหรับสถานศึกษาประเภทนี้ในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ ได้วิเคราะห์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยโปรแกรม LISREL 8.53 ควรพิจารณาประยุกต์ใช้โปรแกรมอื่นๆ เช่น HLM, EQS, LISCOMP, AMOS, CALLS เพื่อตรวจสอบผลการวิเคราะห์หรือการเปรียบเทียบ และควรทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนต่างระดับหรือต่างสังกัด

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.(2550). **แนวทางการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปจัดการศึกษาในสถานศึกษา**. พฤษภาคม 2550.

____. (2550). **คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์**, กระทรวงศึกษาธิการ.

____. (2550). **ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ.2550 – 2554)**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

____.(2550). **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

เกษม วัฒนชัย. (2548). **การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในเครือข่ายการศึกษา**. เอกสารการบรรยาย วันเสาร์ที่ 17 มิถุนายน 2548 ณ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ.

____. (2550). **ถอดรหัสเศรษฐกิจพอเพียงเวอร์ชั่นการศึกษา**. มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที่ 11-17 พฤษภาคม พ.ศ.2550 ปีที่ 27 ฉบับที่ 1395.

กมลวรรณ ชัยวาณิชศิริ. (2536). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

กรมวิชาการ. (2527). *ประมวลศัพท์บัญญัติวิชาการศึกษา*. กรุงเทพฯ : องค์การค้าคุรุสภา.

____. (2534). *คู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

กรรณิกา เจิมเทียนชัย. (2538). *การพัฒนารูปแบบการประเมินประสิทธิผลองค์การของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิติมา ปรีดีดิลก. (2529). *ทฤษฎีบริหารองค์การ*. กรุงเทพฯ : ธนะการพิมพ์.

คุณวุฒิ คนฉลาด. (2540). *ภาวะผู้นำ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ชลบุรี : ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

จันทรานี สงวนนาม. (2533). *คุณลักษณะบางประการของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียนและความพึงพอใจในงานที่สัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

จิรนาฏ สุทธานุกูล. (2533). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้านภูมิหลังทางครอบครัวและด้านตัวนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบทสนทนา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.

จิราภรณ์ ไทยกิ่ง. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

จิราภรณ์ มั่นเศรษฐวิทย์. (2547). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน สำหรับเด็กปฐมวัย ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส). ใน *เอกสารการประชุมทางวิชาการ การวิจัยเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้* (หน้า 45-52). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ

จำรัส นองมาก. (2541). *ร่วมวงบริหาร*. กรุงเทพฯ : เพิ่มเสริมกิจการพิมพ์.

ฉวีวรรณ หลิมวัฒนา. (2532). *การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบด้านภูมิหลัง ด้านสภาพแวดล้อมทางบ้าน และด้านการเรียนการสอนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชฎาภา ประเสริฐทรง. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชลธิชา จินดากุล. (2531). ความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยในการเรียน ความสนใจในภาษาอังกฤษ ทัศนคติต่อครูภาษาอังกฤษกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 กรุงเทพมหานคร. ใน *รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2529-2530* (หน้า 298-399). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข. (2546). *การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โชติ เกิดบัณฑิต. (2539). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีอนามัยระดับตำบล จังหวัดราชบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทัดพร ราษฎร์นิยม. (2538). *บรรยากาศของโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเมืองพัทยา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *การบริหารเชิงกลยุทธ์.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนพร จงวิทยาดี. (2544). *บรรยากาศองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรโรงพยาบาลตำรวจ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการโครงสร้างสวัสดิการสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2530). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.* สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2541). *พฤติกรรมองค์การที่เอื้อต่อความเป็นครูเก่งและครูดี : กรณีศึกษาข้าราชการครูที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการคุรุทายาทของสถาบันราชภัฏ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นงนุช โรจนเลิศ. (2540). *ตัวแปรที่เป็นเงื่อนไขของความพึงพอใจในงานของข้าราชการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล : การวิเคราะห์ลิสเรล.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชุติกาญจน์ บุญญะธิติสุข. (2546). *การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

โชติ เกิดบัณฑิต. (2539). *แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานีอนามัยระดับตำบล จังหวัดราชบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาสุขศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทัตพร ราษฎร์นิยม. (2538). *บรรยากาศของโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏบัติงานของพนักงานครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดเมืองพัทยา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทิพวรรณ สุวรรณประเสริฐ. (2541). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปราจีนบุรี.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ธงชัย สันติวงษ์. (2539). *การบริหารเชิงกลยุทธ์.* กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธนพร จงวิทยาดี. (2544). *บรรยากาศองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรโรงพยาบาลตำรวจ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการจัดการโครงสร้างสวัสดิการสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ.

ธีรวุฒิ ประทุมนพรัตน์. (2530). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น.* สงขลา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.

ธีระวุฒิ เอกะกุล. (2541). *พฤติกรรมองค์การที่เอื้อต่อความเป็นครูเก่งและครูดี : กรณีศึกษาข้าราชการครูที่สำเร็จการศึกษาจากโครงการคุรุทายาทของสถาบันราชภัฏ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นงนุช โรจนเลิศ. (2540). *ตัวแปรที่เป็นเงื่อนไขของความพึงพอใจในงานของข้าราชการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล : การวิเคราะห์ลิสเรล.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2535, เมษายน-พฤษภาคม). การวิเคราะห์ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (Analysis of Variance Component Estimation). *ข่าวสารการวิจัย*, 15(4), 9-13.

_____. (2538). *ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (LISREL) สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

_____. (2542). *โมเดลลิสเรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นริศรา อุปกูล. (2539). *องค์ประกอบเชิงสาเหตุด้านตัวนักเรียน แบบการคิด คุณภาพการสอนที่มีต่อความมั่นใจในการตอบแบบสอบถามเลือกตอบและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นวลฉวี ประเสริฐสุข. (2542). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในอาชีพของผู้บริหารสตรีในธนาคารพาณิชย์ไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นารี อาแว. (2545). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของหัวหน้าภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอกชน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นิคม นาคอ้าย. (2539). *การพัฒนาเทคนิคการวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับ : ประยุกต์ใช้โปรแกรมเอชแอลเอ็ม*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิวัตร นาคะเวช. (2540). *กลยุทธ์การบริหารเชิงคุณภาพ*. กรุงเทพฯ : เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.

นุชนาฏ วรยศศร. (2544). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพระนครใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บรรเลง คำพรรณ์. (2530). *ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ เกี่ยวกับกระบวนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บัญชา แสนทวี. (2539). *การศึกษารูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่มีผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บัณฑิต แท่นพิทักษ์. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำ อำนาจ ความศรัทธาและความพึงพอใจในงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2524). *รูปแบบของผลการเรียนในโรงเรียน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม*, 3(1), 22-24.

บุญสม สุขุมาลพงษ์. (2536). *พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาเอกนาฏศิลป์ในสถาบันราชภัฏอุดรธานีตามทัศนะของนักศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บุญเจือ จุฑาพรรณนาชาติ. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา บรรยากาศองค์การกับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุญเรือง ศรีเหรัญ. (2542). *การศึกษาองค์ประกอบทางการศึกษาที่สัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้และประสิทธิผลของโรงเรียน โดยใช้รูปแบบระดับลดหลั่นสอดแทรกเชิงเส้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

บุญเรือน หมั้นทรัพย์. (2538). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนเอกชนคาทอลิก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประโยชน์ คุปต์กาญจนากุล. (2532). *การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสงค์ ต่อโชติ. (2534). *วิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างองค์ประกอบด้านคุณลักษณะของนักเรียนและครู สภาพแวดล้อมทางบ้าน กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาฟิสิกส์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษาปีที่ 6 เขตการศึกษา 11*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประสิทธิ์ สาระสันต์. (2542). *พฤติกรรมการบริหารที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ประเสริฐ บัณฑิศักดิ์. (2540). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลองค์การของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม. (2538). *การวิเคราะห์ภาวะผู้นำของศึกษาธิการจังหวัดที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์การสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปราโมทย์ ครองบุญศรี. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน แรงจูงใจและความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ใน *บทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2532* (หน้า 198). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปรียานุช พิบูลสราวุธ และ ระวิวรรณ ภาคพรต. (2550). **กรอบแนวคิดในการจัดทำร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง**. 20 มิถุนายน 2550.

____. (2550). **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

____.(2549). **เศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้ด้านการศึกษา**. โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

____. (2549). **ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการจัดการศึกษา**. เอกสารประกอบการบรรยาย. โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2532). *ความผูกพันต่อสถาบันของอาจารย์ในสาขาครุศาสตร์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ปัญญา คงศรี. (2538). *ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบรรยากาศโรงเรียนกับการปฏิบัติงานในโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ผอบ พวงน้อย.(2540). *การประเมินโครงการช่างฝึกหัดเทคโนโลยี วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาพัฒนาศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรทิพย์ ตั้งไชยวรวงศ์. (2540). *ปัจจัยทางสังคมวิทยาและจิตวิทยาสังคมที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางพุทธิพิสัย และจิตพิสัยของนักเรียนที่เรียนเก่ง นักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่ออกกลางคัน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาพัฒนาศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรวิมล ระวันประโคน. (2545). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมการสอนของครูที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหัดบุรีรัมย์ โดยการวิเคราะห์เส้นทาง*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรศักดิ์ ตระกูลชีวพานิตต์. (2541). *ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการในสำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พิมพ์อร สดเอี่ยม. (2547). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสาขาวิชาในระดับบัณฑิตศึกษา ของสถาบันราชภัฏ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

เพ็ญ จรูญธรรมพินิจ. (2530). *ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของสภาพแวดล้อมภายในครอบครัว ลักษณะของนักเรียนและลักษณะของครูกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์*

ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการมัธยมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เพ็ญศรี ชินตาปัญญากุล. (2533). *วิธีการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไพศาล หวังพานิช. (2523). *การวัดผลการศึกษา.* กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กรณีย์ กีร์ตบุตร. (2529). *การประเมินประสิทธิผลขององค์การ.* กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ภารดี อนันต์นาวี. (2545). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

มะลิ อุดมภาพ. (2538). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มัทนา ปั้นม่วง. (2536). *องค์ประกอบที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการวัดผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร พิษณุโลก.

มารศรี สุธานิธิ. (2540). *ปัจจัยที่สัมพันธ์กับวิสัยทัศน์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยุวนุช วิพัชนานนท์. (2533). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางภาษา ทัศนคติต่อการอ่าน แรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เขตกรุงเทพมหานคร. ใน *รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ 2531 – 2532* (หน้า 386-387). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). *ภาวะผู้นำ.* กรุงเทพฯ : ธนธัชการพิมพ์.

ราชันย์ บุญธิมา. (2542). *ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการวิจัยและหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

รุ่งทิพย์ สมานรักษ์. (2536). *ความสัมพันธ์ระหว่างชีวสังคมและจิตวิทยากับความพึงพอใจในการทำงานของครูประถมศึกษาที่สอนอยู่ในโรงเรียนขนาดต่างกันในจังหวัดสุรินทร์.* วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

โรงเรียนสองภาษา สร้างปัญญา หรือสร้างปัญหา?. (2547, 20-26 กุมภาพันธ์). *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*, หน้า 29.

วราภรณ์ วิหคโต. (2536). *การวิเคราะห์ซ้ำตัวแปรพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย : การเปรียบเทียบระหว่างเทคนิคโอแอลเอส เซพเพอร์เรท อิเควชั่น กับ เทคนิคเอชแอลเอ็ม.* วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วันชัย นพรัตน์. (2540). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในเขตการศึกษา 12.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). *การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา.* กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). *กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ.* กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์นพิมพ์.

วิทยา ประยูร. (2540). *การศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูประจำกลุ่มการศึกษาทางไกลในจังหวัดเชียงใหม่.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วีรนุช ปิณฑวณิช. (2547, เมษายน). "ร.ร.สองภาษา" ปัญหาที่รอการแก้ไข. *สานปฏิรูป, 7*(72), 14-19.

วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2538, พฤศจิกายน-ธันวาคม). วิสัยทัศน์กับการบริหารและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. *ข้าราชการ, 40*(6), 11-32.

ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์. (2539). *การศึกษารูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของตัวแปรที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริชัย กาญจนวาสี. (2535, มิถุนายน-กรกฎาคม). การวิเคราะห์พหุระดับสำหรับการวิจัยทางการศึกษา. *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*, 15(5), 3-14.

____. (2548). *การวิเคราะห์พหุระดับ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริพร ฉันทานนท์. (2533). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูและเวลาที่ใช้ในการเรียนของนักเรียนกับผลสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายกรุงเทพมหานคร. ใน *รวมบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ ปีการศึกษา 2532*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศิริรัตน์ สุคันธพฤกษ์. (2542). *การวิเคราะห์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของพัฒนาการทางการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีระพร จันทโนทก. (2538). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศุภวรรณ พันธุ์ภักดี. (2542). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการอุดมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมจิตร อุดม. (2547). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา ในภาคใต้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมชาติ คงพิกุล. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการทำงานและความผูกพันต่อองค์การของอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมพิศ ไชยกิจ. (2536). *ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมยศ นาวีการ. (2533). *การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจเทรดดิ้ง.

สังวร งัดกระโทก. (2541). *การใช้โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครู ปัจจัยโรงเรียน กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

____. (2543, กันยายน-ธันวาคม). การใช้โมเดลสมการโครงสร้างพหุระดับตรวจสอบความตรงของโมเดลสมการโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครู ปัจจัยโรงเรียน กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู. *วิธีวิทยาการวิจัย, 13*(3), 110-128.

สามารถ เลิศโอภาส. (2539). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติ แรงจูงใจ กิจนิสัยในการเรียน พฤติกรรมกล้าแสดงออก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดราชบุรี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. (2546). *รายงานการวิจัยเรื่องความพร้อมและศักยภาพของสถานศึกษาเพื่อรองรับการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ มาตรา 39*. ชลบุรี : ศูนย์ปฏิบัติการดำเนินการเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. เอกสารหมายเลข 10/2546. ม.ป.ท.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). *เอกสารประกอบการสัมมนาโครงการประชุมสัมมนาเตรียมความพร้อมโรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษารูปแบบใหม่ (โรงเรียนสองภาษา) 10 เมษายน 2546 โรงแรมริเวอร์ไซด์*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ...ทรัพยากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ที.พี.พริ้นท์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปวิชาชีพครู สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.(2550). **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**.กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ประสานงานกลางการดำเนินงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ.สำนักพัฒนากิจการนักเรียน นักศึกษาและกิจการพิเศษ, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

สำเริง บุญเรืองรัตน์. (2538, มกราคม-เมษายน). การวิเคราะห์ข้อมูลพหุระดับของ Path Model. *วารสารวัดผลการศึกษา*, 16(48), 57-73.

____. (2540). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณ*. กรุงเทพฯ : เลิฟแอนด์ลิฟ.

สุขุม มูลเมือง. (2539). *ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น : การวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาประชากรศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สุเมธ ตันติเวชกุล. (2542). **"การดำเนินชีวิตในระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ" ในวันพัฒนา 2542**. กรุงเทพมหานคร : กรมพัฒนาชุมชน.

สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2549). **แนวทางการบริหารประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. เอกสารการบรรยาย วันศุกร์ที่ 24 พฤศจิกายน 2549 ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล.

สุขุม หลานไทย. (2537). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรยากาศองค์การกับความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาอุตสาหกรรมการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สุทธิพงศ์ ยงค์กมล. (2543). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

____. (2544). การบริหารจัดการเพื่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน. *วารสารวิชาการ*, 1(4), 60-69.

สุนันทา ประไพตระกูล. (2535). *การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรคัดสรรกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุภัทรา อักษรานุเคราะห์. (2532). *การสอนทักษะทางภาษาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์. (2548). *ปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2538). วิสัยทัศน์ของผู้นำ. ใน *เอกสารระกอบการสัมมนาทางวิชาการวิสัยทัศน์ศึกษาศาสตร์ในทศวรรษหน้า ณ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. ม.ป.ท.

อรพินท์ ชูชม และอัจฉรา สุขารมณ์. (2531). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนสอบคัดเลือก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับปริญญาตรี ปัญหาส่วนตัว ทัศนคติและนิสัยในการเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตปริญญาโท.* กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อังคณา โกสีย์สวัสดิ์. (2534ป. *ความผูกพันกับสถาบันและความพึงพอใจในงานของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อังคณา เทศทิศ. (2543). *การศึกษาความภาคภูมิใจในอาชีพของครูแนะแนว สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

อัจฉรา สุวรรณ. (2536). *วัฒนธรรมโรงเรียนกับการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1.* วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

อารีรัตน์ หิรัญโร. (2532). *แบบผู้นำที่ส่งผลต่อแรงจูงใจและความพอใจในการทำงานของอาจารย์ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา.* วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

อุไรพร พานิชกุล. (2539). ***พฤติกรรมการสอนและความต้องการพัฒนาตนเองของครูผู้สอนคณิตศาสตร์ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพังงา.*** วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Aluko, M.A. (1983). Work motivation and perceptions of organization climate : A Nigerian study. *Dissertation Abstracts International*, 44(05), 1509-A.

Anderson, L. W. (1994). Attitudes, measurement of. In T. Husen & T. N. Postlehwaite (Eds.), *The international encyclopedia of Education* (2nd ed.). Oxford : Pergamon.

Atkinson, J. W. (1991). *An introduction to motivation*. New York : D. Van Nostrand Reinhold.

Baron, R. A. (1990). *Behavior in organizations : Understanding and managing the human side of work* (3rd ed.). Boston, Massachusetts : Allyn and Bacon.

Barto, V. A. (19998). The relationship between personality traits of selected New Jersey public high school educators and successful academic achievement of at-risk students (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A*, 59(4), 1015.

Barton. (1985). Leadership behavior and climate as they relate to the effectiveness of elementary principals in effective school. *Dissertation Abstracts International, 45(8)*, 2316-A.

Bass, B. M. (1985). *Leadership and performance beyond expectations*. New York : The Free Press.

Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1990). *Transformational leadership development*. Pola Alto, California: Consulting Psychologist.

____. (1994). *Improving organizational effectiveness: Through transformational leadership*. California: Sage.

Bass, J. D. (1989). Instructional leadership activity of elementary principals in effective schools. *Dissertation Abstracts International*, 50(06A), 1492.

Beare, H. E. J., & Millikan, R. H. (1989). *Creating an excellent school*. New York: Routledge.

Blasé, J., & Blasé, J.O. (1999, August). Principals' instructional leadership and teacher development: Teachers' perspectives. *Educational Administration Quarterly, 35*(3), 349-378.

Bolmen, L. G., & Deal, T. E. (1992). Leading and managing: Effects of context, culture, and gender. *Educational Administration Quarterly, 28*(3), 314-320.

Boonruangrutana, S. (1978). *A model of school effects*. Doctoral dissertation, Education, University of Illinois at Urbana-Champaign.

Borich, G. D. (1992). *Effective teaching methods*. New York: McMillan.

Borquist, L. (1987). Job satisfaction of administrators in a public suburban school district. *Dissertation Abstracts International*, 48(7), 260-A.

Bowditch, J. L., & Bruno, A. F. (1997). *A primer on organizational behavior* (4th ed.). New York: John Wiley and Sons.

Brandt, L. S. (1998). Goal orientation and achievement behavior: An analysis of goal configurations (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A, 36*(1), 264.

Braun, J. B. (1991). An analysis of principal leadership vision and its relationship to school Climate. *Dissertation Abstracts International*, 52(04), 1139-A

Bridges, M. T. (1992). Teachers perceptions of school effectiveness and principal vision. *Dissertation Abstracts Internationals, 50*(03), 669-A.

Brown, D. (1981). Affective factors in second language learning. In *The second language classroom: Direction for the 1980's.* New York: Oxford University Press.

Brown, W. B., & Moberg, D. J. (1980). *Organization theory and management: A macro approach.* New York: John Wiley and Sons.

Burke, R. J., & Greenglass, E. R. (1989). Sex differences in teachers. *Psychological Reports, 65*(1), 55-63.

Burns, J. M. (1978). *Leadership.* New York: Harper & Row.

Cameron, K. S., & Whetten, D. A. (1983). *Organizational effectiveness: A comparison of multiple models.* New York: Academic Press.

Campbell, J. P. (1977). On the nature of organizational effectiveness. In P. S. Goodman & J. M. Penning (Eds.), *New perspective on organizational effectiveness.* San Francisco: Jossey-Bass.

Carter, J. (1982). Student behavioral of high achievement student and low achievement student. *Dissertation Abstracts International*, 39(11), 4375-A.

Cherrington, D. J. (1994). *Organizational behavior: The management of individual and organization performance* (2nd ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Coffin, E. M. (1997). The student-teacher relationship: Respect in secondary school classroom (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A*, 58(3), 807.

Cohen, W. A. (1990). *The art of the leadership.* Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Cooperman, D. R. (1997, September). Collaborative management, teacher characteristics, and instructional practice: HLM analysis of the prospects data survey. *Dissertation Abstracts International, 58*(03), 661-A.

Coopersmith, S. (1981). *SEI: Self esteem inventories.* California: Psychologist.

____. (1984). *SEI: self esteem inventories* (2nd ed.). California: Consulting Psychologist.

Cranny, C. J., Smith, P. C., & Stone, E. F. (1992). *Job satisfaction: How people feel about their jobs and how it affects their performance.* New York: Maxwell Macmillan International.

Cranton, C. M., & Barcley, M. B. (1985, April). A learner analysis experiment: Cognitive style versus learning style in undergraduate nursing education. *Journal of Nursing Education*, 24(4), 136-138.

Creemers, B. P. (1994). *The effective classroom*. London: Cassell.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Cuffe, H. J. (1997, May). Correlates of visionary principal leadership in secondary school. *Dissertation Abstracts International*, 57(11), 4606-A.

David, G., & Thomas, M.A. (1989). *Effective schools and effective teacher*. Boston: Allyn and Bacon.

Degenhart, J. L. (1990). A correlation study of teacher perceptions of effective schools characteristics and student achievement in various socioeconomic status group. *Dissertation Abstracts International*, 51(6), 1845-A.

DeJohn, D. (1998). The predicting academic achievement in African-American middle school students using perceived competence and motivation orientation (CD-ROM). *Dissertation Abstracts international-A*, 58(3), 807.

Draper, D. (1995, Summer). Inference and hierarchical modeling in the social science. *Educational and Behavioral Statistics*, 20(2), 115-147.

Etzioni, A. (1964). *Modern organization*. Eaglewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Faber, B. A. (1983). *Stress and burnout in the human service professions*. New York: Pergamon Press.

Feirsen, R. D. (1992). Telling tales in school: Exploring the relationship between school stories and school culture. *Dissertation Abstracts International*, 52(07), 2341-A.

Fiedler, F. E. (1976). *A theory of leadership effectiveness*. New York: McGraw-Hill.

Galaskiewcz, J., & Marsden, P. (1978). Interorganization resources networks: Formal patterns of overlap. *Social Science Research*, 7, 89-107.

Gallant, F. (1998). A production function analysis of educational achievement (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A*, 59(3), 795.

Gara, K. L. (1998). Job satisfaction of business college faculty (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A*, 58(11), 4165.

Gardner, R. C. (1973). Attitude and motivation: Their role in second language acquisition. In J. W. Otter & J. C. Richards (Eds.), *Focus on the learner: Pragmatic perspectives for the language teacher* (pp. 234-245). Rowley: Newbury House.

_____. (1985). *Social psychology and second language learning*. London: Arnold.

Gardner, R.C., & Lambert, W. E. (1972). *Attitudes and motivation in second language learning.* Roley: Newbury House.

George, J. M., & Jones, G. R. (1999). *Understanding and managing organizational behavior* (2nd ed.). New York: Addison-Wesley.

Gibson, J. L., Ivancevich, J. M., & Donnelly, J. H. (1979). *Organization: Behavior, structure, processes* (6thed.). Plano, Texas: Business.

_____. (1997). Organizations: Behavior, structure processes (9th ed.). New York: McGraw-Hill.

Goens, G. A., & Clover, S. I. R. (1991). *Mastering school reform*. Boston: Allyn and Bacon.

Greenberg, J. (1999). *Managing behavior in organizations* (4th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hail.

Gurney, P. W. (1988). *Self-esteem in children with special educational needs*. New York: Rutledge, Chapman.

Hannan, M. T., & Freeman. (1977). Obstacles to the comparative study of organization effectiveness. In P. S. Goodman & J. M. Penning (Eds.). *New perspective on organizational effectiveness*. San Francisco: Jossey-Bass.

Hanson, M. E. (1996). *Educational administration and organizational behavior* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

Haslam, W. L., & Brown, W. F. (1988). Effectiveness of study skill instruction for high school sophomore. *Journal of Educational Psychology*, 59(1), 223-226.

House, J. S. (1981). *Work stress and social support. Massachusetts*: Addison-Wesley.

Hoy, W. K., & Clover, S. K. (1986). Elementary school climate: A revision of the OCDQ. *Educational Administration Quarterly*, No. 15, 150-163.

Hoy, W. K., & Furguson, J. (1985, Spring). Theoretical framework and exploration organization effectiveness of schools. *Educational Administration Quarterly*, 21(2), 117-134.

Hoy, W. K., & Hannum, J. W. (1997, August). Middle school climate: An empirical assessment of organizational health and student achievement. *Educational Administration Quarterly*, 33(3), 290-311.

Hoy, W. K., & Miskel, C.G. (1982). *Educational administration: Theory-research-practice* (2nd ed.). New York: Random House.

Hoy, W. K., & Miskel, C.G. (1991). *Educational administration theory-research practice* (4th ed.). Singapore: McGraw-Hill.

____. (1996). *Educational administration theory, research, and practice* (5thed.). New York: McGraw-Hill.

____. (2001). *Education administration: Theory-research-practice* (6th ed.). New York: McGraw-Hill, Inc.

Hutchinson, D. (1995, June). *Assessing the impact of aggregated group-level contextual effects on progress in education*. Retrieved December 6. 2004, from http://www.medent.umontreal.ca./multilevel/dotigrept.text

Hymes, D. H. (1981). On communicative competence. In *The communicative approach to language teaching*. London: Oxford University Press.

Ivancevich, J. M., & Matteson, M. T. (1999). *Organizational behavior and management* (5th ed.), Bostob, Massachusetts: Irwin/McGraw-Hill.

Jakobovits, L. A. (1971). *Foreign language learning: A psycholinguistic analysis of the issues* (2nd ed.). Rowley: Newbury House.

Johns, G. (1996). *Organizational behavior: Understanding and managing life at work* (4thed.). New York: Harper Collins.

Johnson, M. A. (1991). Principle leadership, share decision-making, and student achievement. *Dissertation Abstracts International*, *52*(04), 1153-A.

Johnson, N. A. (1988). Perceptions of effectiveness and principals' job satisfaction in elementary. *Dissertation Abstracts International, 49*(05), 1017-A.

Jones, A. E. (1981). An analysis of administrative tasks defined in the POSCORB model and performed in the organization of the community education in selected elementary school districts of Cook Country, Illinois. *Dissertation Abstracts International, 41*, 4235-A.

Kellerman, B. (1984). *Leadership multidisciplinary perspective*. Eaglewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Kendrick, J. A. (1988). The emergence of transformational leadership practice in a school improvement effort: A reflective study. *Dissertation Abstracts International, 49*(6A), 1330.

Kierstead, J. H. (1994). Achievement motives and casual attribution for success & failure: An examination of spence and helmreich's three factor model of achievement motivation. *Dissertation Abstracts International*, *2*(32), 732-A.

King, M. I. (1989). Extraordinary leadership in education: Transformational leadership as predictors of effectiveness, satisfaction and organization climate in K-12 and higher education. *Dissertation Abstracts International, 50*(199), 2329-A.

Koontz, H., & Weinrich, H. (1988). *Essentials of management* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.

Kreitner, R., & Kinicki, A. (1989). *Organizational behavior*. Boston: Richard D, Irwin.

Krug, S. E. (1992, August). Instructional leadership: A constructivist perspective. *Educational Administration Quarterly, 28*(3A), 30-43.

Libby, D. L. (1994, May). An hierarchical model of academic achievement as a function of students' socioeconomic background, ability, effort, and the pace and quality of classroom instruction. *Dissertation Abstracts International, 54*(11), 4263-A.

Lightbrown, P. M., & Spada, N. (1993). *How languages are learned*. Oxford: Oxford University Press.

Littlewood, W. T. (1984). *Foreign and second language learning*. Cambridge: Cambridge University Press.

_____. (1990). *Foreign and second language learning*. New York: Cambridge University.

Lopez. (1994). The relationship between practice value of English and instrumental motivation among Puerto Rican ESL students. *Dissertation Abstracts International. 54*(6), 1939-A.

Lui, C. J. (1985). An identification of principals instructional leadership behaviors in effective high schools. *Dissertation Abstracts International*, 46(84), 861-A.

Lunenberg, F., & Ornstern A. (1996). *Education administration*: Concepts and practice (2nd ed.). Belmont, C.A.: Wadsworth.

Luthans, F. (1995). *Organization behavior* (7th ed.). New York: McGraw-Hill.

Manz, C. C., & Sims, H. P. (1989). *Superleadership leading others to lead themselves.* New York: Prentice-Hall.

Marple, D. (1982). Technological innovation and organizational survival: A population ecology study of nineteenth century American Railroads. *Sociological Quarterly, 23*(2), 107-116.

Mason, A. M. (1998). Perceptions of presidential leadership by chief academic officers and their relationships to job satisfaction, motivation toward extra effort, perceived effectiveness in American community colleges: A composite model of transformational and transactional leadership (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A, 59*(3), 706.

McCarthy, P. J. (1998). A study of the factors which affect job satisfaction and job dissatisfaction in public school teachers (CD-Rom). *Dissertation Abstracts International, 58*(10), 789-A.

McClelland, D. C. (1987). *Human motivation*. Cambridge: Cambridge University Press.

McShane, S. L., & Von Glinow, M. A. (2000). Organizational behavior. New York: McGraw-Hill.

Mercer, C. D. (1994). *Exceptional children and youth* (6th ed.). New Jersey: Merrill, Prentice Hall.

Miskel, C., & Dorothy, C. (1985). Leader succession in school setting. *Review of Educational Research, 55*(1), 87-105.

Molnar, J. (1978). Comparative organizational properties and interorganizational interdependence. *Sociology and Social Research*, 63(1), 24-48.

Mooney, P. M. (1991). Variable affecting oral proficiency among Spanish-speaking adult learning English as a second language (adult learners). *Dissertation Abstracts International*, 53(6), 1986-A.

Morphet, E. L. et al. (1967). *Educational organization and administration*. New Jersey: Prentice-Hall.

Morrison, V, C. (1995). Hierarchical models for educational data: An overviews, educational data: An overviews. *Educational and Behavioral Statistics*, *20*(2), 190-200.

Murray, J. (1982). *Restaurant English: Communication with the international traveller*. Oxford: Pergamon Press.

Mzumara, H. R. (1996). The relation between test expectancy and student's study behaviors. *Dissertation Abstracts International, 56*(12), 4735-A.

Nelson, R., & Jakobovits, L. A. (1970). *Motivation in foreign language and the new student*. New York: Northeast Conference on Teaching of Foreign Language.

Norbeck & Tilden, V. P. (1988). International nursing research in social support: Theoretical and methodological issues. *Journal ofAdvanced Nursing, 13*(1), 173-178.

Orora, J., & Onyango, H. (1989). School culture and the role of the principal: A study of basic culture assumptions of a kenyon secondary school and their influenced of the principle's role. *Dissertation Abstracts International, 51*(09), 2485-A.

Owens, R. G. (1991). *Organization behavior in education* (4th ed.). Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall.

Pakinson, A. (1991). An examination of the reliability and the factor structure of the school work culture profile (work culture). *Dissertation Abstracts International, 51*(07), 2343-A.

Patterson, K. J. (1988). *School culture*. San Francisco: Jossey Bass.

Paulsen, J. M. (1995, March). A study of the effects of teaching style on grade 5 social studies student achievement for ten elementary school in a Southern New Mexico school district. *Dissertation Abstracts International, 56*(9), 3451-A.

Pendley, K.L. (1985). Effective educational leadership: Its relationship to personality characteristics, interpersonal behaviors and leadership style. *Dissertation Abstracts International, 47*(1 A), 43.

Quinn, R.E., & Rohrbaugh, J. (1983, March). A spatial model of effectiveness criteria: towards a competing values approach to organization analysis. *Management Science*, 29, 363-377.

Reddin, B. (1988). *The output-oriented organization*. England: Gower Publishing.

Reid, K., David, H., & Peter, H. (1988). *Toward the effective school*. Oxford: Basic Blackwell.

Reiman, B. C. (1975). Organization effectiveness and management's public values. *Academy of Management Journal*, No. 18, 224-241.

Rivers, W. M. (1982). *Teaching foreign language skills*. Chicago: The University of Chicago Press.

Robbins, S.P. (1987). *Organizational behavior: Concept controversies and applications* (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.

____. (1990). *Organizational theory structure, design, and applications* (3rd ed.). nglewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

____. (1998). *Organizational behavior: Concepts, controversies, applications* (8th ed.). Upper Saddle River, New Jersey: Prentice-Hall.

Russell, D., Altealer, E., & Velgen, D. V. (1987). Job relation stress, social support and burnout among classroom teachers. *Journal of Applied Psycholo*, *72*(2), 269-274.

Savignon, S. J. (1983). *Communicative competence: Theory and classroom practice, text and contexts in second language learning*. Massachusetts: Addison-Wesley.

Scheerens, J., & Pelgrum, W. J. (1989). Generalisability of instructional and school effectiveness indicators across nations. International *Journal of Educational Research, 13*(7), 23-27.

Schermerhorn, J. R.., Hunt, J. G., & Osborn, R. N. (2000). *Organizational behavior* (7th ed.). New York: John Wiley & Sons, Inc.

Schumann, J. H. (1978). Social and psychological factor in second language acquisition. In J. C. Richards (Ed.), *Understanding second and foreign language issues & Approaches* (pp. 67-168). Rowley: Newbury House.

Seashore, S. E., & Yuchtnian, E. (1967). Factorial analysis of organizational performance. *Administrative Sciences Quarterly, 48*(2), 393-395.

Sergiovanni, T. J. (1984). Leadership and excellence in schooling. *Educational Leadership. 41* (5), 4-13.

____. (1988). *Supervision human perspectives* (4th ed.). New York: McGraw-Hill.

____. (1989). The leadership needed for quality schooling, in schooling. In T.J. Sergiovanni & J.H. Moore (Eds.), *Schooling for tomorrow directing reforms to issue that count* (pp. 213-226). Boston: Allyn and Bacon.

Shapka, J. D. (1999). Developmental pathways to adolescent mathematics engagement (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A*, 37(3), 733.

Sion, M. A. (1993). The relationship of college student attitudes, motivation, and anxiety to second language achievement: A test of Gardner's model. *Dissertation Abstracts International, 53*(12), 4239-A.

Smart, J. C., Kuh, G. D., & Tierney, W. G. (1997, May/June). The roles of institutional cultures and decision approaches in promotion organizational effectiveness in two year colleges. *Journal of Higher Education*, 68(3), 256-278.

Smith, C. R. (1984). The relationship between principal's instructional leadership and school's organizational system. *Dissertation Abstracts International, 45*(03), 716-A.

Steinhoff, C. R., & Owen, R. G. (1988). The organization culture assessment inventory: A metaphorical analysis in education selling. *Journal of Education, 27*(3), 17-23.

Steers, R. M. (1977). Organizational effectiveness. Santa Monica, California: Goodyear.

Steers, R. M., & Porter, L. W. (1991). *Motivation and work behavior* (5th ed.). New York: McGraw-Hill.

Steers, R. M., Ungson, G, R., & Mowday, R, T. (1985). *Managing effective organization: An introduction*. Boston; Kent.

Stem, H. H. (1984). *Fundamental concepts of language teaching*. Oxford: Oxford University Press.

Strevens, P. D. (1980). The problem and principles in English teaching. In Brumfit & J. Christofer (Eds.), *Communication language teaching: an assessment* (pp.113-116). London: Pergamon Press.

Taylor, C. D. (1997). An investigation of the relationships between perceived leadership behaviors, and staff nurse job satisfaction, and organizational commitment (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A, 35*(1), 214.

Watson, V. L. (1998). Relationship between student's perception of classroom climate and satisfaction in institutions of higher education (CD-ROM). *Dissertation Abstracts International-A, 59*(5), 1489.

Weiss, R. (1974). Doing undo others. In Z. Robin (Ed.), *The provision of social relationships* (pp. 51-64). New Jersey: Prentice-Hall.

Wood, D. (1994, June). Academic achievement of eighth-grade minority students: Path analysis of Asian, hispanic and black eighth-graders. Dissertation *Abstracts International 12*(54), 274-A.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

Yukl, G. A. (1989). *Leadership in organization* (2nd ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

ฉบับที่ 1
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1	แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 2	แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหาร	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 3	แบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 4	แบบสอบถามกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	จำนวน	16 ข้อ
ตอนที่ 5	แบบสอบถามวัฒนธรรมโรงเรียน	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 6	แบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 7	แบบสอบถามความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว	จำนวน	7 ข้อ
ตอนที่ 8	แบบสอบถามความสามารถในการจัดการทรัพยากร	จำนวน	5 ข้อ

3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่านและการปฏิบัติงานของท่านแต่จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุคการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จต่อไป

ขอความกรุณาตอบทุกตอนและทุกข้อ จะเป็นพระคุณยิ่ง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร

คำชี้แจง ท่านได้แสดงพฤติกรรมด้านวิสัยทัศน์ต่อไปนี้ในระดับใดโปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของท่านร้อยละ 81 – 100
ค่อนข้างจริง หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของท่านร้อยละ 61 – 80
จริงปานกลาง หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของท่านร้อยละ 41 – 60
ไม่ค่อยจริง หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของท่านร้อยละ 21 – 40
ไม่จริงเลย หมายถึง ตรงกับพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของท่านร้อยละ 0 – 20

วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร	ระดับความเป็นจริง				
	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1. กำหนดให้มีแผนงานหรือภาพในอนาคตของโครงการอยู่ในใจเพื่อใช้พัฒนาบริหารจัดการโครงการ					
2. ศึกษาและแสวงหาวิธีการในการบริหารจัดการโครงการในสถานศึกษาอื่นๆ ที่ประสบความสำเร็จ					
3. รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารไว้อย่างเป็นระบบ					
4. กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาโครงการให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของครูและผู้ร่วมงาน					
5. แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะครูเกี่ยวกับวิธีการที่บริหารโครงการให้มีลักษณะเด่นแตกต่างไปจากสถานศึกษาอื่นๆ					
6. เผยแพร่วิสัยทัศน์ของโครงการให้คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และชุมชนทั่วไปทราบโดยวิธีการต่างๆ					
7. กระจายอำนาจและความรับผิดชอบไปให้ครูอย่างเหมาะสม					
8. ความร่วมมือร่วมใจและการทำงานเป็นทีมเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการแห่งนี้ประสบความสำเร็จ					
9. กระตุ้นให้คณะครูมีความตื่นตัวและกระตือรือร้นในการทำงานด้วยวิธีการใหม่ๆ					
10. สร้างวัฒนธรรมโรงเรียนด้านความเชื่อถือระหว่างครูด้วยกันและระหว่างครูกับผู้บริหารสถานศึกษา					

คำชี้แจง ตั้งแต่ตอนที่ 2 – 4 ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านปฏิบัติตนตามรายการต่อไปนี้อย่างไร โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่าน โดยมีเกณฑ์ดังนี้

บ่อยมาก หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 81 – 100
บ่อย หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 61 – 80
บางครั้ง หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 41 – 60
นานๆ ครั้ง หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 0 – 20

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหาร

ภาวะผู้นำของผู้บริหาร	ระดับที่ปฏิบัติ				
	บ่อยมาก	บ่อย	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	น้อยที่สุด
1. มีความสามารถทำให้ผู้ที่เข้ามาร่วมงานกับท่านรู้สึกภาคภูมิใจ					
2. คำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง					
3. เน้นให้เห็นความสำคัญของการมีจิตสำนึกร่วมกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย					
4. พูดในแง่ดีเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอนาคต					
5. แสดงความกระตือรือร้นเมื่อพูดถึงสิ่งที่ต้องทำ					
6. เสนอแนะแนวทางใหม่ๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จ					
7. ปฏิบัติต่อคนอื่น ในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากกว่าในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่มเท่านั้น					
8. คิดอยู่เสมอว่าคนแต่ละคนแตกต่างกัน					
9. ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่ตั้งใจทำงานและใช้ความพยายาม					
10. แสดงความพอใจให้เห็นเมื่อผู้อื่นดำเนินงานได้บรรลุตามความคาดหวัง					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ

พฤติกรรมผู้นำทางวิชาการ	ระดับที่ปฏิบัติ				
	บ่อยมาก	บ่อย	บางครั้ง	นานๆครั้ง	น้อยที่สุด
1. กำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนโครงการอย่างชัดเจน					
2. สื่อสารให้ครูทราบเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนในโครงการ					
3. สื่อสารให้ครูทราบความคาดหวังของโครงการในเรื่องผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน					
4. ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจแนวปฏิบัติของโครงการ					
5. ส่งเสริมให้ครูประเมินผลการเรียนของนักเรียนอย่างมีคุณภาพ					
6. ประเมินผลการใช้หลักสูตรของโครงการ					
7. นิเทศ และติดตามการสอนของครู					
8. ส่งเสริมให้ครูวิเคราะห์การเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลการเรียนรู้ของนักเรียน					
9. ให้เวลากับการบริหารวิชาการอย่างมาก					
10. ส่งเสริมให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดอย่างนักวิชาการ ในประเด็นที่กำลังอยู่ในความสนใจ					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามกระบวนการบริหารโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ

กระบวนการบริหารโครงการ	ระดับที่ปฏิบัติ				
	บ่อยมาก	บ่อย	บางครั้ง	นานๆครั้ง	น้อยที่สุด
การบริหารงานด้านวิชาการ					
1. จัดทำแผนงาน/โครงการทางวิชาการและนำไปใช้ในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ					
2. จัดประชุม อบรม สนับสนุนครูในการศึกษาดูงาน ค้นคว้าให้เข้าใจหลักสูตรและปฏิบัติจริง					
3. ส่งเสริมให้ครูจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
4. ประเมินการใช้หลักสูตรเพื่อนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน					
การบริหารงานด้านงบประมาณ					
5. จัดทำระเบียบ/แนวปฏิบัติการบริหารงบประมาณของโครงการ					
6. จัดตั้งและบริหารงบประมาณของโครงการประจำปี					
7. ตรวจสอบและควบคุมการใช้จ่ายงบประมาณภายในโครงการให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการ					
8. รายงานผลการใช้งบประมาณ					
การบริหารงานด้านบริหารงานบุคคล					
9. ให้บุคลากรผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการวางแผน					
10. กำหนดบทบาทหน้าที่บุคลากรผู้รับผิดชอบให้ชัดเจนเหมาะสม					
11. สนับสนุนส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ					
12. จัดระบบนิเทศภายในของโรงเรียนเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุนและติดตามผลการปฏิบัติงาน					
การบริหารงานด้านการบริหารทั่วไป					
13. จัดให้มีระบบข้อมูลที่มีความสะดวกต่อการค้นคว้า เพื่อใช้ในการวางแผน					
14. จัดให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์งาน ผลงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ					
15. จัดให้มีระบบประเมินผลการปฏิบัติงานในความรับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง					
16. นำผลจากการประเมินผลงานเป็นพื้นฐานในการพิจารณาปรับปรุง วางแผนการปฏิบัติ ตรวจสอบ ประเมินผลงาน					

คำชี้แจง ตั้งแต่ตอนที่ 5 – 8 ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านมีพฤติกรรม/ความคิดเห็นและความสามารถตามรายการต่อไปนี้อย่างไร โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติ/ระดับความคิดเห็นและระดับความสามารถของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติ/ความคิดเห็น/ความสามารถของท่านร้อยละ 81 – 100
มาก หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติ/ความคิดเห็น/ความสามารถของท่านร้อยละ 61 – 80
ปานกลาง หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติ/ความคิดเห็น/ความสามารถของท่านร้อยละ 41 – 60
น้อย หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติ/ความคิดเห็น/ความสามารถของท่านร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับการปฏิบัติ/ความคิดเห็น/ความสามารถของท่านร้อยละ 0 – 20

ตอนที่ 5 แบบสอบถามวัฒนธรรมโรงเรียน

วัฒนธรรมโรงเรียน	ระดับการปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ชี้แจงให้บุคลากรทุกคนเข้าใจจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและยึดวัตถุประสงค์ของโครงการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานร่วมกัน					
2. เปิดโอกาสให้บุคลากรในโครงการมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ					
3. ส่งเสริมให้บุคลากรกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง					
4. ส่งเสริมบุคลากรให้ปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการ					
5. ตัดสินใจโดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการปฏิบัติหน้าที่มากที่สุด					
6. รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสินใจ					
7. เชื่อว่าบุคลากรมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีส่วนร่วมรับผิดชอบโครงการ					
8. เชื่อว่าบุคลากรมีความรู้สึกผูกพันเป็นหนึ่งเดียวที่จะช่วยร่วมมือพัฒนาโครงการ					
9. มอบหมายงานและให้ความไว้วางใจต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติงานอย่างอิสระ					
10. เชื่อว่าถ้าบุคลากรมีโอกาสเลือกทำงานตามความถนัดและความต้องการ ผลงานจะมีประสิทธิภาพ					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศโรงเรียน

บรรยากาศโรงเรียน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. โครงสร้างการบริหารงานโครงการเอื้ออำนวยต่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน					
2. สถานศึกษาได้กระจายงานให้บุคลากรปฏิบัติอย่างเหมาะสม					
3. สถานศึกษากำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างเหมาะสม					
4. ตัดสินใจร่วมกับบุคลากรในการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา					
5. เชื่อว่าคนเองปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างตั้งใจ และรับผิดชอบ					
6. แจ้งรายละเอียดและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการเพิ่มค่าจ้างให้บุคลากรได้รับทราบ					
7. เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความรู้ ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่และนำมาพิจารณาความดีความชอบ					
8. สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้กับบุคลากรในโครงการ อย่างสม่ำเสมอ					
9. ให้โอกาสบุคลากรได้ปรับปรุงแก้ไขการทำงาน เมื่อทำงานผิดพลาดเกิดขึ้น					
10. ยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ร่วมงานที่มีปัญหาทั้งด้านการทำงานและเรื่องส่วนตัว					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว

ความสามารถในการยืดหยุ่นปรับตัว	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สามารถคาดคะเนสภาวะของสภาพแวดล้อม					
2. สามารถใช้เหตุผลตัดสินใจทำการปรับตัวเปลี่ยนแปลง					
3. สามารถที่จะรับรู้ข่าวสารข้อมูลและสื่อสารได้อย่างถูกต้องน่าเชื่อถือ					
4. สามารถแสดงการมีความยืดหยุ่นในการทำงาน โดยเปิดรับข้อมูล มุมมอง ความคิดเห็นใหม่ๆ อยู่เสมอ					
5. ความสามารถในการแสดงความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน					
6. ความสามารถในการบริหารงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ					
7. สามารถปฏิบัติงานด้วยความยืดหยุ่น คล่องตัวและสร้างสรรค์					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในการจัดการทรัพยากร

ความสามารถในการจัดการทรัพยากร	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. สามารถจัดทำแผนเพื่อระดมทรัพยากรจากหน่วยที่เกี่ยวข้อง ตามความเหมาะสม					
2. สามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด					
3. สามารถควบคุมและตรวจสอบการใช้ทรัพยากร					
4. สามารถกำหนดนโยบายการใช้ทรัพยากร					
5. สามารถดำเนินการประสานงานระบบและประสานงานการใช้ทรัพยากร					

ขอขอบพระคุณผู้บริหารสถานศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูง

(ณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร / ผู้วิจัย)

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามสำหรับครูสอน ชั้น ม.3

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ สำหรับครูที่กำลังสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 7 ตอน คือ

ตอนที่ 1	แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของครู	จำนวน 3 ข้อ
ตอนที่ 2	แบบสอบถามการสนับสนุนทางสังคมของครู	จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 3	แบบสอบถามแรงจูงใจในการทำงานของครู	จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 4	แบบสอบถามความผูกพันต่อโรงเรียนของครู	จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 5	แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู	จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 6	แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน	จำนวน 10 ข้อ
ตอนที่ 7	แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของครู	จำนวน 10 ข้อ

3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวท่านและการปฏิบัติงานของท่านแต่จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุคการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

ขอความกรุณาตอบทุกตอนและทุกข้อ จะเป็นพระคุณยิ่ง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะทางชีวสังคมของครู

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงและเติมคำลงในช่องว่าง

1. อายุของท่าน.....ปี
2. วุฒิการศึกษา ☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี
   ☐ 2. ปริญญาตรี
   ☐ 3. สูงกว่าปริญญาตรี
3. ประสบการณ์การสอน ..... ปี (เศษของปีเกิน 6 เดือน นับเป็น 1 ปี)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนทางสังคมของครู

คำชี้แจง ท่านได้รับการปฏิบัติตามรายการต่อไปนี้เพียงใด โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 81 – 100
มาก หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 61 – 80
ปานกลาง หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 41 – 60
น้อย หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 0 – 20

การสนับสนุนทางสังคมของครู	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จัดหาวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้ท่านในการปฏิบัติงาน					
2. พิจารณาความดีความชอบเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนให้ท่านอย่างเหมาะสมเป็นธรรม					
3. จัดสวัสดิการช่วยเหลือท่านอย่างเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ					
4. เปิดโอกาสให้ท่านเข้าพบและปรึกษาหารือได้สะดวก					
5. รับฟังความคิดเห็นจากท่านเมื่อได้แสดงความคิดเห็นเรื่องต่างๆ					
6. ให้คำแนะนำ ชี้แนะ และช่วยแก้ไขเมื่อท่านมีปัญหา					
7. เปิดโอกาสให้ท่านมีส่วนร่วมในการบริหารงานต่างๆ ตามความเหมาะสม					
8. ให้อภัยและไม่ซ้ำเติมเมื่อท่านปฏิบัติงานผิดพลาด					
9. ผู้บริหารสถานศึกษาให้กำลังใจ และช่วยเหลือให้ปฏิบัติงานสำเร็จเมื่อท่านริเริ่มงานใหม่					
10. ให้ความสำคัญและความเป็นธรรมกับท่านเหมือนเพื่อนครูคนอื่นๆ					

คำชี้แจง ตั้งแต่ตอนที่ 3 – 4 ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นตามรายการต่อไปนี้อย่างไร โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความเป็นจริงของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 81 – 100
ค่อนข้างจริง หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 61 – 80
จริงปานกลาง หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 41 – 60
ไม่ค่อยจริง หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 21 – 40
ไม่จริงเลย หมายถึง ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 0 – 20

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแรงจูงใจในการทำงานของครู

แรงจูงใจในการทำงานของครู	ระดับความเป็นจริง				
	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1. พยายามทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้					
2. ต้องการทำงานแต่ละชิ้นให้ดียิ่งๆ ขึ้น					
3. ทำงานอย่างเต็มที่ จนกว่าจะรู้สึกพอใจในผลงาน					
4. ชอบการทำงานหนัก					
5. เชื่อว่าจุดสำคัญของการทำงานคือ มิตรไมตรีที่เกิดจากการทำงาน					
6. ต้องการเป็นที่ชอบพอของกลุ่มคนที่ทำงานร่วมกัน					
7. ชอบอยู่กับกลุ่มเพื่อนที่พูดคุยกันอย่างสนุกสนาน					
8. เชื่อว่าความไว้วางใจเป็นส่วนสำคัญของการทำงาน					
9. ชอบจัดการเพื่อกำหนดแนวทางการทำงานของกลุ่ม					
10. ร่วมรับผิดชอบงานของโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้เกิดผลดี					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความผูกพันต่อโรงเรียนของครู

ความผูกพันต่อโรงเรียนของครู	ระดับความเป็นจริง				
	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1. ภูมิใจที่จะบอกคนอื่นว่าทำงานอยู่ในโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
2. พูดกับเพื่อนว่าโรงเรียนนี้น่าทำงานอย่างยิ่ง					
3. มั่นใจว่า มีค่านิยมการทำงานที่สอดคล้องกับโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง					
4. ภูมิใจมากที่ได้ทำงานในโรงเรียนนี้					
5. ทุ่มเทความสามารถมากกว่าปกติ เพื่อให้โครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประสบความสำเร็จ					
6. มีโอกาสได้ใช้ความสามารถในการทำงานให้กับโรงเรียน					
7. การอุทิศตนทำงานในโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไม่ได้ให้ประโยชน์แก่ข้าพเจ้า					
8. ยินดีทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ เพื่อจะได้ทำงานในโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป					
9. ถ้ามีการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยในการทำงานของข้าพเจ้าอาจทำให้ข้าพเจ้าลาออกจากโครงการนี้					
10. การตัดสินใจทำงานในโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนี้เป็นความผิดพลาดของข้าพเจ้า					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามพฤติกรรมการสอนของครู

คำชี้แจง ท่านมีลักษณะหรือการปฏิบัติตามรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 81 – 100
มาก หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 61 – 80
ปานกลาง หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 41 – 60
น้อย หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 0 – 20

พฤติกรรมการสอนของครู	ระดับที่ปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรเพื่อวางแผนการสอน					
2. ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับเทคนิคการสอนก่อนจะวางแผนการสอน					
3. เตรียมสื่อการสอนเพื่อใช้ในการเรียนการสอน					
4. ชี้แจงแนวการสอนให้นักเรียนทราบอย่างชัดเจน					
5. ศึกษารูปแบบและวิธีการสอนเพื่อจะได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน					
6. จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากคู่มือครูและแหล่งความรู้อื่นๆ เพื่อจะได้เลือกใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาที่จะสอน					
7. กำหนดกิจกรรมการสอนได้สอดคล้องกับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันและสภาพแวดล้อมของนักเรียน					
8. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นระหว่างการเรียนการสอน					
9. ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง					
10. ให้โอกาสนักเรียนได้เรียนรู้และค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง โดยการเล่นเกมหรือทำงานกลุ่ม					

ตอนที่ 6 แบบสอบถามบรรยากาศการเรียนการสอน

คำชี้แจง ท่านมีความเห็นว่าบรรยากาศระหว่างการเรียนการสอนในห้องเรียนเป็นอย่างไร โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 81 – 100

มาก หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 61 – 80

ปานกลาง หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 41 – 60

น้อย หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 21 – 40

น้อยที่สุด หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 0 – 20

บรรยากาศการเรียนการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ครูยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
2. ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรม					
3. ครูทำให้นักเรียนศรัทธาความเป็นนักวิชาการของครู					
4. ครูให้เกียรตินักเรียนตามวาระโอกาสอย่างเหมาะสม					
5. ครูให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่นักเรียน					
6. ครูให้กำลังใจนักเรียน					
7. นักเรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างดี					
8. นักเรียนปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม					
9. นักเรียนร่วมมือกันทำงานเพื่อส่วนรวม					
10. นักเรียนทำกิจกรรมที่ทำให้เข้าใจกันมากขึ้น					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามความพึงพอใจในงานของครู

คำชี้แจง ท่านมีความพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติอยู่เพียงใด โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า ท่านพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติร้อยละ 81 – 100
มาก หมายความว่า ท่านพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติร้อยละ 61 – 80
ปานกลาง หมายความว่า ท่านพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติร้อยละ 41 – 60
น้อย หมายความว่า ท่านพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด หมายความว่า ท่านพึงพอใจในงานที่ปฏิบัติร้อยละ 0 – 20

ความพึงพอใจในงานของครู	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีโอกาสได้ทำงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้ไม่ว่างงาน					
2. งานที่ทำมีโอกาสได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ					
3. ได้รับผลตอบแทนจากการทำงานอย่างยุติธรรม					
4. ได้ประโยชน์จากการทำงานในโรงเรียนนี้					
5. มีความภูมิใจในผลสำเร็จจากการทำงาน					
6. การตัดสินใจของผู้บริหารเอื้อต่อการปฏิบัติงาน					
7. สถานที่ทำงานเอื้อต่อการปฏิบัติการ					
8. ได้รับการยอมรับในสถานศึกษา					
9. ผู้บริหารสนับสนุนให้นำนโยบายของโครงการการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ					
10. ได้ทำงานตรงตามความสามารถ					

ขอขอบพระคุณครูผู้สอนผู้ตอบแบบสอบถามเป็นอย่างสูง

(ณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร / ผู้วิจัย)

☐☐☐☐☐

ฉบับที่ 3 สำหรับนักเรียน(ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ เฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังศึกษาอยู่ในโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีทั้งหมด 8 หน้า

2. แบบสอบถามฉบับนี้มี 8 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน	จำนวน	1 ข้อ
ตอนที่ 2 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 4 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครองนักเรียน	จำนวน	7 ข้อ
ตอนที่ 5 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน	จำนวน	17 ข้อ
ตอนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 7 แบบสอบถามการใช้เวลาในการเรียนของนักเรียน	จำนวน	10 ข้อ
ตอนที่ 8 แบบสอบถามวัดการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียง	จำนวน	15 ข้อ

3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อตัวนักเรียน แต่จะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการนำไปปรับปรุงและพัฒนาการบริหารสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ยุคการปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

ขอความกรุณาตอบทุกตอนและทุกข้อ จะเป็นพระคุณยิ่ง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน

คำชี้แจง โปรดเติมคำลงในช่องว่างให้ตรงกับความเป็นจริง

1. คะแนนเฉลี่ยสะสม (เกรดเฉลี่ยสะสม) ระดับประถมศึกษาตอนปลายคือ.....
   (กรุณาระบุเป็นทศนิยม 2 ตำแหน่ง)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน

คำชี้แจง ท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองตามรายการต่อไปนี้อย่างไร โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความเป็นจริงที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

จริงที่สุด	หมายความว่า	ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 81 – 100
ค่อนข้างจริง	หมายความว่า	ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 61 – 80
จริงปานกลาง	หมายความว่า	ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 41 – 60
ไม่ค่อยจริง	หมายความว่า	ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 21 – 40
ไม่จริงเลย	หมายความว่า	ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 0 – 20

ความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียน	ระดับความเป็นจริง				
	จริงที่สุด	ค่อนข้างจริง	จริงปานกลาง	ไม่ค่อยจริง	ไม่จริงเลย
1. มั่นใจว่าตนเองมีคุณค่าเท่ากับคนอื่นๆ					
2. มั่นใจว่าได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
3. เชื่อว่าตนเองมีประโยชน์และมีความสำคัญต่อสังคม					
4. สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี					
5. เมื่อเผชิญสถานการณ์ที่คับขัน สามารถแก้ไขปัญหาได้					
6. สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้ผลดี					
7. งานบางอย่างที่คนอื่นทำไม่ได้ แต่ข้าพเจ้าสามารถทำให้สำเร็จได้อย่างดี					
8. เพื่อนร่วมงานมักทำตามความคิดของข้าพเจ้า					
9. หลีกเลี่ยงการกระทำที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน					
10. เมื่อคนอื่นต้องรับผิดแทน ข้าพเจ้ารู้สึกละอายใจมาก					

คำชี้แจง ตั้งแต่ตอนที่ 3 – 5 ขอให้ท่านพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นตามรายการต่อไปนี้อย่างไร โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นของท่านที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 81 – 100

เห็นด้วย หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 61 – 80

ไม่แน่ใจ หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 41 – 60

ไม่เห็นด้วย หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 21 – 40

ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 0 – 20

ตอนที่ 3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน

เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ท่านคิดว่าโครงการเศรษฐกิจพอเพียงมีความสำคัญมาก					
2. เห็นด้วยต่อโครงการเศรษฐกิจพอเพียงที่จัดขึ้นมา					
3. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงทำให้เศรษฐกิจไทยดีขึ้น					
4. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนไทยไม่เดินตามตะวันตก					
5. ข้าพเจ้าสนุกกับการร่วมกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง					
6. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงทำให้คนไทยประหยัดมากยิ่งขึ้น					
7. เราควรปฏิบัติและสืบทอดโครงการเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป					
8. ข้าพเจ้าใช้เวลาให้เป็นประโยชน์โดยร่วมกิจกรรมด้านเศรษฐกิจพอเพียง					
9. มีความชื่นชอบต่อบุคคลที่ปฏิบัติตามแนวทาง "เศรษฐกิจพอเพียง"					
10. โครงการเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้					

ตอนที่ 4 แบบสอบถามการส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง

การส่งเสริมการเรียนของผู้ปกครอง	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1. ผู้ปกครองให้ความสนใจ ช่วยเหลือเมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง					
2. ผู้ปกครองสนับสนุนให้ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมกลุ่มชมรมและสมาคมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อฝึกฝนเพิ่มพูนความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง					
3. ผู้ปกครองใช้เศรษฐกิจพอเพียงเข้ามาเกี่ยวข้องในการสนทนากับข้าพเจ้าในบางโอกาส					
4. ผู้ปกครองสนับสนุนให้อ่านหนังสือเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียง					
5. ผู้ปกครองซื้อหนังสือเศรษฐกิจพอเพียงมาให้ข้าพเจ้าอ่าน					
6. ผู้ปกครองส่งเสริมให้ข้าพเจ้าเรียนเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มเติมจากแหล่งชุมชน					
7. ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์ส่งเสริมการเรียนเศรษฐกิจพอเพียงให้ข้าพเจ้า					

ตอนที่ 5 แบบสอบถามแรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน

แรงจูงใจในการเรียนของนักเรียน	ระดับความคิดเห็น				
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
แรงจูงใจเชิงเครื่องมือ					
1. ไม่ต้องการทำงานที่ใช้เศรษฐกิจพอเพียง					
2. ต้องการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน					
3. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้ข้าพเจ้ามีโอกาสได้แดงความคิดเห็นมากขึ้น					
4. ต้องการใช้เศรษฐกิจพอเพียงเพื่อการดำรงชีวิต					
5. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้ข้าพเจ้ามีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน					
6. ไม่จำเป็นต้องเรียนเศรษฐกิจพอเพียงเนื่องจากไม่ต้องการเรียนต่อในสาขาที่ใช้เศรษฐกิจพอเพียง					
7. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้ข้าพเจ้ามีโอกาสเรียนต่อในระดับสูงมากขึ้น					
8. เศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้ข้าพเจ้ามีความรู้ทันกับวิทยาการสมัยใหม่มากขึ้น					
9. ข้าพเจ้าเรียนเศรษฐกิจพอเพียงเพราะต้องการรับรู้หลักปรัชญาที่ถูกต้อง					
แรงจูงใจเชิงบูรณาการ					
10. ข้าพเจ้าคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงไม่ยากที่จะเรียน					
11. ข้าพเจ้าไม่ชอบเศรษฐกิจพอเพียงเพราะได้คะแนนน้อย					
12. ข้าพเจ้าภูมิใจที่ได้รู้เศรษฐกิจพอเพียง					
13. ข้าพเจ้าต้องการเรียนเศรษฐกิจพอเพียงเพราะเป็นความรู้ที่มีบทบาทต่อความเป็นอยู่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ					
14. ข้าพเจ้าชอบกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวเศรษฐกิจพอเพียง					
15. ข้าพเจ้าคิดว่าเศรษฐกิจพอเพียงจำเป็นต่อการดำรงชีวิต					
16. ข้าพเจ้าสนใจที่จะศึกษาวัฒนธรรมของชนชาติที่ใช้เศรษฐกิจพอเพียง					
17. ข้าพเจ้าชอบสนทนากับชาวบ้านที่ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง					

คำชี้แจง ตั้งแต่ตอนที่ 6 – 7 ขอให้นักเรียนพิจารณาว่านักเรียนปฏิบัติตามรายการต่อไปนี้อย่างไร โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการปฏิบัติตามความจริงที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 81 – 100
มาก หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 61 – 80
ปานกลาง หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 41 – 60
น้อย หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 21 – 40
น้อยที่สุด หมายความว่า ตรงกับการปฏิบัติของท่านร้อยละ 0 – 20

ตอนที่ 6 แบบสอบถามพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน

พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน	ระดับที่ปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าทำความเข้าใจและทบทวนบทเรียนก่อนที่จะเรียนในแต่ละครั้ง					
2. ข้าพเจ้ามีความสนใจและตั้งใจในการร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ					
3. ข้าพเจ้าจะถามครูในสิ่งที่ยังไม่เข้าใจในบทเรียนเสมอ					
4. ข้าพเจ้าทำงานที่ครูมอบหมายอย่างสนใจ และตั้งใจจริง					
5. ข้าพเจ้าให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มเสมอ					
6. ข้าพเจ้าวางแผนการเรียนและปรับปรุงแผนตลอดเวลา					
7. ข้าพเจ้าแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนๆ					
8. ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนด้วยเหตุผล					
9. ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบในการทำงาน					
10. ข้าพเจ้าสรุปบทเรียนไว้เพื่อทบทวนและค้นคว้าต่อไป					

ตอนที่ 7 แบบสอบถามการใช้เวลาในการเรียน

การใช้เวลาในการเรียน	ระดับที่ปฏิบัติ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ข้าพเจ้าอ่านเอกสารเพื่อเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนเรียน					
2. ข้าพเจ้าทบทวนความรู้จากการเรียน					
3. ข้าพเจ้าศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม					
4. ข้าพเจ้าทำงานส่งครูตามกำหนด					
5. ข้าพเจ้าสนทนาวิชาการกับเพื่อนร่วมกลุ่มที่เรียน					
6. ข้าพเจ้าขอคำแนะนำจากครูเพื่อเพิ่มความรู้และความคิด					
7. ข้าพเจ้าตั้งใจฟังการบรรยายในห้องเรียน					
8. ข้าพเจ้าไม่ขาดเรียน นอกจากเจ็บป่วยหรือมีกิจธุระที่จำเป็นจริง					
9. ข้าพเจ้าร่วมกิจกรรมวิชาการเพื่อเสริมความรู้ที่เรียน					
10. ข้าพเจ้าติดตามความเคลื่อนไหวทางวิชาการเพื่อเสริมความรู้					

ตอนที่ 8 แบบสอบถามความสามารถในการปฏิบัติตนตามหลักหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอพียง

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นตามความจริงที่สุด โดยมีเกณฑ์ดังนี้

มากที่สุด หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 81 – 100

มาก หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 61 – 80

ปานกลาง หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 41 – 60

น้อย หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 21 – 40

น้อยที่สุด หมายความว่า ตรงกับความคิดเห็นของท่านร้อยละ 0 – 20

คำชี้แจง ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงบนช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ถ้าใช้สิ่งของที่มีการซ่อมแซม หรือใช้ของต่อจากผู้อื่นเป็นสิ่งที่น่าอาย					
2.	ทุกคนจำเป็นต้องทำงานหนักเพื่อหารายได้ให้มากที่สุดจะได้มีชีวิตที่สบาย และมีความสุข					
3.	การนำผลไม้ที่เหลือจากสวนที่บ้านมาขายต่อให้ผู้อื่นในราคาถูกเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ					
4.	เราไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนโทรศัพท์มือถือทุกครั้งที่รุ่นใหม่ออกมา					
5.	การทำธุรกิจตามเงินที่มีเป็นสิ่งที่เหมาะสม					
6.	การประหยัดและการออมเป็นเรื่องที่น่าปฏิบัติตาม					
7.	การบริจาคสิ่งของให้ผู้อื่นเป็นการช่วยเหลือสังคมอีกด้านหนึ่ง					
8.	การปลูกป่าทดแทนทรัพยากรป่าไม้ที่ถูกทำลายเป็นสิ่งที่ควรส่งเสริมให้คนไทยปฏิบัติ					
9.	การกู้เงินหรือยืมเงินผู้อื่นเพื่อซื้อเทคโนโลยีที่ทันสมัย และแพงมาใช้เป็นเรื่องที่ควรยกย่อง					
10.	การลดราคาสินค้าเพื่อแข่งกับร้านอื่นเป็นการดำเนินธุรกิจที่น่าเอาแบบอย่าง					
11.	การพยายามทำเต็มความสามารถเป็นการพึ่งพาตนเองในทางที่ถูก					
12.	การช่วยเหลือสังคมเป็นสิ่งที่น่าเบื่อหน่าย					
13.	การนำทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นมาผลิตของขายเป็นการใช้ทรัพยากรที่ถูกต้อง					
14.	การวิเคราะห์เทคโนโลยีที่นำมาใช้ จะช่วยลดปัญหาสภาพแวดล้อม					
15.	ของใช้จากต่างประเทศที่มียี่ห้อ จะมีคุณภาพและได้มาตรฐานมากกว่าของภูมิปัญญาชาวบ้านเสมอ					

ภาคผนวก ข

ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน

ตารางที่ 36 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน

โรงเรียนที่	ห้องเรียนที่	ลำดับห้องที่	S_ECC		T_SAT		AD_FLE		AD_RES	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
1	1	1	3.91	.57	3.89	.53				
	2	2	3.80	.51	3.80	.41	3.75	-	4.00	-
			3.86	.54	3.84	.43				
2	1	3	3.27	.50	4.03	.17	4.75	-	5.00	-
			3.27	.50	4.03	.17				
3	1	4	3.32	.39	4.07	.47	5.00	-	5.00	-
			3.32	.39	4.07	.47				
4	1	5	3.56	.48	4.05	1.30				
	2	6	3.36	.70	4.31	.53	4.50	-	4.25	-
			3.46	.60	4.18	.90				
5	1	7	3.73	.69	4.28	.77	4.25	-	4.75	-
			3.73	.69	4.28	.77				
6	1	8	3.05	.55	3.94	.17				
	2	9	3.29	.46	3.81	.69	3.25	-	3.75	-
			3.17	.52	3.87	.46				
7	1	10	3.91	.48	3.96	.55	4.50	-	4.50	-
			3.91	.48	3.96	.55				
8	1	11	3.75	.63	3.79	.50				
	2	12	3.60	.43	4.40	.51	4.50	-	4.50	-
			3.67	.54	4.10	.56				
9	1	13	3.74	.43	4.28	.40	4.25	-	5.00	-
			3.74	.43	4.28	.40				
10	1	14	3.33	.53	4.05	.82	4.00	-	5.00	-
			.333	.53	4.05	.82				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

โรงเรียนที่	ห้องเรียนที่	ลำดับห้องที่	S_ECC		T_SAT		AD_FLE		AD_RES	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
11	1	15	3.49	.49	4.09	.69				
	2	16	3.80	.69	4.15	.64	4.50	-	4.75	-
			3.65	.61	4.12	.59				
12	1	17	3.71	.43	4.57	.08	3.75	-	4.00	-
			3.71	.43	4.57	.08				
13	1	18	3.93	.57	4.18	.74	4.25	-	4.50	-
			3.93	.57	4.18	.74				
14	1	19	3.94	.52	3.87	.32	3.75	-	3.50	-
			3.94	.52	3.84	.32				
15	1	20	3.66	.61	3.94	.83	4.00	-	4.50	-
			3.66	.61	3.94	.83				
16	1	21	3.70	.37	3.96	.53	4.00	-	4.00	-
			3.71	.37	3.96	.53				
17	1	22	3.29	.52	4.02	.34	4.00	-	4.25	-
			3.29	.52	4.02	.34				
18	1	23	3.56	.56	4.29	.41	4.00	-	4.50	-
			3.56	.56	4.29	.41				
19	1	24	3.61	.77	3.89	.15	3.50	-	4.25	-
			3.61	.77	3.89	.15				
20	1	25	4.29	.49	4.11	.72				
	2	26	4.18	.49	4.07	.17	3.50	-	4.25	-
			4.23	.49	4.09	.47				
21	1	27	3.16	.51	4.07	.56				
	2	28	3.70	.53	4.00	.25	5.00	-	5.00	-
			3.43	.58	4.04	.39				
22	1	29	3.81	.54	3.85	.08	3.75	-	4.00	-
			3.81	.54	3.85	.08				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

โรงเรียนที่	ห้องเรียนที่	ลำดับห้องที่	S_ECC		T_SAT		AD_FLE		AD_RES	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
23	1	30	3.54	.48	3.96	.72	4.25	-	5.00	-
			3.54	.48	3.96	.72				
24	1	31	3.65	.70	4.46	.19	4.25	-	5.00	-
			3.65	.70	4.46	.19				
25	1	32	3.44	.67	4.48	.14				
	2	33	3.75	.64	4.48	.14	5.00	-	5.00	-
			3.59	.66	4.48	.12				
26	1	34	3.61	.49	3.90	.42	4.25	-	5.00	-
			3.61	.49	3.90	.42				
27	1	35	3.42	.30	4.39	.43				
	2	36	3.46	.44	3.98	.47	5.00	-	4.75	-
			3.44	.38	4.18	.46				
28	1	37	3.92	.59	3.94	.39	3.50	-	3.25	-
			3.92	.59	3.94	.39				
29	1	38	3.66	.40	4.03	.37				
	2	39	3.55	.39	4.11	.11	4.25	-	4.25	-
			3.60	.39	4.07	.25				
30	1	40	3.82	.39	4.04	.86	4.00	-	5.00	-
			3.82	.39	4.04	.86				
31	1	41	3.73	.55	3.93	.17	4.00	-	4.25	-
			3.73	.55	3.96	.17				
32	1	42	3.67	.44	3.98	.45				
	2	43	3.59	.33	3.81	.39	4.25	-	5.00	-
			3.63	.39	3.89	.39				
33	1	44	3.69	.48	4.00	.34	5.00	-	4.25	-
			3.69	.48	4.00	.34				

ตารางที่ 36 (ต่อ)

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	S_ECC		T_SAT		AD_FLE		AD_RES	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
34	1	45	3.67	.59	4.07	.22	5.00	-	4.25	-
			3.67	.59	4.07	.22				
35	1	46	3.41	.44	3.83	.15				
	2	17	3.52	.51	3.83	.15	5.00	-	5.00	-
			3.47	.47	3.83	.13				
36	1	48	3.31	.57	3.89	.49	4.25	-	5.00	-
			3.31	.57	3.89	.49				
37	1	49	3.60	.39	4.26	.61				
	2	50	3.84	.61	3.66	.15	4.50	-	4.50	-
			3.82	.52	3.96	.51				
38	1	51	3.76	.62	3.91	.12				
	2	52	3.61	.65	4.05	.42	4.00	-	4.00	-
			3.68	.63	3.91	.11				
39	1	53	3.70	.48	4.05	.41	3.75	-	4.25	-
			3.70	.48	3.98	.29				
40	1	54	3.77	.44	3.96	.28	5.00	-	5.00	-
			3.77	.44	3.96	.28				
41	1	55	3.61	.72	4.37	.42				
	2	56	3.91	.53	4.22	.45	4.50	-	4.75	-
			3.76	.64	4.29	.40				
42	1	57	3.91	.61	4.54	.50	5.00	-	4.25	-
			3.91	.61	4.54	.50				
43	1	58	4.08	.64	3.81	.33	5.00	-	5.00	-
			4.08	.64	3.81	.33				
	รวม		3.65	.58	4.06	.45	4.29	.50	4.51	.46

ภาคผนวก ค

ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับนักเรียน ระดับห้องเรียน ระดับโรงเรียน

ตารางที่ 37 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับนักเรียน

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	S_BGPA		S_EST		S_ATT		S_SUP		S_MOT		S_BEHTIM	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
1	1	1	3.99	.04	4.04	.44	4.37	.45	3.98	.67	4.46	.45	3.80	.43
	2	2	3.89	.19	3.95	.41	4.16	.39	3.83	.43	4.19	.33	3.70	.32
			3.94	.14	3.99	.42	4.26	.43	3.90	.56	4.32	.41	3.75	.38
2	1	3	3.53	.378	3.44	.43	3.98	.41	3.61	.41	4.10	.39	3.45	.36
			3.53	.378	3.44	.43	3.98	.41	3.61	.41	4.10	.39	3.45	.36
3	1	4	3.74	.24	3.58	.43	3.64	.42	3.71	.41	3.86	.49	3.32	.48
			3.74	.24	3.58	.43	3.64	.42	3.71	.41	3.86	.49	3.32	.48
4	1	5	3.73	.34	3.64	.42	3.78	.54	3.61	.48	3.91	.48	3.43	.30
	2	6	3.56	.46	3.38	.40	3.78	.49	3.86	.49	4.05	.44	3.44	.40
			3.65	.41	3.61	.43	3.78	.50	3.73	.49	3.98	.46	3.43	.35
5	1	7	3.66	.30	3.72	.39	4.12	.42	3.85	.48	4.20	.41	3.59	.49
			3.66	.30	3.72	.39	4.12	.42	3.85	.48	4.20	.41	3.59	.49
6	1	8	3.15	.38	3.29	.34	3.67	.33	3.59	.35	3.76	.35	3.13	.47
	2	9	3.57	.32	3.36	.47	3.61	.49	3.78	.59	3.99	.51	3.37	.59
			3.36	.41	3.33	.41	3.64	.41	3.68	.49	3.87	.44	3.25	.54
7	1	10	3.87	.19	3.87	.52	4.04	.40	3.81	.52	4.09	.41	3.95	.48
			3.87	.19	3.87	.52	4.04	.40	3.81	.52	4.09	.41	3.95	.48
8	1	11	3.86	.22	4.20	.49	4.20	.47	4.09	.36	4.33	.44	4.00	.49
	2	12	3.87	.30	4.02	.34	3.89	.41	4.01	.53	4.16	.42	3.64	.27
			3.86	.26	4.11	.43	4.05	.46	4.05	.45	4.25	.43	3.82	.43
9	1	13	3.68	.35	3.76	.45	4.17	.33	3.93	.51	4.16	.45	3.84	.49
			3.68	.35	3.76	.45	4.17	.33	3.93	.51	4.16	.45	3.84	.49
10	1	14	3.83	.30	3.64	.43	3.81	.35	3.43	.67	3.96	.31	3.24	.44
			3.83	.30	3.64	.43	3.81	.35	3.43	.67	3.96	.31	3.24	.44

ตารางที่ 37 (ต่อ)

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	S_BGPA		S_EST		S_ATT		S_SUP		S_MOT		S_BEHTIM	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
11	1	15	3.84	.16	3.83	.41	4.06	.34	4.00	.49	4.21	.41	3.65	.55
	2	16	3.88	.16	3.89	.50	4.16	.48	3.95	.62	4.34	.41	3.76	.45
			3.86	.16	3.86	.46	4.11	.41	3.97	.55	4.28	.41	3.70	.50
12	1	17	3.65	.22	3.83	.50	3.98	.30	3.94	.66	4.21	.34	3.85	.52
			3.65	.22	3.83	.50	3.98	.30	3.94	.66	4.21	.34	3.85	.52
13	1	18	3.74	.27	4.12	.41	4.26	.32	4.11	.52	4.33	.33	3.92	.36
			3.74	.27	4.12	.41	4.26	.32	4.11	.52	4.33	.33	3.92	.36
14	1	19	3.68	.39	3.87	.50	4.23	.40	4.08	.88	4.35	.40	3.78	.62
			3.68	.39	3.87	.50	4.23	.40	4.08	.88	4.35	.40	3.78	.62
15	1	20	3.52	.42	3.62	.60	3.85	.57	3.88	.51	3.83	.52	3.71	.53
			3.52	.42	3.62	.60	3.85	.57	3.88	.51	3.83	.52	3.71	.53
16	1	21	3.63	.42	3.98	.51	4.29	.37	3.90	.65	4.41	.34	3.95	.38
			3.63	.42	3.98	.51	4.29	.37	3.90	.65	4.41	.34	3.95	.38
17	1	22	3.58	.35	3.67	.37	3.64	.40	3.68	.80	3.88	.49	3.47	.56
			3.58	.35	3.67	.37	3.64	.40	3.68	.80	3.88	.49	3.47	.56
18	1	23	3.87	.18	3.80	.47	4.05	.40	3.86	.57	4.17	.38	3.66	.52
			3.87	.18	3.80	.47	4.05	.40	3.86	.57	4.17	.38	3.66	.52
19	1	24	3.66	.40	3.60	.49	4.15	.54	3.90	.52	4.21	.57	3.78	.65
			3.66	.40	3.60	.49	4.15	.54	3.90	.52	4.21	.57	3.78	.65
20	1	25	3.88	.18	4.16	.35	4.47	.33	4.27	.56	4.59	.29	4.00	.34
	2	26	3.65	.36	4.26	.30	4.41	.38	4.28	.50	4.50	.64	4.21	.47
			3.77	.30	4.21	.33	4.44	.35	4.28	.52	4.54	.32	4.10	.42
21	1	27	2.59	.34	3.51	.38	3.61	.32	3.58	.51	3.96	.28	4.42	.34
	2	28	3.93	.13	3.89	.32	4.05	.30	4.02	.62	4.19	.37	3.80	.42
			3.76	.31	3.70	.40	3.83	.37	3.80	.60	4.08	.34	3.61	.43
22	1	29	3.94	.26	3.74	.49	4.01	.45	3.91	.56	4.23	.39	3.51	.43
			3.94	.26	3.74	.49	4.01	.45	3.91	.56	4.23	.39	3.51	.43

ตารางที่ 37 (ต่อ)

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	S_BGPA		S_EST		S_ATT		S_SUP		S_MOT		S_BEHTIM	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
23	1	30	3.75	.32	3.82	.45	3.85	.41	3.91	.62	3.94	.51	3.58	.47
			3.75	.32	3.82	.45	3.85	.41	3.91	.62	3.94	.51	3.58	.47
24	1	31	3.74	.27	4.04	.52	3.90	.55	3.89	.58	4.19	.59	3.88	.55
			3.74	.27	4.04	.52	3.90	.55	3.89	.58	4.19	.59	3.88	.55
25	1	32	3.43	.32	3.68	.40	3.82	.37	3.91	.50	3.96	.51	3.75	.57
	2	33	3.86	.24	6.83	.51	4.01	.52	3.81	.56	4.04	.57	3.84	.55
			3.65	.355	3.76	.46	3.91	.46	3.86	.53	3.98	.53	3.80	.55
26	1	34	3.75	.32	3.57	.48	4.24	.45	3.88	.42	4.42	.42	3.56	.41
			3.75	.32	3.57	.48	4.24	.45	3.88	.42	4.42	.42	3.56	.41
27	1	35	3.73	.37	3.66	.37	3.83	.30	3.79	.48	3.99	.29	3.63	.23
	2	36	3.80	.22	3.71	.43	3.85	.37	3.84	.43	4.03	.36	3.61	.45
			3.76	.30	3.68	.40	3.84	.33	3.82	.45	4.01	.32	3.62	.36
28	1	37	3.51	.36	3.90	.41	4.10	.45	3.96	.76	4.16	.46	4.02	.59
			3.51	.36	3.90	.41	4.10	.45	3.96	.76	4.16	.46	4.02	.59
29	1	38	3.70	.25	3.80	.35	3.94	.32	4.07	.28	4.03	.36	3.80	.41
	2	39	3.85	.20	3.70	.38	3.96	.43	3.76	.61	4.03	.43	3.63	.51
			3.77	.24	3.75	.36	3.95	.38	3.92	.50	4.03	.39	3.72	.47
30	1	40	3.90	.17	4.16	.33	4.25	.36	4.11	.45	4.40	.40	3.89	.52
			3.90	.17	4.16	.33	4.25	.36	4.11	.45	4.40	.40	3.89	.52
31	1	41	3.73	.38	4.04	.43	3.95	.52	3.81	.44	4.04	.56	3.90	.51
			3.73	.38	4.04	.43	3.95	.52	3.81	.44	4.04	.56	3.90	.51
32	1	42	3.90	.16	3.85	.41	4.10	.456	3.87	.46	4.23	.38	3.72	.24
	2	43	3.71	.38	3.80	.43	3.75	.42	3.87	.46	3.91	.46	3.73	.38
			3.80	.31	3.82	.41	3.93	.47	3.87	.45	4.07	.45	3.73	.31
33	1	44	3.72	.44	3.92	.37	4.02	.33	3.79	.57	4.18	.46	3.81	.31
			3.72	.44	3.92	.37	4.02	.33	3.79	.57	4.18	.46	3.81	.31

ตารางที่ 37 (ต่อ)

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	S_BGPA		S_EST		S_ATT		S_SUP		S_MOT		S_BEHTIM	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
34	1	45	3.97	.11	3.79	.46	4.04	.37	3.91	.65	4.30	.38	3.73	.53
			3.97	.11	3.79	.46	4.04	.37	3.91	.65	4.30	.38	3.73	.53
35	1	46	3.84	.28	3.74	.44	3.98	.43	3.64	.36	4.04	.39	3.61	.38
	2	17	3.86	.22	3.87	.34	3.91	.37	3.83	.65	4.12	.45	3.59	.47
			3.85	.25	3.80	.39	3.95	.40	3.74	.52	4.08	.41	3.55	.43
36	1	48	3.33	.42	3.71	.43	2.85	.37	3.62	.62	3.95	.51	3.59	.41
			3.33	.42	3.71	.43	3.85	.37	3.62	.62	3.95	.51	3.59	.41
37	1	49	3.99	.01	3.80	.46	4.01	.35	2.59	.44	4.04	.42	3.58	.41
	2	50	3.95	.13	3.90	.52	4.01	.46	3.71	.50	4.15	.53	3.67	.49
			3.97	.09	3.85	.49	4.01	.40	3.64	.47	4.09	.48	3.63	.45
38	1	51	3.71	.33	3.67	.69	4.13	.55	4.11	.51	4.27	.45	3.63	.54
	2	52	3.71	.27	3.57	.56	3.96	.43	3.83	.73	4.20	.40	3.38	.52
			3.71	.30	3.62	.62	4.04	.50	3.97	.64	4.23	.42	3.51	.51
39	1	53	3.91	.28	3.89	.43	4.06	.33	4.11	.53	4.40	.34	3.63	.32
			3.91	.28	3.89	.43	4.06	.33	4.11	.53	4.40	.34	3.63	.32
40	1	54	3.74	.27	3.97	.52	4.17	.45	3.93	.40	4.28	.35	3.79	.41
			3.74	.27	3.97	.52	4.17	.45	3.93	.40	4.28	.35	3.79	.41
41	1	55	3.58	.42	4.03	.43	3.96	.49	3.71	.82	4.04	.45	3.89	.60
	2	56	3.41	.34	3.85	.43	4.19	.27	3.91	.54	4.31	.40	3.84	.63
			3.49	.39	3.94	.43	4.07	.41	3.81	.69	4.17	.44	3.86	.61
42	1	57	3.83	.14	3.96	.54	4.04	.50	4.03	.54	3.97	.59	3.99	.50
			3.83	.14	3.96	.54	4.04	.50	4.03	.54	3.97	.59	3.99	.50
43	1	58	3.87	.18	4.15	.41	4.27	.41	4.08	.42	4.31	.44	3.97	.44
			3.87	.18	4.15	.41	4.27	.41	4.08	.42	4.31	.44	3.97	.44
รวม			3.74	.33	3.81	.48	4.01	.45	3.88	.56	4.15	.46	3.70	.50

ตารางที่ 38 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับห้องเรียน

โรงเรียนที่	ห้องเรียนที่	ลำดับห้องที่	T_SOC		T_MOT		T_COM		T_TEA		T_CLI	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
1	1	1	3.63	.58	4.27	.60	4.05	.41	3.98	.32	4.27	.05
	2	2	3.53	.38	4.11	.43	4.19	.46	4.05	.24	4.14	.13
			3.58	.44	4.19	.48	4.12	.39	4.02	.26	4.21	.11
2	1	3	3.83	.61	4.39	.17	4.11	.25	4.52	.14	4.44	.13
			3.83	.61	4.39	.17	4.11	.25	4.52	.14	4.44	.13
3	1	4	3.80	.10	3.86	.29	3.89	.63	4.28	.39	4.25	.25
			3.80	.10	3.86	.29	3.89	.63	4.28	.39	4.25	.25
4	1	5	3.57	1.27	4.30	.43	4.39	.35	4.63	.22	4.36	.39
	2	6	3.76	.72	4.25	.58	4.19	.55	4.46	.14	4.58	.17
			3.67	.93	4.28	.46	4.29	.43	4.55	.19	4.47	.29
5	1	7	3.30	.30	4.11	.31	4.33	.43	4.41	.30	4.11	.46
			3.30	.30	4.11	.31	4.33	.43	4.41	.30	4.11	.46
6	1	8	3.83	.42	3.94	.17	4.00	.28	4.30	.28	4.19	.13
	2	9	3.43	.94	4.08	.08	3.97	.51	4.55	.25	4.47	.49
			3.63	.39	4.01	.14	3.98	.37	4.42	.28	4.33	.35
7	1	10	4.03	.38	4.02	.13	4.08	.51	3.94	.53	4.22	.51
			4.03	.38	4.02	.13	4.08	.51	3.94	.53	4.22	.51
8	1	11	3.70	.43	2.89	.55	3.67	.76	4.18	.56	4.39	.27
	2	12	3.83	.49	4.50	.73	4.44	.54	4.81	.27	4.92	.14
			3.77	.42	4.19	.67	4.05	.73	4.50	.52	4.65	.35
9	1	13	3.67	.15	4.33	.33	4.28	.41	4.74	.21	4.58	.08
			3.67	.15	4.33	.33	4.28	.41	4.74	.21	4.58	.08
10	1	14	3.77	1.04	4.22	.13	4.08	.52	4.35	.45	4.58	.42
			3.77	1.04	4.22	.13	4.08	.52	4.35	.45	4.58	.42

ตารางที่ 38 (ต่อ)

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	T_SOC		T_MOT		T_COM		T_TEA		T_CLI	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
11	1	15	3.83	.58	4.28	.41	4.30	.60	4.13	.46	4.33	.43
	2	16	4.27	.80	4.53	.42	4.19	.71	4.48	.42	4.75	.08
			4.05	.67	4.40	.39	4.25	.59	4.30	.44	4.54	.36
12	1	17	4.36	.47	4.64	.17	4.33	.22	4.31	.21	4.33	.30
			4.36	.47	4.64	.17	4.33	.22	4.31	.21	4.33	.30
13	1	18	3.36	.60	4.36	.61	3.94	.82	4.31	.41	4.64	.19
			3.36	.60	4.36	.61	3.94	.82	4.31	.41	4.64	.19
14	1	19	4.00	.43	4.19	.34	3.64	.05	4.79	.26	4.36	.29
			4.00	.43	4.19	.34	3.64	.05	7.79	.26	4.36	.29
15	1	20	4.20	.95	3.89	.63	4.05	.41	3.98	.75	4.25	.22
			4.20	.95	3.89	.63	4.05	.41	3.98	.75	4.25	.22
16	1	21	4.10	.36	4.17	.44	4.47	.21	4.35	.42	4.42	.30
			4.10	.36	4.17	.44	4.47	.21	4.35	.42	4.42	.30
17	1	22	3.70	.10	4.05	.25	3.72	.34	4.04	.21	4.14	.13
			3.70	.10	4.05	.25	3.72	.34	4.04	.21	4.14	.13
18	1	23	4.00	.56	4.42	.21	4.11	.48	4.44	.38	4.50	.14
			4.00	.56	4.42	.21	4.11	.48	4.44	.38	4.50	.14
19	1	24	4.10	.89	4.55	.21	4.03	.37	4.29	.42	4.22	.31
			4.10	.89	4.55	.21	4.03	.37	4.29	.42	4.22	.31
20	1	25	5.00	.00	3.93	.22	3.97	.49	4.18	.51	4.28	.09
	2	26	4.47	.47	3.97	.25	4.19	.41	4.07	.28	4.69	.27
			4.73	.42	3.94	.21	4.08	.42	4.13	.38	4.49	.29
21	1	27	3.97	.57	4.11	.85	4.47	.27	4.02	.85	4.08	.38
	2	28	4.07	1.11	4.30	.29	4.17	.67	3.74	.28	4.19	.43
			4.02	.79	4.21	.58	4.32	.48	3.88	.59	4.14	.37
22	1	29	4.10	.40	4.14	.05	4.08	.51	4.09	.16	4.14	.09
			4.10	.40	4.14	.05	4.08	.51	4.09	.16	4.14	.09

ตารางที่ 38 (ต่อ)

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	T_SOC		T_MOT		T_COM		T_TEA		T_CLI	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
23	1	30	3.57	1.28	4.33	.67	4.03	1.02	4.18	.86	4.44	.76
			3.57	1.28	4.33	.67	4.03	1.02	4.18	.86	4.44	.76
24	1	31	4.23	.55	4.39	.34	4.30	.17	4.68	.28	4.53	.17
			4.23	.55	4.39	.34	4.30	.17	4.68	.28	4.53	.17
25	1	32	4.23	.15	4.75	.25	4.03	.54	4.52	.53	4.63	.31
	2	33	4.47	.45	4.19	.24	4.22	.25	4.24	.28	4.39	.29
			4.35	.33	4.47	.37	4.12	.39	4.38	.41	4.51	.30
26	1	34	3.63	.29	3.86	.27	4.28	.29	3.87	.56	4.11	.60
			3.63	.29	3.86	.27	4.28	.29	3.87	.56	4.11	.60
27	1	35	3.97	.47	4.58	.38	4.42	.42	4.65	.25	4.58	.36
	2	36	4.10	.46	4.33	.63	4.11	.41	4.22	.15	3.86	.25
			4.03	.42	4.46	.48	4.26	.41	4.43	.30	4.22	.48
28	1	37	4.07	.66	3.67	.33	4.11	.38	4.05	.28	4.19	.55
			4.07	.66	3.67	.33	4.11	.38	4.05	.28	4.19	.55
29	1	38	3.53	.61	4.61	.05	3.94	.37	4.35	.26	4.50	.29
	2	39	3.20	.20	4.42	.00	4.22	.05	4.55	.00	4.61	.05
			3.37	.44	4.51	.11	4.08	.28	4.45	.20	4.55	.19
30	1	40	4.27	.55	4.28	.35	3.94	.55	4.46	.50	4.22	.46
			4.27	.55	4.28	.35	3.94	.55	4.46	.50	4.22	.46
31	1	41	4.33	.58	4.30	.25	3.83	.14	4.65	.61	4.61	.67
			4.33	.58	4.30	.25	3.83	.14	4.65	.61	4.61	.67
32	1	42	3.77	.25	4.67	.58	3.83	.38	4.30	.50	4.47	.63
	2	43	3.70	.53	4.22	.39	4.22	.17	4.22	.68	4.33	.29
			3.73	.37	4.44	.50	4.03	.34	4.26	.53	4.40	.44
33	1	44	3.63	.25	4.00	.50	3.92	.79	4.26	.52	4.25	.22
			3.63	.25	4.00	.50	3.92	.79	4.26	.52	4.25	.22

ตารางที่ 38 (ต่อ)

โรงเรียน ที่	ห้องเรียน ที่	ลำดับ ห้องที่	T_SOC		T_MOT		T_COM		T_TEA		T_CLI	
			$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
34	1	45	3.53	.35	4.67	.30	4.36	.41	4.42	.52	4.61	.34
			3.53	.35	4.67	.30	4.36	.41	4.42	.52	4.61	.34
35	1	46	3.47	.65	3.56	.24	3.92	.22	4.06	.31	4.33	.58
	2	17	3.47	.65	3.56	.24	3.92	.22	4.06	.31	4.33	.58
			3.47	.58	3.55	.21	3.91	.20	4.05	.28	4.33	.52
36	1	48	3.00	.58	3.55	.21	3.91	.20	4.05	.28	4.33	.52
			3.00	.58	3.55	.21	3.91	.20	4.05	.28	4.33	.52
37	1	49	4.10	.70	3.80	.76	4.36	.82	4.07	.57	4.17	.58
	2	50	2.97	.73	3.86	.13	4.86	.27	3.65	.26	3.83	.25
			3.53	.90	3.83	.48	4.11	.61	3.67	.46	4.00	.44
38	1	51	3.30	.53	3.97	.68	4.19	.57	3.98	.60	4.08	.22
	2	52	3.63	.30	3.75	.36	3.86	.27	4.05	.05	4.19	.33
			3.48	.43	3.86	.50	4.03	.44	4.02	.38	4.14	.26
39	1	53	3.80	.61	4.17	.36	4.08	.30	4.37	.71	4.55	.51
			3.80	.61	4.17	.36	4.08	.30	4.37	.71	4.55	.51
40	1	54	3.80	.61	4.17	.36	4.08	.30	4.37	.71	4.55	.51
			3.80	.61	4.17	.36	4.08	.30	4.37	.71	4.55	.51
41	1	55	3.87	.15	4.36	.35	4.42	.14	4.42	.37	4.39	.34
	2	56	3.80	.36	4.11	.51	4.42	.22	4.33	.55	4.42	.25
			3.83	.25	4.24	.41	4.42	.17	4.38	.42	4.40	.27
42	1	57	4.27	.70	4.64	.17	4.47	.59	4.74	.22	4.69	.27
			4.27	.70	4.64	.17	4.47	.59	4.74	.22	4.69	.27
43	1	58	3.67	.42	4.14	.50	3.92	.36	4.41	.37	4.22	.35
			3.67	.42	4.14	.50	3.92	.36	4.41	.37	4.22	.35
รวม			3384	.61	4.20	.44	4.11	.43	4.30	.44	4.36	.36

ตารางที่ 39 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับโรงเรียน

โรงเรียนที่	AD_LEAD	AD_VIS		AD_INS		AD_PRO		AD_SC		AD_CLI	
		$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
1	LEAD	4.54	-	4.65	-	4.10	-	4.50	-	4.17	-
2	LEAD	4.62	-	4.60	-	4.50	-	4.85	-	4.78	-
3	LEAD	4.84	-	5.00	-	4.75	-	5.00	-	4.83	-
4	LEAD	4.46	-	4.55	-	4.80	-	4.50	-	4.39	-
5	LEAD	4.46	-	4.50	-	4.35	-	4.30	-	4.17	-
6	LEAD	3.77	-	3.80	-	4.05	-	3.90	-	4.00	-
7	LEAD	4.77	-	4.35	-	4.55	-	4.35	-	4.28	-
8	LEAD	4.54	-	4.55	-	4.55	-	4.55	-	4.55	-
9	LEAD	4.54	-	4.50	-	4.60	-	4.55	-	4.22	-
10	LEAD	5.00	-	5.00	-	4.60	-	5.00	-	5.00	-
11	LEAD	4.54	-	4.65	-	4.65	-	4.80	-	4.83	-
12	LEAD	4.54	-	4.60	-	4.05	-	4.50	-	4.05	-
13	LEAD	4.54	-	4.55	-	4.55	-	4.60	-	4.17	-
14	LEAD	4.00	-	4.45	-	4.30	-	4.70	-	4.17	-
15	LEAD	4.31	-	4.25	-	4.25	-	3.75	-	3.72	-
16	LEAD	4.61	-	4.10	-	4.05	-	4.10	-	4.00	-
17	LEAD	4.77	-	4.05	-	4.00	-	4.50	-	4.00	-
18	LEAD	4.15	-	4.35	-	4.30	-	4.05	-	4.06	-
19	LEAD	4.69	-	4.65	-	4.75	-	4.50	-	5.00	-
20	LEAD	4.69	-	4.65	-	4.70	-	4.50	-	4.78	-
21	LEAD	4.92	-	5.00	-	4.95	-	5.00	-	4.83	-
22	LEAD	4.54	-	4.60	-	4.15	-	4.50	-	4.11	-
23	LEAD	4.54	-	4.50	-	4.60	-	4.55	-	4.22	-
24	LEAD	4.69	-	4.55	-	4.55	-	4.65	-	4.44	-
25	LEAD	4.77	-	4.55	-	4.90	-	5.00	-	5.00	-

ตารางที่ 39 (ต่อ)

โรงเรียน	AD_LEAD	AD_VIS		AD_INS		AD_PRO		AD_SC		AD_CLI	
ที่		$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD	$\overline{X}$	SD
26	LEAD	5.00	-	5.00	-	5.00	-	4.60	-	4.94	-
27	LEAD	4.69	-	4.80	-	4.70	-	4.85	-	4.61	-
28	LEAD	3.92	-	4.45	-	4.30	-	4.55	-	4.11	-
29	LEAD	4.77	-	4.05	-	4.00	-	4.50	-	4.17	-
30	LEAD	5.00	-	4.65	-	5.00	-	5.00	-	5.00	-
31	LEAD	4.61	-	4.75	-	4.50	-	4.50	-	4.39	-
32	LEAD	4.15	-	4.60	-	4.45	-	4.50	-	4.67	-
33	LEAD	5.00	-	4.90	-	4.65	-	5.00	-	4.56	-
34	LEAD	4.85	-	4.25	-	4.10	-	4.10	-	4.22	-
35	LEAD	4.69	-	5.00	-	4.90	-	4.90	-	4.83	-
36	LEAD	4.54	-	4.50	-	4.60	-	4.55	-	4.22	-
37	LEAD	4.61	-	4.55	-	4.55	-	4.75	-	4.39	-
38	LEAD	4.23	-	3.90	-	3.95	-	4.10	-	4.39	-
39	LEAD	4.38	-	4.00	-	3.90	-	4.05	-	4.28	-
40	LEAD	4.92	-	4.90	-	4.65	-	4.70	-	4.50	-
41	LEAD	4.61	-	4.50	-	4.40	-	4.50	-	4.28	-
42	LEAD	4.85	-	4.25	-	4.10	-	4.10	-	4.22	-
43	LEAD	4.92	-	4.95	-	4.95	-	4.85	-	4.72	-
รวม		4.59	.29	4.54	.31	4.47	.32	4.54	.32	4.42	.34

ภาคผนวก ง

โมเดลอิทธิพลเชิงสาเหตุของตัวแปรระดับนักเรียนที่มีอิทธิพลส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รายห้องเรียน จำนวน 58 โมเดล

1. โมเดลที่ 1 ห้องเรียนที่ 1

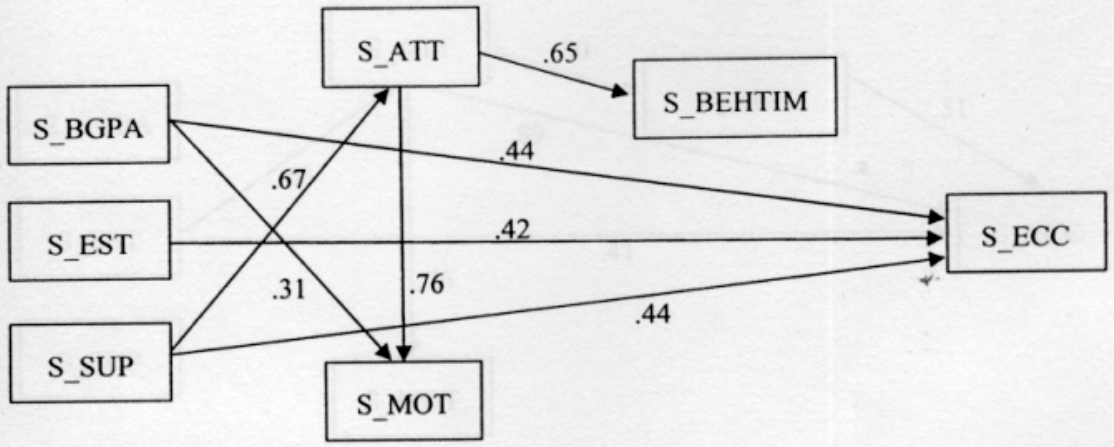

χ^2 = 10.10 p-value = 0.432 GFI = 0.868

df = 10 RMSEA = 0.025 AGFI = 0.631

2. โมเดลที่ 2 ห้องเรียนที่ 2

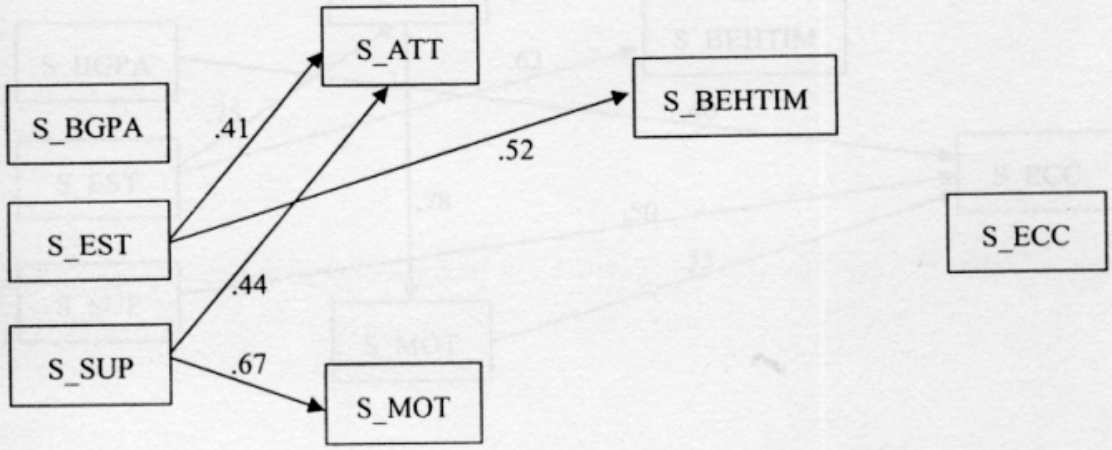

χ^2 = 1.10 p-value = 0.954 GFI = 0.977

df = 5 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.932

3. โมเดลที่ 3 ห้องเรียนที่ 3

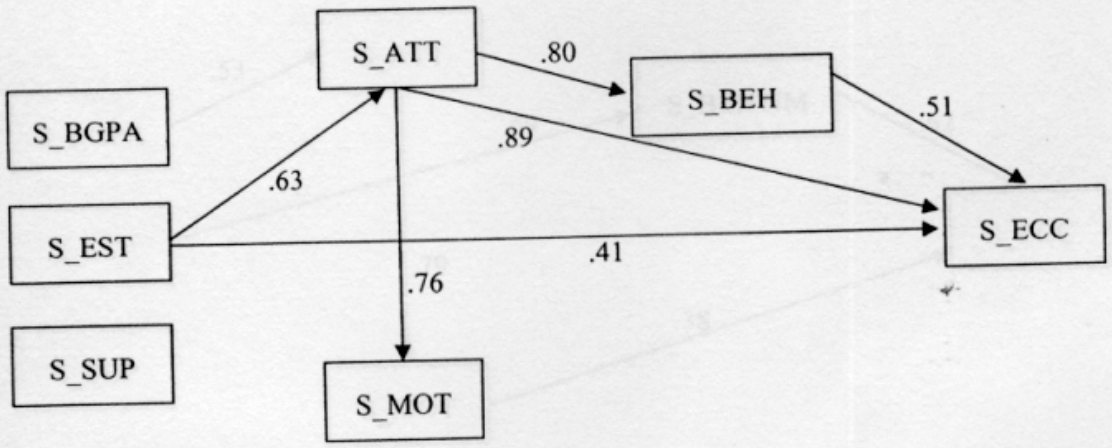

χ^2 = 5.49 p-value = 0.240 GFI = 0.896

df = 4 RMSEA = 0.144 AGFI = 0.611

4. โมเดลที่ 4 ห้องเรียนที่ 4

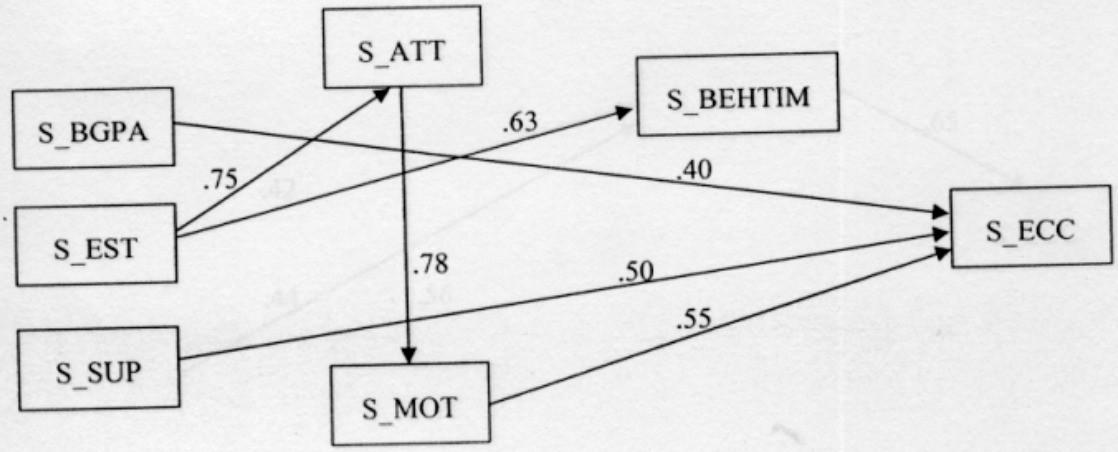

χ^2 = 7.30 p-value = 0.837 GFI = 0.901

df = 2 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.611

5. โมเดลที่ 5 ห้องเรียนที่ 5

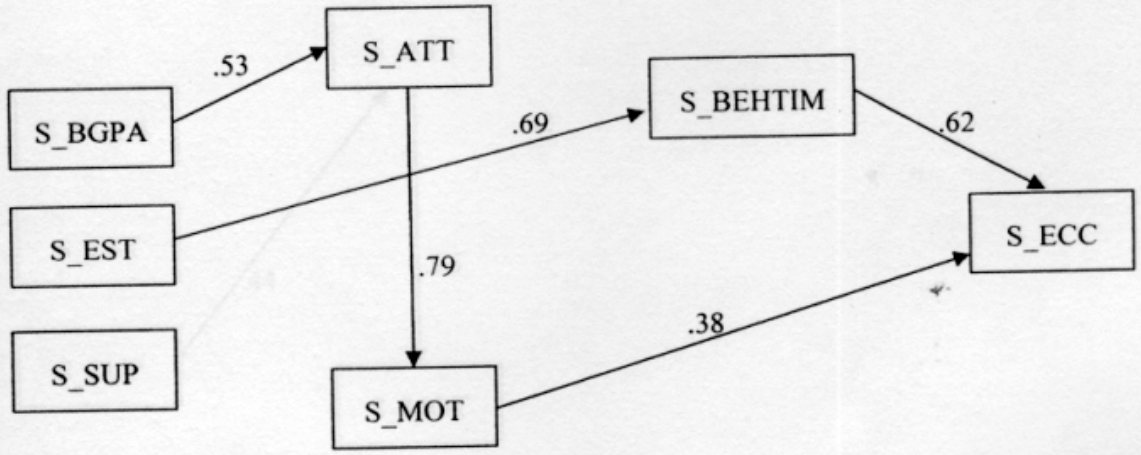

χ^2 = 11.84 p-value = 0.223 GFI = 0.8.3

df = 9 RMSEA = 0.136 AGFI = 0.600

6. โมเดลที่ 6 ห้องเรียนที่ 6

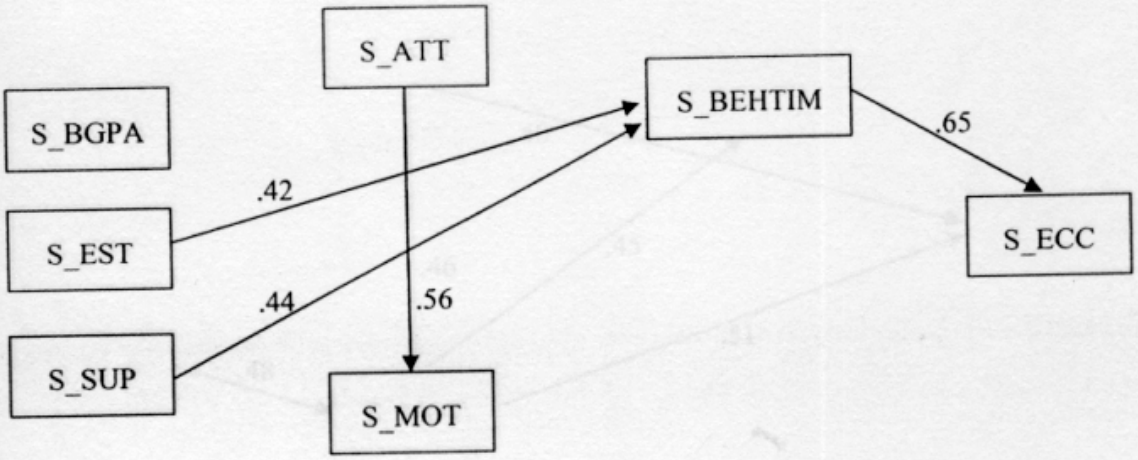

χ^2 = 6.40 p-value = 0.602 GFI = 899

df = 8 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.735

7. โมเดลที่ 7 ห้องเรียนที่ 7

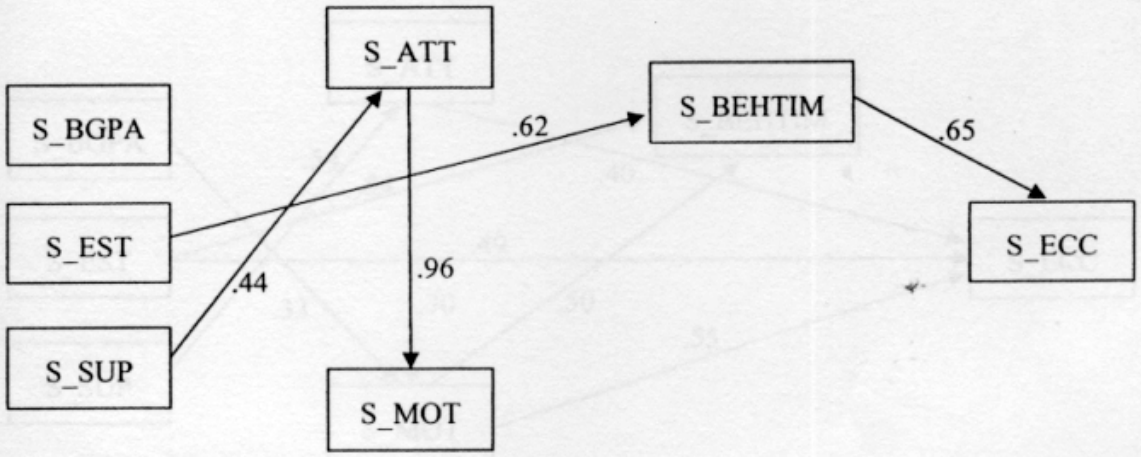

χ^2 = 7.67 p-value = 0.661 GFI = 0.881

df = 10 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.735

8. โมเดลที่ 8 ห้องเรียนที่ 8

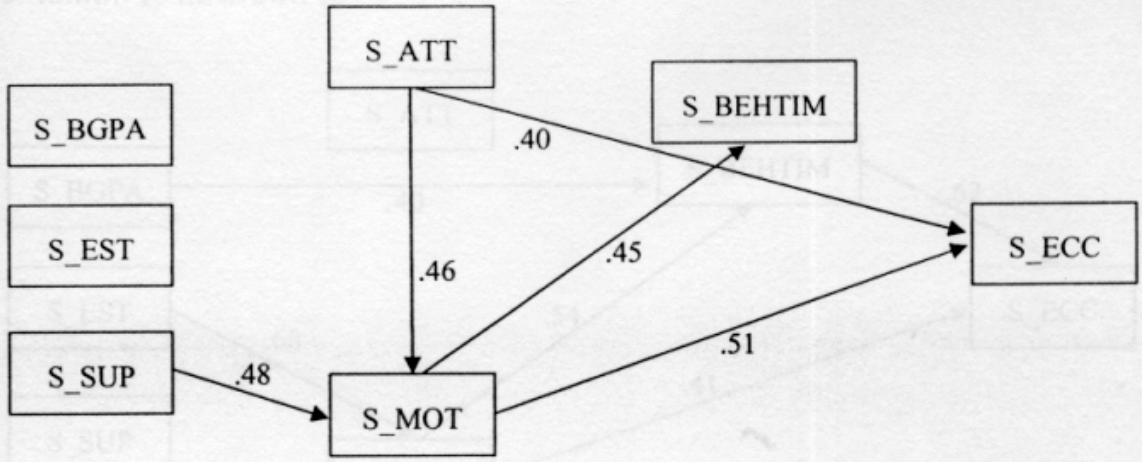

χ^2 = 3.67 p-value = 0.456 GFI = 0.928

df = 4 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.731

9. โมเดลที่ 9 ห้องเรียนที่ 9

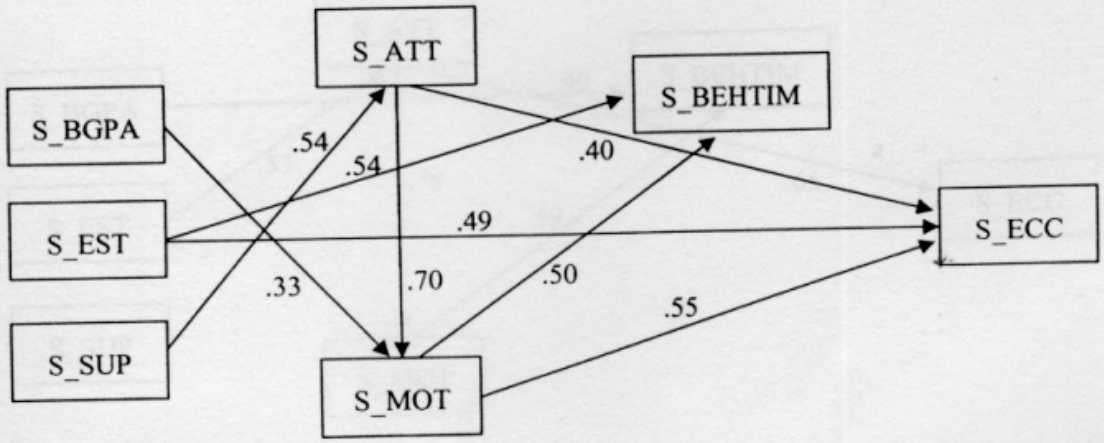

χ^2 = 4.74 p-value = 0.943 GFI = 0.928

df = 11 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.731

10. โมเดลที่ 10 ห้องเรียนที่ 10

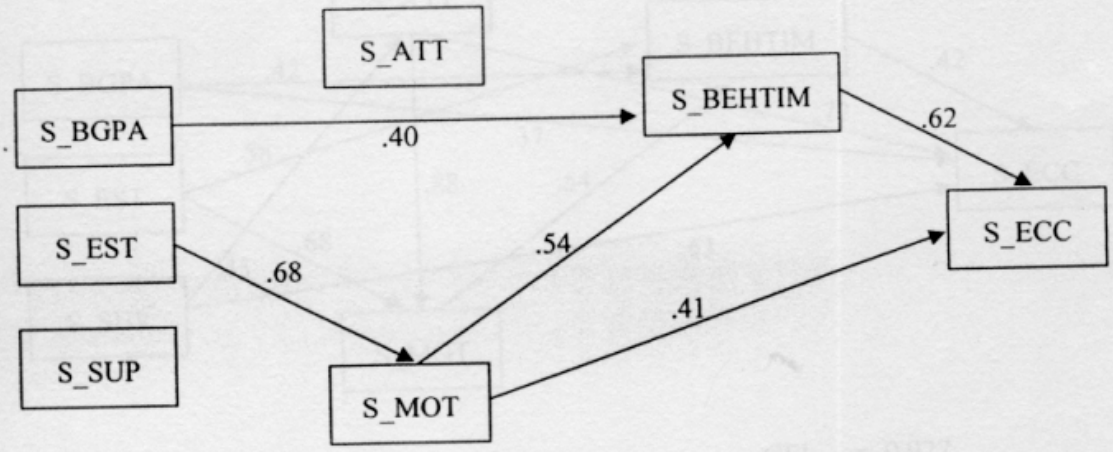

χ^2 = 4.74 p-value = 0.943 GFI = 0.928

df = 11 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.731

11. โมเดลที่ 11 ห้องเรียนที่ 11

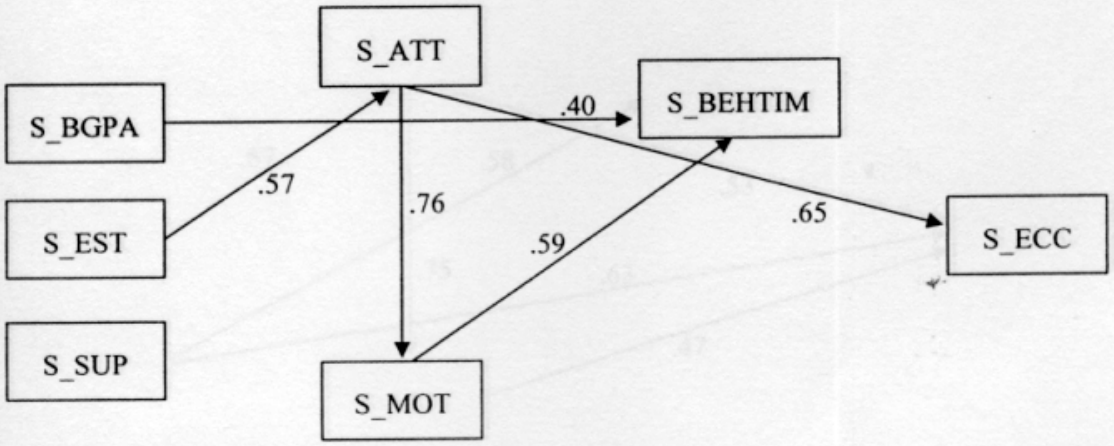

χ^2 = 7.22 p-value = 0.614 GFI = 0.888

df = 9 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.738

12. โมเดลที่ 12 ห้องเรียนที่ 12

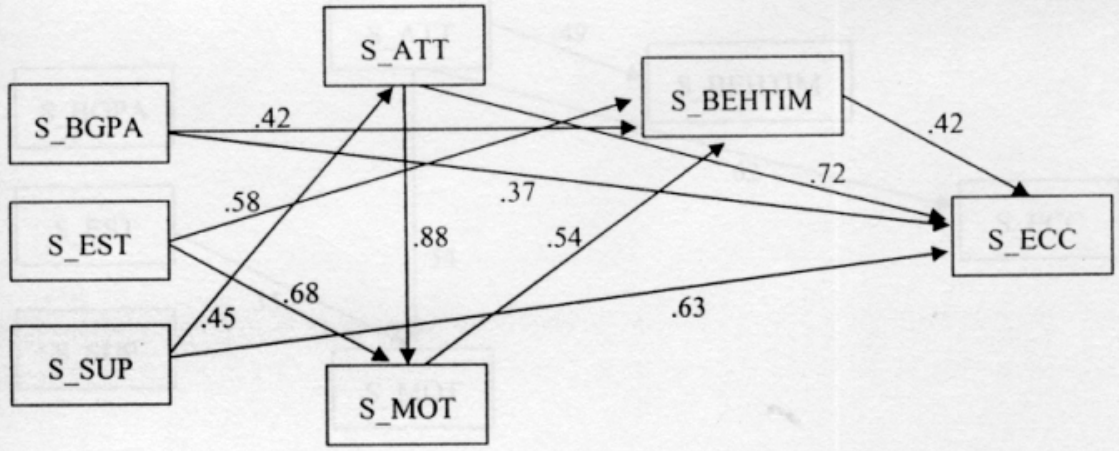

χ^2 = 5.23 p-value = 0.875 GFI = 0.927

df = 10 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.796

13. โมเดลที่ 13 ห้องเรียนที่ 13

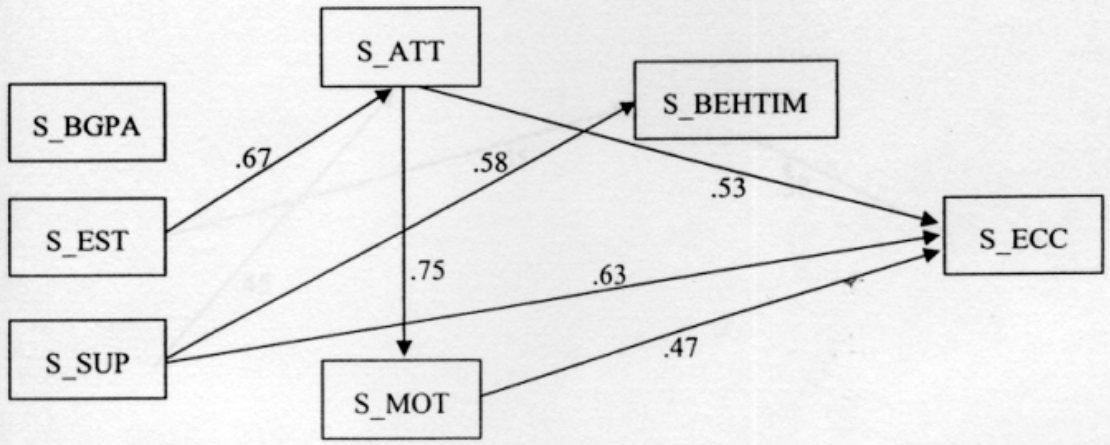

χ^2 = 7.62	p-value = 0.471	GFI = 0.882
df = 8	RMSEA = 0.000	AGFI = 0.690

14. โมเดลที่ 14 ห้องเรียนที่ 14

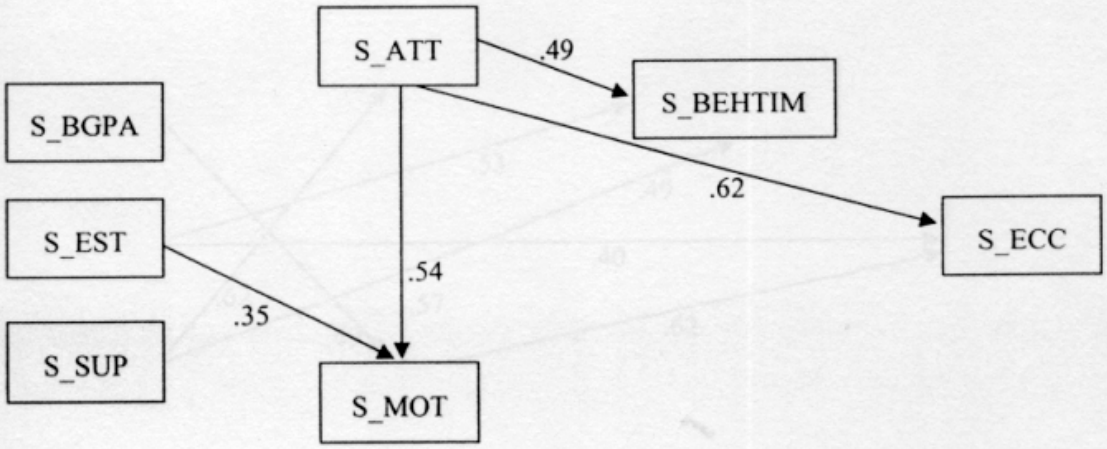

χ^2 = 619	p-value = 0.288	GFI = 0.885
df = 5	RMSEA = 0.118	AGFI = 0.654

15. โมเดลที่ 15 ห้องเรียนที่ 15

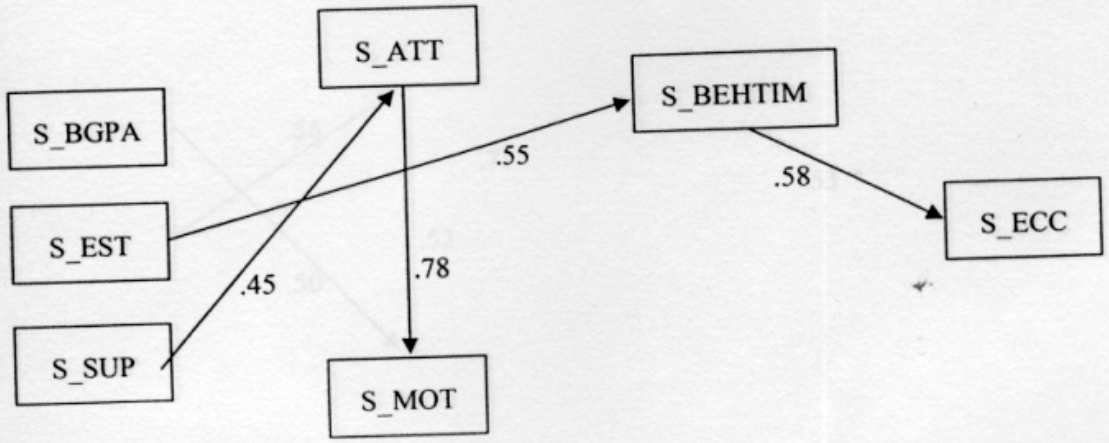

χ^2 = 10.86 p-value = 0.369 GFI = 0.840

df = 10 RMSEA = 0.071 AGFI = 0.664

16. โมเดลที่ 16 ห้องเรียนที่ 16

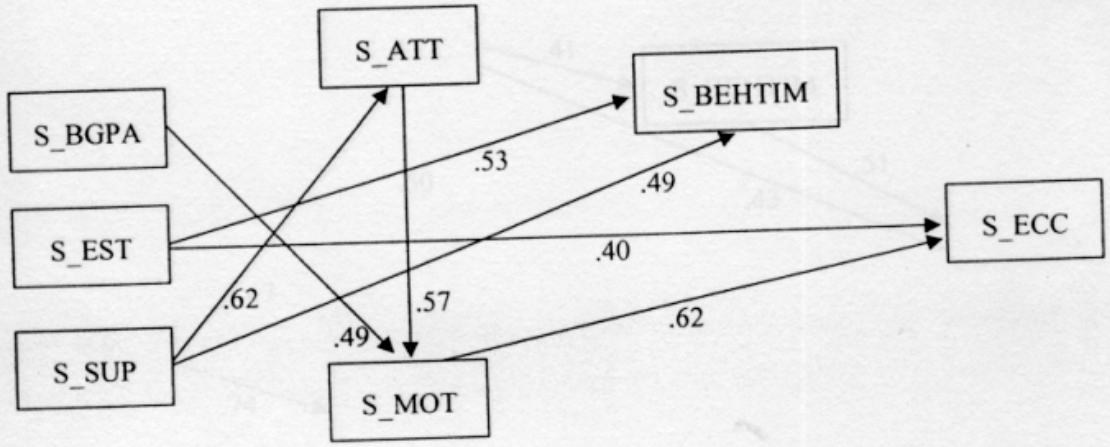

χ^2 = 13.71 p-value = 0.250 GFI = 0.829

df = 11 RMSEA = 0.124 AGFI = 0.565

17. โมเดลที่ 17 ห้องเรียนที่ 17

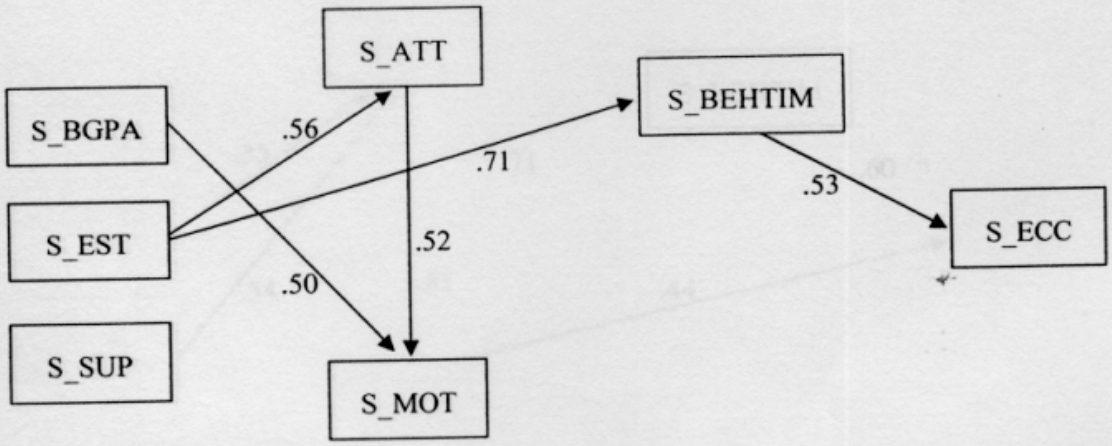

χ^2 = 8.99 p-value = 0.438 GFI = 0.864

df = 9 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.682

18. โมเดลที่ 18 ห้องเรียนที่ 18

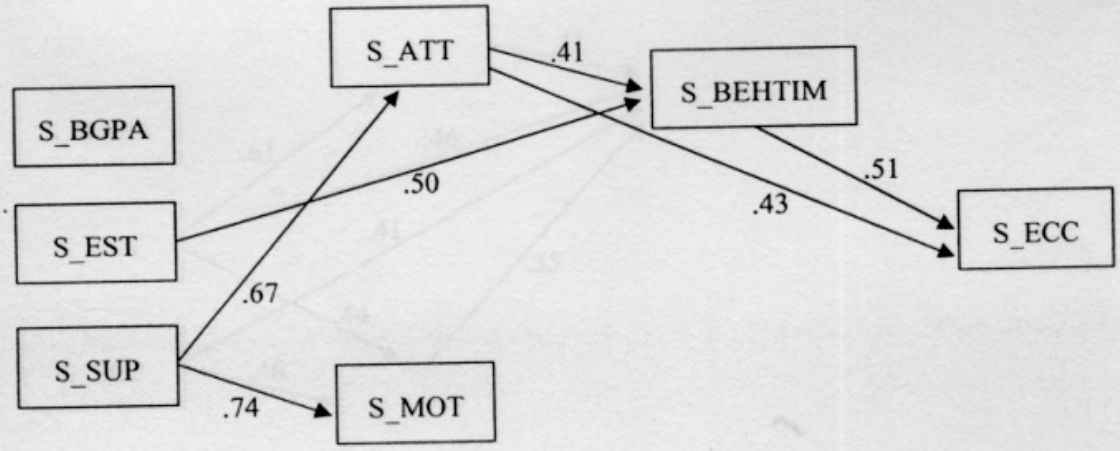

χ^2 = 5.01 p-value = 0.756 GFI = 0.919

df = 8 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.788

19. โมเดลที่ 19 ห้องเรียนที่ 19

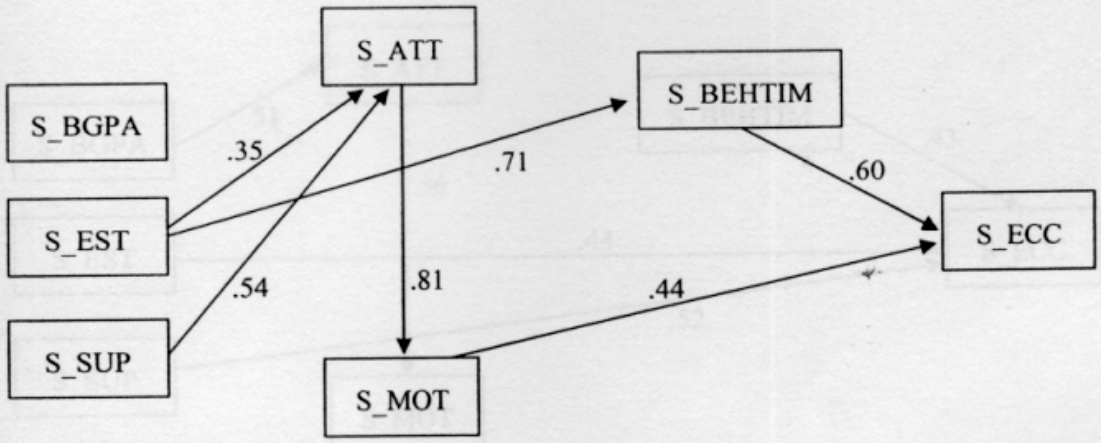

χ^2 = 6.93 p-value = 0.544 GFI = 0.892

df = 8 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.715

20. โมเดลที่ 20 ห้องเรียนที่ 20

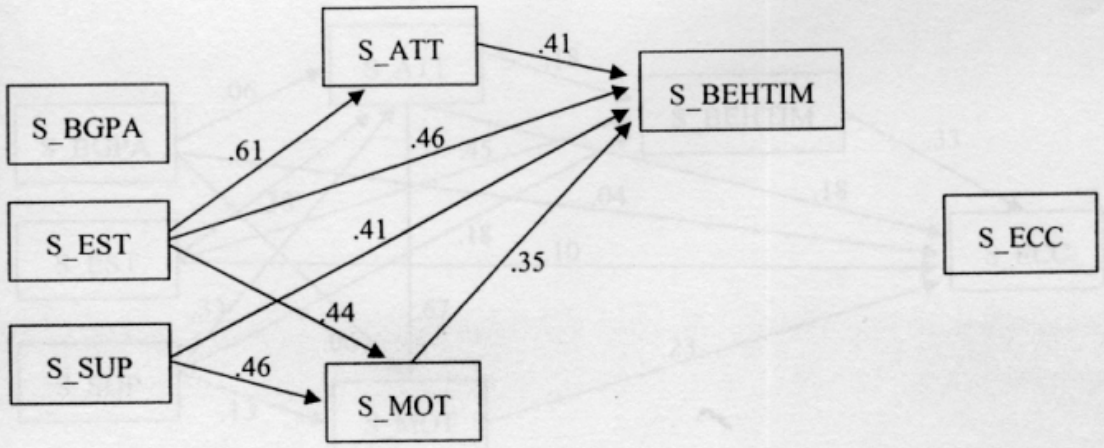

χ^2 = 3.71 p-value = 0.156 GFI = 0.928

df = 2 RMSEA = 0.224 AGFI = 0.456

21. โมเดลที่ 21 ห้องเรียนที่ 21

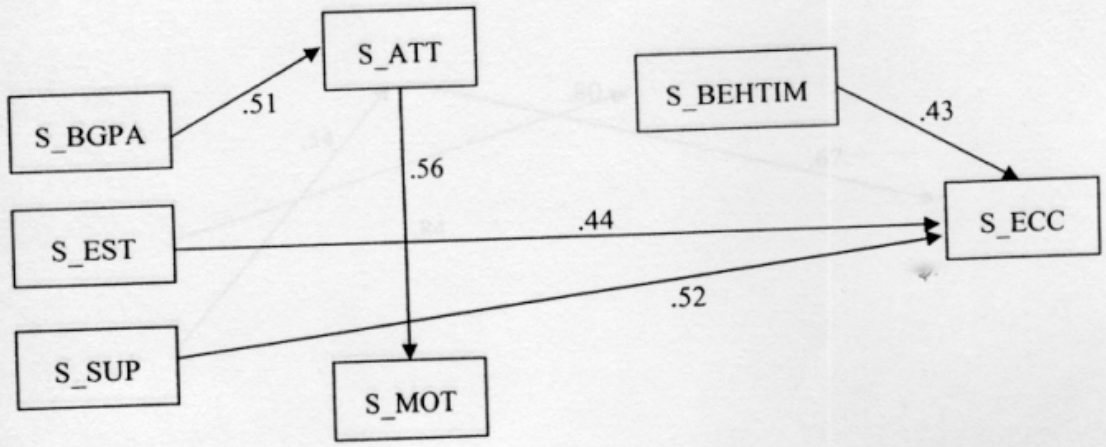

χ^2 = 11.19 p-value = 0.343 GFI = 0.856

df = 10 RMSEA = 0.089 AGFI = 0.597

22. โมเดลที่ 22 ห้องเรียนที่ 22

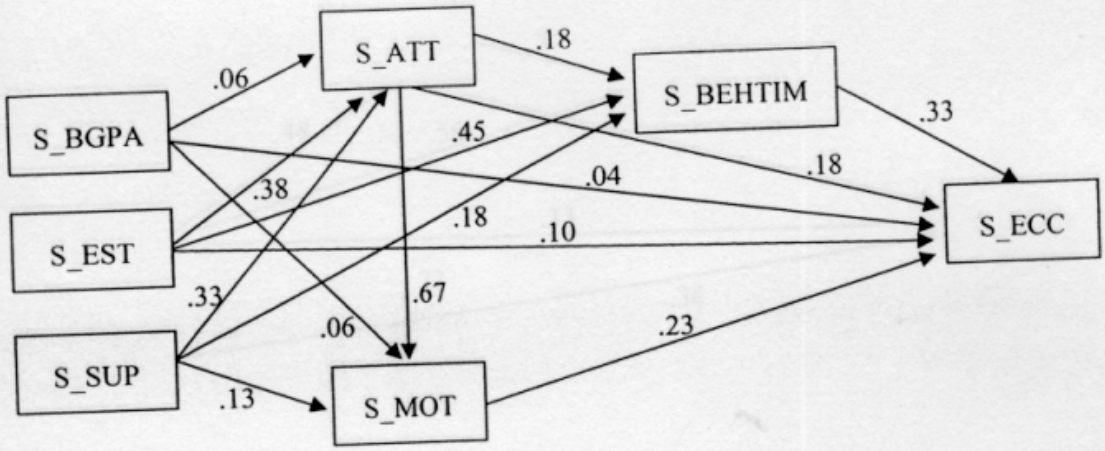

χ^2 = 8.54 p-value = 0.074 GFI = 0.998

df = 4 RMSEA = 0.031 AGFI = 0.985

23. โมเดลที่ 23 ห้องเรียนที่ 23

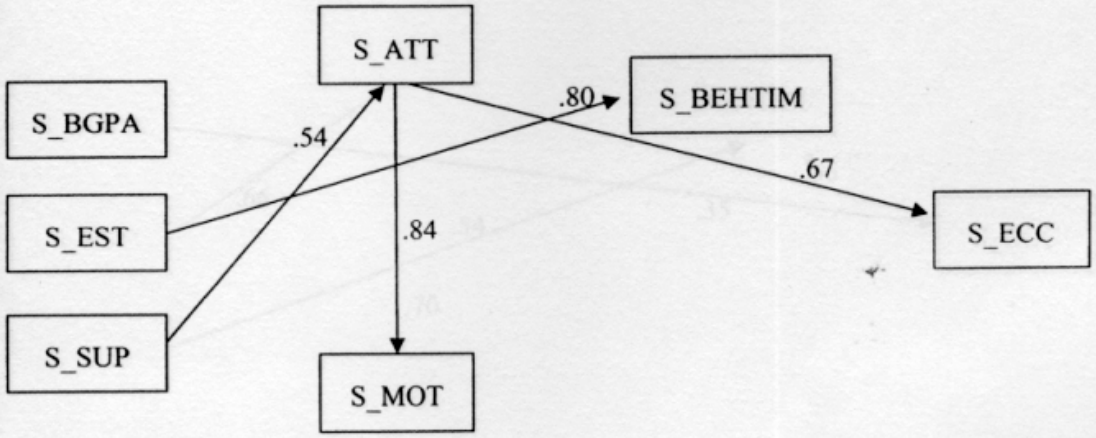

χ^2 = 6.41 p-value = 0.780 GFI = 0.899

df = 10 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.788

24. โมเดลที่ 24 ห้องเรียนที่ 24

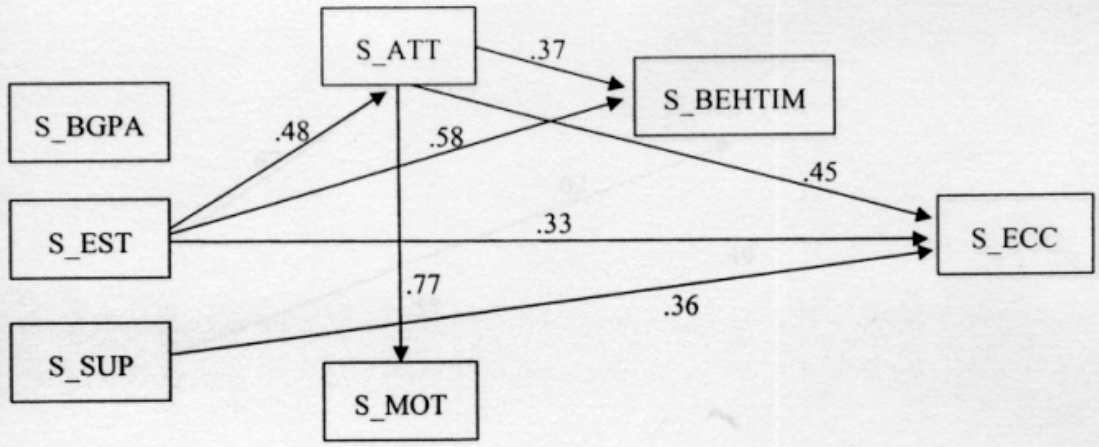

χ^2 = 5.73 p-value = 0.572 GFI = 0.909

df = 7 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.726

25. โมเดลที่ 25 ห้องเรียนที่ 25

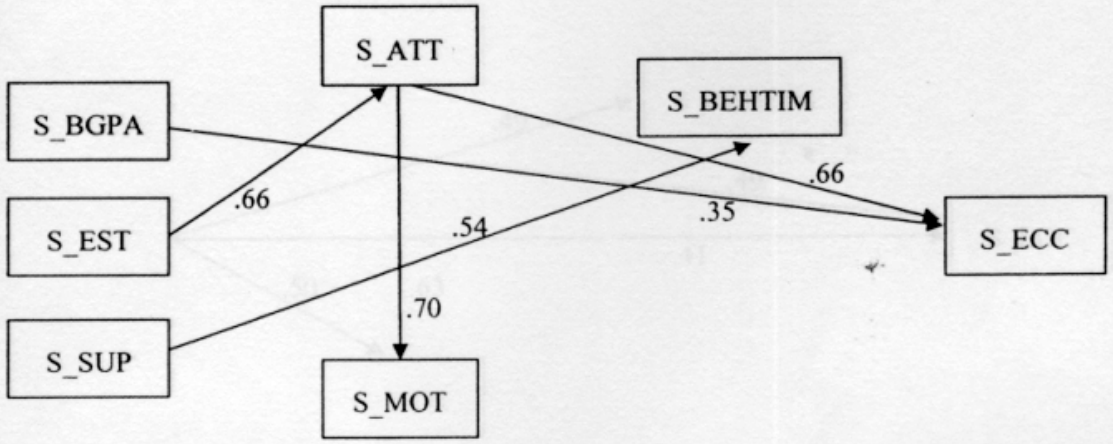

χ^2 = 13.18 p-value = 0.434 GFI = 0.835

df = 13 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.644

26. โมเดลที่ 26 ห้องเรียนที่ 26

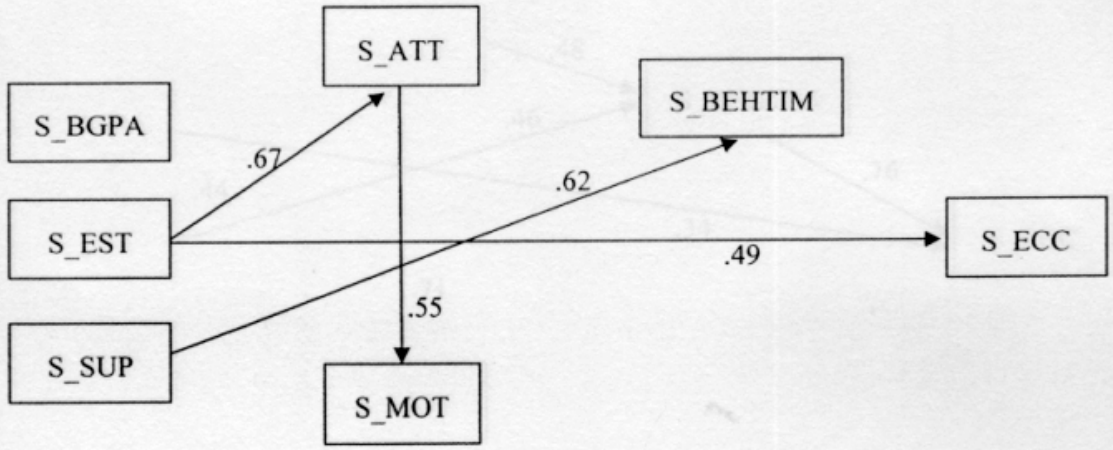

χ^2 = 9.28 p-value = 0.505 GFI = 0.860

df = 10 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.706

27. โมเดลที่ 27 ห้องเรียนที่ 27

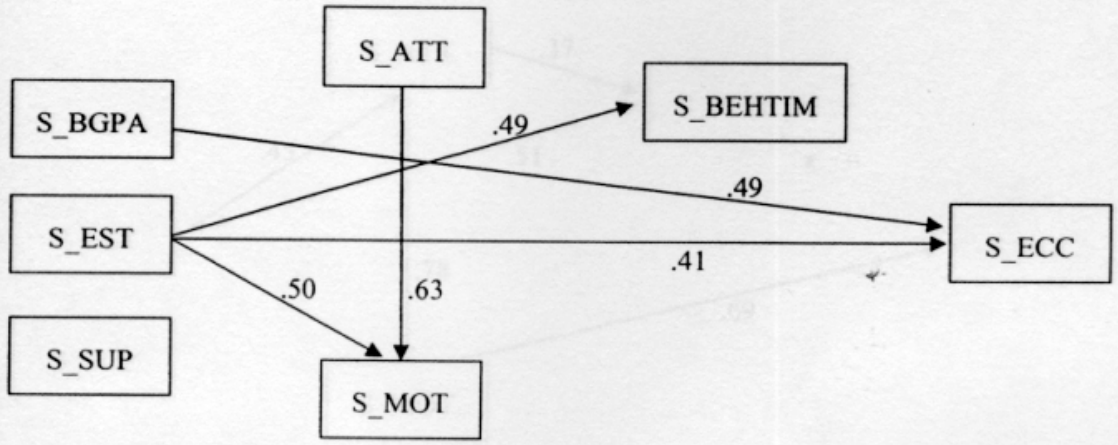

χ^2 = 5.76 p-value = 0.569 GFI = 0.908

df = 7 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.725

28. โมเดลที่ 28 ห้องเรียนที่ 28

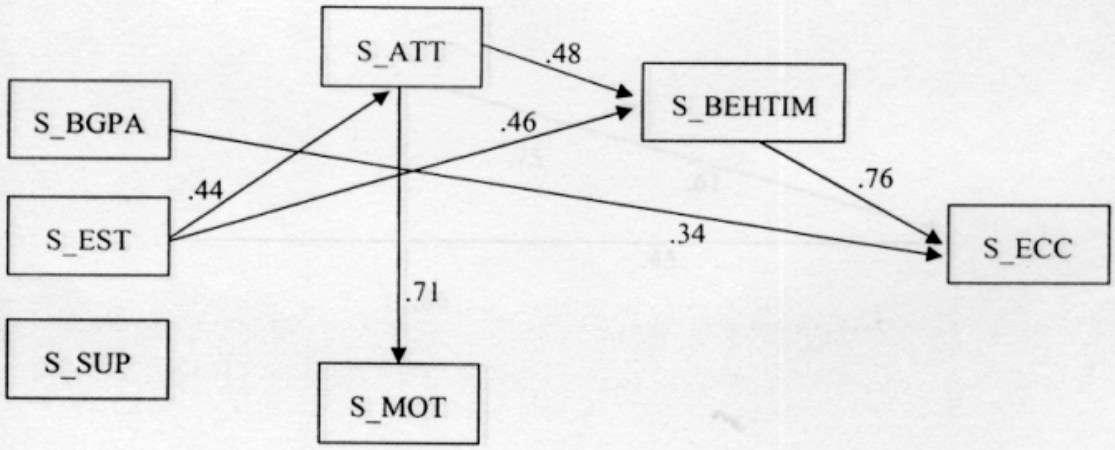

χ^2 = 5.55 p-value = 0.697 GFI = 0.911

df = 8 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.767

29. โมเดลที่ 29 ห้องเรียนที่ 29

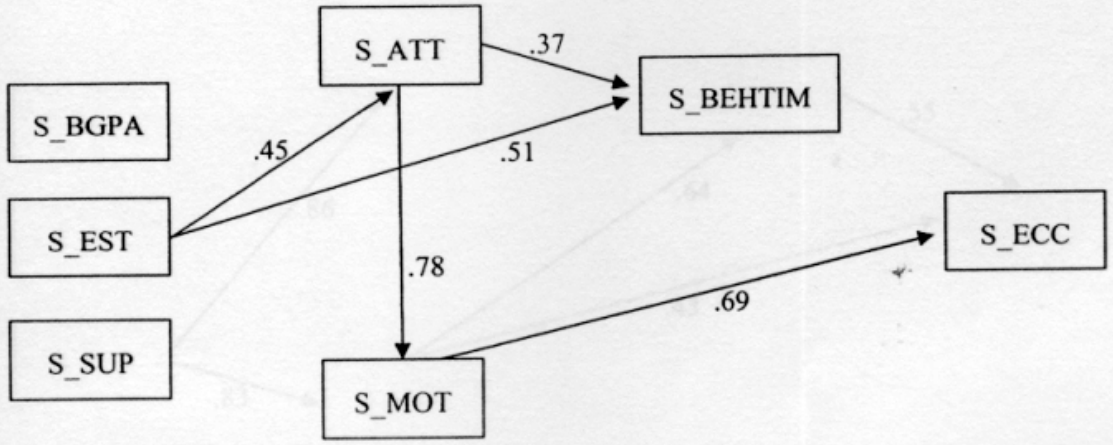

χ^2 = 3.81 p-value = 0.577 GFI = 0.926

df = 5 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.777

30. โมเดลที่ 30 ห้องเรียนที่ 30

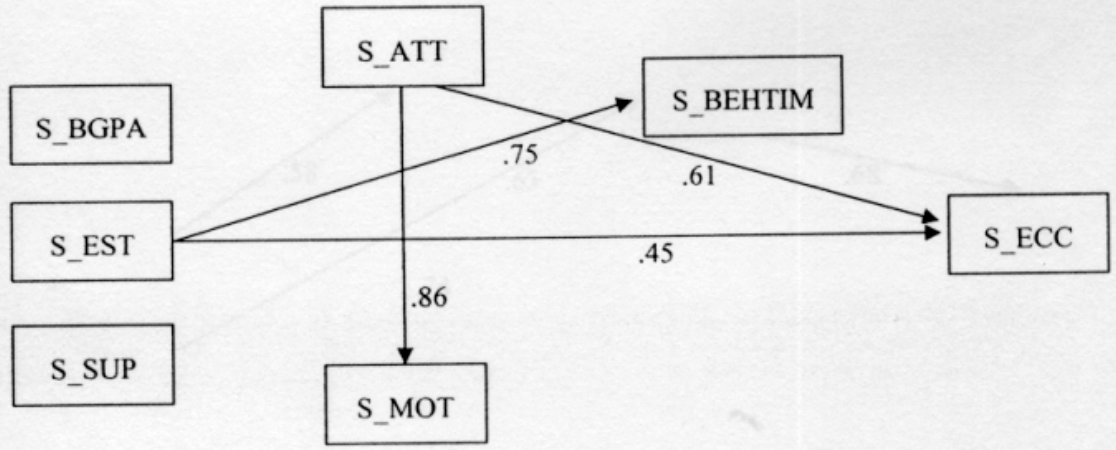

χ^2 = 2.17 p-value = 0.825 GFI = 0.956

df = 5 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.869

31. โมเดลที่ 31 ห้องเรียนที่ 31

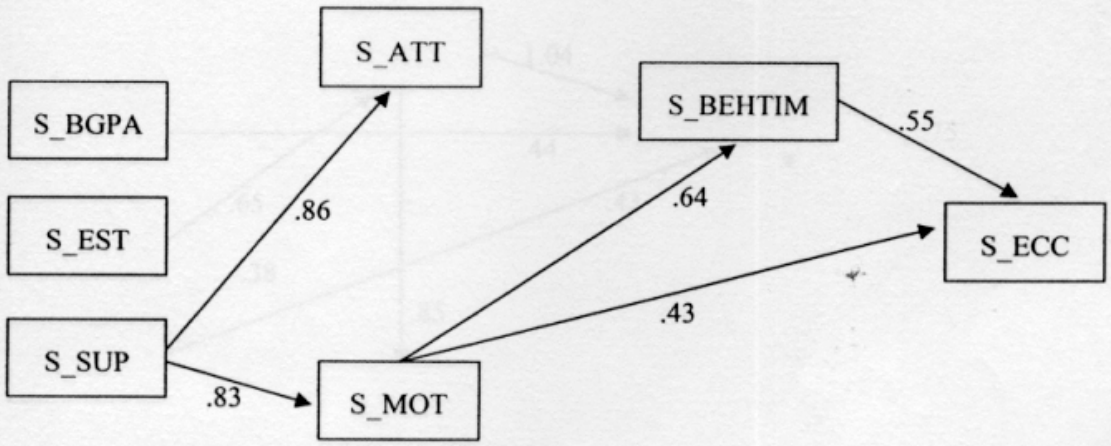

χ^2 = 4.26	p-value = 0.512	GFI = 0.918
df = 5	RMSEA = 0.000	AGFI = 0.753

32. โมเดลที่ 32 ห้องเรียนที่ 32

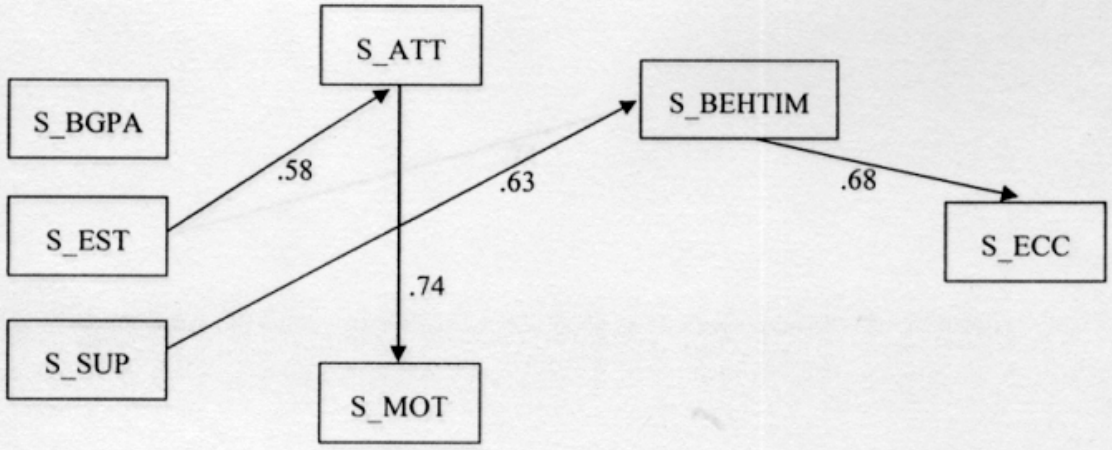

χ^2 = 6.52	p-value = 0.770	GFI = 0.897
df = 10	RMSEA = 0.000	AGFI = 0.785

33. โมเดลที่ 33 ห้องเรียนที่ 33

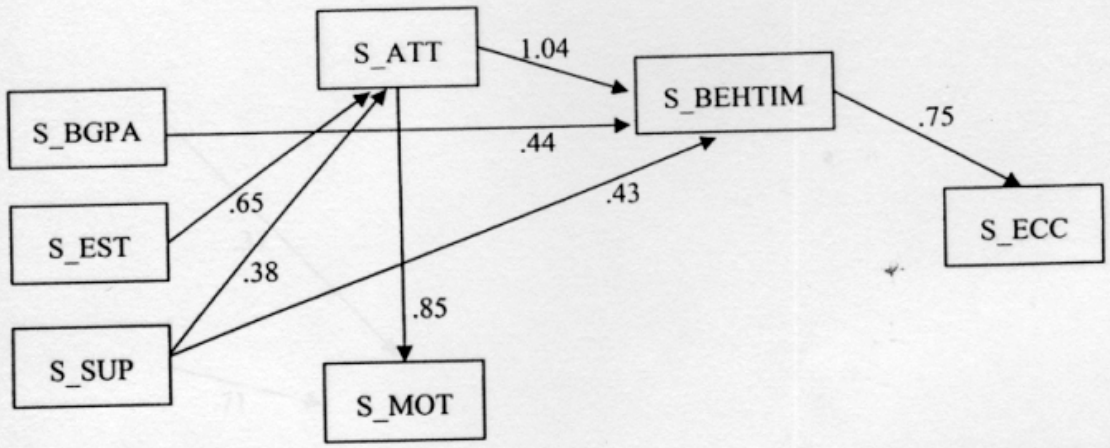

χ^2 = 13.50 p-value = 0.262 GFI = 0.831

df = 11 RMSEA = 0.119 AGFI = 0.570

34. โมเดลที่ 34 ห้องเรียนที่ 34

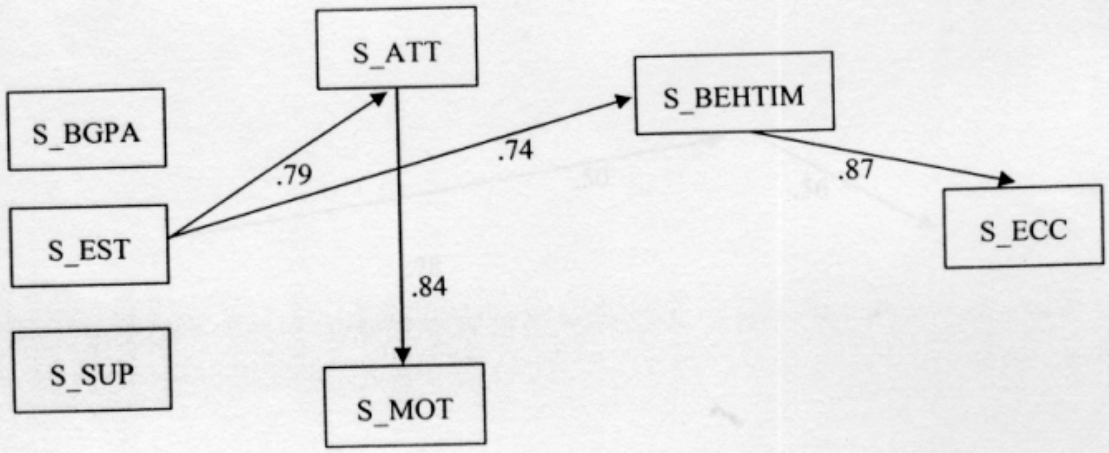

χ^2 = 64.38 p-value = 0.625 GFI = 0.916

df = 6 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.789

35. โมเดลที่ 35 ห้องเรียนที่ 35

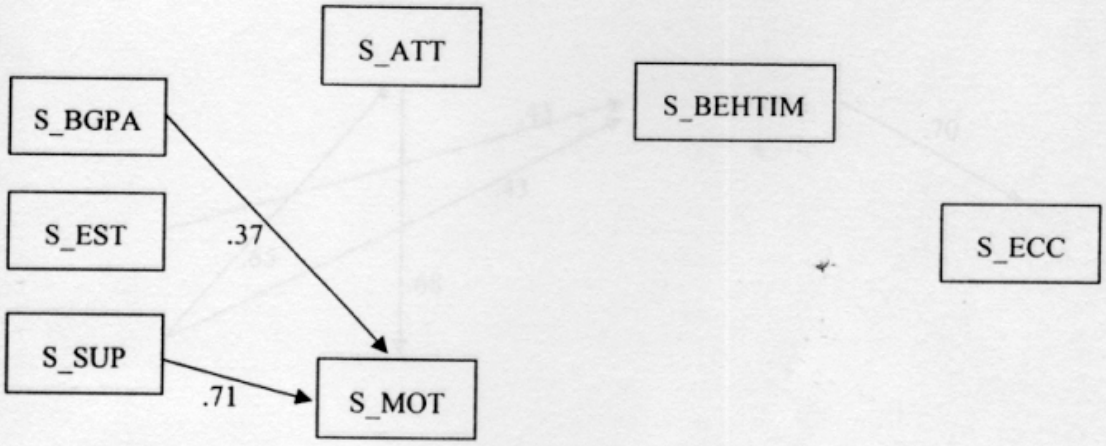

χ^2 = 0.00 p-value = 1.000 GFI = -

df = 6 RMSEA = 0.000 AGFI = -

36. โมเดลที่ 36 ห้องเรียนที่ 36

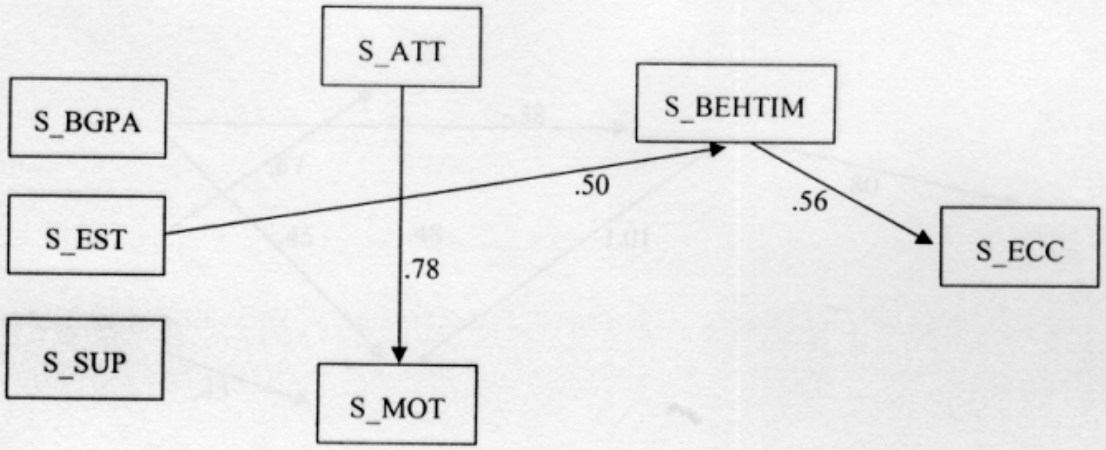

χ^2 = 2.24 p-value = 0.896 GFI = 0.955

df = 6 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.887

37. โมเดลที่ 37 ห้องเรียนที่ 37

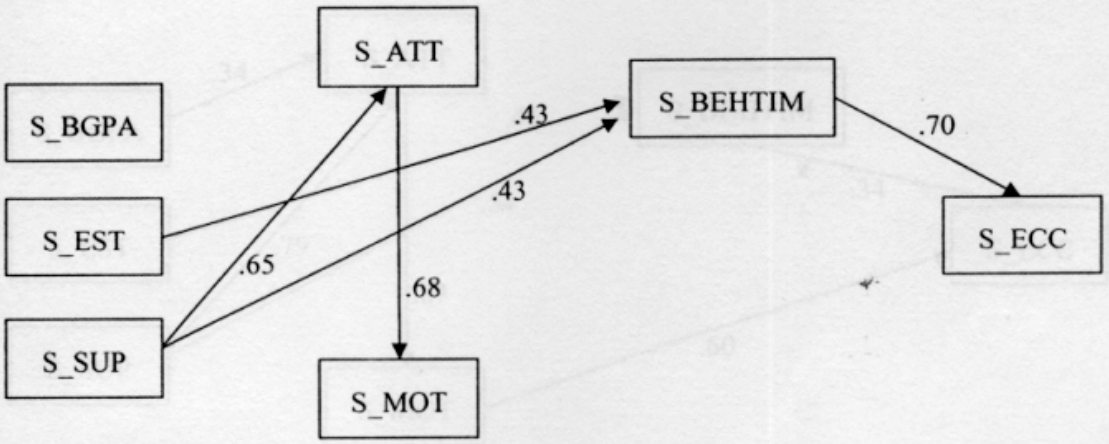

χ^2 = 10.68 p-value = 0.298 GFI = 0.842

df = 9 RMSEA = 0.105 AGFI = 0.632

38. โมเดลที่ 38 ห้องเรียนที่ 38

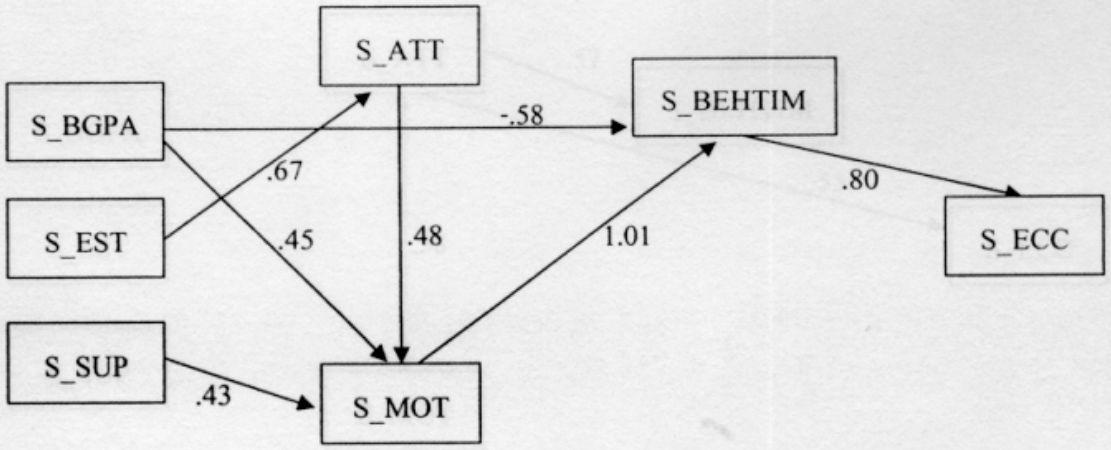

χ^2 = 10.86 p-value = 0.455 GFI = 0.860

df = 11 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.643

39. โมเดลที่ 39 ห้องเรียนที่ 39

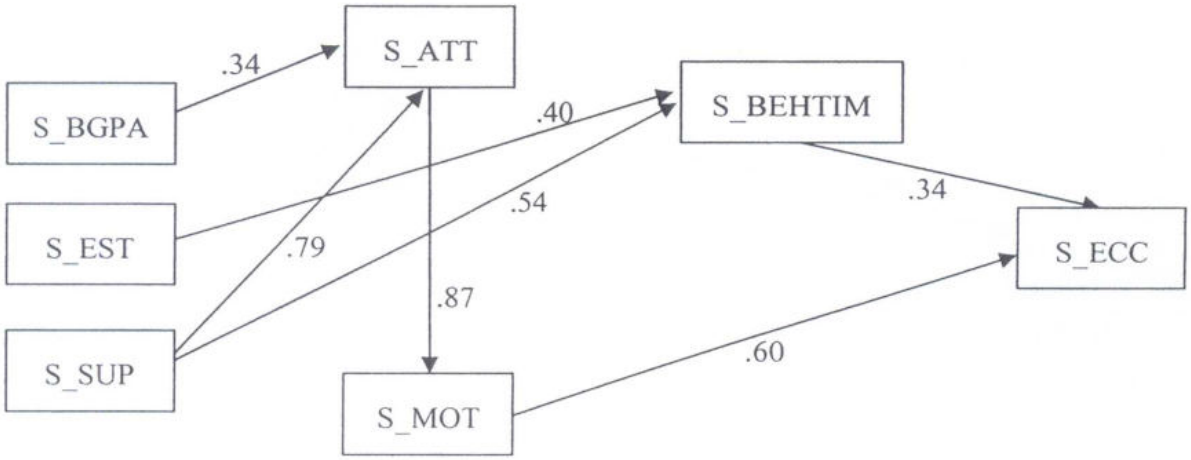

χ^2 = 7.62	p-value = 0.747	GFI = 0.897
df = 11	RMSEA = 0.000	AGFI = 0.738

40. โมเดลที่ 40 ห้องเรียนที่ 40

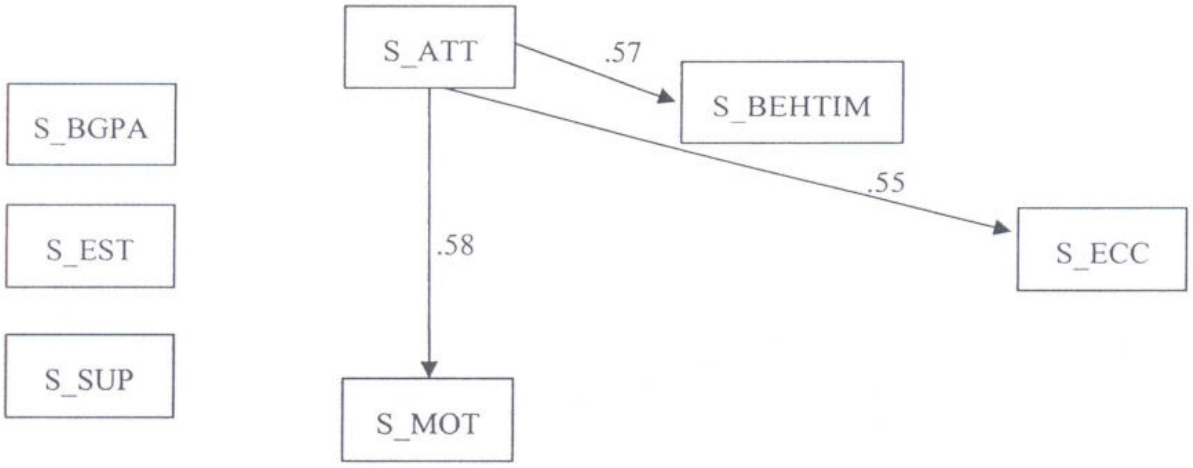

χ^2 = 0.93	p-value = 0.818	GFI = 0.976
df = 3	RMSEA = 0.000	AGFI = 0.920

41. โมเดลที่ 41 ห้องเรียนที่ 41

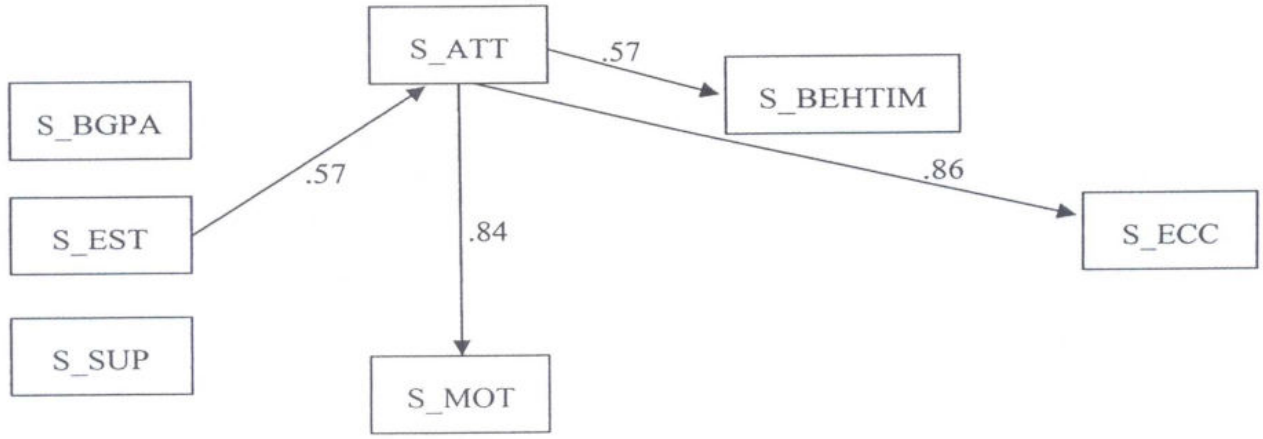

χ^2 = 5.24 p-value = 0.513 GFI = 0.901

df = 6 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.752

42. โมเดลที่ 42 ห้องเรียนที่ 42

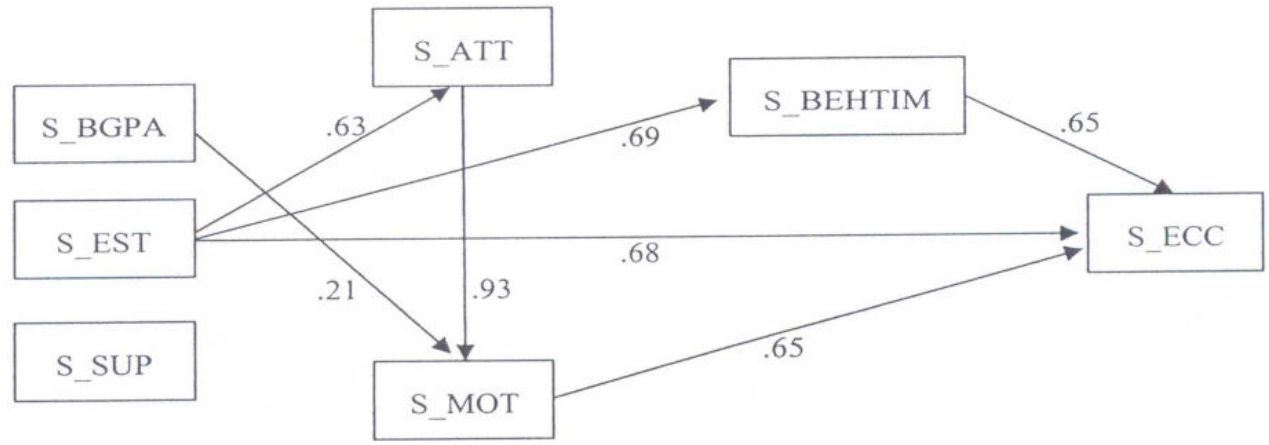

χ^2 = 5.66 p-value = 0.579 GFI = 0.910

df = 7 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.730

43. โมเดลที่ 43 ห้องเรียนที่ 43

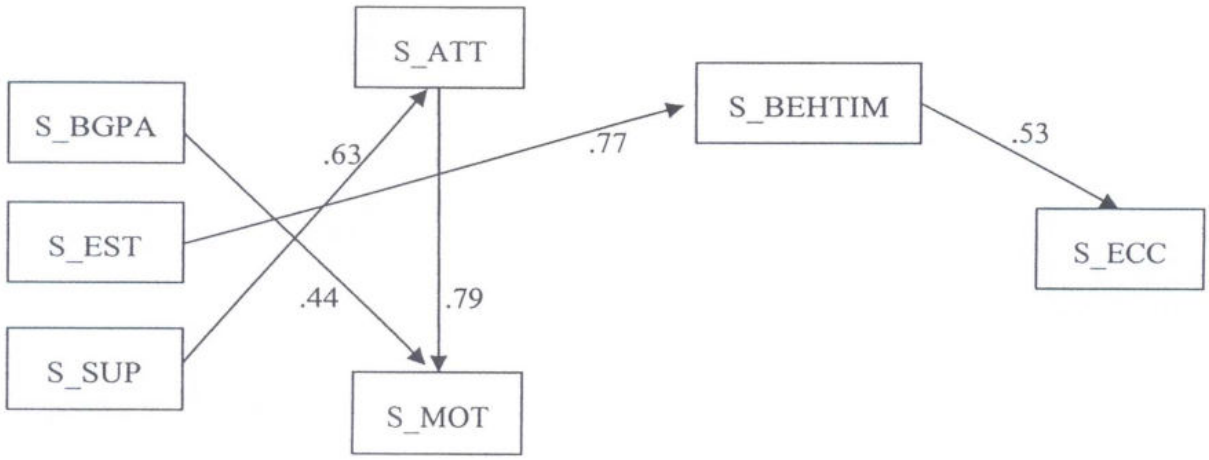

χ^2 = 13.12 p-value = 0.439 GFI = 0.835

df = 13 RMSEA = 0.024 AGFI = 0.645

44. โมเดลที่ 44 ห้องเรียนที่ 44

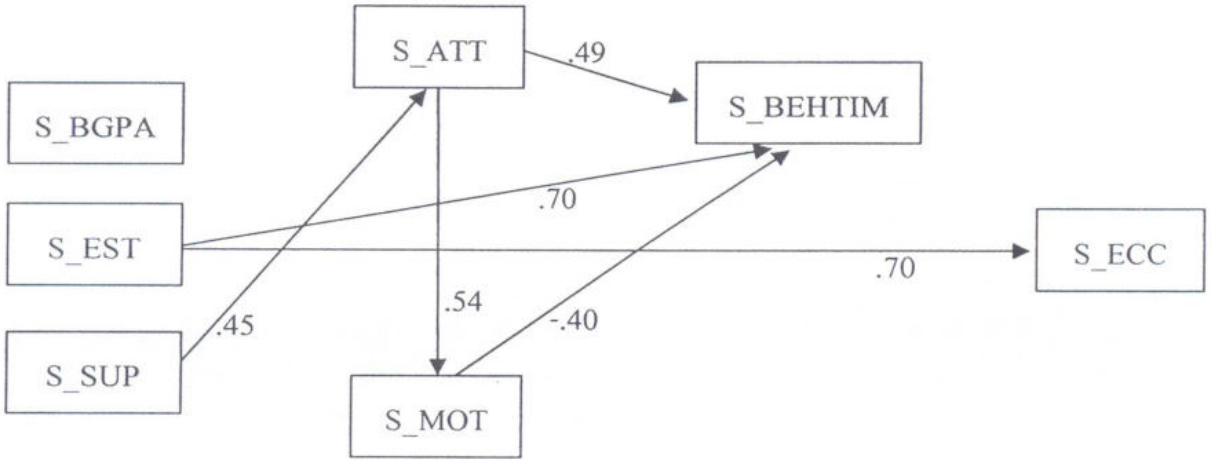

χ^2 = 4.87 p-value = 0.771 GFI = 0.921

df = 8 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.793

45. โมเดลที่ 45 ห้องเรียนที่ 45

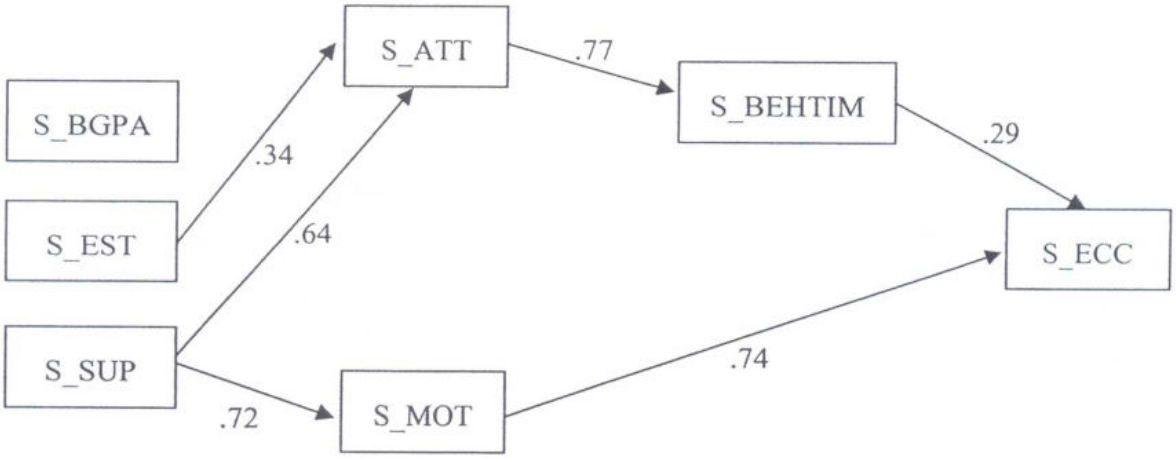

χ^2 = 5.51 p-value = 0.702 GFI = 0.912

df = 8 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.769

46. โมเดลที่ 46 ห้องเรียนที่ 46

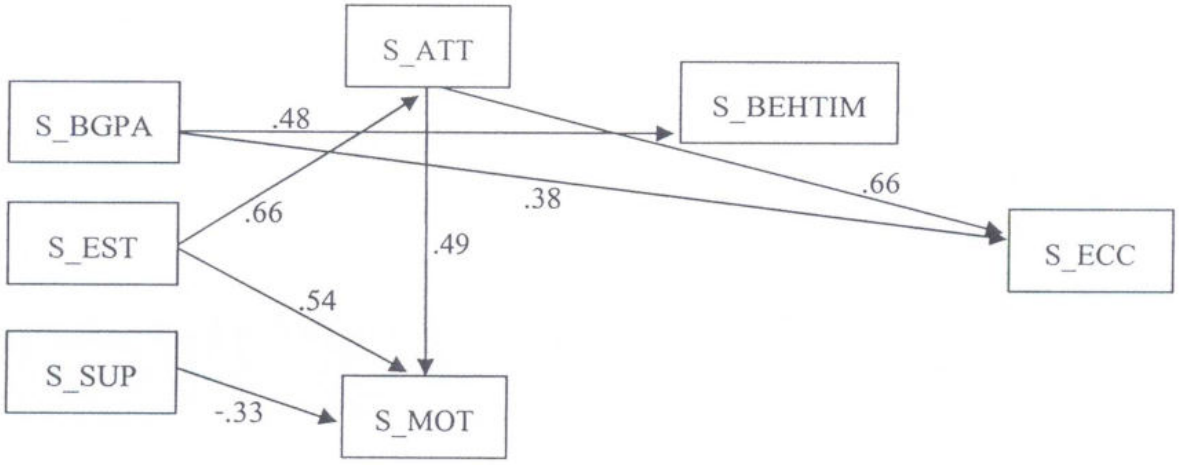

χ^2 = 7.76 p-value = 0.734 GFI = 0.895

df = 11 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.734

47. โมเดลที่ 47 ห้องเรียนที่ 47

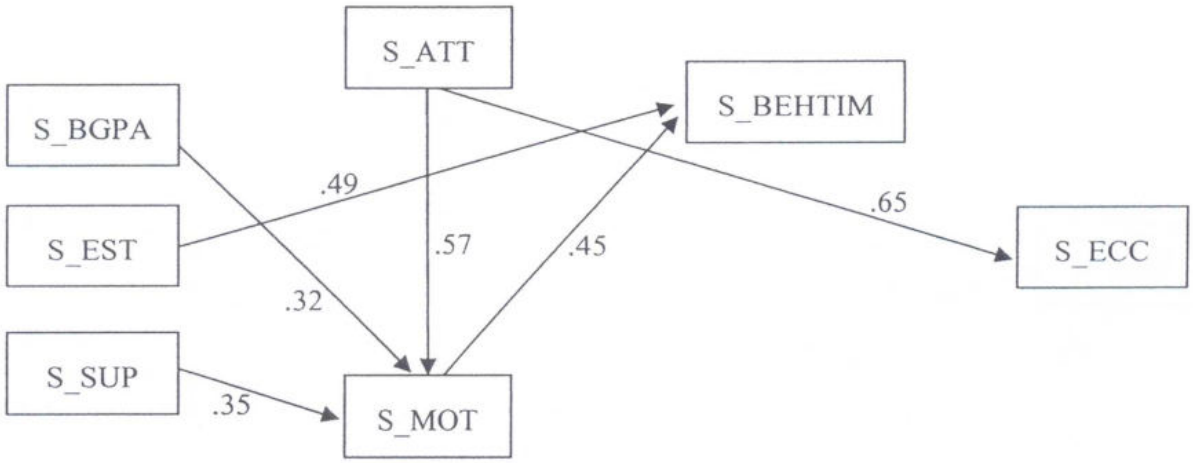

χ^2 = 6.63 p-value = 0.675 GFI = 0.991

df = 9 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.718

48. โมเดลที่ 48 ห้องเรียนที่ 48

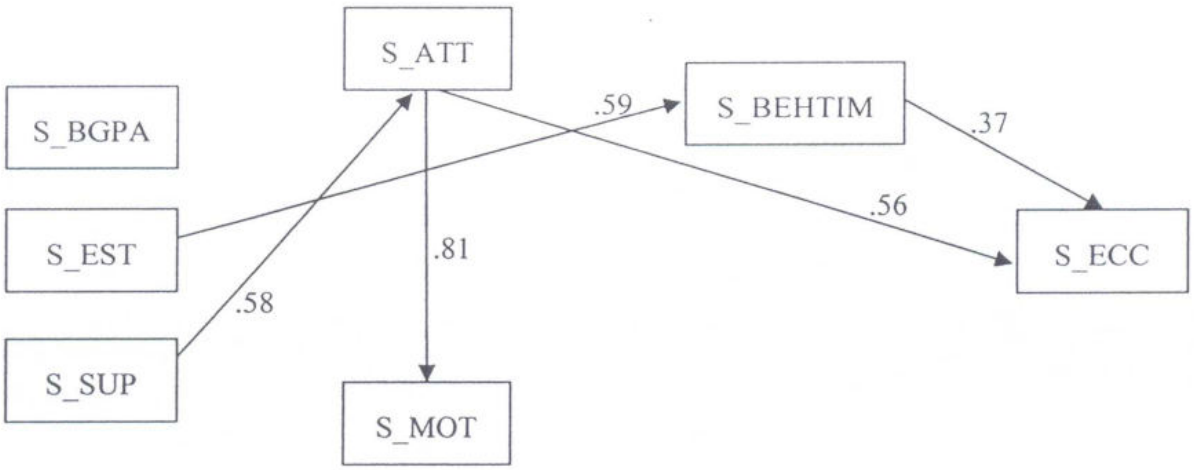

χ^2 = 6.65 p-value = 0.675 GFI = 0.896

df = 9 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.756

49. โมเดลที่ 49 ห้องเรียนที่ 49

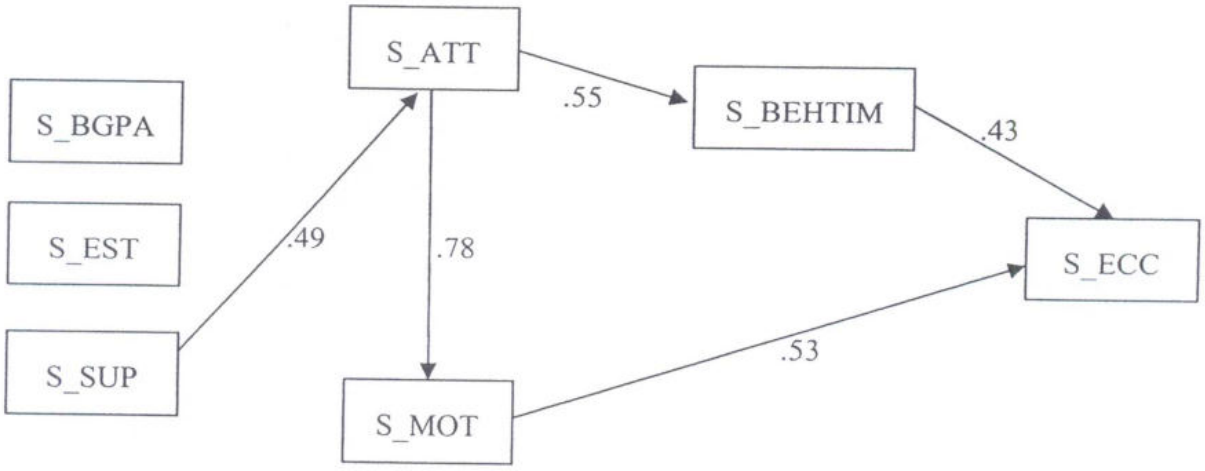

χ^2 = 3.38 p-value = 0.574 GFI = 0.925

df = 5 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.776

50. โมเดลที่ 50 ห้องเรียนที่ 50

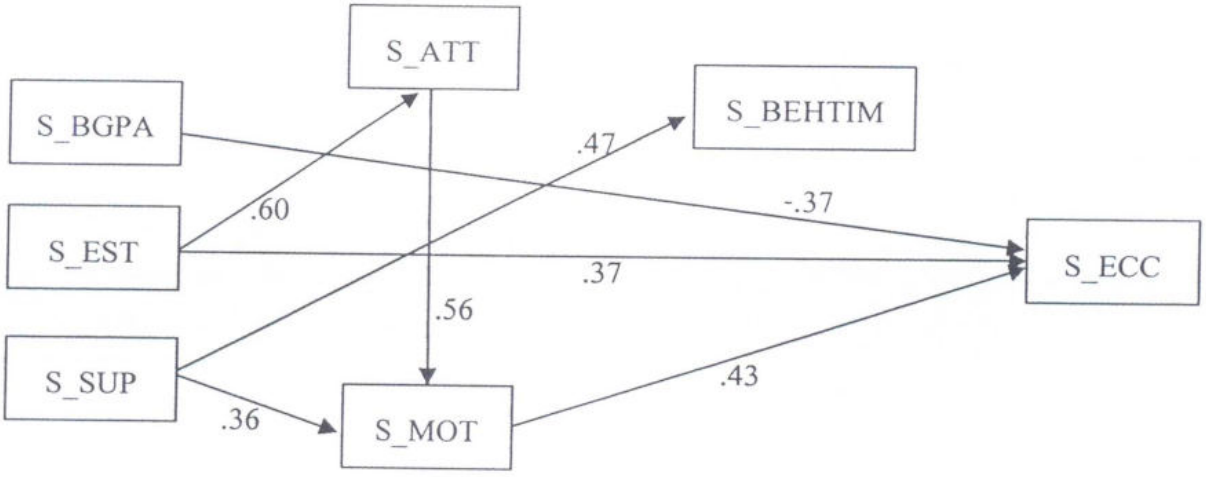

χ^2 = 8.72 p-value = 0.648 GFI = 0.884

df = 11 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.705

51. โมเดลที่ 51 ห้องเรียนที่ 51

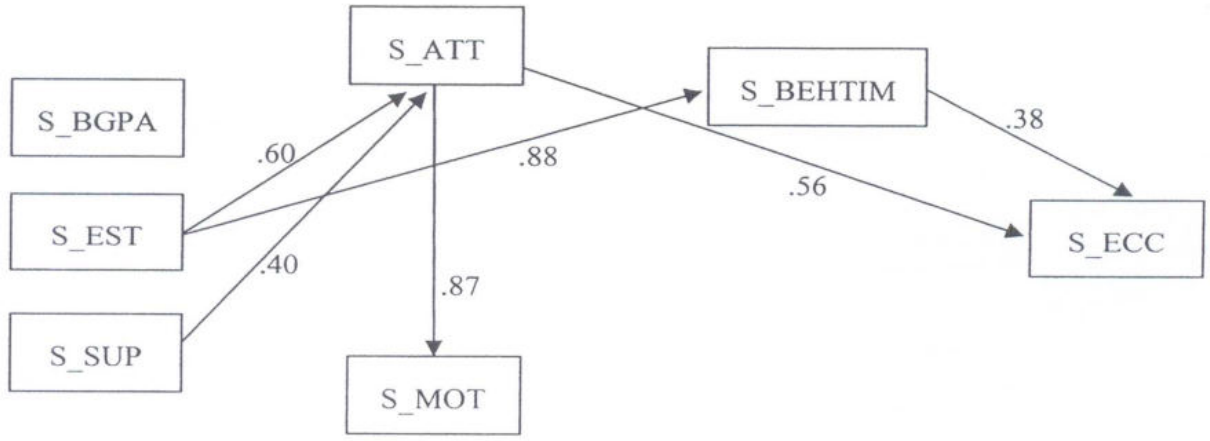

χ^2 = 12.43 p-value = 0.133 GFI = 0.821

df = 8 RMSEA = 0.180 AGFI = 0.530

52. โมเดลที่ 52 ห้องเรียนที่ 52

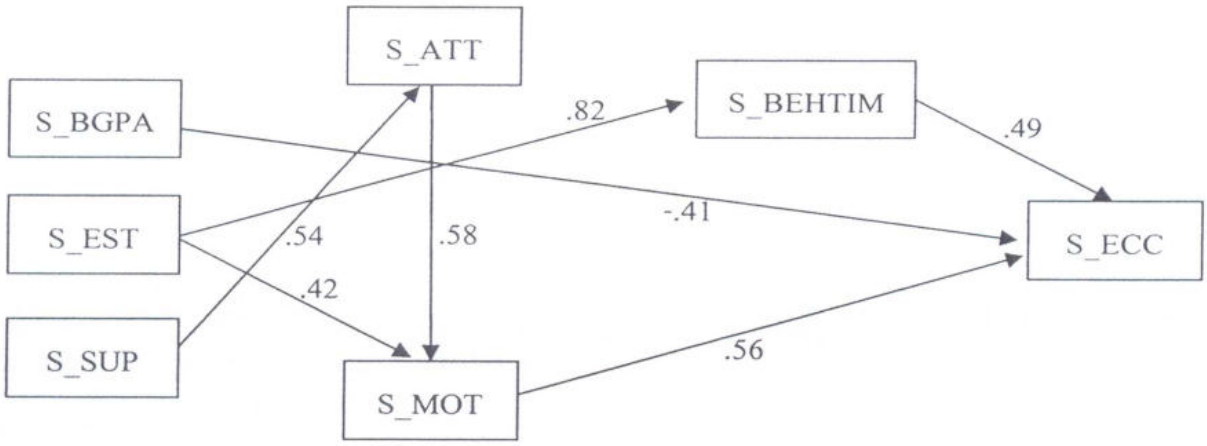

χ^2 = 9.35 p-value = 0.590 GFI = 0.877

df = 11 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.686

53. โมเดลที่ 53 ห้องเรียนที่ 53

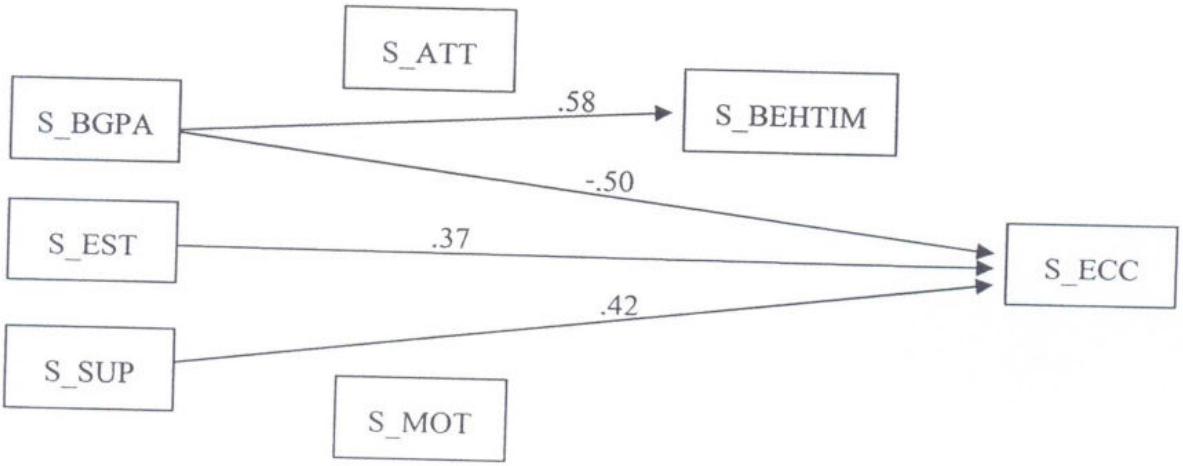

χ^2 = 3.41 p-value = 0.332 GFI = 0.933

df = 3 RMSEA = 0.093 AGFI = 0.665

54. โมเดลที่ 54 ห้องเรียนที่ 54

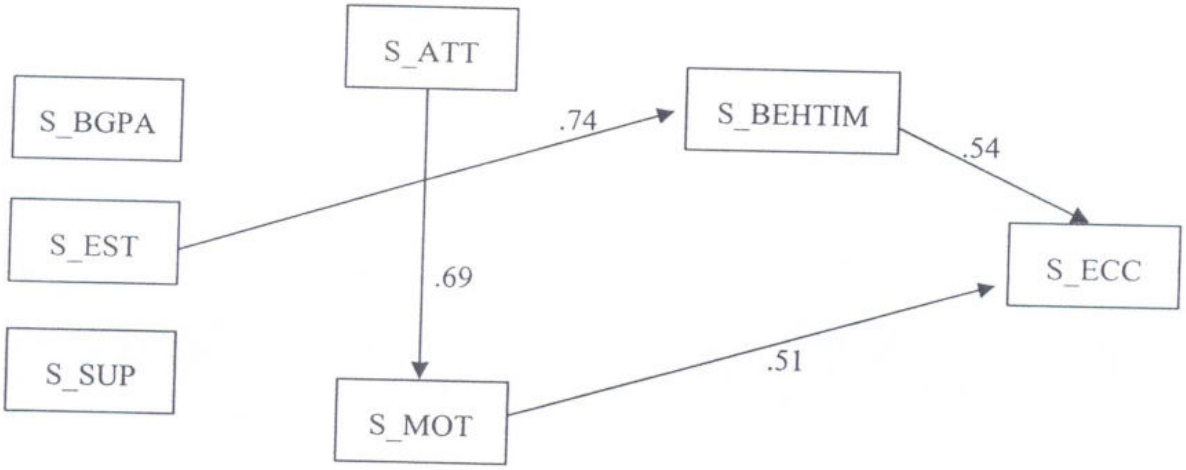

χ^2 = 3.17 p-value = 0.673 GFI = 0.937

df = 5 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.0812

55. โมเดลที่ 55 ห้องเรียนที่ 55

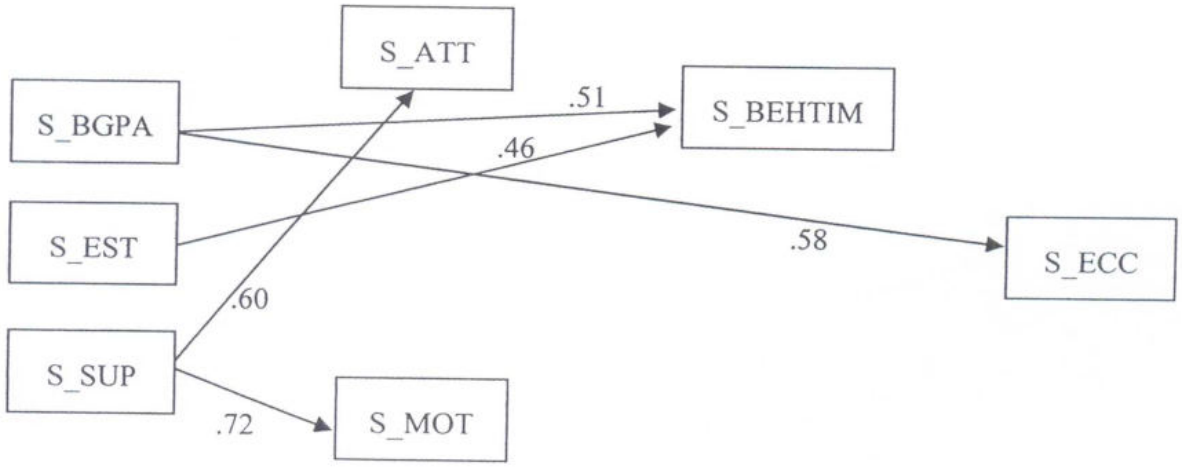

χ^2 = 12.25 p-value = 0.507 GFI = 0.844

df = 13 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.665

56. โมเดลที่ 56 ห้องเรียนที่ 56

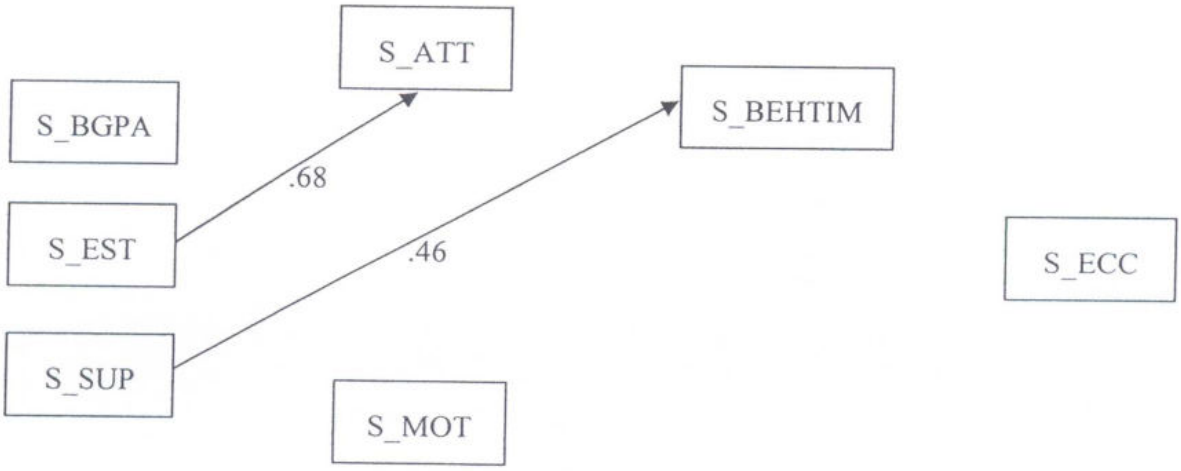

χ^2 = 3.27 p-value = 0.351 GFI = 0.921

df = 3 RMSEA = 0.073 AGFI = 0.736

57. โมเดลที่ 57 ห้องเรียนที่ 57

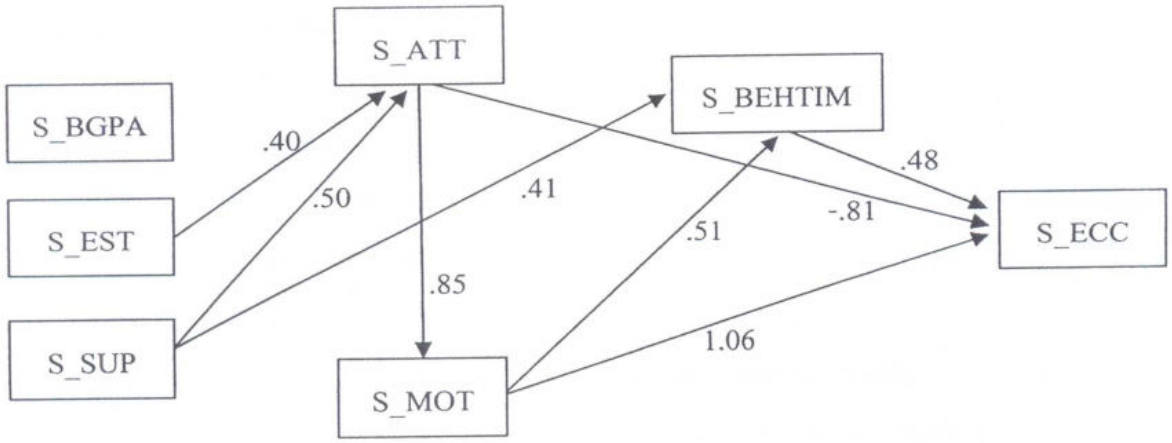

χ^2 = 3.97 p-value = 0.680 GFI = 0.935

df = 6 RMSEA = 0.000 AGFI = 0.772

58. โมเดลที่ 58 ห้องเรียนที่ 58

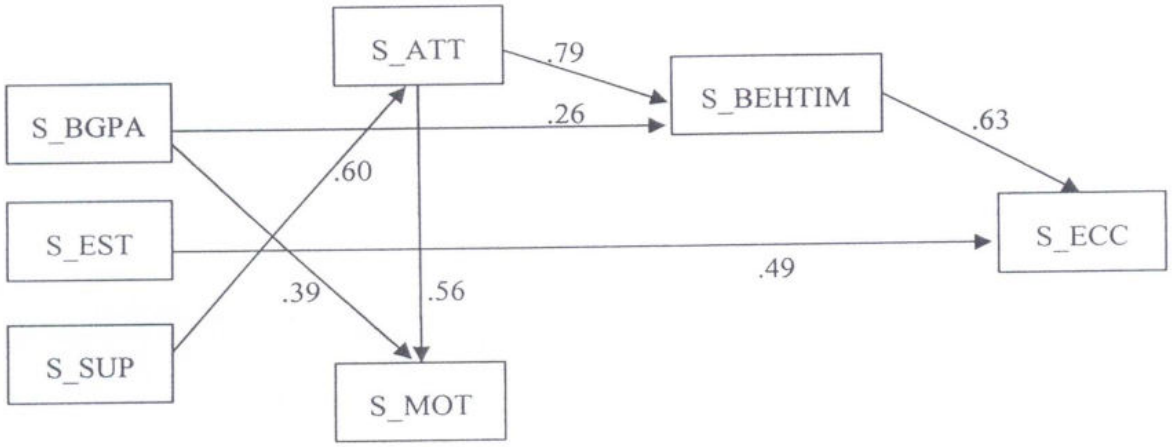

χ^2 = 20.99 p-value = 0.034 GFI = 0.760

df = 11 RMSEA = 0.238 AGFI = 0.389

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-ชื่อสกุล	นายณรงค์วัฒน์ มิ่งมิตร
วันเดือนปีเกิด	5 ตุลาคม 2512
ที่อยู่	29/4 ถนนเอกาทศรฐ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก
สถานที่ทำงาน	โปรแกรมวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา อิสรภาพ 15 กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8
ประวัติการศึกษา	2531 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คณิต - อังกฤษ โรงเรียนสวรรค์อนันต์วิทยา จังหวัดสุโขทัย 2535 ปริญญาตรี ครุศาสตรบัณฑิต การประถมศึกษา วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก 2539 ปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต หลักการวัดและประเมินผล การศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2548 ประกาศนียบัตร สาขานโยบายและความเป็นผู้นำทาง การศึกษา ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย